

ÜNYE İLÇE MERKEZİNİN COĞRAFYASI

Yusuf KIZILKAN

**Yüksek Lisans Tezi
Coğrafya Anabilim Dalı
Prof. Dr. Saliha KODAY
2017
Her Hakkı Saklıdır**

**T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI**

Yusuf KIZILKAN

ÜNYE İLÇE MERKEZİNİN COĞRAFYASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. Dr. Saliha KODAY**

ERZURUM - 2017

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ BEYAN FORMU

21/06/2017

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddelerine göre hazırlamış olduğum "Ünye İlçe Merkezinin Coğrafyası" adlı tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Uygulama Esaslarının ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☒ Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

21.06.2017
Yusuf KIZILKAN

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Saliha KODAY danışmanlığında, Yusuf KIZILKAN tarafından hazırlanan bu çalışma 21/06/2017 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından. Coğrafya Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :Prof. Dr. Saliha KODAY

İmza:

Jüri Üyesi :Doç. Dr. Mustafa ÖZDEMİR

İmza:

Jüri Üyesi :Doç. Dr. Alperen KAYSERİLİ

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 21 / 06 / 2017

Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
KISALTMALAR DİZİNİ	VII
TABLolar DİZİNİ	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ	XII
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ	XIV
HARİTALAR DİZİNİ	XVII
ÖNSÖZ.....	XVIII
GİRİŞ	1
I. ARAŞTIRMANIN AMACI ve YÖNTEMİ	3

BİRİNCİ BÖLÜM

FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

1.1. JEOLojİK ve JEOMORFOLOJİK ÖZELLİKLER	5
1.1.1. Vadiler ve Aşınım Yüzeyleri.....	8
1.1.2. Kıyı Kuşağı.....	10
1.2. İKLİM ÖZELLİKLERİ.....	12
1.2.1. Sıcaklık.....	14
1.2.2. Yağış.....	20
1.2.3. Basınç	26
1.2.4. Rüzgâr	27
1.2.5. Nispi Nem.....	29
1.2.5. Bulutluluk.....	30
1.2.6. Yağış Tipi, Yağış Etkinliği ve Kuraklık.....	30
1.3. HİDROGRAFİK ÖZELLİKLER	35
1.3.1. Akarsular	36
1.3.1.1. Ceviz Dere	37
1.3.1.2. Akçay Deresi	38
1.3.1.3. Curi Çayı.....	38
1.3.2. Göller.....	40
1.3.3. Şelale ve Çağlayanlar	41

1.3.4. Yeraltı Suları ve Kaynaklar	42
1.4. DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ	44
1.5. TOPRAK ÖZELLİKLERİ	48
1.5.1. Kahverengi Orman Toprakları	48
1.5.2. Alüvyon Topraklar	49
1.5.3. Gri Kahverengi Podzolik Topraklar	49
1.5.4. Kıyı Kumulları	50
1.5.5. Çıplak Kaya ve Molozlar	50
1.5.6. Taşkın Alanları	51

İKİNCİ BÖLÜM

BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

2.1. NÜFUS ÖZELLİKLERİ	52
2.1.1. Nüfusun Tarihsel Gelişimi	52
2.1.2. Kır Nüfusu	58
2.1.3. Şehir Nüfusu	60
2.1.4. Nüfus Hareketleri	63
2.1.4.1. Doğumlar ve Ölümler	63
2.1.4.2. Göçler	63
2.1.5. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri	66
2.1.5.1. Nüfusun Cins ve Yaş Yapısı	66
2.1.5.2. Nüfusun Hane Büyüklüğü ve Hanehalkı Sayısı	71
2.1.5.3. Nüfusun Eğitim Durumu	72
2.1.5.4. Nüfus Yoğunluğu	76
2.1.5.5. İlçede Sağlık Durumu	78
2.1.5.6. Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı	79
2.2. YERLEŞME COĞRAFYASI	83
2.2.1. Yerleşmenin Tarihçesi	83
2.2.2. Yer Adları	85
2.2.3. Ünye Şehri	87
2.2.3.1. Ünye İlçesinin Fonksiyonel Alanları	89
2.2.3.1.1. Oturma Alanları	89

2.2.3.1.2. Sanayi Fonksiyon Alanları.....	91
2.2.3.1.3. Eğitim Fonksiyon Alanları.....	92
2.2.3.1.4. Sağlık Fonksiyon Alanları	93
2.2.3.1.5 İş ve Ticaret Fonksiyon Alanları.....	95
2.2.3.1.6. İdari Fonksiyon Alanlar	96
2.2.4. Yerleşme Şekilleri	96
2.2.4.1. Konut Tipleri	98
2.2.4.1.1. Taş Konutlar.....	98
2.2.4.1.2. Ahşap Konutlar	100
2.2.4.1.3. Tarihi Ünye Evleri	101
2.2.4.1.4. Modern Konutlar.....	104

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

3.1. ARAZİ BÖLÜNÜŞÜ ve ARAZİ KULLANIMI.....	106
3.1.1. Tarım Alanları	107
3.1.2. Orman ve Koruluk Alanlar.....	108
3.1.3. Çayır-Mera Alanları	109
3.1.4. Diğer Alanlar	109
3.2. TARIMSAL FAALİYETLER	110
3.2.1. Tahıllar	116
3.2.2. Meyve Üretimi	118
3.2.3. Sebze Üretimi	124
3.2.4. Hayvancılık	127
3.2.4.1. Büyükbaş Hayvancılık.....	127
3.2.4.2. Küçükbaş Hayvancılık.....	129
3.2.4.3. Kümes Hayvancılığı	131
3.2.4.4. Arıcılık.....	133
3.2.4.5. Su Ürünleri.....	135
3.3. MADENCİLİK.....	137
3.4. SANAYİ FAALİYETLERİ.....	138
3.4.1. Ev Tipi Sanayi	142

3.4.2. Atölye Tipi Sanayi.....	142
3.4.3. Modern Tip Sanayi.....	144
3.5. TİCARET	145
3.6. ORMANCILIK	146
3.7. ULAŞIM.....	147
3.8. TURİZM	149
3.8.1. Doğa Turizm Çeşitleri ve Rekreasyon Alanları	152
3.8.1.1. Yayla Turizmi	152
3.8.1.2. Kıyı Turizmi ve Plajlar	154
3.8.1.3. Rekreasyon Alanları	156
3.8.1.4. Mağaralar	160
3.8.2. Ünye İlçesinin Turizm Amaçlı Kullanılabilecek Sosyo-Kültürel ve Tarihi Alanları	161
3.8.3. Ordu İlinin Korunan Alanları ve Kültürel Değerleri	162
3.8.3.1. Camiiler	166
3.8.3.2. Hamamlar	167
3.8.3.3. Kiliseler.....	168
3.8.3.4. Anıtlar	168
3.8.3.5. İnanç Turizmi.....	169
3.8.3.6. Gastronomi Turizmi.....	169
3.8.3. Turizm Festivalleri	170
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	172
SWOT Analizi	176
KAYNAKÇA	180
ÖZGEÇMİŞ.....	192

ÖZET**YÜKSEK LİSANS TEZİ****ÜNYE İLÇE MERKEZİNİN COĞRAFYASI****Yusuf KIZILKAN****Tez Danışmanı: Prof. Dr. Saliha KODAY****2017, 192 sayfa****Jüri: Prof. Dr. Saliha KODAY****Doç. Dr. Mustafa ÖZDEMİR****Doç. Dr. Alperen KAYSERİLİ**

Karadeniz Bölgesinin Orta Karadeniz bölümünde yer alan Ünye ilçesi, idari bakımdan Ordu iline bağlı olup 487 km² alan kaplamaktadır. Kuzeyde Karadeniz, batısında Samsun ili Terme ilçesi, doğuda Fatsa ve güneyde ise Akkuş ve Kumru ilçeleri yer almaktadır.

Çalışma sahası morfolojik özellikler bakımından, çevre yerleşmelere göre daha alçak alanlarda yer almaktadır. Ünye şehrine en yakın yükselti alanını 85m ile Çakır tepesi oluşturmaktadır. Jeolojik özellikleri incelendiğinde ilçe merkezinin bulunduğu konum düz ve düze yakın bir arazi üzerine kuruludur. Bu yerleşmeler, çalışma sahasında yer alan Ceviz, Curi ve Tabakhane gibi dere ve ırmakların taşıdığı alüvyonlar üzerine kuruludur.

Ünye ilçesi, İklim özellikleri açısından Karadeniz iklim özelliklerini yansıtmaktadır. Yıllık ortalama sıcaklık 14.4C° olup, yıllık yağış miktarı toplamı 1183 mm'dir. Orman örtüsüne sahip çalışma alanı, sahil çamı, sedir, göknar ve kestane ağaçlarının doğal yetişme ortamıdır. Ünye merkez ilçesinde toprak türleri bakımından alüvyon, kestane ve kahverengi orman toprakları yaygın göstermektedir.

ADNKS göre 2017 yılı itibarıyla toplam nüfus miktarı 122.597'dir. 2013 yılında yapılan idari değişiklik neticesinde ilçe mülki sınırı içinde kalan tüm alanlar, şehrsel yerleşim olarak kabul edilmiştir. Bunun sonucunda ise 2013 yılı sonrasında kırsal nüfus sayımına ihtiyaç duyulmamıştır. Ekonomik özellikler bakımından tarım faaliyetler ön planda olup, hayvancılık faaliyetleri içinde arıcılık ön plana çıkmaktadır. Ünye ilçesin de üretilen fındık meyvesi hem yöre halkı hem de ülkemiz açısından bir gelir kaynağı durumdadır. Sanayi faaliyetleri yönünden Ünye ilçesinde Ünye Çimento, Ünye Un ve fındık işleme fabrikaları yöre ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Ünye ilçe merkezi Karadeniz sahil yolunda gelişmiş bir ulaşım ağına sahiptir. Turizm arz ve çekicilik potansiyeli yüksek olan ilçede, doğal ve kültürel turizm faaliyetlerinin, uygun planlama ile gelişebileceği ön görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ordu, Ünye, Çakır Tepe, Ceviz Dere, Fındık, Kadılar Yokuşu, Ünye Evleri, Ayanikola Kilisesi, Saray Cami

ABSTRACT**MASTER THESIS****GEOGRAPHY OF ÜNYE DISTRICT CENTER****Yusuf KIZILKAN****Advisor: Prof. Dr. Saliha KODAY****2017, Page: 192****Jury: Prof. Dr. Saliha KODAY****Assoc. Prof. Dr Mustafa ÖZDEMİR****Assoc. Prof. Dr Alperen KAYSERİLİ**

Ünye, which is located in the Central Black Sea Zone of the Black Sea Region, is connected to the province of Ordu in administrative area and covers 487 km². The Black Sea in the north, Terme district of Samsun province on the west, Fatsa in the east and Akkuş and Kumru districts in the south are located.

In terms of morphological features, the study site is located in a lower area than the surrounding settlements. The highest position of the district center of Ünye is Çakır hill with 85 m. When the geological features are examined, the location of the center of the district is established on a plain and close to a plain. These settlements are based on alluvial deposits carried by creeks and rivers, such as Ceviz, Curi and Tabakhane, which are in the works.

Ünye district reflects the climate characteristics of the Black Sea in terms of climate characteristics. The average annual temperature is 14.4 C° and the annual precipitation sum is 1883 mm. The study area with forest cover is the natural growth environment of coastal pine, cedar, fir and chestnut trees. Alluvium, chestnut and brown forest soils are widespread in the district center of Ünye in terms of soil types.

According to ABPRS, the total population by 2017 is 122,597. As a result of the administrative change made in 2013, all the areas within the county boundary were considered as urban settlements. As a result, the rural population census was not needed after 2013. In terms of economic characteristics, agricultural activities are preliminary and beekeeping is the foreground in animal husbandry activities. Hazelnut fruit produced in the district of Ünye is a source of income both in terms of local people and our country. Ünye Cement, Ünye flour and hazelnut processing factories contribute to the local economy in Ünye district due to industrial activities. Ünye district center has a developed transportation network on the Black Sea coast road. It is anticipated that natural and cultural tourism activities in the province with a high potential for tourism supply and attractiveness can be developed with appropriate planning.

Keywords: Ordu, Ünye, Cakir Hill, Ceviz Stream, Hazelnut, Kadılar Yokusu Street, Ünye Houses, Ayanikola Church, Saray Mosque

KISALTMALAR DİZİNİ

ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
DMİGM	: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
HGK	: Harita Genel Komutanlığı
KAF	: Kuzey Anadolu Fayı
MTA	: Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
ATTA	: Macera Seyahat Ticaret Birliği(Adventure Travel Trade Association)
UNWTO	: Dünya Turizm Örgütü(World Tourism Organization)
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetim Dairesi
DSİ	: Devlet Su İşleri
lt/sn	: Litre/Saniye
km	: Kilometre
km²	: Kilometre kare
m	: Metre
m/sn	: Metre/Saniye
m²	: Metrekare
mb	: Milibar
mm	: Milimetre
Da.	:Dekar
Ha.	:Hektar
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
‰	: Binde
%	: Yüzde
°	: Derece
C°	: Santigrat Derece
'	: Dakika
OSB	:Organize Sanayi Bölgesi

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1.1 Ünye Merkez İlçesi ve Yakın Çevresinin Eğim Değerleri.....	8
Tablo 1.2. Seçilen Bazı İstasyonların Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri(C°) (1980-2016).....	15
Tablo 1.3. Ünye İlçesi Aylara Göre Sıcaklık Değerleri (C°) (1980-2016).....	16
Tablo 1.4. Seçili İstasyonların Yıl İçindeki En Yüksek ve En Düşük Sıcaklık Değerleri (C°) (1980-2016)	17
Tablo 1.5. Seçili İstasyonların Aylara Göre Ortalama Maksimum Sıcaklık Değerleri (C°) (1980-2016)	18
Tablo 1.6. Seçili İstasyonların Aylara Göre Ortalama Minimum Sıcaklık Değerleri (C°) (1980-2016).....	19
Tablo 1.7. Seçili istasyonların Aylık Ortalama Yağış Değerleri (mm) (1980-2016).....	20
Tablo 1.8. Seçili İstasyonlarda Yağış Miktarının Mevsimlere Göre Dağılışı(1980-2016)	21
Tablo 1.9. Ünye İlçesi'nin Yağış Tiplerine Göre Aylık Yağış Değerleri(1980-2016) ..	23
Tablo 1.10. Ünye İlçesi'nin Yağış Tiplerine Göre Yağışlı Gün Sayıları Ortalaması(1980-2016)	24
Tablo 1.11. Seçili İstasyonlarda Aylık Ortalama Nispi Nem Miktarı (%)(1980-2016) ..	25
Tablo 1.12. Seçili İstasyonlarda Aylık Ortalama Hava Basıncı(1980-2016).....	26
Tablo 1.13. Ünye İlçesi Basınç Değerleri(1980-2016)	26
Tablo 1.14. Ünye İlçesi Aylık Rüzgâr Esme Sayıları(1980-2016)	27
Tablo 1.15. Seçili İstasyonlarda Yönlere Göre Rüzgâr Esme Sayıları(1980-2016).....	28
Tablo 1.16. Ünye İlçesi Ortalama Nem ve Sıcaklık Değerleri(1980-2016).....	29
Tablo 1.17. Ünye İlçesi Aylık Bulutluluk Değerleri(1980-2016)	30
Tablo 1.18 De Martonne Kuraklık İndisi ve İklim Tipleri.....	31
Tablo 1.19 Erinç İklim Sınıflandırması Değerleri.....	31
Tablo 1.20. Ünye İlçesi THORNTHWAİTE Formülüne Göre Su Bilançosu.....	32
Tablo 1.21. Ordu İli THORNTHWAİTE Formülüne Göre Su Bilançosu.	32
Tablo 1.22. Terme İlçesi THORNTHWAİTE Formülüne Göre Su Bilançosu.	33
Tablo 1.23. Amasya İli THORNTHWAİTE Formülüne Göre Su Bilançosu.	34
Tablo 1.24. Ünye İlçesindeki Akarsuların Fiziksel Nitelik Değerleri ve Debi Miktarları	37

Tablo 1.25. Yeraltı Suyu Potansiyeli ve Rezerv Tahsis Miktarı	43
Tablo 1.26. Ordu ili Sondaj Kuyusu Bilgileri	43
Tablo 1.28. Ünye İlçesi Orman Varlığı Meşcere Tipi Kısaltmaları	47
Tablo 2.1. Ordu İlinde Cumhuriyet Dönemi Öncesi Nüfus Miktarı	53
Tablo 2.2. Nüfus Sayım Yıllarına Göre Ünye İlçe Merkezi Toplam Nüfusu ve Yıllık Değişim Oranı (1927-2000).	54
Tablo 2.3. Ünye İlçesi Yıllara Göre Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Değerleri.....	57
Tablo 2.4. Nüfus Sayım Yıllarına Göre Ünye İlçesi'nin Cinsiyete Göre Kır Nüfusu (1935-2012)	59
Tablo 2.5. Nüfus Sayım Yıllarına Göre Ünye İlçesine Bağlı 1935-2017 Yılları Arası Cinsiyete Göre Şehir Nüfusu.....	61
Tablo 2.6. Ünye Merkez İlçesi ve Yakın Çevresinin Toplam Nüfus Miktarı (2016)	62
Tablo 2.7. Ünye İlçesi Yıllara Göre Doğum, Ölüm ve Bebek Ölüm Sayıları.....	63
Tablo 2.8. Ünye İlçesi'nin İllere Göre Aldığı ve Verdiği Göç Miktarı (2016)	64
Tablo 2.9. Ünye İlçesi'nin Cinsiyet Göre Nüfusu ve Oranı (1935-2016).....	67
Tablo 2.10. Ünye İlçesi Nüfusunun Dar Aralıklı Gruplandırmaya Göre Dağılımı (2016)	69
Tablo 2.11. Yılı Ünye İlçesinin Geniş Aralık Yaş Grubu Değerleri (2016)	70
Tablo 2.12. Ünye İlçesi Hanehalkı Sayısı	71
Tablo 2.13. Ünye İlçesi Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü	72
Tablo 2.14. Ünye İlçesinde Nüfusun Eğitim Düzeyi ve Oranları (2015).....	73
Tablo 2.15. Ünye İlçesi Halk Eğitim Merkezinde Açılan Kurslar ve Cinsiyete Göre Katılan Kişi Sayıları (2013-2014)	75
Tablo 2.16. Ordu İli Tiyatro Gösterim Verileri (2015)	76
Tablo 2.17. Ünye İlçesinin Nüfus Miktarları ve Nüfus Yoğunluğu.....	77
Tablo 2.18. Ünye İlçesi Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Kişi Sayısı (2017) ..	80
Tablo 2.19. Ünye İlçesinde Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı	81
Tablo 2.20. Ünye İlçesinde Faaliyet Gösteren Meslek Grupları ve Üye Sayıları (2016)	82
Tablo 2.21. Ünye İlçesi Tarihinin Kronolojik Sıralaması	84
Tablo 2.22. Ünye İlçesinde Mahalle Adlarında Etkili olan Faktörler.	87
Tablo 3.1. Ünye İlçesi Arazi Varlığı Değerleri	106

Tablo 3.2. Ünye İlçesi Tarım Arazisi Sınıf Değerleri (2016).....	108
Tablo 3.3. Ünye İlçesi Tarımsal Faaliyet Değerleri (2016).....	111
Tablo 3.4. Yıllara Göre Ünye İlçesi Tarım Arazilerinin Kullanım Alanları	112
Tablo 3.5. Ordu İli ve Ünye İlçesinin Tarım Ekiliş Alanları	114
Tablo 3.6. Ünye İlçesinde Aktif Olarak Kullanımda Tarım Makineleri ve Sayısı.....	116
Tablo 3.7. Ünye İlçesinde Tahıl Grubunda Ekilen Alan Miktarı ve Verim Durumu (2016)	117
Tablo 3.8. Ünye İlçesinde Tahıl Ürünleri Ekilen Alan ve Üretim Miktarları Değeri (2016)	118
Tablo 3.9. Ünye İlçesi Meyve Üretim Miktarı ve Ağaç Sayısı	119
Tablo 3.10. Yıllara Göre Türkiye’de ve Ordu İlinde Kivi Meyvesi Yetiştiriciliği Değerleri.....	120
Tablo 3.11. Ordu İlinde Fındık Meyvesinin Yıllara Göre Üretim Miktarı	121
Tablo 3.12. Fındık ve Ceviz Meyvesi İle İlgili Üretim Verileri.....	122
Tablo 3.13. Fındık Meyvesi İhracat Payı Değerleri	123
Tablo 3.14. Ünye İlçesi Yumuşak Çekirdekli Meyve Üretimi Değerleri.....	124
Tablo 3.15. Seçili Yıllarda Ünye İlçesi Sebze Ekiliş Alanı ve Üretim Miktarı Değerleri	125
Tablo 3.16. Ünye İlçesinde Ürünlere Göre Sebzecilik Faaliyeti Değerleri.....	126
Tablo 3.17. Ünye İlçesinde Türlerine Göre Hayvan Sayısı (baş) ve Süt Üretim Miktarı	128
Tablo 3.18. Ünye İlçesinde Kesilen Büyükbaş Hayvan Sayısı ve Kırmızı Et Üretimi (2016)	129
Tablo 3.19. Ünye İlçesi Küçükbaş Hayvancılık Faaliyet Değerleri.....	130
Tablo 3.20. Ünye İlçesi Yükle ve Çeki Hayvanı Sayısı (2016)	131
Tablo 3.21. Ünye İlçesinde Türlerine Göre Kümeye Hayvanı Sayısı	132
Tablo 3.22. Ünye İlçesi Arıcılık Ürünleri Üretim Miktarı ve Kovan Sayısı	134
Tablo 3.23. Ünye İlçesi Su Ürünleri Üretimi	136
Tablo 3.24. Ordu Organize Sanayi Bölgesi Meslek Grubu Bilgileri ve Çalışan Sayıları	140
Tablo 3.25. Ordu İli Sanayi Sektörleri Girişim Sayısı (2015).....	141
Tablo 3.26. Fatsa Organize Sanayi Bölgesi Meslek Grup Sayıları	141

Tablo 3.27. Ünye İlçene Kayıt Yapılan Motorlu Araç Türü ve Sayıları (2016)	148
Tablo 3.28. Ordu İli Yerli ve Yabancı Konaklama ve Ziyaretçi Sayıları.....	151
Tablo 3.29. Ordu İli Turizm Merkezi İlan Edilen Alanlar	153
Tablo 3.30. Ünye İlçesinde Yer Alan Doğal Mağaraların Fiziksel Özellikleri.....	161
Tablo 3.31. Ordu İli Kentsel Sit Alanları	163
Tablo 3.32. Ordu İli Arkeolojik Sit Alanları	163
Tablo 3.33. Ordu İli Doğal Sit Alanları.....	164
Tablo 3.34. Ordu İlinde Statüsü Verilen Kültürel ve Tarihi Miras Kapsamına Giren Alanlar	164
Tablo 3.35. Ordu ili Turizm İşletme Belgeli Tesisler (2017).....	165
Tablo 3.36. Ünye İlçesi'nin Yöresel Yemek Türleri.....	170
Tablo 3.37. Ordu İlinde Gerçekleştirilen Turizm Şenlikleri ve Tarihleri.....	171

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1 Ünye Merkez ilçesi ve Çevresinin Eğim Değeri Göstergeleri.....	9
Şekil 1.2. Seçilen Bazı İstasyonların Aylık Ortalama Sıcaklık Değerlerinin Yıl İçindeki Durumu.....	15
Şekil 1.3. Ünye İlçesi İstasyonu Aylara Göre Sıcaklık Değerleri Değişimleri.....	16
Şekil 1.4. Seçili Bazı İstasyonların Ortalama Maksimum Sıcaklık Değerlerinin Aylık Değişim Göstergeleri.....	19
Şekil 1.5. Seçili Bazı İstasyonların Ortalama Minimum Sıcaklık Değerlerinin Aylık Değişim Göstergeleri.....	19
Şekil 1.6. Seçili İstasyonlarının Aylık Ortalama Yağış Durumu (mm).....	20
Şekil 1.7. Seçili İstasyonlarda Yağış Miktarının Mevsimlere Göre Dağılım Göstergeleri (%).....	22
Şekil 1.8. Ünye İlçesi Aylık Yağışlı Gün Sayısı.....	24
Şekil 1.9. Ünye İlçesinin Aylık Ortalama Yağışlı ve Yağmurlu Gün Sayıları.....	25
Şekil 1.10. Seçili İstasyonların Aylık Ortalama Nem Miktarı.....	26
Şekil 1.11. Ünye İlçesi İstasyonu Yıllık Basınç Değerleri Göstergeleri.....	27
Şekil 1.12. Ünye İlçesi İstasyonu Rüzgâr Frekans Göstergesi	28
Şekil 1.13. Seçili İstasyonlarda Yönlere Göre Rüzgâr Esiş Göstergeleri	29
Şekil 1.14. Ünye İlçesi Ortalama Nem ve Ortalama Sıcaklık Göstergeleri.....	29
Şekil 1.15. Ünye İlçesi Aylık Bulutluluk Gün Sayısı Göstergeleri	30
Şekil 1.16. Seçili İstasyonların Su Bilançosu Göstergeleri.....	35
Şekil 2.1. Nüfus Sayım Yıllarına Göre Ünye İlçe Merkezi Toplam Nüfusu ve Yıllık Değişim Göstergeleri.....	56
Şekil 2.2. 2007-2016 Yılları Arası, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları.....	58
Şekil 2.3. 1935-2012 Yılları Arası Kırsal Nüfusun Gelişimi.....	60
Şekil 2.4. 1935-2012 Yılları Arası Şehir Nüfusunun Gelişimi.....	62
Şekil 2.5. Ünye İlçesi'nin Cinsiyete Göre Nüfusu (1935-2016).....	68
Şekil 2.6. Ünye İlçesi Nüfus Piramiti (2016).....	69
Şekil 2.7. Ünye İlçesinin Geniş Aralık Yaş Grubu Piramiti (2016)	70
Şekil 2.8. Ünye İlçesi'nin Eğitim Düzeyi Oransal Dağılımı	74
Şekil 2.9. Ünye İlçesinde Faal Nüfusun Sektörel Dağılım Göstergeleri	81
Şekil 2.10. Ünye İlçesi Meslek Gruplarına Göre Üye Sayıları (2016)	82

Şekil 2.11. Avanoğlu Kaptan Evi Planları (1/100-200 Ölçekli)	103
Şekil 3.1. Ünye İlçesi Arazi Varlığı Oranları	107
Şekil 3.2. Ünye İlçesi Tarım Arazisi Sınıf Değerleri Göstergeleri (2016)	108
Şekil 3.3. Ünye İlçe Merkezi ve Bazı Mahallelere göre Tarım Arazileri Göstergesi ...	111
Şekil 3.4 Yıllara göre Ünye İlçesinin Tarım Kullanım Alanları Göstergesi.....	113
Şekil 3.5. Ünye İlçesi Uzun Yıllık İşlenen Tarım Alanları Değişim Göstergeleri	113
Şekil 3.6. Ünye İlçesi Tarım Kullanım Alanı Oranları	116
Şekil 3.7. Seçili Yıllarda Ünye İlçesinde Tahıl Ekilen Alan ve Verim Değerleri Göstergeleri	117
Şekil 3.8. Seçili Yıllarda Fındık Meyvesi Üretim Miktarı Gidişatı.....	122
Şekil 3.9. Ordu İli Fındık İhracatındaki Ülkelerin Toplam Payı (2016).....	123
Şekil 3.10. Seçili Yıllarda Ünye İlçesinde Sebze Ekiliş Alanı ve Toplam Üretim Miktarı	125
Şekil 3.11. Ünye İlçesinde Sebze Çeşitlerinin Üretim Oranları	127
Şekil 3.12. Ünye İlçesi Büyükbaş Hayvan Sayısı (2010-2016).....	128
Şekil 3.13. Küçükbaş Hayvanlardan Elde edilen Süt ve Yün Miktarı Göstergeleri	131
Şekil 3.14. Ünye İlçesi Bal ve Balmumu Üretim Göstergeleri.....	135
Şekil 3.15. Ordu Organize Sanayi Bölgesi Çalışan Sayıları Dağılımı.....	140
Şekil 3.16. Ordu İli Yerli ve Yabancı Turist Sayısı Göstergeleri (2016)	152

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 1.1. Alüvyon Düzlükler Üzerine Kurulu Ünye Şehri.....	7
Fotoğraf 1.2. Lahna Deresi	37
Fotoğraf 1.3. Cevizderesi	38
Fotoğraf 1.4. Curi Çayı	38
Fotoğraf 1.5. Lahna Deresi Islah Çalışması Sonrası Görünüm.....	40
Fotoğraf 1.6. Ulu Gölde Görünüm (Kaynak: Ordu İli Turizm Master Planı).....	40
Fotoğraf 1.7. Teke Gölünden Görünüm (Kaynak: Ordu Büyükşehir Belediyesi)	41
Fotoğraf 1.8. Dipselik Şelalesi.....	42
Fotoğraf 1.9. Hazine Kazı Alanları.....	42
Fotoğraf 1.10. Ünye İlçesi Bitki Örtüsünden Görünüm	45
Fotoğraf 1.11. Ünye İlçesinde Görülen Bitki Türü, Ormangülü.....	46
Fotoğraf 1.12. Ünye İlçesinde Fındık bahçesi ve Fındık Meyvesi	48
Fotoğraf 1.13. Ünye İlçesi Toprak Varlığından Tanıtıcı Bir Kesit.....	49
Fotoğraf 2.1. Eskipazar Mahallesi Camiden.....	72
Fotoğraf 2.2. Kültür Merkezi Olarak Kullanılan Taşbaşı Kilisesi.....	76
Fotoğraf 2.3. Ünye Devlet Hastanesi	79
Fotoğraf 2.4. Özel Çakırtepe Hastanesi	79
Fotoğraf 2.5. Ünye Kalesinde Yer Alan Kaya Mezarından Görünüm	83
Fotoğraf 2.6. Ünye Şehrinde Görünümler	89
Fotoğraf 2.7. Ünye İlçesi Küçük Sanayi Sitesi	92
Fotoğraf 2.8. Ünye İlçesi Meslek Yüksek Okulu ve İİBF Kampüs Alanları.....	93
Fotoğraf 2.9. Ünye Halk Eğitim Merkezi ve Çevre Yerleşkesi	93
Fotoğraf 2.10. Ünye Halk Sağlık Müdürlüğü ve Aile Hekimliği Hizmet Binası	94
Fotoğraf 2.11. Ünye İlçe Merkezinde Bisiklet Kiralama ve Engelli Araçları Şarj Alanı	94
Fotoğraf 2.12. Ünye İlçesi İş ve Ticaret Alanları	95
Fotoğraf 2.13. Ünye İlçe Merkezinde Kurulan Pazarlardan Bir Görünüm.....	95
Fotoğraf 2.14. Kaymakamlık Hizmet Binası	96
Fotoğraf 2.15. Belediye Hizmet Binası.....	96
Fotoğraf 2.16. Taş Konutlardan Görünüm.....	99
Fotoğraf 2.17. Güzelkale Mahallesinde Karma Yapılı Bir Mesken Türü.....	99

Fotoğraf 2.18. Ünye İlçesinde Yer Alan Ahşap Mesken Örneği	100
Fotoğraf 2.19. Ünye İlçesinde Tamamen Ahşap Malzemeden Yapılan Seranderler ...	101
Fotoğraf 2.20. Tarihi Ünye Evleri.....	101
Fotoğraf 2.21. Kadılar Yokuşunda Yer Alan Tarihi Ünye Evleri ve Giriş Kapıları....	102
Fotoğraf 2.22. Ünye Müze Evi	102
Fotoğraf 2.23. Tarihi Ünye Evinde Nakış ve Oturma Alanları.....	103
Fotoğraf 2.24. Tarihi Ünye Evinde Oturma ve Yatak Odası	104
Fotoğraf 2.25. Ünye El İşlemeleri Örnekleri	104
Fotoğraf 2.26. Tarihi Evlerin Modern Evlerle Bir Arada Bulunduğu Bir Görünüm ...	105
Fotoğraf 2.27. Ünye Merkez İlçesinde Modern Site Konutları	105
Fotoğraf 3.1. Ünye İlçesinde Tarım Arazisi	108
Fotoğraf 3.2. Ünye Merkez İlçesinde Süs Bitkileri Üretim Alanı	115
Fotoğraf 3.3. Ünye Merkez İlçesinde Çilek Üretim Alanları ve Çilek Fideleri.....	115
Fotoğraf 3.4. Ünye Merkez İlçesinde Sebze Üretim Alanları ve Örtü Altı Sebze Üretimi	124
Fotoğraf 3.5. Ünye İlçesinde Büyükbaş Hayvancılık Faaliyetleri	129
Fotoğraf 3.6. Perşembe Yaylasında, Yaylayan Küçükbaş Hayvanlardan Görünüm ...	130
Fotoğraf 3.7. Ünye İlçesinde Ev Eklentisi Durumdaki Tavuk Kümesi	133
Fotoğraf 3.8. Ünye İlçesinde Arıcılık Faaliyetleri	134
Fotoğraf 3.9. Perşembe İlçesinde Kafes Balıkçılığı.....	135
Fotoğraf 3.10. Ünye İlçesinde Yer Alan Bazı Balıkçı Teknelerinden Görünüm.....	136
Fotoğraf 3.11. Ünye Bakırcılar Çarşısı	143
Fotoğraf 3.12. Bakır Parlatma İşlemiyle Uğraşan Bakırcı Ustası.....	143
Fotoğraf 3.13. Bakır Madenini Şekillendirme Aşamasında Çalışan Bakırcı Ustası....	143
Fotoğraf 3.14. Ünye İlçesinde Mermer Madeni İşleme Atölyesinden Görünüm	144
Fotoğraf 3.15. Sagra Çikolata Fabrikası ve Satış Mağazası	144
Fotoğraf 3.16. Ünye Un Fabrikası Binası	145
Fotoğraf 3.17. Ünye Çimento Fabrikası (Kaynak: Ünye Çimento A.Ş İnsan Kaynakları Birimi)	145
Fotoğraf 3.18. Ünye İlçesi Çevre Yolu ve Tüp Geçiş Tünelleri	148
Fotoğraf 3.19. Ünye Limanı ve Tershaneden Görünüm	149
Fotoğraf 3.20. Feneraltı Plajından Görünüm	155

Fotoğraf 3.21. Uzunkum Plajı ve Kamping Alanı	155
Fotoğraf 3.22. Kadınlar Plajından Görünüm	156
Fotoğraf 3.23. Gölevi Plajı ve Kamping Alanları	156
Fotoğraf 3.24. Ünye Kent Ormanından Görünüm ve Orman evi	157
Fotoğraf 3.25. Çakırtepe Park Alanı ve Sosyal Tesislerinden Görünüm.....	158
Fotoğraf 3.26. Ünye İlçesi At Binicilik Tesisleri.....	161
Fotoğraf 3.27. Ünye (Çakmaklı) Kalesi.....	163
Fotoğraf 3.28. Kadınlar Yokuşundan Görünüm	165
Fotoğraf 3.29. Saray Camiden Görünüm	167
Fotoğraf 3.30. Eski Hamamdan Bir Görünüm	167
Fotoğraf 3.31. Çifte Hamamdan Görünüm	167
Fotoğraf 3.32. Yalı Kilisesi.....	168
Fotoğraf 3.33. Ayanikola Kilisesi Kalıntıları.....	168
Fotoğraf 3.34. Ünye Anıt Ağaç ve Mehmetçik Anıtında Görünüm	169
Fotoğraf 3.35. Ertuğrul Firkateyni Şehitleri Türk-Japon Dostluk Anıtı	169

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 1.1. Ünye İlçesi'nin Lokasyon Haritası	1
Harita 1.2. Araştırma Sahası ve Yakın Çevresinin Fiziki Haritası	2
Harita 1.3. Araştırma Sahası ve Yakın Çevresinin Topoğrafyası.....	6
Harita 1.4. Araştırma Sahası ve Çevresinin Jeoloji Haritası.....	7
Harita 1.5 Araştırma Sahası ve Çevresinin Eğim Haritası.....	10
Harita 1.6. Araştırma Sahası ve Yakın Çevresinin Jeomorfoloji Haritası	11
Harita 1.7. Çalışma Sahası ve Çevresinin Hidrografi Haritası.....	39
Harita 1.8. Çalışma Sahası ve Çevresinin Sadeleştirilmiş Orman Amenajman Haritası	46
Harita 1.9. Ünye İlçesi Toprak Varlığı	50
Harita 2.1. Ünye İlçesi Nüfus Yoğunluk Haritası.....	78
Harita 2.2. Ünye Merkez İlçesi Mahalle Sınırları.....	88
Harita 2.3. Ünye Merkez İlçesi Uydu Görüntüleri	90
Harita 2.4. Ünye İlçesinin Fonksiyonel Alanları	91
Harita 3.1. Ordu İli Arazi Varlığı	110
Harita 3.2. Ordu İli Maden Varlığı	138
Harita 3.3. Ünye İlçesi Ulaşım Karayolu Haritası	147
Harita 3.4. Ordu İli Turizm Haritası	150

ÖNSÖZ

Çevrenin özelliklerinin daha iyi anlaşılması, bu özelliklerinin insanlığa uygun şekillerde disiplinler bakış açısı ile aktarılması, coğrafya bilimi sayesinde gerçekleşmektedir. Coğrafya bilimi, insanların yaşadığı çevrenin ortam özelliklerini tanıtmayı ve çevre özellikleriyle bağlantılı olarak doğa ile iç içe yaşatabilmeyi hedeflemiştir. Coğrafya öğretisi kişiler tarafından ne kadar çok bilinirse beşeri, ekonomik ve iktisadi kalkınma o kadar güçlü ve standartları yüksek bir olgu haline gelecektir.

Orta Karadeniz bölümünde yer alan Ünye İlçesinin coğrafi açıdan dikkat çeken özellikleri, bu alanın “*Ünye İlçe Merkezinin Coğrafyası*” adlı tez çalışması olarak konu edinilmesine sebep olmuştur. Ülke çapındaki ekonomik faaliyetlere katkıda bulunan meyve yetiştiriciliğinin, özellikle fındık yetiştiriciliğinin yapılması, kültürel anlamda değerler içermesi ve turizm çekicilikleri bakımından zengin bir potansiyele sahip oluşu, Ünye ilçe merkezinin coğrafi etüdünün yapılarak, özelliklerinin incelenmesine yol açmıştır. Bu açıdan Coğrafi Etüt olarak planlanan çalışmamızda yöresel ve bölgesel kalkınmada gerekli özelliklerin tanıtımına, planlama için uygun coğrafi özelliklerin belirlenmesine ve çalışma sahamızda yapılacak olan çalışmalara katkıda bulunacağını ümit etmekteyiz.

Araştırma Sahasının belirlenmesinde, tezin hazırlanmasında, bilgi ve deneyimleriyle yol göstermeye ve yardımcı olmaya çalışan saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Saliha KODAY’ a, yoğun çalışmaları arasında zaman ayırdığı için teşekkürü bir borç bilirim.

Coğrafya bölümündeki değerli hocalarıma ve özellikle teze katkılarından dolayı Doç. Dr. Mustafa ÖZDEMİR’ e ve Doç. Dr. Alperen KAYSERİLİ’ ye dolayı teşekkür ederim.

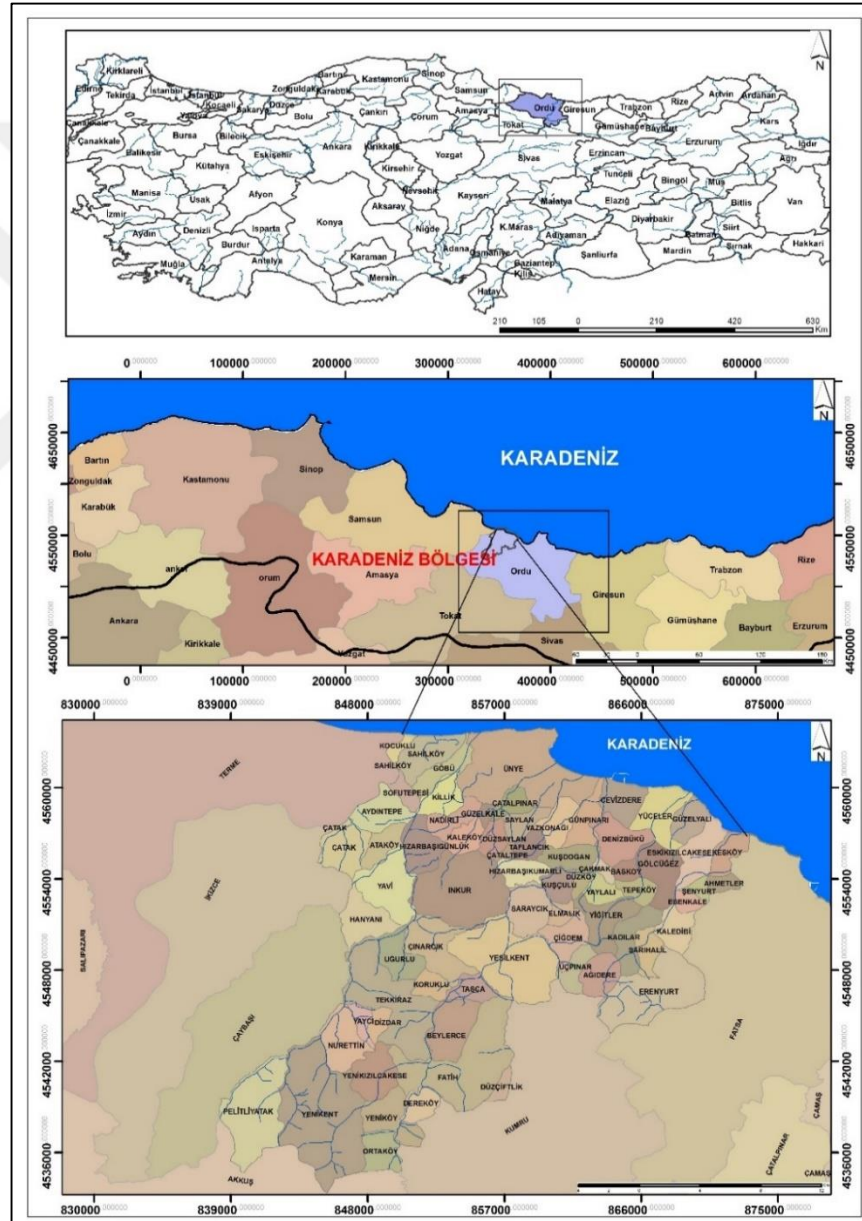
Sahada yapılan çalışmalar esnasında, gerekli kolaylıkları sağlayan Ordu Valisi İrfan BALKANLIOĞLU’ na, Ünye Kaymakamı Ümit Hüseyin GÜNEY’ e, Ünye İlçesi Belediye Başkanı Ahmet ÇAMYAR’ a, Orman Şube Müdürlüğünde görevli Orman İşletme Şefi Mustafa ERTEKİN’ e, Sağlık Müdürlüğü ÇEKÜS birimi çalışanlarına, Ünye Belediyesi çalışanlarına ve sanayi sektöründe faaliyet gösteren kurumlarda çalışan tüm görevlilere, özellikle mahallelerde ve çeşitli alanlarda yapılan çalışmalarda yardımlarını esirgemeyen tüm Ünye halkına müteşekkirim.

Ayrıca çalışmamda benden manevi desteklerini esirgemeyen aileme şükranlarımı sunuyorum.

Yusuf KIZILKAN
Erzurum-2017

GİRİŞ

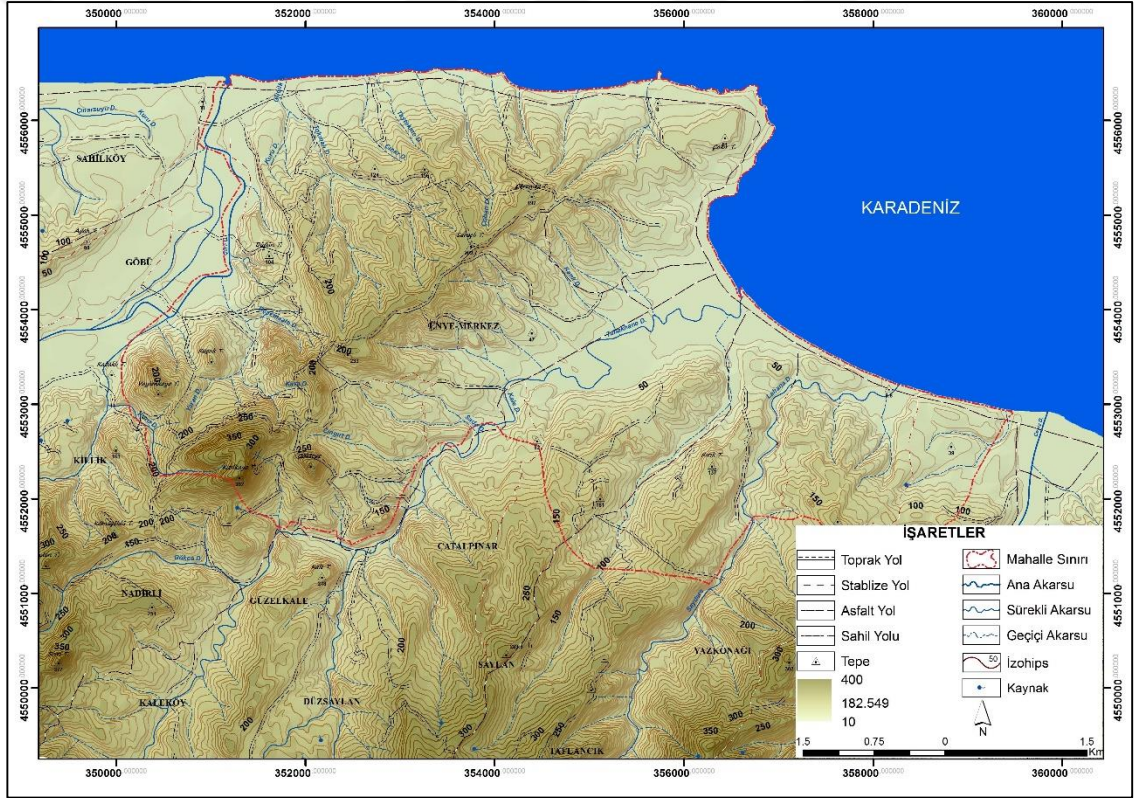
Araştırmamıza konu olan Ünye ilçe merkezi, Karadeniz Bölgesinin, Orta Karadeniz Bölümü içinde yer almaktadır. Ordu il merkezine 61 km uzaklıktadır. İlçe geneli 487km² alana sahiptir. Ünye ilçesi 41° 07' 11" kuzey enlemleriyle, 37° 16' 48" doğu boylamları arasında yer almaktadır. İlçenin kuzeyinde Karadeniz, batısında Samsun ili Terme ilçesiyle çevrelenmiştir. Doğusunda Fatsa İlçesi, güneyinde ise Akkuş ve Kumru ilçeleri bulunmaktadır (Harita 1.1).

Harita 1.1. Ünye İlçesi'nin Lokasyon Haritası

2013 yılında yapılan değişiklikle Ordu ilinin büyükşehir statüsüne kavuşması sonucunda, köy yerleşmeleri, mahalle yerleşmeleri halini almıştır. Ünye ilçesinde 2017 yılı itibariyle 85 mahalle bulunmaktadır.

İdari açıdan Ünye Merkez ilçesinin güney, doğu ve batı sınırı akarsular tarafından belirlenmiştir. Kuzeyinde Karadeniz, güneyinde ise Kuzey Anadolu dağları yer almaktadır. İlçe sınırı dâhilinde çeşitli tepelik alanlar mevcuttur. En yüksek noktası 402 m olan Ünye ilçesinde, Çet Tepesi (402m), Kızılkaya Tepesi (392m), Erkiz Tepesi (391m), Kale Tepesi (248m), Belen Tepesi (245m), Saraçlı Tepesi (209m), Üzümlük Tepesi (161m), Kırık Tepesi (137m), Dügün Tepesi (104m), ve Ünye Merkez ilçesine en yakın yükselti alanını oluşturan Çakır Tepesi (81m) bulunmaktadır (Harita 1.2).

Harita 1.2. Araştırma Sahası ve Yakın Çevresinin Fiziki Haritası

Ünye ilçesi bulunduğu konum itibariyle, Karadeniz iklimi özelliklerinin etkisi altındadır. Çevresine göre yükseltisinin az olması ve denize olan yakın mesafesinden dolayı nem oranı yüksektir. Yıllık ortalama sıcaklık 14.4 C°, yıllık yağış miktarı ortalaması ise 1183 mm'dir. Bulunduğu saha itibariyle en önemli akarsular, Lahna, Tabakhane, Curi ve Ceviz deresidir.

Toprak özellikleri bakımından gri kahverengi podzolik, kahverengi orman ve alüvyal topraklar yaygınlık göstermektedir. Yerleşme alanının da içinde yer aldığı saha akarsular tarafından taşınmış olan alüvyon malzemenin üzerine kuruludur.

Sahanın bitki örtüsü, Karadeniz bitki örtüsünün özelliklerini yansıtmaktadır. Karışık orman türlerinin de görüldüğü alanda genellikle ladin, göknar, sahil çamı ve özellikle orman gülleri yaygınlık göstermektedir. Tarım ve Orman kullanım alanlarının yoğunluğu yerleşim alanlarının az olmasındaki en önemli faktörlerden biridir. Beşeri faktörlerle ilişkili olarak yerleşim alanlarını genişletmek amacıyla orman ve tarım alanlarının tahribatı yaygınlaşmaktadır. Çalışma sahasının %50 den fazlasını tarım alanları oluşturmaktadır. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre 2016 yılında yapılan sayım sonucunda, Ünye ilçesinin toplam nüfusu 122.597 kişi olarak belirlenmiştir. Nüfus yoğunluğu 251 kişi/km² ile yüksek değerlere sahiptir.

Ekonomik faaliyetler bakımından gelir getirici en önemli ürün fındıktır. Tarım alanlarının çoğu fındık bahçesi olarak kullanılmaktadır. Hayvancılık faaliyetleri ise diğer komşu ilçelere nazaran daha zayıftır. Nedeni ise tarım, orman alanlarının fazlalığı, çayır ve mera alanlarının azlığıdır. Yapılan hayvancılık türü ise geçim hayvancılığıdır. Sanayi faaliyetleri bakımından Ünye ilçesinde birçok atölye tipi imalat sanayi alanları mevcuttur. 2017 itibarıyla valilik ve belediye işbirliğiyle Killik mevkiinde belirlenen alana organize sanayi bölgesi yapımı planlanmaktadır. Ünye ilçesinin en önemli sanayi alanını Ünye Çimento fabrikası ve Ünye Un fabrikası oluşturmaktadır. Hem yöre ekonomisine hem de yörede yaşayan halkın ekonomik yönden kalkınmasına katkıda bulunmakta, istihdam açısından önem arz etmektedir. Ünye Limanının varlığı, sanayi alanlarında imal edilen ürünlerin ihracatına önemli katkılar sağlamaktadır.

Ulaşım sistemleri bakımından, Ünye ilçesinin Orta Karadeniz Bölümünde, Karadeniz sahil yolu güzergâhında illeri birbirine bağlayan konumunda olması, ulaşım sistemlerine önem verilmesine ve kalitesinin artırılmasına yol açmıştır.

I. ARAŞTIRMANIN AMACI ve YÖNTEMİ

Ünye İlçe Merkezinin Coğrafyası konulu yüksek lisans tez çalışmasındaki amaç; Ünye İlçe Merkezinin fiziki, beşeri ve ekonomik özelliklerinin coğrafi metotlarla analizi yapılarak, sosyal yaşam üzerine katkıları, çalışma alanında bu özelliklerin oluşturduğu

olumlu ve olumsuz etkilerin ortaya çıkarılması ve problemlerin çözümü için önerilerin geliştirilmesidir.

Tez konusunun belirlenmesi, çalışma sahasında tezimize kaynaklık edebilecek bulguların hazırlanması ve planlamaların yapılması tezimizin ilk araştırma aşamasını oluşturmaktadır. TÜİK, MTA, AFAD, Meteoroloji, Sağlık müdürlüğü, Tarım, Gıda ve Hayvancılık müdürlüğü, Kültür ve Turizm müdürlüğü, vb. kamu kurum ve kuruluşlardan elde edilen uzun yıllık veriler yardımıyla çalışma sahasının fiziki, beşeri ve ekonomik faaliyetleri incelenmeye çalışılmıştır. Haritaların yapımı elektronik ortamda gerçekleştirilerek, ArcGIS 10.2, Corel Draw X6, Global Mapper, Google Earth Pro, Netcat programları ve Landsat, Ladar uygu görüntüleri kullanılmıştır. Alandaki fiziki özelliklerin tanıtılması amacı ile Harita Genel Komutanlığından alınan 1/25.000 ölçeğindeki F38c1, F38c3, F38c4, F38d2, F38d3, F38d4, G38a1, G38a2 ve G38b2 paftalarındaki veriler sayısallaştırılarak, çalışma alanının topoğrafik özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. 1/120.000 ölçeğindeki jeoloji, jeomorfoloji ve eğim haritası, 2004 yılında MTA mühendisleri tarafından Ordu ilinde yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen verilerden yararlanılarak çizilmiştir. Ünye İlçesinin arazi varlığı haritası Orman ve Su işleri bakanlığı tarafından çizilen 1/200.000 ölçeğindeki haritadan yararlanılmıştır. Çalışma sahasında, çeşitli dönemlerde yapılan arazi çalışmalarında mülakatlar ve çeşitli anketler yapılmıştır. İlçe merkezinde yer alan mahallelerin tamamı incelenmiş ve çevre mahallelerde çalışmamız için önemli olan bazı alanlar fiziki, beşeri ve ekonomik yönden incelenmeye çalışılmıştır. Araştırma problemleri arasında fiziki şartlardan kaynaklanan olanakların tam anlamıyla kullanılmaması, ekonomik boyutta gerçekleşen fındık tarımda sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi, turizm olanaklarının tam anlamıyla kullanılmaması bulunmaktadır.

Çalışmamızda, coğrafya biliminin temelini oluşturan nedensellik, dağılış ve bağlantı ilkelerine bağlı kalınarak yazım aşaması tamamlanmıştır. Üç bölümden oluşan tezde, birinci bölümde çalışma sahasının Fiziki Coğrafya özelliklerine, ikinci bölüm Beşeri Coğrafya özellikleri ve üçüncü bölümde ise Ekonomik Coğrafya özellikleri incelenmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

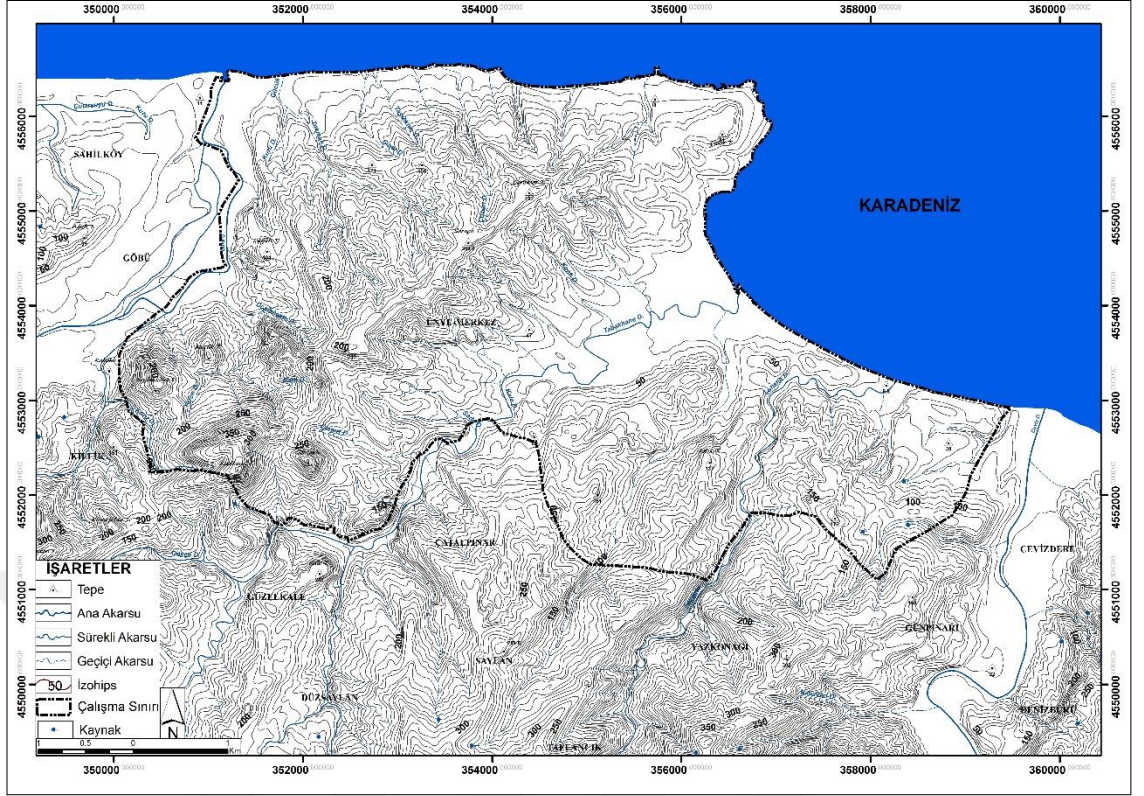
FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

1.1. JEOLojİK ve JEOMORFOLOJİK ÖZELLİKLER

Anadolu (Türkiye), Alpin-Himalaya kuşağı içerisinde yer alan dört ana tektonik birim olan Pontitler, Anatolitler, Toroslar ve Kenar katlamalarından oluşmaktadır (Ketin, 1966: 23). Pontit kemeri coğrafi olarak Anadolu'nun kuzey kesimine tekabül eder ve Karadeniz'in güney sahiline, Kafkaslar ile Karpatlar arasında paralel uzanır. Tektonik olarak Batı, Orta ve Doğu Pontid olmak üzere üç alt kuşağa ayrılmıştır (Eyüpoğlu vd. 2016: 162). Çalışma sahası, coğrafya ve jeoloji literatüründe Doğu Karadeniz sıra dağları adı altında tanınan silsilenin orta bölümüne düşer. Çalışma sınırının dâhil olduğu konkav yanı kuzeye bakan büyük çaplı bir yay çizen Doğu Karadeniz dağları, Melet suyu batısında Canik dağları adı altında Yeşilirmak boylarına kadar uzanır (Erinç, 1945: 119).

Türkiye' nin Kuzey Anadolu ve Karadeniz kıyıları genellikle yüksek, dik kıyı tipini oluştururlar. Fakat bu dik kıyı tipi çalışma sahasında doğu-kuzey yönlü olarak yavaş yavaş özelliğini yitirmeye başlar (Manavbaşı, 1992: 8). Bu sadeleşme sadece yeryüzü şekillerinde değil, yağış değerlerinde düşüslere (Arınç, 2014: 279), bitki örtüsü ve ekonomik faaliyetler üzerinde de etki göstermektedir. Ünye ilçe merkezinin bulunduğu konum itibariyle rakım ortalama 10 m'dir. Çalışma sahası 0,4 km²'lik bir kabaca dairesel bir gövde olarak tanımlanmıştır (Eyüpoğlu vd. 2016: 162).

Ünye İlçe Merkezi, Karadeniz kıyısında Taşhane burnu doğusundaki körfez boyunca yerleşmiştir. Kent merkezi esas olarak Tabakhane deresi kuzeyindeki denizel sekiler üzerine kuruludur. Yeni yerleşim bölgeleri ise doğudaki Ceviz deresine doğru kıyı bandında gelişmektedir. Jeomorfolojik açıdan kent yerleşimi ve yakın çevresi güneydeki dağ eteği ile kıyı bandı ve akarsu tabanları olmak üzere iki ana ünitelerden oluşmaktadır. İlçe merkezi çevresini topoğrafik düzlükler, alüvyon ve kıyı dolguları oluşmaktadır (Harita 1.4). Tabakhane ve Ceviz dere vadi tabanları, bölgede güncel alüvyon çökellerinin izlendiği alanlardır (Ateş vd. 2004: 147-148).

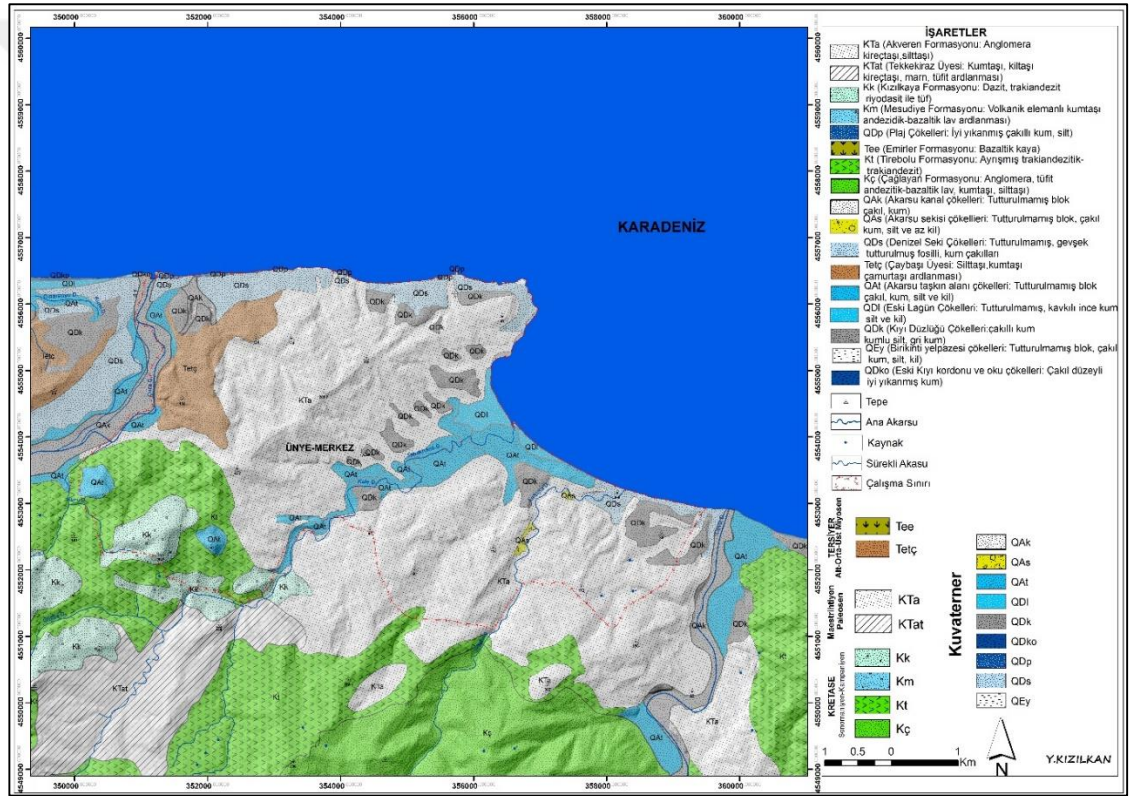

Harita 1.3. Araştırma Sahası ve Yakın Çevresinin Topoğrafyası

Ünye ilçe merkezi ve yakın çevresinde denizel seki çökelleri ile kıyı ve akarsu ortamında oluşmuş çökeller yer almaktadır (Fotoğraf 1.1). Denizel sekiler Karadeniz’e doğru eğimlenmiş monoklinal sırtlar üzerinde, akarsularla yarılması nedeniyle bütünselliğini kaybetmiş küçük parçalar halinde korunmuştur. Sekiler dışında kalan kıyı ortamı çökelleri ise Ünye kent yerleşim alanında yer alır. Genişliği 1 km’yi geçmez. Kıyı ortamı çökelleri; Akarsu Taşkın Alanı Çökelleri, Akarsu Kanal Çökelleri, Denizel Kıyı Düzlüğü Çökelleri, Denizel Seki Çökelleri, Eski Lagün Çökelleri, Eski Kıyı Kordonu ve Oku (set) Çökelleri ve Plaj Çökelleri olarak tanımlanmıştır (Ateş vd. 2004: 144) (Harita 1.4).

Fotoğraf 1.1. Alüvyon Düzlikler Üzerine Kurulu Ünye Şehri

Harita 1.4. Araştırma Sahası ve Çevresinin Jeoloji Haritası (Ateş vd. 2004'ten yararlanılmıştır.)

Ünye ilçesi genel yapı bakımından Akveren formasyonu jeolojik kütlesi içinde ve kuvaterner zamanlı alüvyon çökeller üzerinde yer almaktadır.

Akveren Formasyonu: Kumtaşı, kireçtaşı, silttaşı, tüfit ve kireçtaşından oluşmaktadır (Ateş vd. 2004: 144). Ünye İlçesi sınırları içinde yer almakta olan Ceviz ve Tabakhane deresi havzaları boyunca bu formasyon türüne rastlanmaktadır. Bazı

alanlarda dayanıklı ve ardılanmış bir yapı gösterirken, bazı alanlarda zayıf bir nitelik göstermektedir (Harita 1.4).

1.1.1. Vadiler ve Aşınım Yüzeyleri

Çalışma sahası konum itibarıyla vadi tabanlarının şekillendirdiği alanda yer almaktadır. Bu alanlar akarsuların yükünü bıraktıkları alanlardır. Tutturulmamış taşkın alanı çökellerinden oluşur. Düzlüklerden oluşan vadi tabanları, kuzey-güney yönünde uzanır. Pleyistosen dönemindeki deniz seviyesinin alçalması döneminde şekillenmiştir. Akarsular bu alanlarda, kendi getirdikleri alüvyon çökeller içinde örgülü yatakta akarlar (Ateş vd. 2004: 98). Ünye İlçesinde Curi, Tabakhane, Ceviz, Lahna gibi dereler kuzey-güney yönünde uzanan vadi tabanına sahiptirler. Bu tabanların zamanla aşınımı akarsu sekileri oluşumuna yol açar. Geçici taban düzeyi değişimleri ve tektonizmaya bağlı olarak oluşmuştur. Eski vadi tabanları, akarsu birikimi şeklinde korunmuştur. Sekiler Turnasuyu Irmağı ile Ceviz Deresi vadi tabanları arasındaki yamaçlarda gözlenir (Ateş vd. 2004: 98).

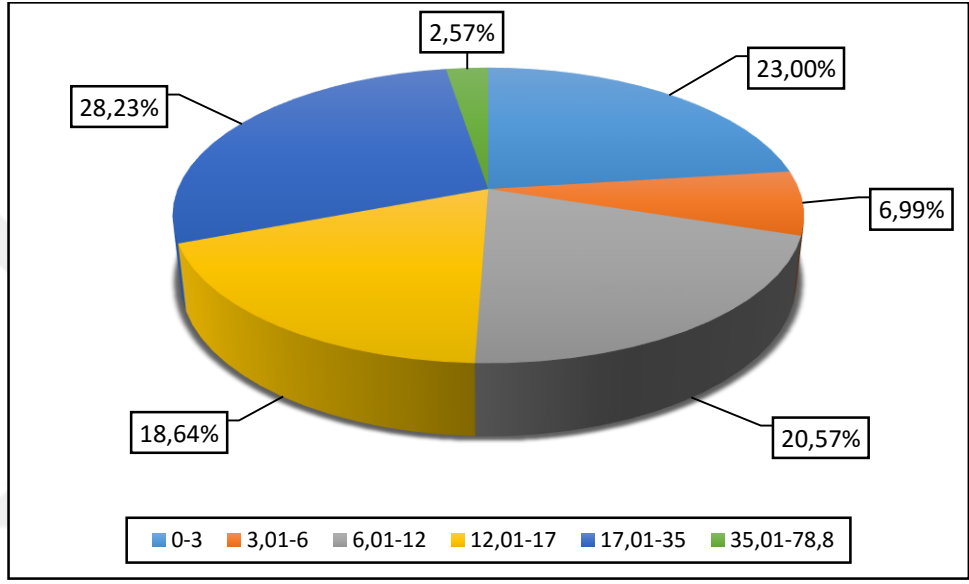
Çalışma sahasının yükselti bakımından, deniz seviyesine yakınlığı ilişkili olarak, yamaç profilleri kendini pek belli etmemektedir. Ancak Ordu ilinde aşınım yüzeyinin yükselmesine koşut olarak parçalanması, akarsularla derin ve yoğun bir şekilde yarılmaları sonucu plato karakteri kazanmıştır. Platodaki aşınım yüzeyi parçaları ile kıyı ve akarsular arasında, yüzlerce metreye varan yarıлма sonucu uzun yamaçlar gelişmiştir (Ateş vd. 2004: 97). Akarsuların yamaç gelişimi ve profil oluşumu sonucunda eğimli araziler de oluşmuştur.

Tablo 1.1 Ünye Merkez İlçesi ve Yakın Çevresinin Eğim Değerleri

Eğim (%)	Alan (Km ²)
0-3	24,818
3,01-6	7,543
6,01-12	22,194
12,01-17	20,108
17,01-35	30,460
35,01-78,8	2,775

Kaynak: Ateş vd. (2004) tarafından hazırlanan eğim haritasında yer alan verilerden yararlanılarak, tezdaki eğim haritası alanı ve çevre verilerinin ARCGIS programında hesaplanmasıyla elde edilmiştir (Harita 1.5).

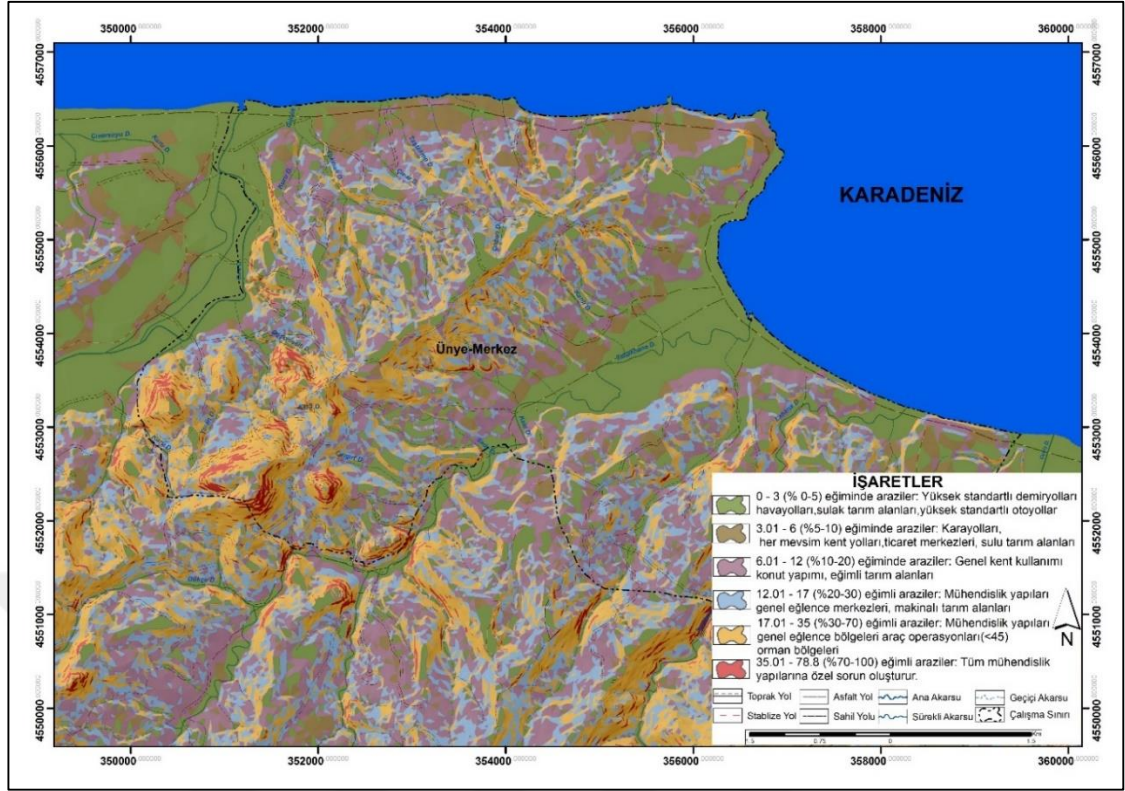
Ünye ilçesinin eğim değerleri jeomorfolojik etmen ve süreçleriyle yakından ilişkilidir. Ünye şehrinin yer aldığı alanın, düz ve düze yakın bir görünümü vardır. Ünye Merkez İlçesinde % 17,01-35 arasında değerlere sahip olan eğimli alanlar, 30,460 km²'lik alana sahiptir. Kıyı kuşağında yer almasına karşın çevre alanlardaki yükseltiler; Çömerez Tepe 192m, Saraçlı Tepe 209m, Kızılkaya tepe 392m, Erkiz tepe 391m, Dede tepe 369m, Çakır tepe 81m, Dügün Tepe 104m, Ağah Tepe 99m, Sivri Tepe 377m, Belen Tepe 345m, Kale Tepe 248m, Üzümlük Tepe 161m ve Zindan Tepe 391m. dir.

Şekil 1.1 Ünye Merkez ilçesi ve Çevresinin Eğim Değeri Göstergeleri

Ünye ilçesi eğim değerleri açısından tasnif edildiğinde 0-3 (%0-5) eğiminde araziler; yüksek standartlı demir yolları, havayolları, sulak tarım alanları, yüksek standartlı otoyolları meydana getiren alanları kapsamaktadır. 3.01-6 (%5-10) eğim değerine sahip olan araziler; karayolları, her mevsim kent yolları, ticaret merkezleri, sulu tarım alanlarını oluşturmaktadır. 6.01-12 (%10-20) eğim değerinde olan araziler; genel kent kullanımı için konut yapımına açık olan, eğimli tarım alanlarının yer aldığı arazilerdir. 12.01-17 (%20-30) eğiminde alanlar; mühendislik yapıları, genel eğlence merkezleri ve makinalı tarım alanlarından meydana gelir (Harita 1.5).

17.01-35 (%30-70) eğim değerindeki alanlar; 45° eğim değerinden az olan genel eğlence alanlarının yapımına uygun bölgeleri barındırmakta ve özel araç operasyonlarını içermektedir. 35.01-78.8 (%70-100) arasındaki tüm araziler yapıların yapımında ve arazi kullanımına uygun olmayan alanları oluşturmaktadır (Şekil 1.1).

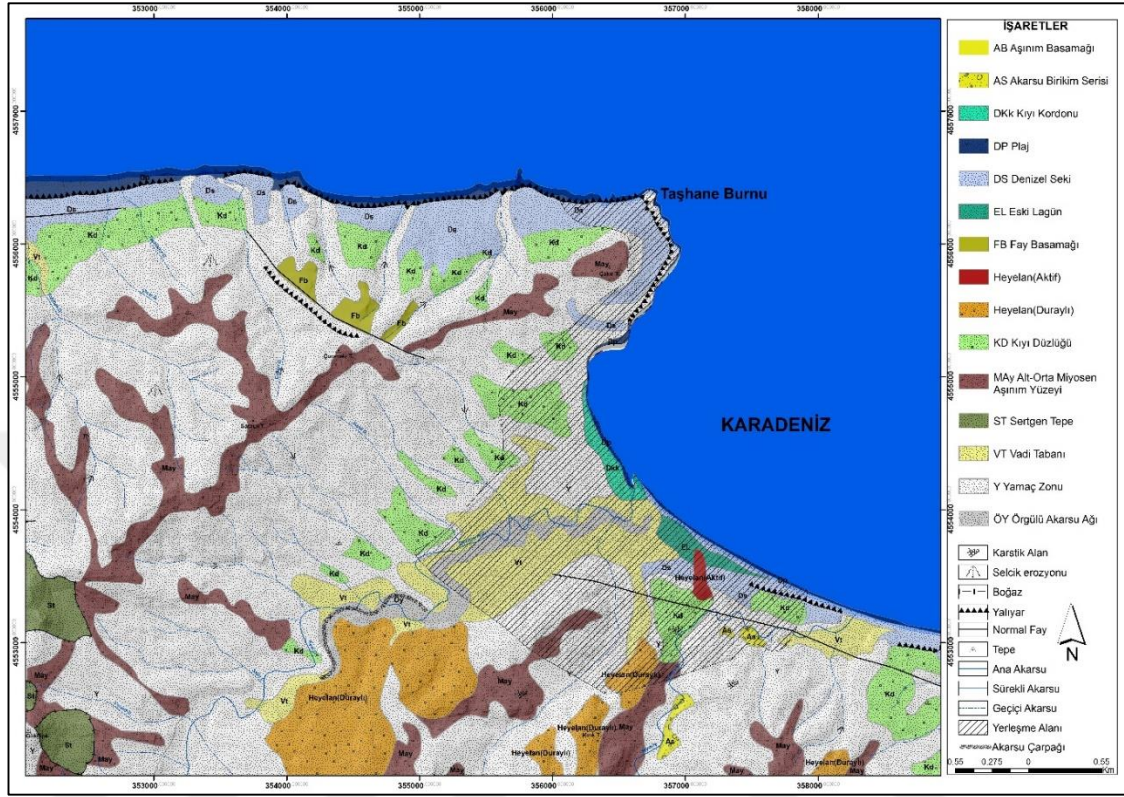
Harita 1.5 Araştırma Sahası ve Çevresinin Eğim Haritası

1.1.2. Kıyı Kuşağı

Ordu ilinin Karadeniz’le olan kıyısı yaklaşık 72 km’dir. Plato alanında yer alan yamaçlar, kıyı bölgesinde aniden falezlerle sonlanmaktadır. Bölgede kıyılar, genellikle; yüksek kıyı özelliğindedir. Kumsallar, falezlerin önünde ince, dar şeritler halinde uzanırlar. Bazı falez önlerinde, ana kayanın şekillenmesi ile dalga aşındırma platformları (abrazyon düzlüğü) gelişmiştir (Ateş vd. 2004: 99). Bunların güzel örnekleri Ünye doğusu Yalı mahallesinde gözlenir. Kıyı kuşağı, yalnızca Turnasuyu Irmağı-Ordu kent yerleşim alanı, Bolaman Çayı-Elekçi Irmağı, Ceviz Deresi-Ünye kent yerleşim alanı ile Curi-Akçay ırmakları arasında alçak kıyı özellikleri taşır (Ateş vd. 2004: 99).

Çalışma sahasındaki jeomorfolojik yüzeyler, yüksek kotlardan aşağı kotlara doğru bir sıralanma sunarlar. Bu üniteler; Aşınım Yüzeyi, Eksüme (sıyrılmış) Yüzeyler, Yapısal Yüzeyler, Yamaç Zonu ile Vadi Tabanları kıyı kuşağıdır (Harita 1.6). En belirgin olan yapısal yüzeyler kuzey Anadolu fayı oluşum dönemi ile aynı dönemde etkin olan volkanizmanın ürünleri (lav-tüf) dir. Ayrıca araştırma alanında Würm

Glasiyasyonunun oluşumuna imkân veren yüksek kesimlerde bulunmaktadır. Bu alanlar günümüzde “Periglasiyal Morfojenetik Bölge” karakterindedir (Ateş vd. 2004: 95)

Harita 1.6. Araştırma Sahası ve Yakın Çevresinin Jeomorfoloji Haritası (Ateş vd. 2004'ten yararlanılarak çizilmiştir).

İlçenin jeomorfolojik durumu incelendiği zaman deprem konusunda Ordu ilinde deprem üretebilecek riskte fay hatları bulunmamaktadır. Çalışma sınırı içinde diri fay olarak adlandırılabilir Ünye batısı Göl evi' nin 1.5 km kuzeyinden başlayarak Akçay vadisine (Harita 1.6) uzanan iki fay haritalanmıştır (Ateş vd. 2004: 100). Çalışma sahasına yakın en önemli fay hatlarından biri Kuzey Anadolu Fay hattıdır. Ordu ilinin güney sınırını takip eden bu fay hattı; Sağ yanal doğrultu atım özelliğinde, bazen tek bir çizgi halinde, bazen de genç havzaları denetleyen, çok sayıda kırıklardan oluşur (Ketin, 1966; McKenzie, 1972; Şengör ve Yılmaz, 1981). Kuzey Anadolu fayı çok genç ve aktif bir kayma hareketidir; muhtemelen Miyosenden sonra, Pliyosen - Kuvaterner esnasında harekete geçmiştir ve zamanımıza kadar belki birkaç on kilometrelik bir atım yapmıştır (Ketin, 1969: 24).

1.2. İKLİM ÖZELLİKLERİ

Bir bölgenin veya bir alanın uzun yıllık hava koşullarının değerlendirilmesi o alanın iklim özelliklerinin belirlenmesindeki en önemli faktördür. Coğrafi mekân birimleri olarak bölge ve yörelerin tanınması, ekonomik potansiyellerinin araştırılması ve muhtemel kalkınma yollarının ortaya konulması bakımından, iklim özellikleri büyük önem taşımaktadır (Nişancı, 1988: 69).

Türkiye, subtropikal kuşakta kıtaların batı tarafında gerçekleşen ve Akdeniz iklim tipi adı altında tanınan jenetik bir makroklima tipinin sahası içinde ve onu meydana getiren amillerin tesiri altında bulunur. Bu sahanın kuzeyinde kutbi hava kütlelerinin, güneyinde ise tropikal hava kütlelerinin çekirdek sahaları yer almıştır. Böylece Türkiye de dâhil olmak üzere bu sahanın başlıca özelliği kışın kutbi, yazın tropikal menşeli hava kütlelerinin hâkim tesiri altında kalmasıdır (Erinç, 1984: 295).

Türkiye'nin tümünde olduğu gibi Karadeniz'de Orta kuşaktaki “batı rüzgârları” kuşağına girer. Yaz ve kış dönemlerinde farklı hava kütlelerinin etkisi altında kalır. Bu hava kütleleri bölgede yağış, sıcaklık gibi tüm iklim unsurlarını önemli ölçüde kontrol altına alır (Atalay, Mortan, 2003: 31). Ülkemizin matematiksel konumu itibariyle orta kuşakta yer alması, dört mevsimin ve mevsimsel geçişlerdeki farklılıkların belirgin olarak gözlenmesine katkıda bulunmaktadır.

Yaz mevsiminde ülkemizin geneli güneyden sokulan ve Karadeniz Bölgesi'ne kadar ulaşan kontinental tropikal hava kütlelerinin etkisi altına girmektedir. Kuru olan bu hava kütlesi sıcaklığın yükselmesine, buharlaşmanın artmasına neden olmaktadır. Ancak bu mevsimde Karadeniz üzerinde bir yüksek basınç alanı hâkimdir. Dolayısıyla yaz devresinde Karadeniz'den alçak basınç alanı durumunda olan Anadolu'ya kuzeyden güneye doğru ilerleyen hava akımları başlamaktadır (Erinç, 1984: 295). Bu bağlamda coğrafi konuma bağlı olarak Türkiye'de iklim olaylarının karşılıklı ilişkilerini basınç merkezlerinin durumu ve çeşitli yönlerden etkili olan hava kütlelerinin mevsimlik değişimleri düzenlemektedir (Koçman, 1993: 6).

Ordu ilindeki iklim özelliklerine bakıldığı zaman melet ırmağı sınır kabul edilerek iki kesimde incelenir. Melet ırmağının doğusu ve batısı; iklim, bitki örtüsü, rölyef durumu açısından farklılık taşımaktadır. Yatay doğrultudaki bu farklılaşmalara görünüm değişiklikleri de katılır ve bu durum bize, Karadeniz kıyılarından Kelkit boylarına

kadar; kuş uçuşu ancak 80 km. kadar derinliği olan dar bir geçiş alanında, rölyefin ana doğrultusuna uygun olarak doğudan batıya uzanan dört görünüm şeridi seçmek imkânını sağlar (Erinç, 1945: 120). görünüm şeritleri Erinç tarafından dört kuşak halinde incelenmiştir:

Yayvan yapraklı etek ormanları veya kıyı şeridi; Karadeniz kıyıları ile kenar dağların ortalama 700 m. ye kadar yükselen etekleri arasında, doğudan batıya gidildikçe dağların kıyıdan uzaklaşmasına ve alçalmasına bağlı olmak üzere genişlemektedir. Bu görünüm şeridini karakterize eden doğal olguların başında, subtropikal-okyanusal bir iklim ve özel bir bitki örtüsü şüphe yok ki başta gelir. Ordu ve Giresun illerinden daha doğuya gidildikçe pek fazla olmamakla birlikte sıcaklık ortalamasında artış görülür. 5 C° bu şeritte vejetasyon sürecinin sağlanması için gerekli olan alt sınırdır (Erinç, 1945: 120).

Yayvan ve karışık, yapraklı nemli dağ ormanları şeridi; Kenar dağların kuzey yamaçlarında etek ormanları (kıyı) şeridi ile orman sınırının yukarısındaki yazın nüfuslanan yaylalar arasında, 700- 2000 m. arasında uzanan bu görünüm, morfoloji bakımından kıyı şeridine büyük bir benzerlik gösterir. Bununla beraber yükseltinin artmasından ileri gelen sıcaklık azalışı ve yağış artışı gibi iklim özellikleri, bunun sonucunda bitkisel örtünün görünüş ve yapılışında kendini gösteren değişiklikler ve dinsel - ekonomik şartlardaki başkalaşmalar yaşanmaktadır. Bu alan gerek kuzeyindeki kıyı şeridinden, gerek güneyinde bulunan yazın nüfuslanan yaylalardan ve kuru ormanlar ağaçlı stepler sınırından kolaylıkla ayrılır (Erinç, 1945: 130).

Yazın nüfuslanan yaylalar şeridi; Orman sınırının üstünde, ancak yazın geçici olarak nüfuslanan yüksek yaylalar bölgesi, rölyefe bağlı olarak bu kesimin doğu yarısında, bilhassa Meletin ötesinde gelişmiş bulunur ve aynı doğrultuda yer yer genişleyen ve daralan bir şerit halinde Harşit çayı havzasına kadar uzanır. Buna karşılık meletin batısında dağ ormanları şeridi ile güneydeki kuru ormanlar ve ağaçlı stepler şeridi doğrudan doğruya karşılaşırlar. Bu yüksek yaylaları örten bitki topluluğu kısa süren gelişme devresine, bol ışığa, şiddetli fırtınalara, düşük sıcaklıklara ve toprak sıcaklığının büyük değişikliklerine uymuştur (Erinç, 1945: 131-133). Örn; Nemcil Rhododendron

Kuru ormanlar ve ağaçlı stepler şeridi; Kenar dağlar ile Kelkit oluğu arasında uzanan bu görünüm şeridine geçişte; denizel etkiden uzaklaşma ve iklim özelliklerindeki belirgin farklılıkların ortaya çıktığı geçiş alanını yansıtır. Kenar dağların denize bakan yamaçlarındaki nemli ve gür ormanların artık kaybolması, bunların yerini tepelere çekilmiş seyrek koruların, dereleri boylayan şerit şeklindeki ağaç topluluklarının ve geniş alanları kaplayan çıplak, taşlık yereylerin alması ile belli olur. Fakat doruk çizgisini aşınca dikkate değer bir hız ve keskinlikle karşılaştığımız bu değişiklikler, yalnız bitkisel örtüye inhisar etmez; aynı zamanda bünye ve morfolojide, iklim şartlarında, nüfus sıklığında, yerleşme şekillerinde ve nihayet tarım usul ve ürünlerinde de kendini gösterir (Erinç, 1945: 134).

İklim özelliklerinin en uygun biçimde açıklanabilmesi amacıyla Ordu, Amasya, Samsun illerinde ve Ünye, Terme ilçelerinde bulunan rasat istasyonu verilerinden faydalanılacaktır.

1.2.1. Sıcaklık

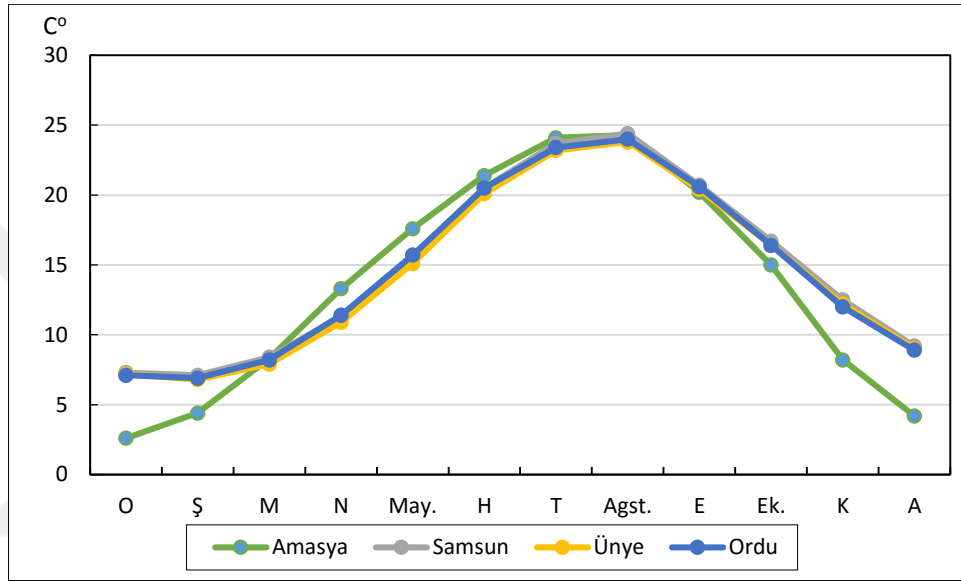
Hava sıcaklığının dağılışını etkileyen başlıca etmenler enlem, karasallık ve yükseltilerdir (Erol, 1993: 71). Birbirinden farklı alanlarda yer almakta olan yüksek seviyelerdeki meteorolojik istasyonlar deniz seviyesine indirgenerek ölçümlerinin yapılması neticesi net bilgiler elde edilmediği düşünülmektedir (Darkot, 1943: 25). Bazı alanlarda ise meteoroloji istasyonlarının bulunmayışı veya istasyonun yeni ölçümler yapıyor olması farklı bir alanla karşılaştırma ve farklılıkların ortaya konulmasını zorlaştırmaktadır.

Ünye ilçe merkezinde bulunan meteoroloji istasyonu 1980 yılından beri iklim rasatları yapılmaktadır. Bunun yanı sıra verilerinden yararlanılan, Ordu meteoroloji istasyonu 1980-2016, Samsun meteoroloji istasyonu 1990-2016 ve Amasya ili meteoroloji istasyonu 1990 yılından beri faal durumdadır.

Tablo 1.2. Seçilen Bazı İstasyonların Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri(C°) (1980-2016)

İstasyon	Rasat S.	O	Ş	M	N	May.	H	T	Agst.	E	Ek.	K	A	Ort .
Amasya	27	2.6	4.4	8.3	13.3	17.6	21.4	24.1	24.3	20.2	15	8.2	4.2	13.6
Samsun	27	7.3	7.1	8.4	11.3	15.6	20.5	23.7	24.4	20.7	16.7	12.5	9.2	14.8
Ünye	37	7.2	6.8	7.9	10.9	15.1	20.1	23.2	23.8	20.4	16.4	12.2	9	14.4
Ordu	37	7.1	6.9	8.2	11.4	15.7	20.5	23.4	24	20.6	16.4	12	8.9	14.6

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Şekil 1.2. Seçilen Bazı İstasyonların Aylık Ortalama Sıcaklık Değerlerinin Yıl İçindeki Durumu

Seçili istasyonlardaki ölçümlere göre aylık ortalama sıcaklık değerleri yıl içinde birbirine yakın değerler göstermektedir. Yıllık ortalama sıcaklık değerleri karşılaştırıldığı zaman, kenar kuşak istasyonlarını barındıran Ordu ili (14,6 C°), Ünye ilçesi (14,4 C°) ve Samsun ili (14.8 C°), iç kesimlerde kalan istasyonları barındıran Amasya ilinde ise (13,6 C°) kıyı kuşağına göre yaklaşık 1 C° fark ölçülmüştür (Tablo 1.2). Ordu ili ve Ünye ilçesi ortalama sıcaklık verilerinden anlaşıldığı üzere kendisine komşu olan illerle yıl içinde birbirine yakın değerler göstermektedir.

Orta Karadeniz bölümündeki istasyonların ocak ayı ölçümlerinde 0 C° nin altına düşmemiştir. Amasya ve Samsun illerinde ise Ünye ilçesiyle karşılaştırıldığında ocak ayı sıcaklığının pek fark göstermediği ve aylık ortalama sıcaklık değerlerinin birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Kıyı bölgesinde daha doğuya doğru gidildikçe en soğuk

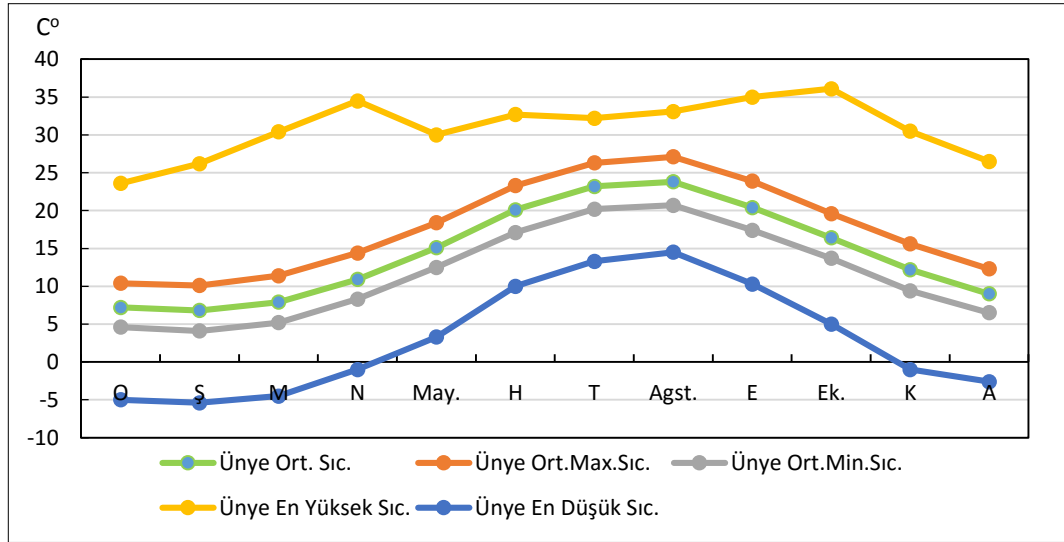
ayın daima şubat ayı olduğu görülmektedir (Erinç, 1945: 121-122). Bunun en önemli nedenleri arasında föhn rüzgârlarının etkisi görülmektedir.

Ünye ilçesinde temmuz ayı sıcaklık dağılışına bakıldığı zaman sıcaklığın, kıyılardan iç alanlara doğru yerleşim merkezleri boyunca 24 C°' ye yakın değerler göstermektedir (Tablo 1.2, Şekil 1.2). Komşu illerinden olan Samsun ilinin değerleriyle karşılaştırıldığı zaman yarım veya bir derecelik bir sapma olduğu gözlenmektedir (Darkot, 1943: 26). Seçili istasyonlarla karşılaştırıldığında temmuz ayı ortalama sıcaklık verilerine göre Ünye ilçesine en yakın değerler Samsun ve Amasya istasyonlarına aittir. Ünye ile Amasya istasyonu karşılaştırıldığında, Temmuz ayı sıcaklık ortalaması değerlerinde 1 C° sapma görülmektedir (Tablo 1.2).

Tablo 1.3. Ünye İlçesi Aylara Göre Sıcaklık Değerleri (C°) (1980-2016)

İstasyon	O	Ş	M	N	May.	H	T	Agst.	E	Ek.	K	A	Yıllık
Ort. Sıc.	7.2	6.8	7.9	10.9	15.1	20.1	23.2	23.8	20.4	16.4	12.2	9	14.4
Ort.Max.Sıc.	10.4	10.1	11.4	14.4	18.4	23.3	26.3	27.1	23.9	19.6	15.6	12.3	17.7
Ort.Min.Sıc.	4.6	4.1	5.2	8.3	12.5	17.1	20.2	20.7	17.4	13.7	9.4	6.5	11.6
En Yüksek Sıc.	23.6	26.2	30.4	34.5	30	32.7	32.2	33.1	35	36.1	30.5	26.5	36.1
En Düşük Sıc.	-5	-5.4	-4.5	-1	3.3	10	13.3	14.5	10.3	5	-1	-2.6	-5.4

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Şekil 1.3. Ünye İlçesi İstasyonu Aylara Göre Sıcaklık Değerleri Değişimleri

Amasya; temmuz ayı sıcaklık değerlerinin Karadeniz iklim tipinde yer alan özelliklerle benzerlik göstermesi, ocak ayı ortalama değeriyle ise karasal iklim tipine

yakın olmasında dolayı “Karasal Geçiş Tipi” karakterini kazandırır. Bu nedenle temmuz ayı ortalama sıcaklık verilerinde diğer istasyonlara göre daha yüksek değerlere sahiptir. Temmuz ayında Ünye iliyle karşılaştırıldığı zaman 1 C° fark mevcutken, ocak ayında ise yaklaşık 4 C° fark oluşmaktadır (Tablo 1.2).

Tablo 1.4. Seçili İstasyonların Yıl İçindeki En Yüksek ve En Düşük Sıcaklık Değerleri (C°) (1980-2016)

İstasyon		O	Ş	M	N	May.	H	T	Agst.	E	Ek.	K	A	Yıllık
Ünye	Ort. Sıc.	7.2	6.8	7.9	10.9	15.1	20.1	23.2	23.8	20.4	16.4	12.2	9	14.4
	Ort.Max.Sıc.	10.4	10.1	11.4	14.4	18.4	23.3	26.3	27.1	23.9	19.6	15.6	12.3	17.7
	Ort.Min.Sıc.	4.6	4.1	5.2	8.3	12.5	17.1	20.2	20.7	17.4	13.7	9.4	6.5	11.6
	En Yüksek Sıc.	23.6	26.2	30.4	34.5	30	32.7	32.2	33.1	35	36.1	30.5	26.5	36.1
	En Düşük Sıc.	-5	-5.4	-4.5	-1	3.3	10	13.3	14.5	10.3	5	-1	-2.6	-5.4
Ordu	Ort. Sıc.	7.1	6.9	8.2	11.4	15.7	20.5	23.4	24	20.6	16.4	12	8.9	14.6
	Ort.Max.Sıc.	11.1	10.9	12.2	15.3	19.5	24.5	27.4	28.2	24.9	20.6	16.3	13	18.7
	Ort.Min.Sıc.	4.1	3.8	5.1	8.4	12.5	16.8	19.8	20.4	17	13.2	8.7	5.8	11.3
	En Yüksek Sıc.	25.8	26.8	31.4	36.8	35.6	37.3	37.1	36.3	36.4	34.2	32	28.3	37.3
	En Düşük Sıc.	-5.1	-6.1	-4.7	-1.4	3.4	9.6	13.3	13	9.2	4	-1.5	-3.2	-6.1
Amasya	Ort. Sıc.	2.6	4.4	8.3	13.3	17.6	21.4	24.1	24.3	20.2	15	8.2	4.2	13.6
	Ort.Max.Sıc.	7.3	9.9	14.8	20.5	25.4	29	31.7	32.2	28.3	22.3	14.6	8.7	20.4
	Ort.Min.Sıc.	-1	-0.1	2.9	6.9	10.8	14.4	16.8	17.1	13.1	8.9	3.3	0.9	7.8
	En Yüksek Sıc.	21.3	24.8	31.2	35.8	37.5	39.8	45	42.2	40.3	36	29.7	22.9	45
	En Düşük Sıc.	-21	-19.4	-9	-5.1	1.1	5.5	8.5	9.6	3	-2	-9.5	-12.7	-21
Samsun	Ort. Sıc.	7.3	7.1	8.4	11.3	15.6	20.5	23.7	24.4	20.7	16.7	12.5	9.2	14.8
	Ort.Max.Sıc.	11.0	11.1	12.6	15.3	19.2	24.2	27.2	28.0	24.6	20.6	16.7	12.9	18.6
	Ort.Min.Sıc.	4.2	3.8	4.9	7.9	12.2	16.6	19.8	20.5	16.9	13.2	8.9	6.2	11.3
	En Yüksek Sıc.	24.2	26.2	33.6	37.0	35.2	37.4	35.4	34.4	34.8	38.4	30.4	28.9	38.4
	En Düşük Sıc.	-6.6	-5.6	-2.6	-2.4	4.0	1.9	13.6	15.2	10.0	1.5	-2.2	-3.6	-6.6

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Termik kararlılığı veya maritim özelliği ifade etmesi bakımından, yıllık sıcaklık amplitüdü bu kıyı şeridi istasyonlarda 20,0 C°’nin altında kalmaktadır (Nişancı, 1988: 69). Ortalama maksimum ve ortalama minimum sıcaklık değerleri karşılaştırıldığında (Tablo 1.4) karasal geçiş tipi ikliminin etkisi altında kalan Amasya ilinde sıcaklık değerlerinin 10 C° altına düştüğü görülmektedir. Ünye, Terme, Ordu istasyonları ise yıl boyunca ortalama minimum sıcaklık değerlerinde 10 C° ‘nin altına düşmemiştir (Tablo 1.4).

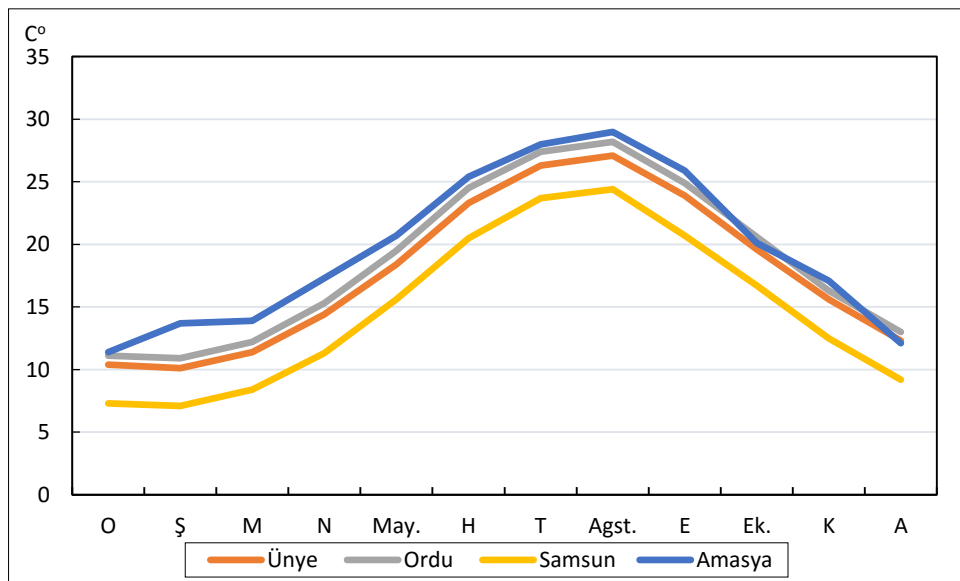
Ünye ili istasyonunda en yüksek sıcaklık değeri ekim ayında (36.1 C°) olarak ölçülmüştür. Diğer seçili istasyonlarda ise Ordu ilinde haziran ayında (37.3 C°), Samsun ilçesinde ekim ayında (38.4 C°) ve Amasya ilinde temmuz ayında (45.0 C°) olarak ölçülmüştür (Tablo 1.4). Bu durum aslında ülkemizdeki lokal hava şartlarının kısa mesafeler içinde değişiklik göstermesinin bir kanıtı olarak gösterilebilir. Ayrıca seçili istasyonlardaki değerlerin bulundukları yükseltilere göre (Ünye:16m, Amasya:406m) değişiklik göstermesi ve gün içindeki sıcaklık, nem, basınç durumundaki değişiklikler istasyondaki ölçümlerde farklılığa yol açmaktadır.

Ortalama maksimum sıcaklık değerleri kıyı kuşağına kurulan istasyonlarda benzerlik göstermektedir (Şekil 1.4). Karadeniz ikliminden uzaklaşmış ve karasal iklimin etkisi altında kalan Amasya ilinde maksimum sıcaklık değerlerinde ocak ayı ortalaması değerlerinde bile 0 C° altına düştüğü gözlemlenmektedir (Tablo 1.5).

Tablo 1.5. Seçili İstasyonların Aylara Göre Ortalama Maksimum Sıcaklık Değerleri (C°) (1980-2016)

İstasyon	O	Ş	M	N	May.	H	T	Agst.	E	Ek.	K	A	Yıllık
Ünye	10.4	10.1	11.4	14.4	18.4	23.3	26.3	27.1	23.9	19.6	15.6	12.3	17.7
Ordu	11.1	10.9	12.2	15.3	19.5	24.5	27.4	28.2	24.9	20.6	16.3	13	18.7
Samsun	7.3	9.9	14.8	20.5	25.4	29	31.7	32.2	28.3	22.3	14.6	8.7	20.4
Amasya	11.4	13.7	13.9	17.3	20.7	25.4	28	29	25.9	20.1	17.1	12.1	19.6

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

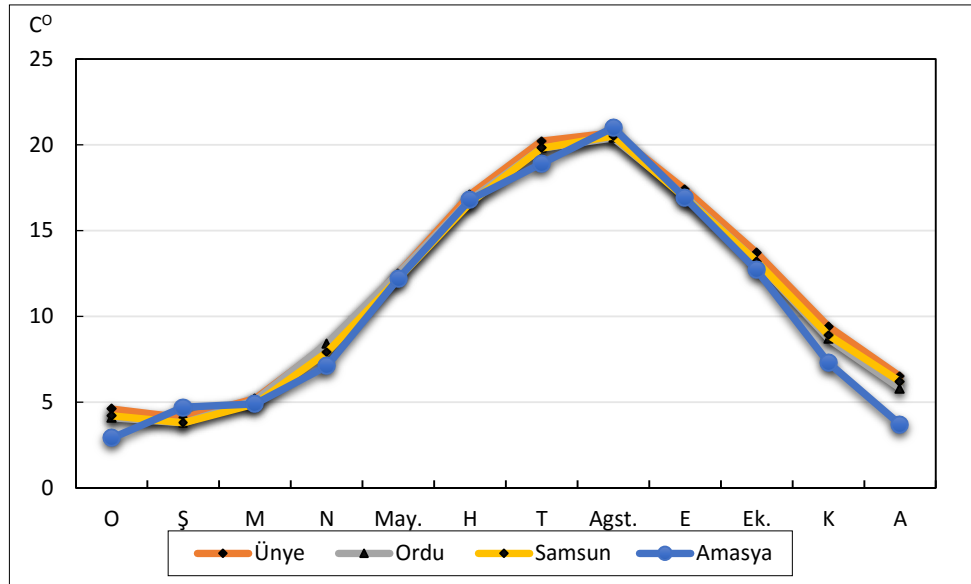
Şekil 1.4. Seçili Bazı İstasyonların Ortalama Maksimum Sıcaklık Değerlerinin Aylık Değişim Göstergeleri

Aylık ortalama minimum değerler incelendiğinde (Tablo 1.6) ; Ordu ili ve Ünye ilçesinin yıllık ortalama birbirine yakın bir değer göstermektedir. Fakat kıyı kuşağında yer alan terne ili istasyonunun ortalama sıcaklık verilerinde Ünye ilçesiyle yakın değerler içermesine rağmen ortalama minimum sıcaklık değerlerinde 4 C° sapma görülmektedir. Bu duruma neden olan etmenlerin lokal şartlara bağlı olarak nem ve basınç durumunun etkili olduğu söylenebilir. Denizel etkiden yoksun ve iç kesimlerde yer almakta olan Amasya ili istasyonu ise kıyı kuşağı istasyonlarına göre ölçümlerde yaklaşık 6-8 C°'lık sapma gösterir (Tablo 1.6).

Tablo 1.6. Seçili İstasyonların Aylara Göre Ortalama Minimum Sıcaklık Değerleri (C°) (1980-2016)

İstasyon	O	Ş	M	N	May.	H	T	Agst.	E	Ek.	K	A	Yıllık
Ünye	4.6	4.1	5.2	8.3	12.5	17.1	20.2	20.7	17.4	13.7	9.4	6.5	11.6
Ordu	4.1	3.8	5.1	8.4	12.5	16.8	19.8	20.4	17	13.2	8.7	5.8	11.3
Samsun	4.2	3.8	4.9	7.9	12.2	16.6	19.8	20.5	16.9	13.2	8.9	6.2	11.3
Amasya	2.9	4.7	4.9	7.1	12.2	16.8	18.9	21	16.9	12.7	7.3	3.7	10.8

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Şekil 1.5. Seçili Bazı İstasyonların Ortalama Minimum Sıcaklık Değerlerinin Aylık Değişim Göstergeleri

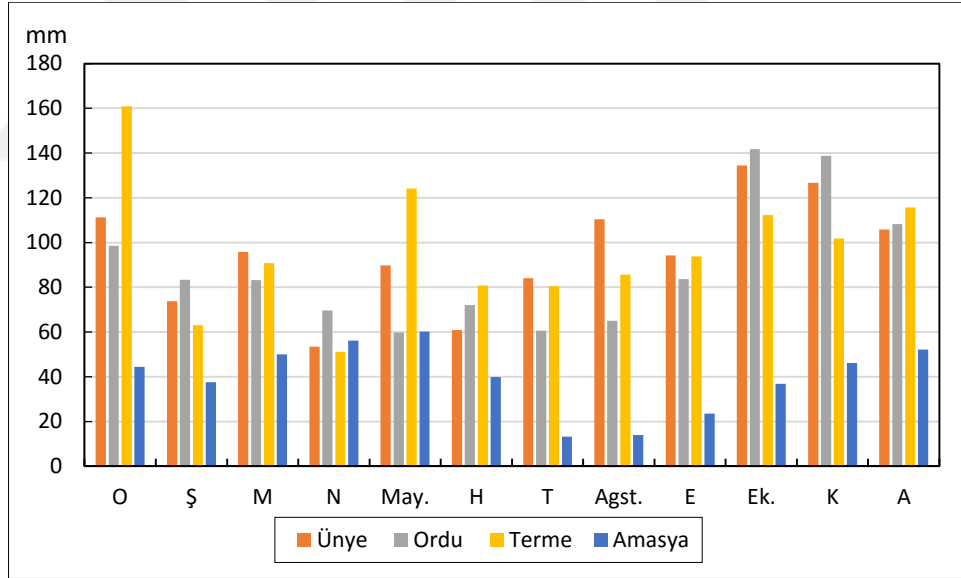
1.2.2. Yağış

Yağış durumu Ordu'da 37 yıllık, Ünye'de 37, Terme'de 27 ve Amasya'da 27 yıllık rasat sonuçlarına göre incelenecektir. Seçili istasyonların yıllık ortalama yağış miktarları incelendiğinde Ordu'da 1064 mm, , Amasya'da 474 mm, Samsun (Terme)'da 1160.69 mm ve Ünye de 1183.4 mm olarak ölçülmüştür (Tablo 1.7).

Tablo 1.7. Seçili istasyonların Aylık Ortalama Yağış Değerleri (mm) (1980-2016)

İstasyon	O	Ş	M	N	May.	H	T	Agst.	E	Ek.	K	A	Yıllık
Ünye	107.5	97.4	90.8	72.2	62.5	78.4	74.8	95.2	90.1	144.1	150	120.4	1183.4
Ordu	98.5	83.4	83.2	69.6	59.8	72.1	60.6	65.1	83.6	141.8	138.8	108.2	1064.7
Samsun (Terme)	160.95	63.07	90.83	51.13	124.17	80.83	80.47	85.67	93.77	112.3	101.77	115.73	1160.6
Amasya	44.4	37.5	50	56.1	60.2	39.8	13.3	14	23.5	36.9	46.2	52.2	474.1

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Şekil 1.6. Seçili İstasyonlarının Aylık Ortalama Yağış Durumu (mm)

Meteoroloji müdürlüğünden elde edilen verilere göre; seçili istasyonlardaki yıllık ortalama yağış değerleri kıyı kuşağı ve kıyı ardı alanlar olarak ayrılabilir. Kıyı kuşağından iç kesimlere doğru gidildikçe, bir taraftan topografyanın, diğer yandan karasallığın (kontinentalitenin) etkileriyle, yöreler ölçüsündeki iklim farklılıkları bilhassa yükseklik faktörüne de bağlı olarak meydana gelmektedir (Nişancı, 1988: 69).

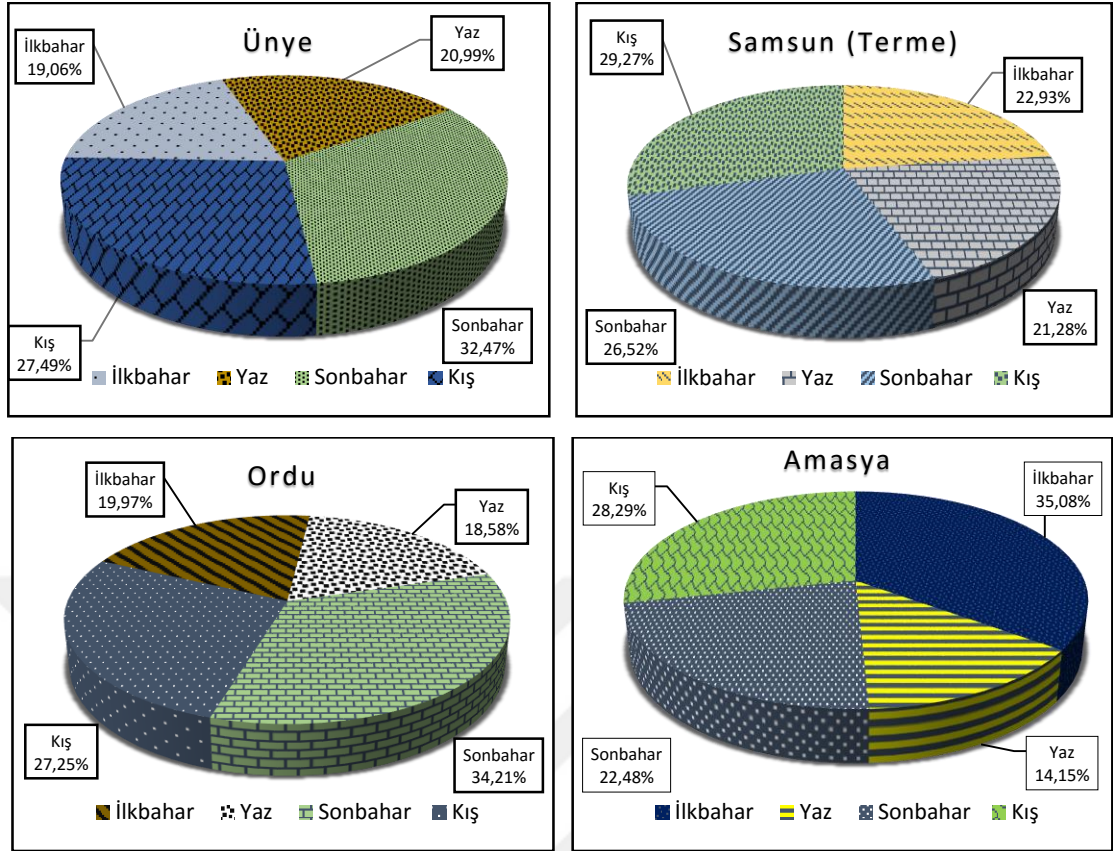
Kıyı ardı olarak tanımladığımız alanda yer almakta olan Amasya istasyonu yıllık ortalama yağış miktarı toplamı 500 mm geçmemektedir (Tablo 1.8). Amasya (474mm) istasyonundaki ölçümlere göre; en yağışlı ay ortalaması mayısa denk gelmektedir (Şekil 1.7). Karasal iklim tipinde görülmekte olan ilkbahar yağışlarına uygun özellikler taşımaktadır.

Sonbahar en yağışlı, ilkbahar en az yağışlı mevsimdir. Yağış maksimumu daima kısıma, minimumu daima mayısa düşer. Kıyı kuşağı bazı istasyonlarda en az yağış mayıs ayında değil nisan ayında düşmektedir (Tablo 1.8). Sonbahar ve kış maksimumları, nispeten kurak ilkbahar ve daha yağışlı geçen yazları ile tamamıyla Batı Avrupa'nın okyanusal yağış rejimine benzeyen bu yağış dağılışının sebeplerini, yalnız gezici depresyonların mevsimlik oluşumları, bilhassa kara ve deniz arasındaki mevsimlik sıcaklık ve basınç münasebetlerinden doğan yerel yoğunlaşma şartlarının da önemle hesaba katılması gerekmektedir (Erinç, 1945: 122). Bu yerel şartlar, bilhassa ilkbahar maksimumunun aydınlatılması bakımından lüzumlu görünmektedir: Gerçekte bu mevsimde deniz nispeten ılık olduğu halde, kara oldukça büyük bir hızla ısınmış bulunmakta ve bu yüzden ilkbahar genel olarak yoğunlaşmağa en elverişsiz şartları göstermektedir. Buna karşılık karaların denize nispetle çok daha soğuk olduğu sonbahar ve kış mevsimlerinde ise yağış ihtimali daha büyüktür (Erinç, 1945: 123). Terme istasyonunda bu özelliklere zıt bir olay göstererek diğer kıyı kuşağı istasyonlara göre ocak ve mayıs ayında daha fazla yağış almaktadır (Tablo 1.7).

Tablo 1.8. Seçili İstasyonlarda Yağış Miktarının Mevsimlere Göre Dağılışı(1980-2016)

İstasyon	İlkbahar	%	Yaz	%	Sonbahar	%	Kış	%	Toplam
Ünye	238.99	19.06	255.4	20.99	355.34	32.47	290.88	27.49	1183.4
Ordu	212.6	19.97	197.8	18.58	364.2	34.21	290.1	27.25	1064.7
Samsun (Terme)	266.13	22.93	246.97	21.28	307.84	26.52	339.75	29.27	1160.69
Amasya	166.3	35.08	67.1	14.15	106.6	22.48	134.1	28.29	474.1

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Şekil 1.7. Seçili İstasyonlarda Yağış Miktarının Mevsimlere Göre Dağılışı Göstergeleri (%)

Yağış miktarının mevsimlere göre oranı incelendiği zaman Karadeniz iklimini karakterize eden araştırma sırasında yıl boyunca mevsimlere göre yağış miktarındaki orantı neredeyse eşit bir biçimde yayılmıştır. Ancak kıyı ardı kesimde yer almakta olan Amasya istasyonunun ilkbahar aylarındaki yağış miktarları, diğer istasyonlara göre daha fazladır (Şekil 1.7).

Seçili kıyı kuşağı istasyonlarındaki mevsimlere göre yağış dağılışına bakıldığında zaman (Şekil 1.7) en fazla yağışın sonbahar aylarında olduğu ve düzenli bir yağış rejimine sahip olduğu gözlenmektedir. Fakat Akyol'a göre; tipik kara içi yağış rejimi olarak adlandırılan Anadolu'nun yüksek doğu istasyonlarında yağış maksimumu ilkbahar sonuna (Mayıs), minimumu da basıncın en yüksek olduğu kış sonuna (ocak veya şubat) düşer (Tablo 1.8). Yaz - kış rejimleri yağış oranı 100 den fazladır, yani yaz tipinde kış tipinden daha fazla yağış vardır. Batıdan gelerek memleketimizi tesirleri altında bulunduran gezici depresyonlar, bu bölgelere, kış mevsiminde basıncın yüksek olmasından pek giremezler. Yaz başlarında ısınan alçak sahalar (depresyonlar) ve

yaylalar altına dağlardan inen soğuk hava kama gibi sokulur, buranlı (orajlı) havaya ve sağanak şeklinde konveksiyon yağmurlarına sebep olur. Tipik kara içi yağış rejimi Amasya istasyonunda görülen mevsimsel yağış miktarı dağılışını tam olarak yansıtıcı özelliklere sahiptir (Akyol, 1944: 30).

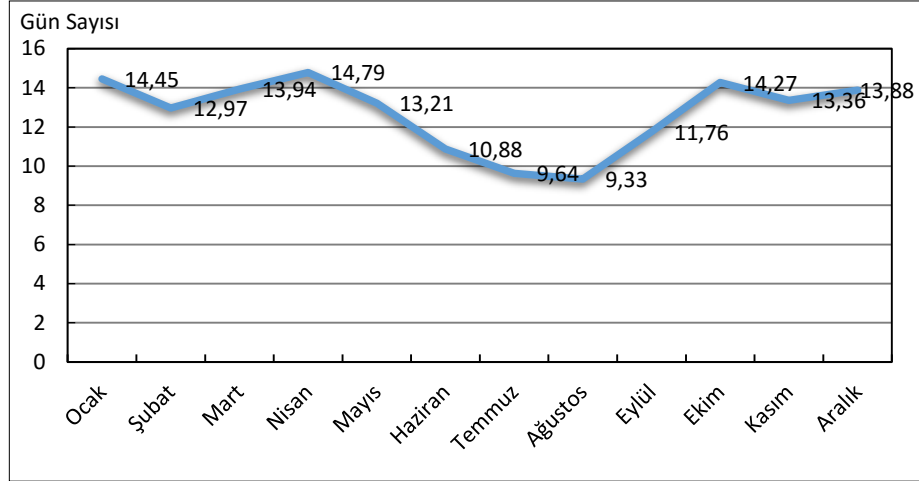
Ünye İlçesi rasat ölçümlerine göre; ilçede yıllık kar yağışlı gün sayısı 6.94, kar örtülü gün sayısı ise 4.3 olarak ölçülmüştür. Karadeniz iklim tipinin görüldüğü çalışma sahasında yıl boyunca kar yağışlı gün sayısı ve kar örtülü gün sayısı oldukça düşüktür (Tablo 1.9).

Tablo 1.9. Ünye İlçesi'nin Yağış Tiplerine Göre Aylık Yağış Değerleri(1980-2016)

Parametre (Ünye)	Rasat Y.	O	Ş	M	N	May.	H	T	Agst.	E	Ek.	K	A	Yıllık
Kar yağışlı gün sayısı ort.	33	3.39	3.94	1.3	0.12	-	-	-	-	-	-	0.18	1.12	6.94
Kar örtülü gün Sayısı ort.	37	2.11	3.19	0.97	0.08	-	-	-	-	-	-	0.05	1.05	4.3
Ort.Kar Yüks. (cm)	37	8.8	11.6	7.4	3	-	-	-	-	-	-	2.5	7.1	7.1
Maks.Kar Yüks. (cm)	37	4.2	4.2	2.5	6	-	-	-	-	-	-	3	2.8	42
Yağışlı günler sayısı ort.	33	14.45	12.97	13.94	14.79	13.21	10.88	9.64	9.33	11.76	14.2	13.36	13.88	152.48
Yağmurlu gün sayısı ort.	33	13.21	11.36	13.12	14.52	12.85	10.82	9.61	9.33	11.76	14.1	13.36	13.3	147.39
Dolulu gün sayısı ort.	37	0.46	0.24	0.24	0.16	0.08	0.11	0.11	0.16	0.03	-	0.35	0.3	3.19
Sisli günler sayısı ort.	37	0.19	0.65	1.35	2.51	1.24	0.3	-	-	-	0.03	0.08	0.19	7.56
Kırağılı günler sayısı ort.	37	2.24	1.95	1.38	0.05	-	-	-	-	-	-	0.19	1.92	9.53
Çiğli günler sayısı ort.	37	4.24	3.35	5.68	6.78	8.59	9.32	7.54	9.49	10.24	9.32	6.86	3.97	95.76
Orajlı günler sayısı ort.	37	0.08	0.05	0.19	1.22	2.3	2.3	1.59	2.49	2.16	0.76	0.38	0.27	15.94

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Ünye ilçesinde yağışlı günler sayısı yıl boyunca 152 gün olarak, yağmurlu gün sayısı ise 147 gün olarak gözlemlenmiştir (Şekil 1.9). Yıl içinde yaklaşık 5 gün çalışma sahasına yağmur yağışı dışında kar ve dolu düşme olasılığı yüksektir. Ünye ilçesinde yağmur yağışlarında sonra en fazla gözlemlenen yağış tipi 95 günle çığdır.

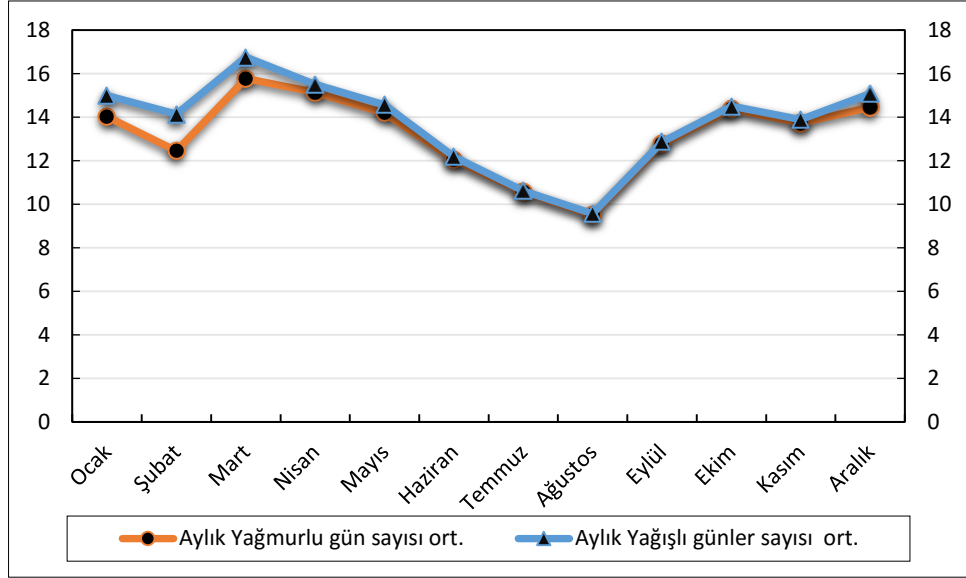
Şekil 1.8. Ünye İlçesi Aylık Yağışlı Gün Sayısı

Tablo 1.10. Ünye İlçesi'nin Yağış Tiplerine Göre Yağışlı Gün Sayıları Ortalaması(1980-2016)

Parametre (Ünye)	Rasat Y.	O	Ş	M	N	May.	H	T	Ağst	E	Ek.	K	A	Yıllık
Kar yağışlı gün sayısı ort.	32	4.03	4.5	1.66	0.19							0.31	1.34	7.63
Kar örtülü gün Sayısı ort.	37	2.57	3.54	0.86	0.08							0.03	1.41	5
Ort.Kar Yüks. (cm)	37	9	11.2	7.3	2							2	10.3	7.2
Maks.Kar Yüks. (cm)	37	38	59	26	3							2	41	59
Yağışlı günler sayısı ort.	37	15	14.14	16.76	15.51	14.57	12.19	10.62	9.57	12.86	14.51	13.89	15.0	164.7
Yağmurlu gün sayısı ort.	37	14.03	12.46	15.78	15.14	14.19	12.05	10.57	9.51	12.78	14.38	13.73	14.4	159.08
Dolulu gün sayısı ort.	37	0.11	0.05	0.05	0.08	0.05	0.03	0.03		0.03		0.05	0.05	1.43
Sisli günler sayısı ort.	37	0.16	0.59	1.46	2.57	1.41	0.14				0.03	0.11	0.08	6.54
Kırağılı günler sayısı ort.	37	1.7	1.46	1.24	0.03					0.03		0.59	1.43	6.86
Çiğli günler sayısı ort.	37	1.38	1.14	1.49	2.22	3.11	2.57	1.84	2.78	3.84	4.41	4.16	1.38	30.3
Orağılı günler sayısı ort.	37	0.19	0.14	0.24	1.35	2.97	3.05	1.97	2.27	2.35	1.11	0.43	0.14	17.65

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Ünye ilçesi rasat değerleriyle benzerlik taşıyan Ordu ili meteoroloji istasyonu verileri incelendiğinde yağışlı ve yağmur yağışlı günlerde 4 günlük bir fark görülmektedir. Ancak çığ yağışlı günlerde yaklaşık 60 günlük bir fark oluşmaktadır (Tablo 1.10).

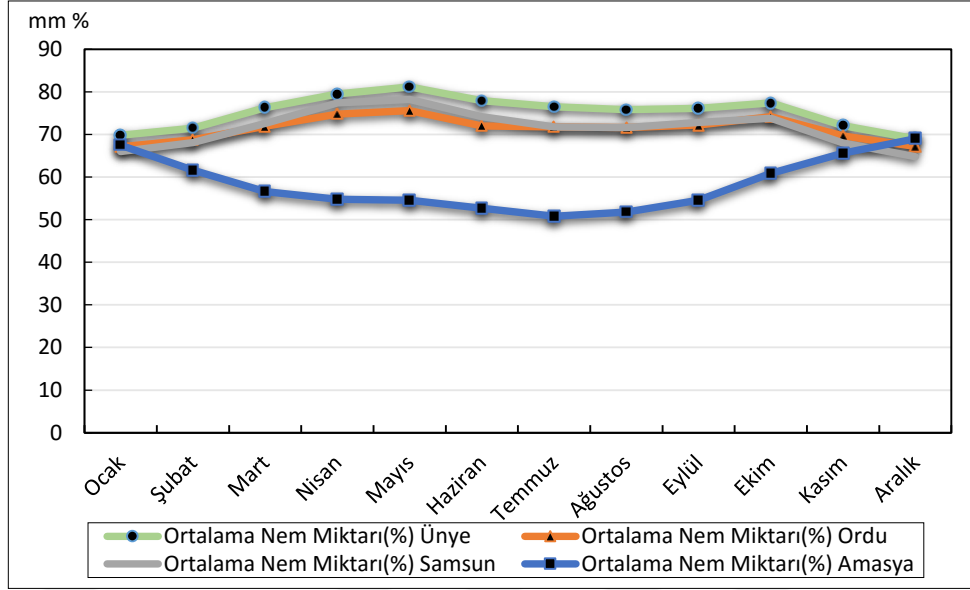
Şekil 1.9. Ünye İlçesinin Aylık Ortalama Yağışlı ve Yağmurlu Gün Sayıları

Seçili istasyonlardaki ölçümlere göre yıllık nispi nem miktarı incelendiğinde Ünye, Ordu, Terme istasyonlarında aylık değişiklikler içinde birbirine yakın değerler göstermektedir. Ancak Ordu iliyle sınır komşusu olan Amasya ili istasyonunda haziran, temmuz ve ağustos aylarında diğer aylara göre nem oranı daha düşüktür (Tablo 1.11, Şekil 1.9).

Tablo 1.11. Seçili İstasyonlarda Aylık Ortalama Nispi Nem Miktarı (%) (1980-2016)

Parametre	İstasyon	O	Ş	M	N	May.	H	T	Ağst	E	Ek.	K	A	Yıllık
Ortalama Nem Miktarı (%)	Ünye	69.8	71.5	76.3	79.5	81.2	77.9	76.5	75.8	76.1	77.4	72.1	69	75.3
	Ordu	67.1	68.8	71.9	74.8	75.6	72	71.8	71.6	72.2	74.2	69.7	67.2	71.4
	Samsun	66.0	68.1	72.6	77.4	78.2	74.2	71.8	71.6	72.8	73.8	68.0	64.8	71.6
	Amasya	67.5	61.6	56.6	54.8	54.6	52.7	50.8	51.8	54.6	60.9	65.6	69	58.4

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Şekil 1.10. Seçili İstasyonların Aylık Ortalama Nem Miktarı

1.2.3. Basınç

Tablo 1.12. Seçili İstasyonlarda Aylık Ortalama Hava Basıncı(1980-2016)

Parametre	İstasyon	O	Ş	M	N	May	H	T	Agst.	E	Ek.	K	A	Yıllık
Aylık Ort.Hava Basıncı (Mb)	Ünye	1016.9	1015.7	1014.3	1011.9	1011.7	1010.2	1008.6	1009.2	1012.5	1015.7	1016.7	1017.2	1013.4
	Ordu	1018.6	1017.5	1016.2	1013.8	1013.4	1011.8	1010.2	1010.9	1014	1017.4	1018.4	1018.9	1015.1
	Samsun	1019.7	1018.2	1017.1	1014.6	1014.3	1012.9	1011.2	1012.2	1014.9	1018.2	1019.4	1020.1	1016.1
	Amasya	971.1	969.1	967.5	965.3	965.5	964.7	963.1	964.1	966.6	970	971.4	971.8	967.5

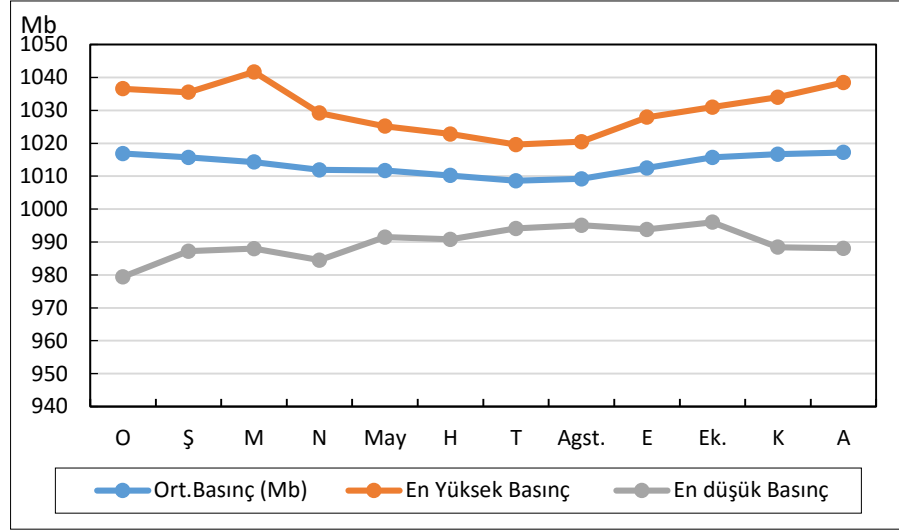
Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Seçili istasyonlarda ortalama basınç değerleri incelendiğinde Ünye istasyonu 1013 mb. la normal basınç(Tablo 1.13), Ordu istasyonu 1015 mb. ve Samsun istasyonu 1016 mb. değeriyle yüksek basınç etkisi altındadır. Amasya istasyonu ise kıyı kuşağı istasyonlarına ters özelliklerde yıllık ortalama itibariyle alçak basınç alanı olarak görülmektedir (Tablo 1.12).

Tablo 1.13. Ünye İlçesi Basınç Değerleri(1980-2016)

Aylar	O	Ş	M	N	May	H	T	Agst.	E	Ek.	K	A	Yıllık
Ort.Basınç (Mb)	1016.9	1015.7	1014.3	1011.9	1011.7	1010.2	1008.6	1009.2	1012.5	1015.7	1016.7	1017.2	1013.4
En Yüksek Basınç	1036.6	1035.5	1041.7	1029.2	1025.2	1022.8	1019.6	1020.5	1027.9	1031.0	1034.0	1038.5	1041.7
En düşük Basınç	979.4	987.2	988.0	984.5	991.5	990.8	994.1	995.1	993.8	996.0	988.4	988.1	979.4

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Şekil 1.11. Ünye İlçesi İstasyonu Yıllık Basınç Değerleri Göstergeleri

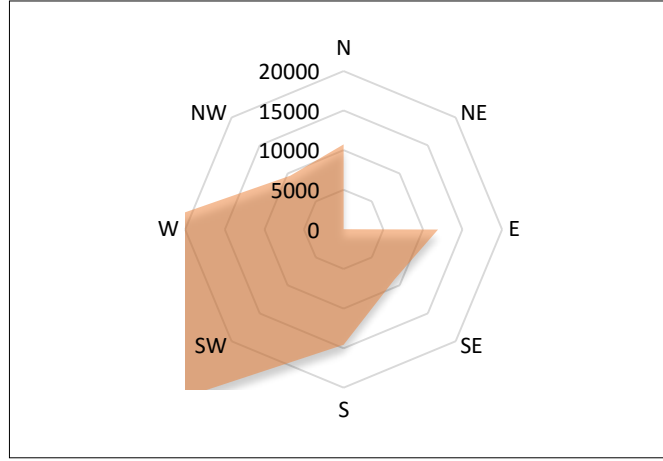
1.2.4. Rüzgâr

Genel olarak yatak yönlü hareketlere adveksiyon adı verilir. Adveksiyon akımının yönü belli olduğu zaman rüzgâr adını alır (Erol, 1964: 118). Yatay yönlü hava hareketi olan rüzgâr, çeşitli alanlarda lokal şartlara ve basınç durumuna göre yönü, şiddeti ve sayısı değişmektedir (Erol, 1964: 123). Basınçla ilişkili olarak aynı veya farklı hava kütleleri arasındaki basınç farklarından kaynaklanarak havanın bir yerden diğerine hareket etmesine rüzgâr denir (Atalay, 1992: 95). Kış mevsiminde yüksek basınca sahip hava kütlelerinin tropikal kökenli hava kütlelerine nüfus etmesi sonucunda frontal siklojeneze sahip olur. Bu durum Karadeniz bölgesinde olduğu gibi Ünye ilçesinde de belirginleşir.

Tablo 1.14. Ünye İlçesi Aylık Rüzgâr Esme Sayıları(1980-2016)

Rüzgâr Y.	O	Ş	M	N	May	H	T	Agst.	E	Ek.	K	A	Yıllık
N	606	684	881	704	844	1035	1465	1413	1145	776	570	607	10730
NE	2.03	2.59	2.88	3.32	4.06	4.54	4.38	5.51	4.31	3.15	2.07	1.89	3.39
E	567	780	1169	1381	1696	1437	791	870	1008	1011	731	489	11930
SE	773	921	1180	1225	1082	475	287	316	380	806	787	763	8995
S	1631	1278	1168	908	915	945	827	888	1238	1436	1655	1698	14587
SW	3118	2244	1630	1202	1479	1809	2832	2799	3341	3421	3276	3575	30726
W	2299	2765	3010	2900	2335	2025	2185	1791	1484	1669	1855	1952	26270
NW	639	619	828	814	897	930	1195	1048	728	693	628	557	9576
Aylık Hakim Rüzgâr Yönü oranı (%)	WSW %20.37	WSW %18.00	WSW %14.89	WSW %12.31	WSW %11.50	SSW %13.20	WSW %16.22	SSW %16.80	SSW %18.31	SSW %18.29	SSW %18.93	WSW %20.49	WSW %20.49

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

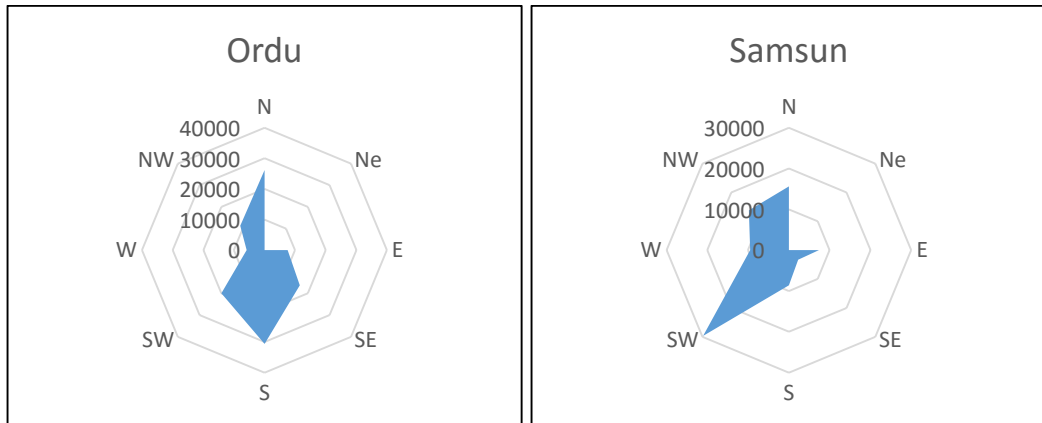
Şekil 1.12. Ünye İlçesi İstasyonu Rüzgâr Frekans Göstergesi

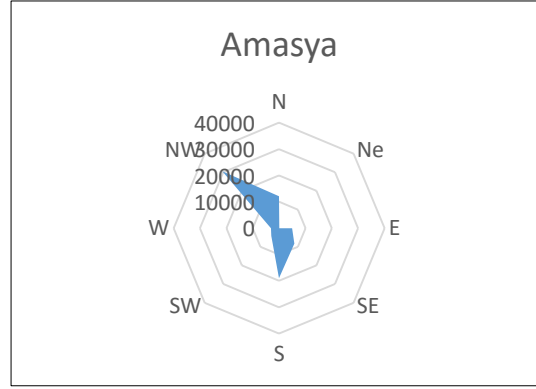
Ünye istasyonu verilerine göre ilçede etkin iki rüzgâr yönü ortaya çıkmıştır (Şekil 1.12) Yıl içinde 30762 esme sayısı ile SW yönü ve 26270 esme sayısı ile W, yönü hâkim rüzgar doğrultuları olarak belirlenmiştir (Tablo 1.14).

Tablo 1.15. Seçili İstasyonlarda Yönlere Göre Rüzgâr Esme Sayıları(1980-2016)

İstasyon	N	Ne	E	SE	S	SW	W	NW	Rüzgâr Y.
Ordu	26224	10.22	7521	16254	30659	19990	5789	11209	SSE
Samsun	15631	8.79	7381	3268	8601	29728	9464	13831	SW
Amasya	12071	9.92	4883	8249	19036	4206	3032	30553	NWN

Kaynak: Devlet Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2016

Şekil 1.13. Seçili İstasyonlarda Yönlere Göre Rüzgâr Esiş Göstergeleri

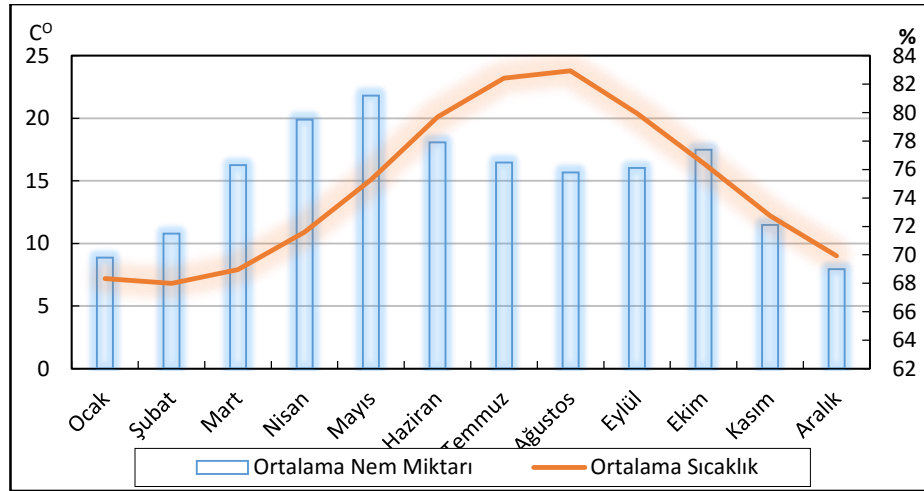
1.2.5. Nispi Nem

Hava içindeki su buharı miktarı, yeryüzünün muhtelif bölgelerinde sıcaklık şartlarına bağlı olarak önemli bir değişme gösterir (Atalay, 1992: 113). İklim elemanlarından nem ve sıcaklık arasında ters orantı vardır. Ünye ilçesinde sıcaklık ve nem oranları birbiriyle yıl içindeki değerlerde tezatlık göstermektedir (Tablo 1.16, Şekil 1.14).

Tablo 1.16. Ünye İlçesi Ortalama Nem ve Sıcaklık Değerleri(1980-2016)

Parametre	O	Ş	M	N	May.	H	T	Ağst	E	Ek.	K	A	YILLIK
Ort. Nem Miktarı (%)	69.8	71.5	76.3	79.5	81.2	77.9	76.5	75.8	76.1	77.4	72.1	69	75.3
Ort. Sıcaklık (C°)	7.2	6.8	7.9	10.9	15.1	20.1	23.2	23.8	20.4	16.4	12.2	9	14.4

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Şekil 1.14. Ünye İlçesi Ortalama Nem ve Ortalama Sıcaklık Göstergeleri

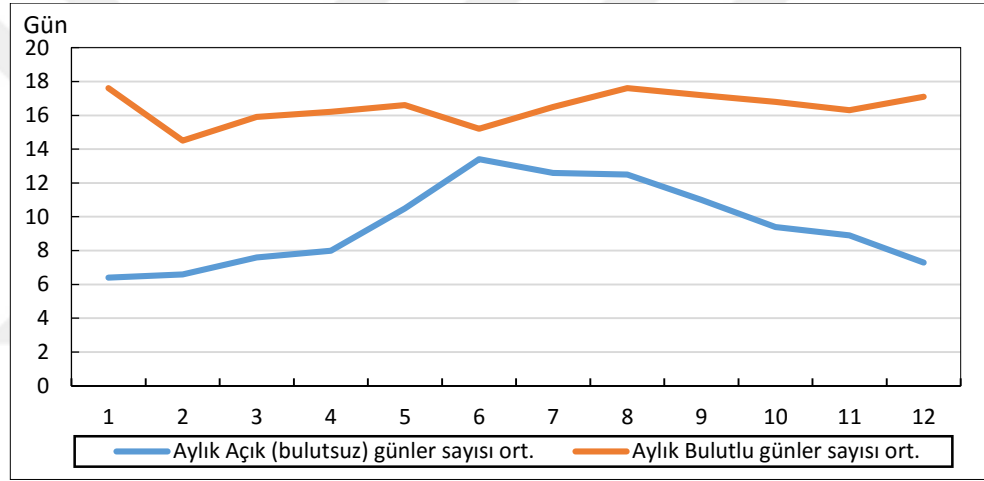
1.2.5. Bulutluluk

Ünye İstasyonundan elde edilen verilere göre çalışma alanında yaklaşık 198 gün bulutlu geçmektedir. Açık gün sayısı ise 114 gün olarak ölçülmüştür (Şekil 1.15). Aylık ortalama bulutluluk miktarı ise 2.8 okta olarak belirlenmiştir (Tablo 1.17).

Tablo 1.17. Ünye İlçesi Aylık Bulutluluk Değerleri(1980-2016)

Parametre	O	Ş	M	N	May.	H	T	Ağst	E	Ek.	K	A	YILLIK
Aylık Ort. Bulutluluk Miktarı (okta)	3.3	3.1	3.1	3	2.7	2.3	2.4	2.5	2.7	2.9	2.9	3.2	2.8
Açık (bulutsuz) günler sayısı ort.	6.4	6.6	7.6	8	10.5	13.4	12.6	12.5	11	9.4	8.9	7.3	114
Aylık Bulutlu günler sayısı ort.	17.6	14.5	15.9	16.2	16.6	15.2	16.5	17.6	17.2	16.8	16.3	17.1	197.5

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Şekil 1.15. Ünye İlçesi Aylık Bulutluluk Gün Sayısı Göstergeleri

1.2.6. Yağış Tipi, Yağış Etkinliği ve Kuraklık

Çalışma Alanın ve yakın çevresinin iklim özelliklerinin belirlenmesi için THORNTHWAİTE formülü kullanılacaktır. Bu aşamada Evapotransprasyon özellikleri hayati önem arz etmektedir. Evapotransprasyon (ET), hidrolojik döngünün önemli bir bileşenidir ve iklim bilimindeki arazi yüzey süreçlerini anlamak için gereklidir. Ekosistem ve tarımsal çalışmalarda üretkenlik ET ile yakından bağlantılıdır (Chen vd. 2005: 123) Çalışmada, fiili ET' nin tahmin edilmesi genellikle potansiyel ET ve toprak nemi hakkında bilgi kullanarak yapılır (Ör. Dyck 1983). Evapotransprasyon bilgileri ve hidrolojik veriler değerlendirilerek THORNTHWAİTE metoduna göre seçili istasyonların iklim tipleri tasnif edilmeye çalışılacaktır.

Ayrıca Ünye ilçesinin De MARTONNE iklim tasnifine göre $I_a = (P / (T + 10) + (12 * p / (t + 10))) / 2$ formülü indis değerlerinin bulunmasına yardımcı olmaktadır. DE MARTONNE formülüne göre, 10= Sıcaklığın 0°C'nin altında olduğu yerlerde t'yi pozitif yapmaya yarayan sabit sayı; P = Uzun yıllar toplam yağış (mm); T= Uzun yıllar ortalama hava sıcaklığı (°C). p = En kurak ayın yağışı (mm); t = En kurak ayın ortalama sıcaklığı (°C) Bu formülü Ünye için uygularsak; $I_a = (1183 / (14.4 + 10) + (12 * 95.2 / (23.8 + 10))) / 2 = 41$ bulunur. Bu duruma göre Ünye ilçesi çok nemli iklim bölgesindedir (Tablo 1.18).

Tablo 1.18 De Martonne Kuraklık İndisi ve İklim Tipleri

İklim Tipi	Kuraklık İndeksi
Çöl	5
Step(Yarı Kurak)	5-10
Step- Nemli arası	10-20
Yarı Nemli	20-28
Nemli	28-35
Çok Nemli	35-55
Islak	>55
Kutupsal	<0(T<-5 C°)

Erinç iklim sınıflandırmasına göre P = yıllık toplam yağış (mm), Tom = yıllık ortalama maksimum sıcaklık formülüne göre iklim tipi bulunmaktadır (Erinç, 1984). Ünye istasyonu verilerine göre 1.183/23.8 formülü uygulanarak 50 değeri bulunmaktadır. Erinç formülüne göre Ünye ilçesi nemli iklim tipi sınıfında yer almakta olup, nemli orman bitki örtüsüne sahiptir (Tablo 1.19).

Tablo 1.19 Erinç İklim Sınıflandırması Değerleri

İklim Sınıfı	İndis Değeri	Bitki Örtüsü
Tam Kurak	< 8	Çöl
Kurak	8-15	Çöl- Step
Yarı Kurak	15-23	Step
Yarı Nemli	23-40	Park Görünümlü Kuru Orman
Nemli	40-55	Nemli Orman
Çok Nemli	> 55	Çok Nemli Orman

Ordu İli Meteoroloji İstasyonu Enlem:40.98 - Boylam:37.88 Yükseklik:5m Rasat Ölçüm Arahğı: 1980 – 2016													
Parametreler	O	Ş	M	N	M	H	T	AGS.	EYL.	E	K	A	YILLI K
Sıcaklık C°	7.1	6.9	8.2	11.4	15.7	20.5	23.4	24.0	20.6	16.4	12.0	8.9	14.6
Sıcaklık İndisi	1.7	1.6	2.1	3.5	5.7	8.5	10.3	10.7	8.5	6.0	3.8	2.4	64.9
Düzeltilmemiş PE	18.3	17.6	22.8	37.6	61.1	91.5	111.8	116.1	92.1	65.2	40.6	25.8	
Güneşlenme Süresine	0.83	0.83	1.03	1.11	1.25	1.26	1.27	1.19	1.04	0.96	0.82	0.80	
Düzeltilmiş PE	15.3	14.6	23.5	41.8	76.1	115.3	142.0	137.9	95.6	62.4	33.5	20.7	778.5
Yağış	95.8	83.4	83.2	69.6	59.8	72.1	60.6	65.1	83.6	141.8	138.8	108.2	1062.0
Depo Değişikliği	-	-	-	-	-10.8	-34.2	-55.0	-	-	81.2	18.8	-	
Depolama	100.0	100.0	100.0	100.0	89.2	55.0	-	-	-	81.2	100.0	100.0	100.0
Gerçek Evapotrans.	15.9	14.6	22.7	39.7	73.3	112.6	129.8	95.2	90.1	62.9	34.8	21.7	713.4
Su Noksanı	-	-	-	-	-	-	10.9	41.3	4.5	-	-	-	56.8
Su Fazlası	91.6	82.8	68.1	32.5	-	-	-	-	-	-	96.4	98.7	470.0
Yüzeysel Akış	95.2	87.2	75.4	50.3	16.2	-	-	-	-	-	48.2	97.5	470.0
Yüzeysel Akış 2	82.6	82.7	75.4	53.9	27.0	13.5	6.7	3.4	1.7	0.8	48.6	73.6	470.0
Nemlilik Oranı	5.3	4.7	2.5	0.7	-0.2	-0.4	-0.6	-0.5	-0.1	1.3	3.1	4.2	
B2 B'2 r b'4 : Nemli, Orta sıcaklıkta (Mezotermal), Su noksanı olmayan veya pek az olan, Okyanus iklimine yakın iklim tipi													

Ordu ili Nemli (B2), Orta sıcaklıkta (B'2 Mezotermal), Su noksanı olmayan veya pek az olan (r), Okyanus iklimine yakın (b'4)iklim tipi görülmektedir (Şekil 1.15)

Tablo 1.22. Terme İlçesi THORNTHWAİTE Formülüne Göre Su Bilançosu.

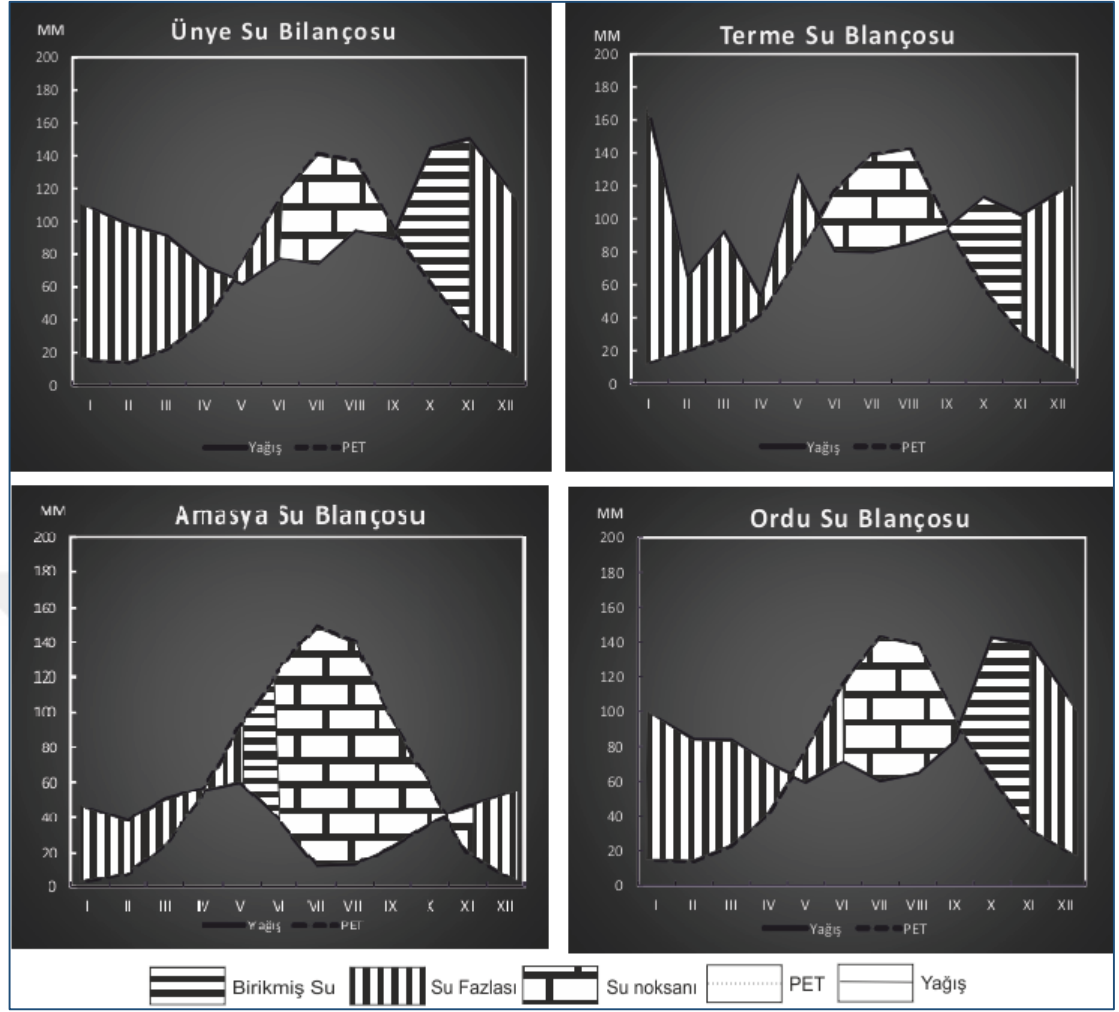
Terme İlçesi Meteoroloji İstasyonu Enlem:41.13 - Boylam:37.15 Yükseklik:8m Rasat Ölçüm Arahğı: 1990 – 2016													
Parametreler	O	Ş	M	N	M	H	T	AGS.	EYL.	E	K	A	YILLI K
Sıcaklık C°	6.7	8.7	9.1	11.6	16.0	20.7	23.0	24.4	20.6	15.7	11.3	7.3	14.6
Sıcaklık İndisi	1.6	2.3	2.5	3.6	5.8	8.6	10.1	11.0	8.5	5.7	3.4	1.8	64.8
Düzeltilmemiş PE	16.8	25.0	26.8	38.6	62.8	92.8	108.9	119.1	92.2	61.1	37.1	19.1	
Güneşlenme Süresine	0.83	0.83	1.03	1.11	1.26	1.26	1.27	1.19	1.04	0.96	0.82	0.80	
Düzeltilmiş PE	13.9	20.7	27.6	43.0	79.2	117.2	138.5	141.5	95.6	58.4	30.5	15.3	781.3
Yağış	161.0	63.1	90.8	51.1	124.2	80.8	80.5	85.7	93.8	112.3	101.8	115.7	1160.7
Depo Değişikliği	-	-	-	-	-10.8	-34.2	-55.0	-	-	81.2	18.8	-	
Depolama	100.0	100.0	100.0	100.0	89.2	55.0	-	-	-	81.2	100.0	100.0	100.0
Gerçek Evapotrans.	15.9	14.6	22.7	39.7	73.3	112.6	129.8	95.2	90.1	62.9	34.8	21.7	713.4
Su Noksanı	-	-	-	-	-	-	10.9	41.3	4.5	-	-	-	56.8
Su Fazlası	91.6	82.8	68.1	32.5	-	-	-	-	-	-	96.4	98.7	470.0
Yüzeysel Akış	95.2	87.2	75.4	50.3	16.2	-	-	-	-	-	48.2	97.5	470.0
Yüzeysel Akış 2	82.6	82.7	75.4	53.9	27.0	13.5	6.7	3.4	1.7	0.8	48.6	73.6	470.0
Nemlilik Oranı	10.6	2.0	2.3	0.2	0.6	-0.3	-0.4	-0.4	0.0	0.9	2.3	6.6	
B2 B'2 r b'4 : Nemli, Orta sıcaklıkta (Mezotermal), Su noksanı olmayan veya pek az olan, Okyanus iklimine yakın iklim tipi													

Terme ilçesi istasyonu Nemli (B2), Orta sıcaklıkta (B'2 Mezotermal), Su noksanı olmayan veya pek az olan (r), Okyanus iklimine yakın (b'4)iklim tipi görülmektedir. Seçili kıyı kuşağı istasyonlarında benzer değerlerde ve benzer aylardan su noktası ve su birikmesi olayları görülmektedir. Anca terme ilçesi istasyonu, diğer istasyonlara göre bazı aylarda daha fazla yağış almakta ve yıl içinde birikme dönemi uzamaktadır (Şekil 1.15)

Tablo 1.23. Amasya İli THORNTHWAİTE Formülüne Göre Su Bilançosu.

Amasya İli Meteoroloji İstasyonu Enlem:40.66 - Boylam:35.83 Yükseklik:409m Rasat Ölçüm Aralığı: 1990 - 2016													
Parametreler	O	Ş	M	N	M	H	T	AGS.	EYL.	E	K	A	YILLIK
Sıcaklık C°	2.6	4.4	8.3	13.3	17.6	21.4	24.1	24.3	20.2	15.0	8.2	4.2	13.6
Sıcaklık İndisi	0.4	0.8	2.2	4.4	6.7	9.0	10.8	11.0	8.3	5.3	2.1	0.8	61.7
Düzeltilmemiş PE	4.5	9.8	24.7	49.2	74.2	98.8	117.5	118.9	90.8	58.7	24.3	9.1	
Güneşlenme Süresine	0.8	0.8	1.0	1.1	1.2	1.3	1.3	1.2	1.0	1.0	0.8	0.8	
Düzeltilmiş PE	3.8	8.1	25.4	54.7	92.3	124.3	148.9	141.1	94.1	56.2	20.0	7.3	776.2
Yağış	44.4	37.5	50.0	56.1	60.2	39.8	13.3	14.0	23.5	36.9	46.2	52.2	474.1
Depo Değişikliği	29.0	-	-	-	-32.1	-67.9	-	-	-	-	26.2	44.9	
Depolama	100.0	100.0	100.0	100.0	67.9	-	-	-	-	-	26.2	71.0	100.0
Gerçek Evapotrans.	3.8	8.1	25.4	54.7	92.3	107.7	13.3	14.0	23.5	36.9	20.0	7.3	407.0
Su Noksanı	-	-	-	-	-	16.5	135.6	127.1	70.6	19.3	-	-	369.1
Su Fazlası	11.7	29.4	24.6	1.4	-	-	-	-	-	-	-	-	67.1
Yüzeysel Akış	5.8	20.5	27.0	13.0	0.7	-	-	-	-	-	-	-	67.1
Yüzeysel Akış 2	5.9	17.6	21.1	11.3	5.6	2.8	1.4	0.7	0.4	0.2	0.1	0.0	67.1
Nemlilik Oranı	10.8	3.6	1.0	0.0	-0.3	-0.7	-0.9	-0.9	-0.8	-0.3	1.3	6.1	
C1 B'2 d b'3 : Yarı nemli-Yarı kurak, Orta sıcaklıkta (Mezotermal), Su fazlası yok veya pek az olan, Okyanus iklimine yakın iklim tipi													

Amasya ili Yarı nemli-Yarı kurak (C1), Orta sıcaklıkta (B'2 Mezotermal), Su fazlası yok veya pek az olan (d), Okyanus iklimine yakın iklim (b'3) tipi özelliğini taşımaktadır. Yıl içinde Aralık ve Haziran ayları arası su fazlası olarak belirlenmiştir (Şekil 1.15). Haziran ve Ekim ayları arasında su noksanı ayları olarak tanımlanmaktadır. Potansiyel Evapotranspirasyon toplam tutarı bu aylarda yağış miktarında daha fazla olarak ölçülmektedir.

Şekil 1.16. Seçili İstasyonların Su Bilançosu Göstergeleri

1.3. HİDROGRAFİK ÖZELLİKLER

Bir memleketteki akarsuların akış karakterleri, geçirdikleri su miktarı ve bu bakımdan mevsimden mevsime gösterdikleri değişiklikler, o memlekette en basit ziraat ve sulama işlerinden, elektrik enerjisi üretiminde rol oynayan ve bu sebepten dolayı da etraflı bir şekilde tetkik edilmesi gereken mühim konulardan biridir (Erinç, 1957: 93). Akarsuların tertipleri, doğrultuları ve birbirleri ile birleşerek bir sistem meydana getirmeleri ve rejimleri iklim etmenleriyle beraber, üzerlerinde aktıkları bölgenin zeminine yani jeolojik ve morfolojik özelliklerine, bitki örtüsüne, beşeri faaliyetlere bağlıdır (Akyol, 1947: 2). Bir akarsuyun akım miktarında, akış şart ve hususiyetlerinde meydana gelen değişiklikler yıl içindeki seyri rejim tabiri ile ifade edilir. Her akarsuyun rejimi birinci derecede, havzasının iklim şartlarına, bu şartların tayin ettiği beslenme ve

zayıf miktarına bağlıdır (Erinç, 1957: 94). Akyol'a göre; Kuzey Anadolu Dağlarında doğudan batıya doğru gidildikçe aklanda açılmalarındaki genişlikler alandaki akarsuların profiline, akım değerlerine ve uzunluklarına etki etmektedir (Akyol, 1947: 13).

1.3.1. Akarsular

Karadeniz akarsuları genel itibariyle; yüzey şekilleri ile aklan yüzeyine az çok uygun bir tertipte (konkordant akarsular) akan bu suların özellikleri hemen bütün çığırları boyunca yatak eğimlerinin büyük olmalarıdır. Doğu Karadeniz bölgesinde doruk çizgisi kıyıya yakındır, bu sebepten burada büyük akarsular gelişmemiştir (doruk çizgisinin meydana gelmesi pek yeni jeoloji devrindedir). Kaynak sahalarında bulunan doruk çizgisini henüz pek aşamamış olan bu akarsular bol yağışlı bir iklim altında yataklarında her mevsimde su bulunmasına rağmen eğimleri pek fazla olduğu gibi yer yer de birçok eğim kesikleri görülmektedir. Bu kanıtlar bize akarsu sistemlerinin genç olduğunu göstermektedir (Akyol, 1947: 12).

Doğu Karadeniz bölümüne karşın çalışma sahasında bazı farklar gözlenmektedir. Kuzey Anadolu dağlarının çalışma sahasında yükselti kaybetmesi ve diğer bölümlere nazaran daha sade yapıda olması, alandaki akarsu sistemlerinde bazı akarsuların daha uzun mesafelerde yol almasına yol açmıştır (Bolaman Çayı, Melet Irmağı, Ceviz Dere). Ünye ilçesi, Karadeniz iklim tipi özelliklerini yansıtmaktadır. İklim elemanlarından yağış; hem akarsu sistemlerine hem de akarsuların yıl içindeki akım miktarlarına etki etmiştir. Yıllık 1140 mm yağış almakta olan Ünye ilçesinde, en fazla yağış 355mm. ile Sonbahar ayında meydana gelmektedir. Akarsu rejimleri genel itibariyle sadece yağmurlu değil plüvyonival olarak tabir edilen karlı-yağmurlu akarsu rejimi grubunda değerlendirilmelidir. Ünye İlçesi akarsularından birkaçı; Akçay, Curi çayı, Tabakhane Deresi, Ceviz Deresi, Kaba Dere, Döşemedibi Deresi, Hatap Deresi, Lahna Deresi, Kabakçı Deresi, Kavaklar Deresi, Koç çukuru Deresi, Selviler Deresi'dir (Fotoğraf 1.2)

Fotoğraf 1.2. Lahna Deresi

Tablo 1.24. Ünye İlçesindeki Akarsuların Fiziksel Nitelik Değerleri ve Debi Miktarları

Akarsu	Toplam Uzunluğu (km)	Yağış Alanı (km ²)	Debisi (Q100m3/s)
Akçay Karadeniz Birleşimi	50	234	5.7
Aydıntepe Curi çayı	40.2	126	4.3
Ceviz Deresi	64	395	7.2
Çatak Mah. Kaba Dere	3.9	3.67	3.5
Döşemedibi Deresi	6	5.1	7.3
Erenyurt- Hatap Deresi	3.1	3.1	3.6
Kabakçı Deresi	2	0.9	1.8
Kavaklar Deresi	2	0.9	1.8
Koç çukuru Deresi	2.9	2.44	2.8
Ceviz Deresi-Hızırbaşı Mah.	50.7	365	6.7
Yeşilkent-Selviler Deresi	3.4	3	3.9

Kaynak: DSİ, 2016

Akarsular Ordu ilinde büyük öneme sahiptir. Çalışma sahasında türkülere bile konu olan akarsular, yerleşme alanlarının yakınından veya yerleşme alanı içinden geçmektedir. Akarsu kaynağından, aşağı çığırına kadar geçirmiş olduğu mesafede suya eklenen alüvyon malzeme yerleşme alanı yakınlarında biriktirilmektedir. Bu malzeme genellikle Kuvaterner dönemli çökeller olarak tanımlanmıştır. Ünye İlçe Merkezinden geçmekte olarak Curi, Ceviz, Tabakhane dereleri ve bu derelerin yatakları yerleşme alanında taşkınlara neden olmaktadır (Harita 1.7).

1.3.1.1. Ceviz Dere

Çetleğen tepe Mevkii civarından Ünye sınırlarına dâhil olan, Kızıl dere ile Mağazayanı tepe mevki de birleşim noktası bulunan ceviz derenin, yağış alanı 395 km²

dir. Ceviz dere' nin uzunluğu ise 64 km'dir. Ünye ilçesinde kaynak noktasıyla denize kavuşma noktası arasındaki kot farkının en yüksek olduğu akarsudur.

Fotoğraf 1.3. Cevizderesi

1.3.1.2. Akçay Deresi

Kodaklı tepe, Mezarlık tepe, Mollaevi mevkii, Kızılağaç durağı mahallesi ve Camibaşı sırtlarından doğar. Yağış alanı 248 km², akarsu uzunluğu 24 km'dir.

1.3.1.3. Curi Çayı

Curi çayı yağış alanı 242km² dir (Fotoğraf 1.4). Curi çayı uzunluğu ise 49 km'dir

Fotoğraf 1.4. Curi Çayı

Fotoğraf 1.5. Lahna Deresi Islah Çalışması Sonrası Görünüm

1.3.2. Göller

Çalışma Sahanın da dâhil olduğu Karadeniz Bölgesi'nde, jeomorfolojik özelliklerinden dolayı pek fazla göl yoktur. Bölgede bulunan göllerin büyük çoğunluğu da Kuzey Anadolu Dağları'nın zirve kısımlarında, Pleistosen buzullaşmasının kalıntılarından olan, glasyal kökenli göllerdir. Bunların dışındakiler ise genellikle küçük, enkaz setti gölleridir (Akkan vd., 1993: 242).

Ordu ili sınırları içinde yer alan önemli göllerden bazıları; Gaga Gölü, Ulugöl, Gökgöl, Tekegölü, Yeşilçit Gölü, Ordu-Perşembe Yaylası göleti, Ordu-Kabadüz-Çambaşı Göleti, Topçam Baraj gölü' dür. Gököy sınırları içinde yer almakta olan Ulugöl, Ordu ilinin en büyük gölü olma özelliğine sahiptir (Fotoğraf 1.6).

Fotoğraf 1.6. Ulu Göl'den Görünüm (Kaynak: Ordu İli Turizm Master Planı)

Ünye ilçe merkezinin 38 km güneybatısında yer alan teke gölü, Fatih beldesinde bulunmaktadır. 1 dönümlük tabii bir göldür (Ordu Turizm Master Planı, 2012: 26).

Fotoğraf 1.7. Teke Gölünden Görünüm (Kaynak: Ordu Büyükşehir Belediyesi)

1.3.3. Şelale ve Çağlayanlar

Arapça kökenli bir sözcük olan şelâle çavlanla beraber değerlendirilerek yabancı dillerde büyük çağlayan ismini almaktadır (İzbırak, 1992: 63). “Çağlayan; yatağının boyuna profilindeki eğim kırıklarına bağlı olarak akarsuyun yüksekten dökülerek aktığı yer” (Hoşgören, 2011: 10) veya çağlayan; küçük bir akarsuyun çok yüksek olmayan bir yerden dökülüp aktığı yer” olarak tanımlamıştır (İzbırak, 1992: 68). Ülkemiz şelale ve çağlayanlar bakımından önemli bir potansiyele sahiptir (Sever ve Kopar, 2009: 18). Şelale ve çağlayanların ülkemiz coğrafyasında çavlan, çağlak, gürlevik, gürleyik, su-düşen, su uçtu, şarlak, uçan su ve gülleyik gibi anlamlarda kullanıldıkları da bir gerçektir (Bulut, 2010: 2).

Ordu ili şelale ve çağlayan yönünden oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Karaoluk (Çiseli) Şelalesi, Pösküden Şelalesi ve Mesire Yeri, Kurşunçal Ormanları ve Şelalesi, Kapılı (Cıngırt) ve Kazankaya Şelaleleri, Hatipli Şelalesi, Aybastı şelalesi ve çağlayanları (Bulut, 2010:1-14), Çiseli Şelalesi Ohtamış Şelalesi ve Çağlayan Şelalesi Ordu ili sınırları içinde bulunmakta olana çağlayan ve şelalelerden birkaçıdır.

Ünye ilçesinde şelale ve çağlayanların potansiyelleri pek ortaya çıkarılmamıştır. Fatih mahallesi Çağlayan şelalesi, Pelitliyatak Yeşilyurt şelalesi, Kazankaya şelalesi ve kanyonları doğal şelale alanlarıdır.

Ancak Ünye ilçe merkezine yakın bir konumda yer almakta olan Erenyurt Dipselek şelalesi henüz bilinmeyen ve literatüre tanıtılmamıştır. Erenyurt mahallesi kültürel ve doğa turizmi açısından oldukça önemlidir. Alanda hâkim konumda sit alanı

olarak ilan edilen bir kale, mağara, daha düşük yükseltilerde Dipselek şelalesi bulunmaktadır. Düşme noktasından yaklaşık 50 m. yükseklikte olan şelale, 4 basamaktan meydana gelmiştir (Fotoğraf 1.8). Şelale düşme noktasında dev kazanı bulunmaktadır. Dev kazanının bulunduğu alan geçmişte su tutan bir göl şeklindeydi. Şelalenin bulunduğu konumda geçmişte bir su değirmeni bulunmaktaydı. Ancak tarihi kalıntıları bulmak amacıyla şelalenin doğal güzelliği ve değirmen alanı hazine avcıları tarafından yok edilmiştir (Fotoğraf 1.9). Geçmiş yıllara nazaran su miktarında önemli azalmalar olmuştur.

Fotoğraf 1.8. Dipselek Şelalesi

Fotoğraf 1.9. Hazine Kazı Alanları

1.3.4. Yeraltı Suları ve Kaynaklar

Ordu ili sınırları içindeki yer altı suyu havzaları; Ordu Merkez ve Çevresi, Fatsa Çevresi, Ünye Çevresi ve Mesudiye Çevresi olmak üzere 4 ana bölüme ayrılmıştır (İl Durum Çevre Raporu, 2015: 32)

Tablo 1.25. Yeraltı Suyu Potansiyeli ve Rezerv Tahsis Miktarı

Ova-Alt Havza	Yeraltı Suyu Rezervi	İçme Suyu için Tahsis Miktarı	Sanayi suyu için Tahsis miktarı	Sulama için Tahsis miktar	Toplam Tahsis
Mesudiye Çevresi	2,00			*	
Metropol İlçe ve Merkezi Çevresi	32,00	16,15	1,49	0,37	18,01
Fatsa Çevresi	17,00	16,32	0,02	0,05	16,39
Ünye Çevresi	10,00	9,60	1,56	0,08	11,24
TOPLAM	61,00	42,07	3,07	0,50	45,64

Kaynak: DSİ 2015

2015 yılı DSİ verilerine göre; en yüksek yeraltı rezerv miktarı metropol ilçe merkezlerinde bulunmaktadır. Metropol ilçe merkezlerinde ve Ünye ilçe merkezinde su arıtma tesisleri yer almaktadır. İçme ve sulama için tahsis edilmek üzere açılan sondaj kuyuları gerekli durumlarda arıtma tesisine yardım amaçlı hazır bekletilmektedir (Tablo 1.26).

Tablo 1.26. Ordu ili Sondaj Kuyusu Bilgileri

Yerleşim Birimleri	Açılmış Olan Sondaj Kuyuları				
	İşletme		Şahıs ve Müessese		
	Adet	Toplam Derinlik (m)	İçme	Sanayi	Toplam Derinlik (m)
			Adet	Adet	
Ordu ve Çevresi	7	336	26	7	1311.4
Fatsa ve Çevresi	-	-	25	2	1150
Ünye ve Çevresi	-	-	19	1	950
Toplam	7	336	70	10	3411.4

Kaynak: Ordu İlinin Yer Bilimi Verileri (Ateş Vd. 2004)

Ünye Alüvyon akifer sahası, doğuda Kavaklar deresi, batıda Ceviz deresi arasında yer almaktadır (Ateş vd. 2004: 53). İlçe merkezi yerleşim alanı bu alüvyon dolgu üzerine yerleşiktir. Bu alan yerleşme açısından alandaki en önemli ve en uygun mevki oluşturmuştur. Akçay ve Tabakhane deresi vadisi boyunca (DSİ Brifing, 2002) alüvyon malzeme devam etmektedir. Ünye ilçe merkezi sınırları için yer almakta olan akarsu vadileri boyunca çok sayıda üretim kuyuları yer almaktadır.

Ünye çevresinde yer alan sığ kuyular, özel şahıslar tarafından açılmıştır. Kullanma suyu amaçlı işletilmektedir. Yoğun kentleşme ile beraber, altyapı hizmetlerinin gelişmesi sığ kuyuların sayısının azalmasına neden olmuştur. Ünye

çevresinde, biri çimento fabrikası tarafından sanayi amaçlı, 19'u belediye tarafından içme suyu amaçlı işletilen toplam 20 derin kuyu mevcuttur. Belediye tarafından işletilen kuyular İller Bankası tarafından açılmıştır. İlçenin tüm su ihtiyacı bu kuyulardan karşılanmakta, 9 kuyu Ceviz deresi, 10 kuyu Curi çayı alüvyonunda yer almaktadır (Ateş vd., 2004: 53).

Ünye ilçe merkezinin de üzerinde yer almakta olduğu alüvyon malzeme, çoğunlukla silt ve kil den meydana gelmektedir. Yağışla beraber meydana gelen akış esnasında, litolojik özelliklerinden ötürü, geçirgen bir yapıya sahip olmayan alüvyon malzeme yeraltı su birikimini engellemektedir. Bu nedenle Ünye ilçesindeki su varlığının değerlendirilmesi amacıyla gölet ve baraj yapımı ön görülmektedir. Altınordu Metropol İlçesi, Fatsa ve Ünye ilçelerinin içme suyu, alüvyon dolgularda açılan kuyulardan sağlanmaktadır. Aşırı su çekimi nedeniyle, büyük oranda ırmak suları çekilmektedir (Ateş vd., 2004: 54).

Ünye İlçesinin güney alanında meydana gelen Kretase- Eosen dönemli karstlaşma; alanda karstik akiferlerin oluşuma neden olmuştur (Ekmekçi,2003). Fatsa, Ünye güneyinde ve Gököy çevresinde yüzeyleyen, yaşı Üst Kretase-Eosen olan sedimanter birimler (Akveren Formasyonu, Gököy Formasyonu) içinde debileri 0.07-0.6 lt/sn. arasında olan kaynak oluşumları gözlenmiştir (Ateş vd., 2004: 59).

Fay hatlarına uzak olan çalışma sahasında sıcak su kaynağına rastlanmamıştır. Ancak Ordu ilinin tek sıcak su kaynağı özelliğini taşıyan sarmaşık kaplıcası; Fatsa ilçesinin Ilica köyünde yer almaktadır.

1.4. DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ

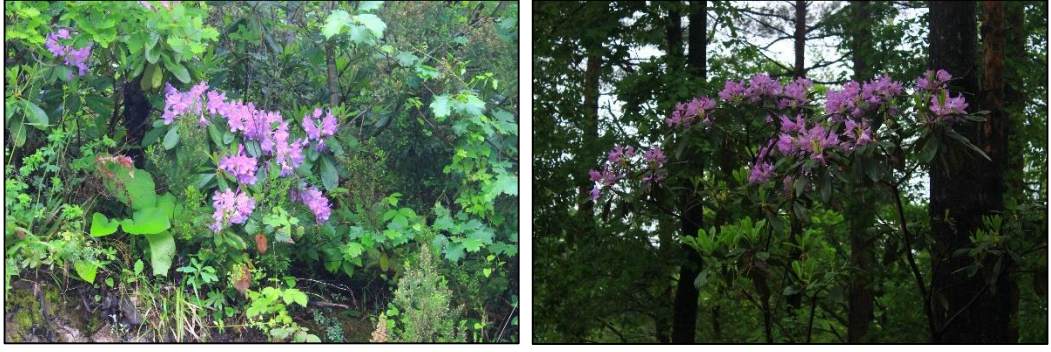
Türkiye'de, Avrupa- Sibiryaya flora bölgesi, Akdeniz flora bölgesi ve İran-Turan flora bölgesi olmak üzere üç flora bölgesi temsil edilir (Avcı, 1993: 225-248). Ünye ilçe merkezi bitki coğrafyası bakımından Avrupa-Sibiryaya Flora Bölgesi içindedir (Atalay, 1994: 112-113). Vejetasyon, herhangi bir coğrafi bölgenin bir kesimi üzerinde, yaşama şartları birbirine benzeyen bitkilerin (özellikle odunlu bitkilerin) bir arada toplanma şeklidir (Akman ve Ketenoğlu, 1987: 3). Yeryüzünde diğer canlılarda olduğu gibi bitki örtüsünün de yetiştirme şartlarını belirleyen faktörler bulunmaktadır. Bu şartlardan biri veya birkaçı bitkinin yetişmesinde hâkim rol oynar. Bu şartlardan bazıları; iklim, topografya, ana materyal ve toprak' tır (Atalay, 2005: 375). Büyük formasyonların

yayılış alanları her şeyden önce iklime bağlıdır (Erinç, 1977: 144). İklim; yeryüzündeki bitki türleri ve bitki topluluklarının esas karakteri ile yayılış alanlarını belirleyen en önemli ekolojik faktördür. Sıcaklık, nem, yağış, rüzgâr, ışık gibi iklim elemanlarının ortak etkileri bir yerin bitki örtüsünün şekillenmesinde önemli rol oynar (Günel, 2013: 1). Bitkilerin gelişebilmesi için iklim elemanlarından yağış ve sıcaklığın aynı anda bulunması gerekmektedir. Ünye ilçesinde bu şartlar optimal şartlarda gerçekleşmektedir.

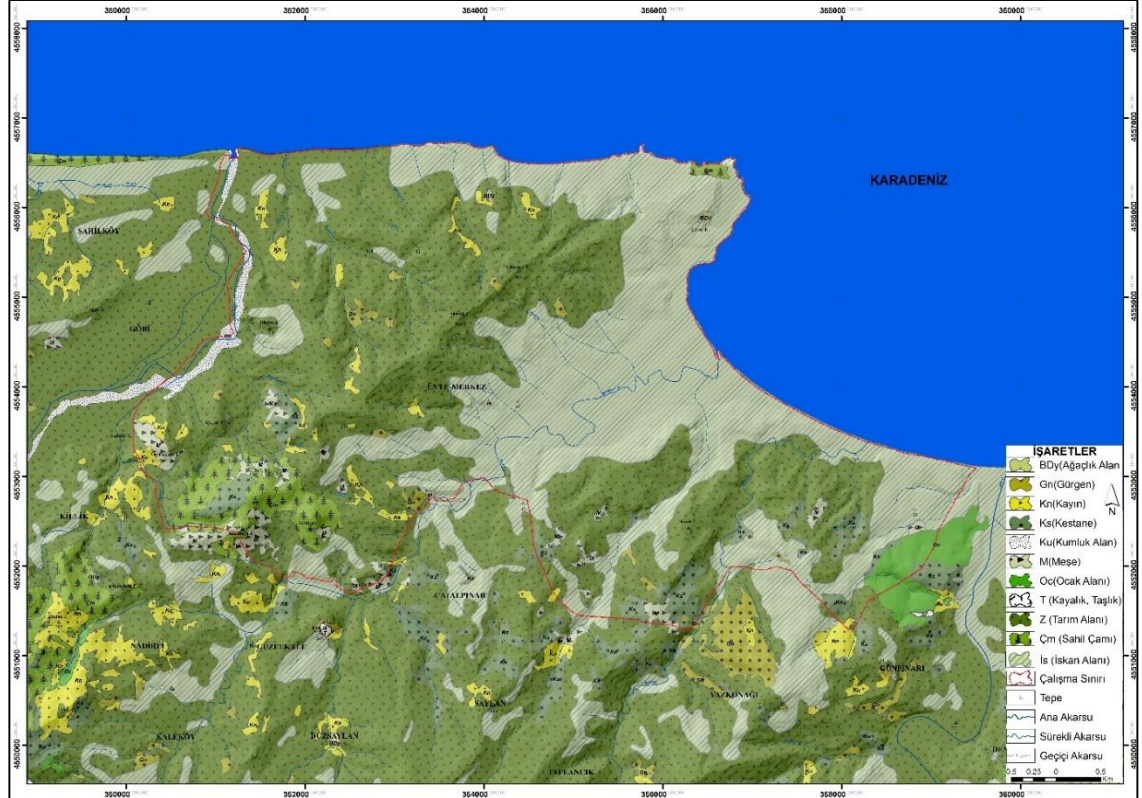
Fotoğraf 1.10. Ünye İlçesi Bitki Örtüsünden Görünüm

Avrupa-Sibirya flora bölgesi Öksin ve Hırkaniyen olarak ikiye ayrılır. Karadeniz'e yakın olan batıdaki saha Öksin, İran'ın kuzeyi ve Taliş dağlarının bulunduğu alan ise Hırkaniyen olarak isimlendirilir. Birbirinden Kafkas dağları ile ayrılan bu iki saha önemli benzerlikleri olmakla beraber, bitki topluluklarını oluşturan bitki türleri açısından belirgin şekilde farklıdır. Avrupa-Sibirya bölgesi, Türkiye'de Öksin provansı ile temsil edilmektedir. Bu saha bütün Kuzey Anadolu'yu içine alarak, Kafkasların batı bölümüne kadar uzanır. Öksin bitki türlerinin yoğunluğu ve yıllık yağış miktarlarının doğuya doğru gidildikçe önemli oranda artması bu ayırımın temel nedeni olarak belirtilmektedir. Öksin alanda çoğunluğu kışın yapraklarını döken, yayvan yapraklı orman formasyonu hâkimdir. Ancak yükseklerde yayvan yapraklı türlerin içine göknar (*Abies* türleri), ladin (*Picea orientalis*) ve çam (*Pinus sylvestris*) gibi iğne yapraklı türler de karışır. Buna karşılık Hırkaniyen ormanlarında porsuk (*Taxus baccata*) dışında diğer koniferlerin birçoğu ortadan kalkar ve daha çok yayvan yapraklı ağaçların yaygın olduğu topluluklar egemen duruma geçer. Öksin saha ile Hırkaniyen sahayı ayıran diğer önemli bir özellik de, orman gülleridir (Fotoğraf 1.11) (Avcı, 2005: 30-31). Bu sahada bazıları endemik olan birçok ormangülü türü de yayılış alanı bulur (Avcı, 2004: 13-29).

Fotoğraf 1.11. Ünye İlçesinde Görülen Bitki Türü, Ormangülü

Çalışma sahasındaki iklim verilerinin; bitki gelişimi için yeterli olduğu ve vejetasyon yönünden alanın zengin olduğu göstermektedir. Ünye ilçesinde Karadeniz iklim özelliklerinin görülmesi alandaki bitki örtüsü topluluklarına ve bunla ilişkili olarak sıcaklık ve nem değerlerine de etki etmektedir. Karadeniz bölgesinde, özellikle çalışma sahasının da yer aldığı sahil şeridinde vejetasyon süresinin başlangıcı genellikle nisan ortalarına veya 5-8 C°' ye isabet etmektedir. Vejetasyon sürelerindeki sona yaklaşma veya vejetasyon sürecinin sona ermesi sıcaklığın 8 C°' nin altına düştüğü kasım ayı sonu, aralık ayı başlangıcına denk gelmektedir (Atalay, 1975; 247).

Harita 1.8. Çalışma Sahası ve Çevresinin Sadeleştirilmiş Orman Amenajman Haritası (Orman İşletme Şefliği Amenajman Planından Yararlanılmıştır).

Çalışma sınırı Doğu Karadeniz bölgesi ve Yapraklı Ağaç türlerinin yayılış sahası içinde kalmaktadır. 74 adet meşcere tipine ayrılan (Ünye Amenajman Planı, 2009: 8), çalışma alanında, Kayın, Kızılağaç, Kestane, Gürgen ve Ladinden oluşan saf meşcereler ve bu türlerin yetişme ortamı koşullarına bağlı olarak kendi aralarında meşe ile Diğer Yapraklı türlerle oluşturduğu karışık meşcerelerden oluşmaktadır (Harita 1.8). Karadeniz’den itibaren rakım arttıkça sırası ile Kızılağaç, Kestane, Gürgen, Meşe ve Kayın ağaç türleri meşcerelerin hâkim türleridir. Ladin ağaç türüne yüksek rakımlarda tabii alçak rakımlarda ise plantasyonla sahaya getirilmiştir. Açık alanlarda Orman Güllü ile Eğretili, Ahududu, Böğürtlen ve Çayır otları müstereken bulunmaktadır (Ordu İli Amenajman Planı, 2009: 89)

Tablo 1.28. Ünye İlçesi Orman Varlığı Meşcere Tipi Kısaltmaları

Sembol	Türkçe Adı	Latince İsim	Sembol	Türkçe Adı	Latince İsim
Çk	Karaçam	Pinus nigra Arnold.	Çn	Çınar	Platanus orientalis L.
Çm	Sahil çamı	Pinus pinaster	Df	Defne	Laurus nobilis
Çs	Sarıçam	Pinus sylvestris	Dy	Diğer Yapraklı	Other angiosperm
Çz	Kızılçam	Pinus brutia Ten.	Gn	Gürgen	Carpinus sp. L.
G	Gökmar	Abies sp. Mill.	Ih	Ihlamur	Tilia sp. L.
L	Ladin	Picea orientalis (L)	Kn	Kayın	Fagus sp.
Ak	Akcağaç	Acer sp.L.	Ks	Kestane	Castanea Sativa
Cv	Ceviz	Julians regia	Ky	Kayacık	Ostraya
M	Meşe	Ouercus sp.L.	Kz	Kızılağaç	Alnus glutinosa Mill.

Kaynak: Ünye İlçesi Amenajman Planından faydalanılmıştır.

Çalışma sınırında amenajman planına göre; B sembolü olarak nitelendirilmiş alanlar Bozuk orman alanları olarak belirlenmiştir. BDy olarak sembolleştiren alanlar bozuk diğer yapraklılar olarak nitelendirilmektedir (Harita 1.6). Orman işletme şefliğinden edinilen bilgilere göre; Ünye orman şefliği sınırları içinde bal ormanı bulunmamaktadır. Orman varlığının yöre halkına en büyük etkisi; yöredeki orman bitki özellikleriyle tam uyum sağlayan ve doğal olarak yetişen fındık ağaçlarının varlığıdır. Fındık yörede hem ticari hem de geçim kaynağı olarak değerlendirilmektedir. Fındık bahçeleri, orman arazileri içinde yer almakta ve yöre halkı tarafından plantasyon tarım türü olarak değerlendirilmektedir.

Fotoğraf 1.12. Ünye İlçesinde Fındık bahçesi ve Fındık Meyvesi

Ünye ilçesinde rekreasyon amaçlı orman varlığından ve doğal bitki örtüsünden yararlanılmaktadır. Ünye ilçesi sınırları içinde; Ünye kent ormanı, Asarkaya parkı, Çakırtepe parkı, Pelitliyatak mesire alanı ve üniversite mesire alanı bulunmaktadır.

1.5. TOPRAK ÖZELLİKLERİ

Toprak, inorganik ve organik maddelerin karışımından oluşmuş yeni bir bileşken, adeta canlı bir organizma, dinamik bir ortamdır (Mater, 1998: 1). Toprak coğrafyası, yer kabuğunda karaların yüzeyini bir deri gibi farklı yapı ve kalınlıkta örten toprak örtüsünü sahip olduğu özellikleri yönünden ele alarak coğrafi yönden inceleyen doğal coğrafya dalıdır (Özçağlar, 2003: 33-34). Olgun bir toprağın oluşabilmesi için her şeyden önce uzun bir zaman sürecinde ana materyalin çözülmesi, bunun içerisinde çeşitli canlıların, bitkilerin yeşermesi, yıkanma ve birikme olaylarının meydana gelmesi gerekir (Atalay, 2005: 330). Ünye İlçesinde genel olarak gri kahverengi podzolik topraklar, kahverengi orman toprakları, alüvyon topraklar ve kolüvyal topraklar yaygınlık göstermektedir.

1.5.1. Kahverengi Orman Toprakları

Kahverengi orman toprakları kireççe zengin ana madde üzerinde oluşur. Bu topraklar Ordu Merkez, Ünye, Fatsa ve Perşembe ilçelerinin sahil şeridinde uzak olmayan, bir şerit şeklinde uzanmaktadır. Eğimleri genellikle orta ve dik buna bağlı olarak derinlikleri orta derin ve sıgıdır (Ordu İli Arazi Varlığı, 1993: 14). Çalışma sahasında bazen kireçsiz orman toprakları da görülmektedir. Kahverengi topraklar ile kahverengi orman toprakları arasında 1000-2000 m. yükseklik arasında andezitik kaya üzerinde gelişmektedirler (Atalay, 2006: 424) (Fotoğraf 1.13).

Fotoğraf 1.13. Ünye İlçesi Toprak Varlığından Tanıtıcı Bir Kesit

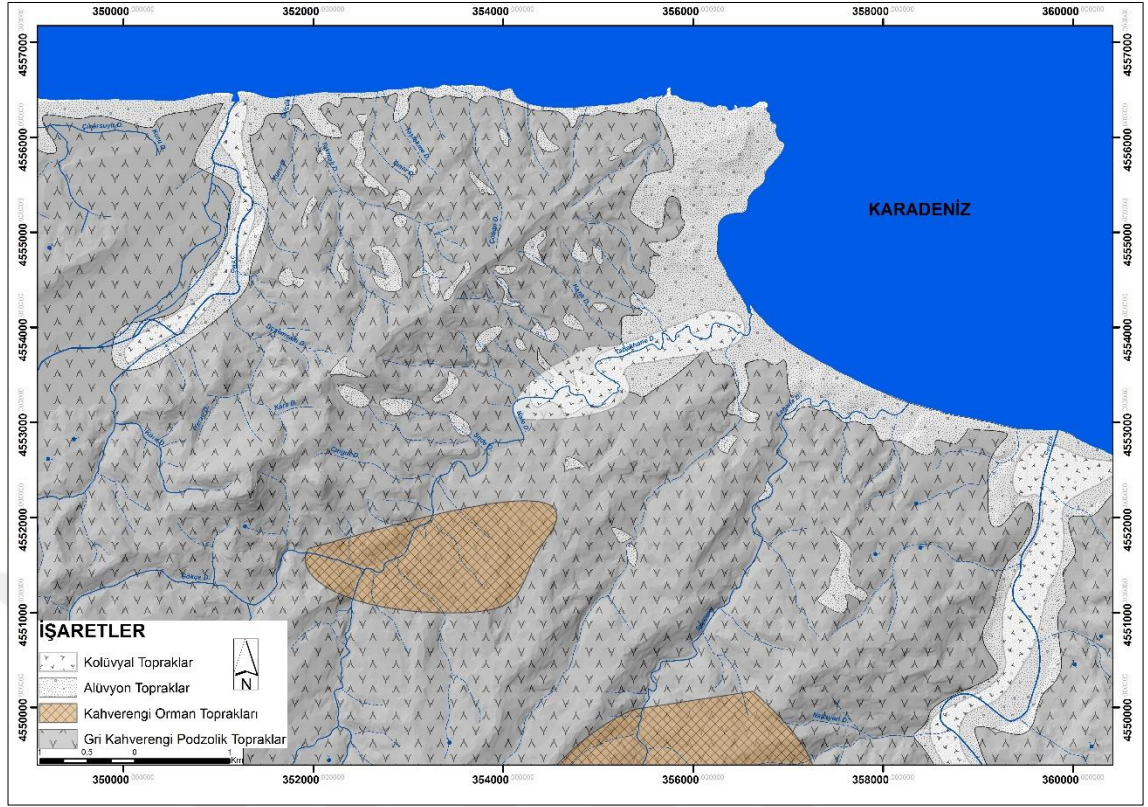
Organik madde miktarı bakımından iyice karışmış olan kahverengi topraklar; hafif alkalin ve alkalin reaksiyon gösterir. Kahverengi topraklar ise daha çok nemli kısımlarda ve flora arası uzun boylu çayırarda gelişme göstermektedir (Atalay, 1992: 362).

1.5.2. Alüvyon Topraklar

Alüvyon topraklar A-C profilleri oluşmuş genç topraklardır (Ordu İli Arazi Varlığı, 1993: 13). Ünye ilçe merkezi sınırı içinde yer almakta olan Curi, Tabakhane, Ceviz ve Akçay akarsularının kaynak noktasından itibaren taşıyarak, yerleşim alanı da dâhil olmak üzere, alüvyon malzemenin birikmesiyle oluşan toprak türüdür. Alüvyon toprakların fiziksel ve kimsayal özelliklerini, alüvyal malzemenin kaynaklandığı sahadan gelen malzemenin fiziksel ve kimyasal özelliği tayin eder (Atalay, 1992: 366).

1.5.3. Gri Kahverengi Podzolik Topraklar

Çalışma Sınırı dâhilinde, görülen en yaygın toprak türü gri kahverengi podzolik topraklardır. Genel olarak eğimli sahalarda orman bitki örtüsü altında yer alan topraklardır. Ünye ilçesinde bazı alanlarda bu topraklar, kahverengi orman topraklarıyla iç içe bulunmaktadır (Harita 1.9).

Harita 1.9. Ünye İlçesi Toprak Varlığı

1.5.4. Kıyı Kumulları

Ordu ili genelinde 118 hektarlık (Ordu İli Arazi Varlığı, 1993: 15) alanı kaplayan kıyı kumulları; kıyılardaki dalga ve rüzgarlar tarafından biriktirilen ve toprak oluşumu bakımından herhangi bir süreç geçirmediğinden dolayı toprak tipi olarak nitelendirilmezler.

1.5.5. Çıplak Kaya ve Molozlar

Üzerinde toprak örtüsü yer almayan kısmen parçalanmış sert kaya parçası olarak nitelendirilen çıplak kaya ve moloz alanları bulunmaktadır (Ordu İli Arazi Varlığı, 1993: 15). Kayaların ayrışması sonucu kumlu, killi, kireçli topraklar meydana gelmiştir (Ünye Orman Amenajman Planı, 2009:181)

1.5.6. Taşkın Alanları

Çok az alan kaplamasına rağmen yağış miktarı ve akarsuların debisindeki değişimler sonucu oluş taşkın yatakları bazı alanlarda toprak oluşumuna neden olmaktadır. Ünye ilçe merkezi ve çevresinde yerleşik akarsu vadilerin bu taşkın birikintilerine rastlanmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

BEŞERİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Beşeri coğrafya geniş anlamdan insanların yaşam faaliyetlerini ve özelliklerini inceler (Özgüç ve Tümer, 1998: 50). Nüfus, yerleşme, sağlık, kültür, eğitim ve tarihi coğrafya beşeri coğrafyanın bilimsel altyapı dallarını oluşturmaktadır. Bu bölümde çalışma sahasında geçmişten günümüze değişen ve gelişmekte olan beşeri coğrafya özellikleri anlatılacaktır.

2.1. NÜFUS ÖZELLİKLERİ

Nüfus coğrafyası, doğal çevre ve nüfus arasında ilgi kurmaktadır (Doğanay, Özdemir ve Şahin, 2015: 12). Nüfus, yeryüzünde sınırları belirli alanlarda veya yerlerde belirli zamanda yaşayan insan sayısı olarak da tanımlanmaktadır (Özçağlar, 2000: 82). Nüfus, gerek çevreye ve gerekse gelişmişliğe etkisi açısından üzerinde önemle durulması gereken bir olgudur. Nitekim herhangi bir sahada, insanın çevre üzerindeki etki derecesi, öncelikle nüfus miktarı ve yoğunluğuna bağlı olmakla beraber; nüfusun ekonomik, kültürel ve teknik seviyesi de bu açıdan önemlidir (Tanoğlu, 1969: 29). Doğum, ölüm ve göç gibi olaylar sonucu zaman içerisinde bir yöre, bölge ve hatta ülkelerin nüfus miktarları artmakta ya da azalmaktadır (Zaman, 1996: 78). Yaşamakta olduğumuz Anadolu topraklarında geçmişten günümüze belirli dönemlerde nüfus sayımları mevcuttur. Ancak uzun yıllık nüfus verilerinden yararlanılarak, nüfusun bu devrelere ilişkin sosyal ve ekonomik yapısı hakkında ayrıntılı bilgiler ortaya koymak hemen hemen mümkün değildir (Doğanay, 1989: 75).

2.1.1. Nüfusun Tarihsel Gelişimi

Ünye ilçesinin nüfus özelliklerinin iyi anlaşılması amacıyla, Ordu ilinde geçmişten günümüze meydana gelen nüfus hareketliliğinin incelenmesi gerekmektedir. Tarihi kayıtlar ışığında Cumhuriyet dönemi öncesi ve sonrası olmak üzere, nüfus miktarındaki değişiklikler ve olaylardan yararlanılarak nüfus miktarları yorumlanacaktır.

1455 yılı tahrir defterine yönelik çalışmalarda Ordu ilinde 6651'i Türk, 526 Rum olmak üzere toplam 7.177 hane bulunmaktaydı. Ordu ilinin toplam nüfusu ise 28.000-36.000 arasında değişmektedir (Yediyıldız, 2007: 369). Net olarak nüfus sayısının elde edilememiş olmasının nedeni; Osmanlı döneminde meydana gelen karışıklıklardan dolayı kaybedilen belgelerden kaynaklanmaktadır (Aktaran: Yıldız, 2002: 33).

Osmanlı döneminde yaşanan savaşlar sonucunda yapılan antlaşmalar gereğince nüfus miktarında ve niteliklerinde önemli değişiklikler olmuştur (bkznz. Küçük Kaynarca Antlaşması). 1860 yılında Ordu kazasında nüfusu toplamı 51.180 olarak tespit edilmiştir (Aktaran: Yıldız, 2002: 34). Trabzon Vilayet Salnamesine göre, Ordu kazasında 1870 yılı nüfus miktarı toplamı 68.298'dir. 1878 yılında ise bu sayı 82.514'e yükselmiştir (Saylan, 2007: 60). 1882-1883 yılları arasında yapılan genel nüfus sayımlarına göre Ordu kazasının toplam nüfusu 98.009 olarak belirlenmiştir. 1882 yılında yapılan genel nüfus sayımlarını sonucunda, ilk defa Protestan nitelikli nüfus kayda geçirilmiştir (Karpaz, 2010: 178-179).

Fransız coğrafyacı Vital Cuinet tarafından yapılan tespitler sonucu, 1891 yılında, Ordu ilinde, nüfus miktarı 105.794 kişi olarak belirlemiştir (Çebi, 2003: 35). 1910 yılında Ordu ili ve çevresinde iskân ettirilen göçmenler ve yerli halk ile çıkan toprak anlaşmazlıkları yüzünden, Ordu kazasının 3. sınıf liva yapılması talebi, bu yıllarda büyük kargaşalara yol açmıştır. Her sayım döneminde artış gösteren nüfus miktarı 1910 yılında 140.000, 1914 yılında 143.491 olarak belirlenmiştir (Karpaz, 2010: 218-219).

Tablo 2.1. Ordu İlinde Cumhuriyet Dönemi Öncesi Nüfus Miktarı

Yıl	Nüfus Miktarı
1455	28.000-36.000
1860	51.180
1870	68.298
1878	82.514
1882	98.009
1902	117.086
1908	135.000
1910	140.000
1914	143.491

Kaynak: Yıldız, 2002

Cumhuriyet dönemi öncesi Ünye ilçesi, Trabzon Vilayetine bağlı Trabzon sancağında yer alan Ordu kazasının nahiyesi durumundaydı. (URL-2) Kayıtlarda Ünye

ismi ilk defa 1834 yılında Osmanlı belgelerinde görülmüştür. 1834 Nüfus Sayımına göre Ünye Merkez Mahallesi toplam nüfus miktarı 3092 kişidir. Sayım sonuçlarına göre Ünye Merkez nüfusun % 71'i Müslüman, % 6'sı Ermeni, % 23'ü Rum'dur.

Ünye ilçesiyle alakalı en kapsamlı ve sağlıklı bilgilere, cumhuriyet dönemi sonrası yapılan nüfus sayımı sonuçlarından ulaşılmaktadır. 1927 yılında yapılan nüfus sayımı cumhuriyet döneminin ilk sayımı olarak gerçekleşmiştir. 1935 yılında yapılmış olan nüfus sayımlarında ise, o yıla kadar yapılan en kapsamlı nüfus sayımı olarak kayıtlara geçmiştir. 1927-2017 yılları arasında yapılmış olan sayımlarda, nüfus miktarında artış ve azalışlar görülmektedir (Şekil 2.1). Geçmiş dönemlerde deprem, savaş, kıtlık, salgın ve göç olaylarının meydana gelmesi, ayrıca idari yapıdaki değişiklikler nüfusun hem miktarını hem de nitelik özelliklerini değişikliğe uğraticı etkenlere yol açmıştır.

Nüfus sayımları 1927-2007 yılları arasında her beş yılda bir olmak üzere gerçekleşmekteydi (Tablo 2.2). Ancak 2007-2016 yılları arasında yapılan nüfus sayımları ise her yıl Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi tarafından yapılmaktadır (Tablo 2.3).

Tablo 2.2. Nüfus Sayım Yıllarına Göre Ünye İlçe Merkezi Toplam Nüfusu ve Yıllık Değişim Oranı (1927-2000).

Yıllar	Ünye Merkez İlçe Nüfusu	Nüfus Artış ve Azalış Oranları (Kişi)	Yıllık Artış ve Azalış Hızı (%)
1927	5443	-	-
1935	5780	337	1,12
1940	6635	855	1,27
1945	6382	-253	0,99
1950	8735	2353	1,64
1955	9242	507	1,11
1960	11350	2108	1,01
1965	15039	3689	1,05
1970	19448	4409	1,05
1975	23366	3918	1,03
1980	28227	4861	1,03
1985	35508	7281	1,04
1990	42836	7328	1,03
1997	52597	9761	1,04
2000	61552	8955	1,03

Kaynak: TÜİK ve DİE verilerinden faydalanılmıştır.

1927-1990 yılları arasında idari yapı bakımında Ünye ilçesine bağlı olan Çaybaşı ve İkizce bucakları kırsal ve kentsel nüfus miktarı bakımından Ünye verilerine dâhil edilmiştir. 9 Mayıs 1990'da yılında, 3644 sayılı kânunla yapılan değişikle bu alanlar ilçe ilan edilmiştir. Bunun sonucunda ilçe olan bu üç bucak, Ünye ilçesinin nüfus miktarından ayrılmıştır.

1927-1950 yılları arasında yapılan sayımlarda, her sayım yılı farklı biçimlerde sayısal farklılık ve terslik içermekteydi. Bunun en belirgin sebeplerinde biri nüfus sayısının abartılmasıdır (Darkot, 1961: 4).

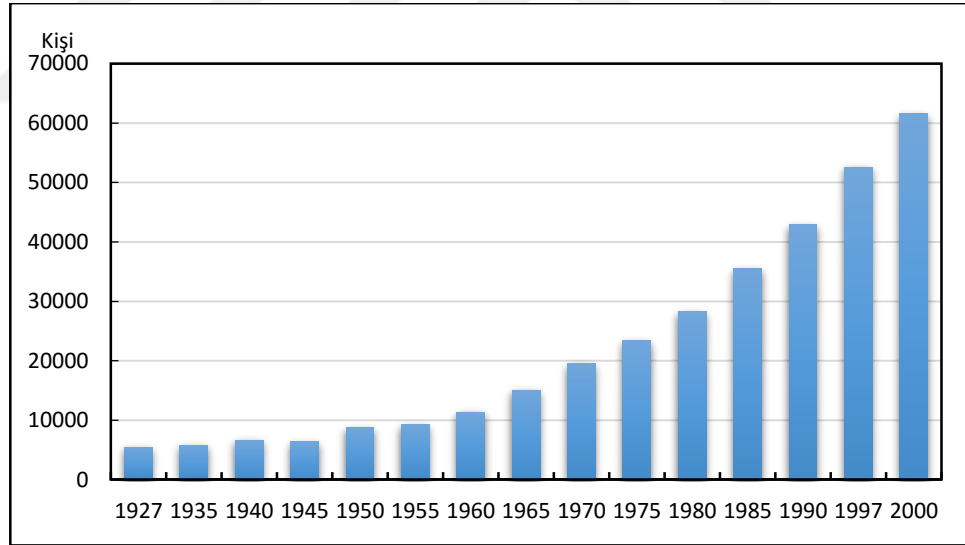
1927 yılında yapılan genel nüfus sayımı, Cumhuriyet döneminin ilk sayımıdır. Ünye Merkez İlçesinde 1927-1935 yılları arasındaki dönemi kapsayan süreçte 1927 yılında 5443 olan nüfus miktarı, 1935 yılında 337 kişi artarak 5780 kişi olmuştur. Bu dönemde toplam nüfus miktarının doğal artış hızı % 1 olarak hesaplanmıştır (Tablo 2.2). Bu yıl içinde yapılan nüfus sayımlarında 200.000 göçmen nüfusunun dışarıda bırakıldığı halde Türkiye geneli ortalama nüfus artış hızında değişiklik görülmemiştir.

1935-1940 yılları arasındaki döneme bakıldığı zaman hem nüfus miktarında hemde toplam nüfus miktarının doğal artış hızında artış görülmektedir. 1935 yılında, 5780 kişi olan Merkez ilçesinin nüfus miktarı, 1940 yılındaki nüfus sayımlarına göre geçen döneme kıyasla 855 kişi artarak, toplam nüfus 6635 kişi olarak sayılmıştır. Toplam nüfus miktarındaki artışa bağlı olarak artan doğal artış hızı % 1 olarak hesaplanmıştır. 1940-1945 yılları arasında meydana gelen II. Dünya Savaşı'nın etkileri nüfus miktarına da yansımıştır. Askere alınan erkek nüfusundaki artış doğurganlık oranına, doğum hızına ve sonuç olarak toplam nüfus miktarına etki etmiştir. Bu yıllarda çalışan genç nüfusun da silah altına alınması sonucunda, halk ekonomik yönden zayıflamış ve dolaylı olarak nüfus miktarının azalmasına etki etmiştir. 1945 yılında yapılan nüfus sayımlarına göre nüfus miktarı 253 kişi azalarak, toplam 6382 kişi olarak kaydedilmiştir (Tablo 2.2).

1945-1950 yılları arasındaki dönemde, II.Dünya Savaşı'nın ülkemizde etkisini yitirmesi ve silah altına alınan nüfusun terhis edilmesi sonucunda nüfus miktarı artmıştır. Yerel halk ekonomik anlamda da iyileşme potansiyeli göstermiştir. 1950 yılında yapılan nüfus sayımına göre toplam nüfus miktarı 8735 olarak sonuçlanmıştır. 1945 yılına göre ise 2353 kişi toplam nüfus miktarına eklenmiştir. 1950 yılında ki nüfus artış hızı % 1 olarak hesaplanmıştır (Şekil 2.1).

1950-1955 yılları arasındaki dönemde, ilçe nüfusu 507 kişi artarak toplam nüfus 9242 kişi olarak sonuçlanmıştır. 1950 yılında hesaplanan nüfus artış hızı, 1955 yılı nüfus artış hızıyla karşılaştırıldığında %0,053 lük azalmayla %1,011 değerine ulaşmıştır. 1955 yılında gerçekleştirilen sayımlarda 9242 kişilik nüfusun 4703'ü erkek, 4539'u kadındı (Tablo 2.2).

1960 yılında yapılan nüfus sayımında, toplam nüfusun sayımı ilk kez 10000 kişinin üzerinde gerçekleşmiştir. 1960 yılında yapılan nüfus sayımlarına göre, Ünye şehrinde 5317'si erkek 5533'ü kadın olmak üzere toplam 11350 kişi vardı. 1960 yılında yapılan sayımlarda kadın nüfusu erkek nüfusa kıyasla daha fazladır. Nüfus artış hızı ise geçmiş sayım dönemine göre artış göstererek %1,41 değerine ulaşmıştır. 1955-1960 yılları arasında benimsenen nüfus politikaları arttırmaya yönelik olduğundan dolayı Türkiye genelinde olduğu gibi, Ünye ilçe merkezinde de artışlar görülmüştür. Ülkemiz bu devreye kadar ki Cumhuriyet Türkiye'sinin, en hızlı kalkınma devresini gerçekleştirmişti (Doğanay, 2014: 177). 1955 yılındaki nüfus sayımına göre toplam nüfus, 2108 kişi artmıştır (Tablo 2.2).

Şekil 2.1. Nüfus Sayım Yıllarına Göre Ünye İlçe Merkezi Toplam Nüfusu ve Yıllık Değişim Göstergeleri

1960-1965 yıllarını kapsayan dönem içinde 1965 yılında yapılan nüfus sayımlarına göre, 7.933'ü erkek 7,106'sı kadın olmak üzere toplam nüfus 15,039 kişi olarak ölçülmüştür. 1960 yılında yapılan nüfus sayımı sonuçlarıyla kıyaslandığında fazla olan kadın nüfusunun, 1965 yılında kişi sayısı bakımından gerileyerek erkek nüfusun üstünlüğüne bırakmıştır. Nüfus artış hızı ise, %1.05 olarak hesaplanmıştır. 1970

yılında yapılan nüfus sayımına göre, Ünye Merkez İlçesinde nüfus, 4409 kişi artarak, toplamda 19448 kişi olarak belirlenmiştir. Nüfus artış hızı ise, %1.05 olarak hesaplanmıştır (Tablo 2.2).

1975 ve 1980 yıllarında yapılan nüfus sayımlarında doğal nüfus artış hızı birbirine yakın değerlerler göstermektedir. 1975 yılında toplam nüfus miktarı 23.366 iken, 1980 yılında 28.227 kişi olarak belirlenmiştir. 1980 ve 1990 yılları arasında yapılan nüfus sayımları miktar ve artış hızı değerleri bakımından birbirlerine yakın olmakla beraber, geçmiş dönem nüfus sayımına göre 1980 yılında 4861, 1985 yılında 7281, 1990 yılında ise 7328 kişi toplam nüfus miktarına dâhil olmuştur. 1980 yılında toplam nüfus 28.227 iken, 1985 yılında 35.508, 1990 yılında ise 42.836 kişi olarak belirlenmiştir (Tablo 2.2).

1990-1997 yılları arasındaki dönemde nüfus miktarı 9761 kişi artarak 52.597 kişiye yükselmiştir. Geçmiş dönemlerde yapılan nüfus sayımlarındaki artış ve azalış miktarları karşılaştırıldığında, 1997 yılında meydana gelen nüfus artışının geçmiş sayım yıllarına göre daha fazla olduğu görülmektedir (Tablo 2.2).

Ünye Merkez İlçesinde 2000 yılında yapılan nüfus sayımına göre nüfus % 1,03 artış hızı ile 8955 kişi artarak toplam nüfus miktarı 61, 552 kişi olmuştur. Nüfus sayımlarında her beş yılda bir yapılan sayımların son dönemi olarak görülmektedir. 2000 yılındaki sayımlarsa sonrasında alınan kararlara göre 2007 itibariyle ADNKS kullanılarak nüfus sayımları gerçekleştirilmektedir (Tablo 2.2).

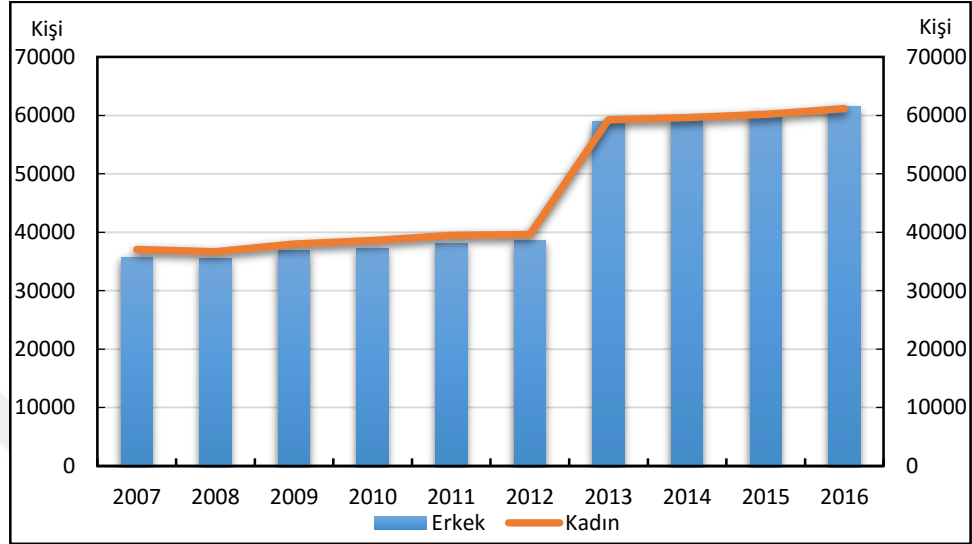
Tablo 2.3. Ünye İlçesi Yıllara Göre Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Değerleri

Yıl	Ünye İlçesi Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Nüfus Artış ve Azalış Oranları (Kişi)	Yıllık Artış ve Azalış Hızı (%)
2007	72867	35792	37075	11315	1,03
2008	72080	35431	36649	-787	1,0
2009	74806	36837	37969	2726	1,0
2010	75711	37120	38591	905	1,0
2011	77568	38081	39487	1857	1,0
2012	78227	38621	39606	659	1,0
2013	118201	58972	59229	39974	-
2014	118910	59273	59637	709	1,0
2015	120720	60529	60191	1810	1,0
2016	122597	61451	61146	1877	1,0

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

2007-2012 yılı arasındaki sayım değerleri Ünye Merkez İlçesine aittir. 2013 yılı 2007 yılında devreye giren Adrese Dayalı Nüfus Kayıt sistemiyle beraber yapılan 2007-

2016 yılları arası nüfus sayımları göre, 2008 yılı hariç tüm yıllarda nüfus miktarı artma eğilimi göstermiştir. 2007-2014 yılları cinsiyet durumuna göre nüfus miktarında önde olan kadın nüfusu, 2015-016 yıllarında azalma göstererek erkek nüfusu miktar bakımından öne geçmiştir (Tablo 2.3).

Şekil 2.2. 2007-2016 Yılları Arası, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

2013 yılında Ordu ilinin büyükşehir olmasıyla beraber, Ordu ili büyükşehir belediye hizmet sınırının il sınırına eşit konuma getirilmiştir. İdari yapıdaki değişiklikler sonucunda Ünye ilçesinde köy statüsündeki yerleşmeler mahalle konumuna geçirilerek nüfus miktarları Ünye ilçe merkezine dâhil edilmiştir (Şekil 2.2). Büyükşehir belediye sınırı içinde kalan tüm beldeler iptal edilerek mahalle haline getirilmiş ve nüfusları ilçe belediyelerine aktarılmıştır. 2016 yılında yapılan nüfus sayımına göre Ünye İlçesi nüfusu 122,597 kişiydi. 2016 yılı itibariyle nüfus yoğunluğu bakımında Ünye İlçesinde km^2 'ye 251 insan düşmektedir.

2.1.2. Kır Nüfusu

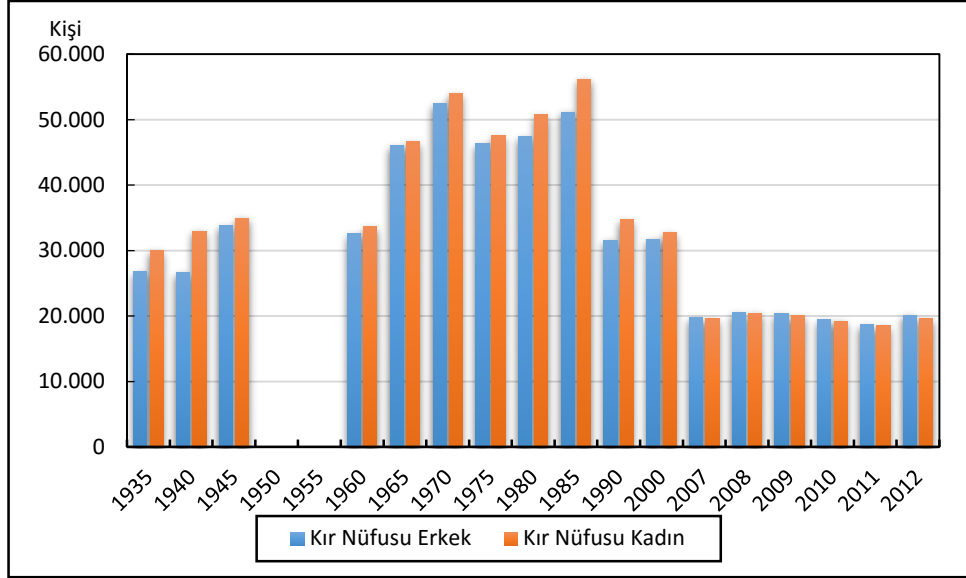
Ünye ilçe merkezindeki kır nüfusunun gelişimi incelendiği zaman, 1935-1985 yılları arasında yıldan yıla değişiklik göstermesine rağmen, nüfus miktarında artış gözlenmektedir. Bunun en büyük sebepleri arasında tarımsal fonksiyona dayalı gelişen ekonomik faaliyetlerin ve üretimin yeterli miktarlarda gerçekleştirilmesi (Doğanay, 2014: 277). Tarımsal faaliyetlerin geçmişte temel ekonomik kaynak olması, aile büyüklüğe ve ailedeki kişi sayısına etki etmiştir. Tarımsal güce ihtiyaç duyan halk, ailede her doğacak olan çocuğu, işçi gücü olarak görmekteydi.

1970 ve 1985 yıllarında toplam kır nüfus miktarı incelendiği zaman, Ünye ilçesindeki köy alanları olarak tabir edilen yerleşmelerde yaşayan nüfus, ilk defa 100.000 kişi eşiğini aşmıştır. 1985 yılı sonrasında günümüze kadar ise Ünye ilçesinde ki kırsal alanlarda, nüfus miktarı bakımından azalış söz konusudur. Özellikle 1980- 2000 yılları arasında Devlet tarafından hazırlanan nüfus politikalarında, nüfus miktarını azaltmaya yönelik tedbirler nedeniyle, özellikle kırsal kesimlerde nüfus miktarı azalmıştır. ADNKS' nin 2007 yılında faaliyete geçmesiyle birlikte, 2007 yılı öncesinde yapılan nüfus sayımlarında tezatlık görülmektedir. Bunun en büyük nedeni İller bankasından alınacak olan yatırımları daha fazla miktarlarda alınmasını sağlamaktır. 2000-2007 yılları arasındaki bu fark Ünye ilçesinde yaklaşık 25.000 kişidir (Tablo 2.4). 1985 yılından itibaren uygulanan politikalar, işsizlik, toprak anlaşmazlıkları, genç nüfusun iş bulma umuduyla Ünye ve diğer şehir alanlarına göç etmesi gibi nedenler sonucunda, kır nüfusunu yıldan yıla azaltmıştır (Şekil 2.3).

Tablo 2.4. Nüfus Sayım Yıllarına Göre Ünye İlçesi'nin Cinsiyete Göre Kır Nüfusu (1935-2012)

Yıl	Kır Nüfusu		
	Erkek	Kadın	Toplam
1935	26,774	30,063	56,837
1940	26,655	33,002	59,657
1945	33,793	34,995	68,788
1950	-	-	-
1955	-	-	-
1960	32,567	33,708	66,254
1965	46,026	46,658	92,684
1970	52,459	53,977	106,436
1975	46,342	47,624	93,966
1980	47,426	50,787	98,213
1985	51,149	56,193	107,342
1990	31,600	34,703	66,303
2000	31,769	32,803	64,572
2007	19,790	19,641	39,431
2008	20,576	20,466	41,042
2009	20,412	20,024	40,436
2010	19,476	19,221	38,697
2011	18,719	18,503	37,222
2012	20,180	19,588	39,768
2013	-	-	-
2014	-	-	-
2015	-	-	-
2016	-	-	-

Kaynak: Genel Nüfus Sayım Sonuçları ve ADNKS verilerinden derlenmiştir.

Şekil 2.3. 1935-2012 Yılları Arası Kırsal Nüfusun Gelişimi

2013 yılında Ordu İlinde meydana gelen idari bölünüş bakımından değişikliklerle beraber, kırsal nüfus kayıtları tutulmamaktadır. 2013 yılında Ordu İlının büyükşehir ilan edilmesiyle birlikte kırsal alanlarda yer alan köyler, statü olarak idari bakımdan kaldırılmıştır. Belediye hizmet sınırlarının il ve ilçe sınırları olarak değiştirilmesiyle birlikte Ünye ilçesinde yer alan köyler mahalle statüsüne kavuşmuşlardır. Bu değişikliklerle beraber mahalle statüsüne geçen yerleşmeler, şehir nüfusuna dâhil edilmiştir.

2.1.3. Şehir Nüfusu

Ünye İlçesindeki şehir nüfusu her geçen gün daha fazla artmıştır. Bunun en büyük nedenleri arasında kırsal ve çevre yerleşmelere göre sanayi, eğitim, sağlık, idari ve hizmet fonksiyonlarının gelişmiş olmasında kaynaklanmaktadır. 1935 yılında yapılan nüfus sayımlarına göre nüfus miktarı, 2621 erkek, 3159 kadın olmak üzere toplamda 5780 kişiydi. 2017 yılında ise ADNKS göre 61,451 erkek 61,146 kadın olmak üzere toplam kişi sayısı 122,597 olarak belirlenmiştir (Tablo 2.5).

Şehir nüfusu ile ilgili olarak en önemli gelişmelerden biri 1935 yılı ile 2016 yılı şehir nüfusun artmasıdır. Bu yıllar içinde erkek ve kadın sayısı arasında denge bozulmuş ve kişi sayısı bakımından erkek nüfus daha da fazlalaşmıştır. 2013 yılında

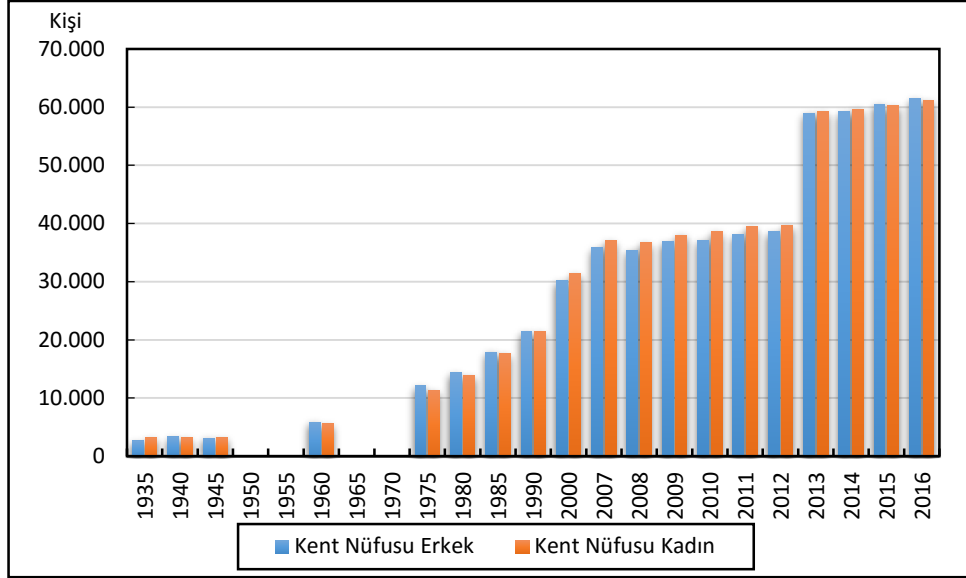
yapılan idari değişiklikler sonucunda ise kırsal yerleşmelerdeki nüfus da, şehir nüfusuna katılmıştır (Şekil 2.4).

Tablo 2.5. Nüfus Sayım Yıllarına Göre Ünye İlçesine Bağlı 1935-2017 Yılları Arası Cinsiyete Göre Şehir Nüfusu

Yıl	Kent Nüfusu		
	Erkek	Kadın	Toplam
1935	2 621	3 159	5 780
1940	3,318	3,117	6,635
1945	3,100	3,200	6,320
1950	-	-	8,735
1955	4 703	4 539	9 242
1960	5,817	5,533	11,350
1965	-	-	-
1970	-	-	-
1975	12,112	11,254	23,366
1980	14,344	13,883	28,227
1985	17,901	17,607	35,508
1990	21,461	21,375	42,836
2000	30,161	31,391	61,552
2007	35,792	37,075	72,867
2008	35,431	36,649	72,080
2009	36,837	37,969	74,806
2010	37,120	38,591	75,711
2011	38,081	39,487	77,568
2012	38,621	39,606	78,227
2013	58,972	59,229	118,201
2014	59,273	59,637	118,910
2015	60,529	60,191	120,720
2016	61,451	61,146	122,597

Kaynak: Genel Nüfus Sayım Sonuçları ve ADNKS verilerinden derlenmiştir.

2007 yılında adrese dayalı nüfus kayıt sistemine geçilmesiyle beraber, Kırsal alanda görülen 2000-2007 yılları arasında ki nüfus miktarındaki düşüşlerin aksine, şehir alanındaki nüfus miktarlarında artış görülmüştür (Tablo 2.5). Kentsel ve kırsal alanlarda yaz ve kış aylarına göre nüfus miktarında azalış ve artışlarda görülmektedir. Yaz mevsiminde fındık meyvesinin hasat edildiği zaman, toplayıcılık faaliyetleri için çevre ilçelerden, illerden hatta ülke dışından insanlar gelmektedir. Bu aylarda sezonluk olarak nüfus miktarı artmaktadır.

Şekil 2.4. 1935-2012 Yılları Arası Şehir Nüfusunun Gelişimi

Şehir alanlarında teknolojinin gelişmesi, altyapı, ulaşım, sağlık, eğitim, sanayi vb. fonksiyonlara yapılan yatırımlar arttıkça ve nüfusun nitelik bakımından gelişmesiyle birlikte, şehir alanlarında nüfus daha fazla artmaktadır. Tabi ki bu gelişmeler bazı alanlarda planlı bir şekilde gerçekleşmediği için sorunlara neden olmaktadır. Ünye merkez ilçesinin, çevre alanlara göre bulunmuş olduğu mevki ve geçmişten günümüze şehirselleşme nüfus miktarına da yansımıştır (Tablo 2.6).

Tablo 2.6. Ünye Merkez İlçesi ve Yakın Çevresinin Toplam Nüfus Miktarı (2016)

Mahalle	Nüfus
Ünye Merkez	85.921
Sahilköy	920
Killik	364
Göbü	538
Nadirli	184
Güzelkale	165
Düzsaylan	159
Çatalpınar	489
Saylan	975
Yazkonağı	609
Günpınar	360

Kaynak: ADNKS verilerinden derlenmiştir.

2.1.4. Nüfus Hareketleri

2.1.4.1. Doğumlar ve Ölümler

Her nüfus kitlesinin başlıca parametrelerinden biri de, doğumlar ve ölümlerdir. Ülke nüfusunun 15-49 yaş dilimleri içinde kalan toplam kadın nüfustan, 1000 kadın başına düşen doğum sayısına, genel doğum oranı denilmektedir. Buna karşılık, aynı nüfus kitlesi içinde, her yaştan nüfus toplamında, 1000 nüfus başına düşen yıllık ölüm sayısına da genel ölüm oranı denilmektedir (Doğanay, 2014:179, Tümertekin ve Özgüç, 2009: 228-249).

TÜİK verilerine göre; Ünye ilçesinde 2015 yılında doğum sayısı 1.551 olarak gerçekleşmiş, ölüm sayısı ise 731 kişidir. 15-49 yaş aralığı doğurgan nüfus olarak nitelendirilen kadın nüfus miktarı ise 2015 yılında 29.292 kişi olarak belirlenmiştir. Buna göre, 2015 yılında, Ünye ilçesindeki genel doğum oranı ‰ 39,9 olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında gerçekleşen ölüm olaylarındaki oran ise ‰ 6,15 olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamlar yıldan yıla değişiklik göstermektedir (Tablo 2.7). Bu oranları etkileyen en önemli faktörler, sosyo-ekonomik yaşam şartları, gelir düzeyi durumuna bağlı olarak beslenme şartları ve sağlıklı yaşam koşullarıdır.

Tablo 2.7. Ünye İlçesi Yıllara Göre Doğum, Ölüm ve Bebek Ölüm Sayıları

Yıl	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Doğum Sayısı	2 458	2 217	1 994	1 869	1 769	2 022	2 158	2 236	1 659	1 721	1 474	1 594	1 598	1 577	1 551
Ölüm Sayısı	-	-	-	-	-	-	-	-	722	588	722	666	694	724	731
Bebek Ölüm Sayısı	-	-	-	-	-	-	-	-	23	20	13	16	18	14	10

Kaynak: Genel Nüfus Sayım Sonuçları ve ADNKS verilerinden derlenmiştir.

2.4.1.2. Göçler

Bir idari sınırı geçerek oturma yerini devamlı ya da uzun süreli olarak değiştirme olayına göç denilmektedir (Tümertekin ve Özgüç, 2009;310). Göçlerle ilgili olarak yapılan çalışmalarda, Türkiye’de iç göçlerin 1950 yılına kadar oldukça sınırlı olduğunu bu tarihten itibaren göçlere katılanların sayısının arttığını göstermektedir (Mutluer, 1992: 119).Göç hareketlerinin temel sebebi sosyal, ekonomik ve siyasal sebeplerden kaynaklanır (Doğanay, 2014: 193). Gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde kırlardan şehirlere göçün nedenleri arasında sanayileşme ile birlikte daha çok geçim sıkıntısına

dayanmaktadır (Gök ve Kayserili, 2010: 3). Ekonomik sebeplerin yanı sıra aslında göç hareketlerine meydana getiren en önemli etkenlerden, yatırım faaliyetlerinin durumu ve gelir düzeyidir. Yatırım faaliyetlerinin yüksek, çalışma sahanının geniş olduğu alanlar göç almakta, ekonomik faaliyetler bakımında yetersiz, çalışma sahasının az olduğu ve buna bağlı olarak gelir düzeyindeki düşüklükler ise kişiyi göç etmeye zorlamaktadır.

Cumhuriyet dönemi öncesinde, bölgenin nüfusu ve sosyal yapısı üzerinde etkili olmuş göç hareketleri yalnızca Müslümanları değil gayrimüslimleri de içermektedir. Hatta nüfusa oranı ve yoğunluğu düşünülürse gayrimüslimler için daha geniş ve kapsamlı olduğu söylenebilir. Ordu ve çevresindeki gayrimüslim nüfus, takip edilebildiği 1613 yılına kadar % 3'ün altındayken, 19. yüzyılın ikinci yarısında %18-21'ler seviyesine gelmesi, bu konuda tabii olmayan bir nüfus artışına işaret etmektedir. 19. yüzyılda sağlık, güvenlik ve ekonomik şartların iyileşip doğum oranlarının yükselip, ortalama yaşam süresinin arttığı, yani tabii nüfus artışının haricinde bölgedeki nüfus artışının temel sebebinin göçler olduğu ifade edilmişti. Bu göç olaylarının en temel nedenin alanda ki maden kaynaklarının yoğun bir şekilde işletmeye açılmış olmasından kaynaklanmaktadır (Ekinci, 2014: 10).

TÜİK verilerine göre, Ünye İlçesinde, Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan(1935) nüfus sayımlarında ise göç sayısının yaklaşık 110 kişi olduğu belirlenmiştir. Ünye ilçesi nüfus miktarı bakımında bazı illerden göç almakta bazı iller göç vermektedir (Tablo 2.8). 2016 yılında Ünye ilindeki göç olaylarında, illere verdiği göç sayısı 4140, illerden aldığı göç sayısı ise 4855 olarak belirlemiştir.

Tablo 2.8. Ünye İlçesi'nin illere Göre Aldığı ve Verdiği Göç Miktarı (2016)

İller	Göç Verdiği	Göç Aldığı
Adana	12	9
Adıyaman	7	7
Afyon	15	17
Ağrı	20	11
Amasya	65	53
Ankara	345	274
Antalya	56	101
Artvin	56	49
Aydın	32	19
Balıkesir	21	27
Bilecik	8	16
Bingöl	0	12
Bitlis	9	5
Bolu	8	12
Burdur	15	14

Tablo 2.8. (Devamı)

Bursa	87	95
Çanakkale	31	22
Çankırı	15	8
Çorum	51	63
Denizli	16	10
Diyarbakır	16	47
Edirne	9	23
Elazığ	11	14
Erzincan	4	10
Erzurum	60	60
Eskişehir	35	29
Gaziantep	18	15
Giresun	133	146
Gümüşhane	40	34
Hakkâri	6	3
Hatay	17	8
Isparta	13	11
İçel (Mersin)	14	33
İstanbul	911	1688
İzmir	94	80
Kars	16	12
Kastamonu	39	42
Kayseri	49	42
Kırklareli	26	28
Kırşehir	3	11
Kocaeli	96	102
Konya	60	36
Kütahya	11	14
Malatya	12	3
Manisa	13	12
K.maraş	13	16
Mardin	5	8
Muğla	42	24
Muş	8	0
Nevşehir	16	5
Niğde	22	6
Ordu	0	0
Rize	101	136
Sakarya	52	33
Samsun	548	641
Siirt	3	5
Sinop	34	33
Sivas	35	77
Tekirdağ	73	73
Tokat	105	102
Trabzon	84	148
Tunceli	0	5
Şanlıurfa	6	12
Uşak	11	9
Van	15	12
Yozgat	9	15
Zonguldak	28	18
Aksaray	23	11
Bayburt	24	18
Karaman	0	4
Kırıkkale	20	6
Batman	9	5
Şırnak	4	11
Bartın	9	4

Tablo 2.8. (Devamı)

Ardahan	14	5
Iğdır	9	9
Yalova	8	22
Karabük	26	24
Kilis	3	0
Osmaniye	5	9
Düzce	19	17
Toplam	4410	4855

Kaynak: ADNKS verilerinden derlenmiştir.

Ünye İlçesinden İstanbul'a 911, Samsun'a 548, Ankara'ya 345, Giresun'a 133, Tokat'a 105, Rize'ye 101, Kocaeli' ye 96 ve İzmir'e 94 kişi göç etmişti. En fazla göç aldığı iller sıralamasında ise İstanbul 1688, Samsun 641, Ankara 274, Trabzon 148, Giresun 146, Rize 136, Kocaeli ve Tokat 102, Antalya 101 ve Bursa ilinden 95 kişi Ünye ilçesine yerleşmiştir.

Coğrafi faktörlerin etkisiyle tarımsal potansiyelin düşük olduğu alanlardan, içinde bulundukları olumsuz ekonomik koşullar bir ölçüde azaltmak amacıyla iş gücü açığı olan alanlara giderek çalışmak şeklinde ortaya çıkan nüfus hareketleri iki şekilde meydana gelmektedir. Bunlardan birincisi, çalıştığı alanlarda belirli sürelerle kalanların meydana getirdikleri "mevsimlik iş gücü hareketleri" dir. Diğer şekil ise, günübirlik çalıştıktan sonra yerleşim birimlerine dönenlerin meydana getirdiği "günübirlik iş gücü hareketleri" dir (Mutluer, 1992: 127).

Özellikle yaz mevsiminde tarımsal faaliyetlerin yaygın olduğu aylarda, göç olaylarına daha fazla rastlanmaktadır. Çeşitli illerden, hatta ülkemizde toprak sahibi olan ve yurtdışında ikamet eden gurbetçiler, mevsimlik göç hareketlerine katılmaktadırlar. Tarım arazilerinde günübirlik çalışılmak üzere Ünye ilçesindeki mahallelerden ve diğer ilçelerden göç olayları da gerçekleşmektedir.

2.1.5. Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri

2.1.5.1. Nüfusun Cins ve Yaş Yapısı

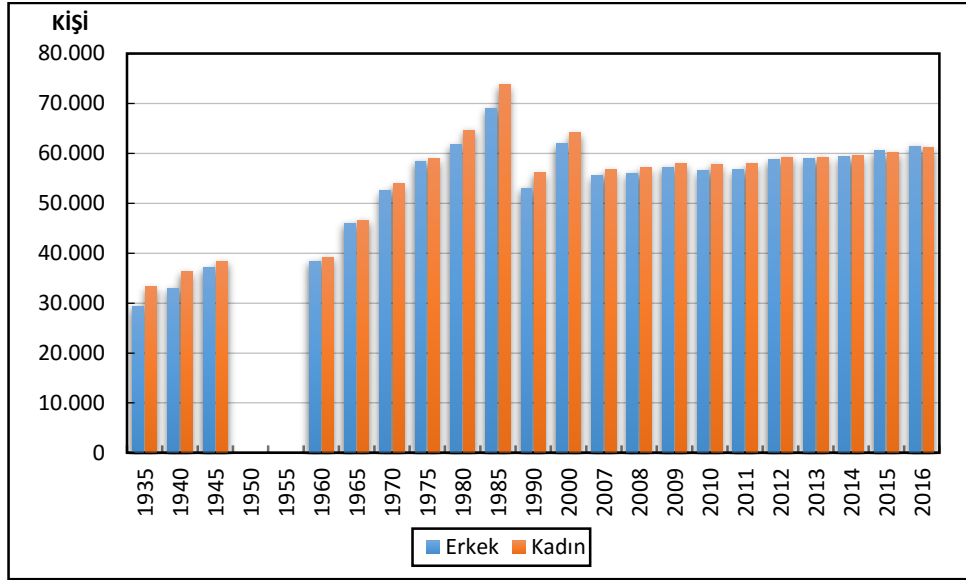
Farklı tanımları olmasına karşın, bir nüfus kitlesinde 100 kadın başına düşen erkek nüfus sayısı, nüfusun cins yapısı olarak tanımlanır (Doğanay, 2014: 183). Çalışma sahasındaki nüfus sayılarına göre yapılan hesaplamalarda, kadın ve erkek nüfus arasındaki cins oranı yıldan yıla değişiklik göstermektedir (Tablo 2.9).

Tablo 2.9. Ünye İlçesi'nin Cinsiyet Göre Nüfusu ve Oranı (1935-2016)

Yıl	Erkek	Kadın	Toplam	Cinsiyet Oranı(%)
1935	29 395	33 222	62 617	88.4
1940	32 973	36 319	69 292	90.7
1945	37 174	38 368	75 542	96.8
1950	0	0	88 363	0
1955	0	0	67 419	0
1960	38 363	39 241	77 604	97.7
1965	46,026	46,658	92,684	98.6
1970	52,459	53,977	106,436	97.1
1975	58,454	58,878	117,332	99.2
1980	61,770	64,670	126,440	95.5
1985	69,050	73,800	142,850	93.5
1990	53,061	56,078	109,139	94.6
2000	61,930	64,194	126,124	96.4
2007	55,582	56,716	112,298	98.0
2008	56,007	57,115	113,122	98.0
2009	57,249	57,993	115,242	98.7
2010	56,596	57,812	114,408	97.8
2011	56,800	57,990	114,790	97.9
2012	58,801	59,194	117,995	99.3
2013	58,972	59,229	118,201	99.56
2014	59,273	59,637	118,910	99.38
2015	60,529	60,191	120,720	100.5
2016	61,451	61,146	122,597	100.4

Kaynak: Genel Nüfus Sayım Sonuçları ve ADNKS verilerinden derlenmiştir.

1935 yılından 2014 yılına kadar nüfusun cinsiyet bakımından sayısı incelendiği zaman (Tablo 2.9), aradaki dengenin kadın nüfusu lehine olduğu görülmektedir. Bazı yıllarda kadın ve erkekler arasındaki nüfus farkı az iken (2012), bazı yıllarda ise (1985) 4000 kişi civarındadır (Şekil 2.5). Geçmiş yıllara dönük nüfus cins oranları incelendiğinde, en düşük oran 1935 yılında %88,48 olarak gerçekleşmiştir. Nüfus artışına bağlı olarak 2015-2016 yılları arasındaki doğumlarda erkek nüfus, kadın nüfusa oranla daha fazladır. 2015-2016 yılı cins oranı bakımında %100 eşliğinin aşıldığı yıl olarak kayda geçmiştir (Tablo 2.9).

Şekil 2.5. Ünye İlçesi'nin Cinsiyete Göre Nüfusu (1935-2016)

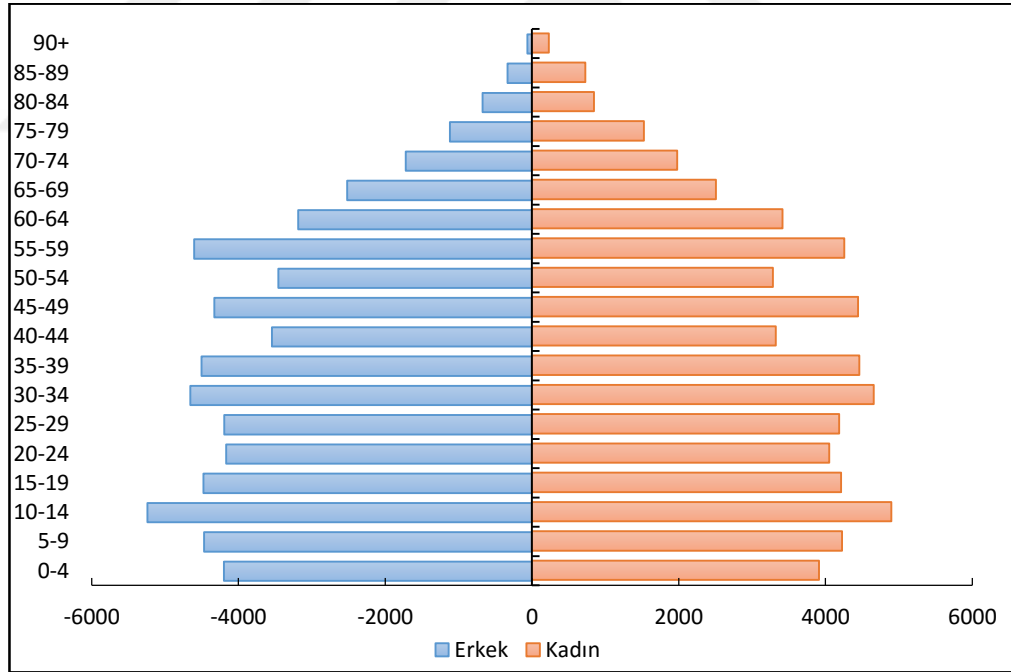
Sosyal ve ekonomik yönden önem taşıyan nüfusun cinsiyet yapısı ile birlikte, nüfusun yaş yapısı da, demografik, askeri, siyasi, sosyal ve iktisadi bakımlardan büyük önem taşımaktadır (Aktaran: Erhan, 2011: 162). Özellikle sosyal ve ekonomik amaçlı planlarda, stratejilerin isabetli seçilebilmesi bakımından, nüfus miktarı kadar önemli olan bir sorun da, nüfus yaş yapısının bilinmesi ve analiz edilmesidir (Doğanay, 2014: 185).

Ünye İlçesinin yaş gruplarına göre nüfus miktarı incelendiği zaman, 0-4 yaş grubunu kapsayan nüfus miktarın devamlı bir şekilde artışlar görülmektedir (Tablo 2.10). Genel olarak Ünye ilçesi nüfus piramidi incelendiği zaman, nüfus miktarındaki yığılmanın 10-14 ile 55-59 yaş grubu aralığında olduğu belirgindir. Miktar ve oran bakımında ise en fazla nüfus yaş grubunun, 10-14 yaş grubu aralığı olduğu dikkati çekmektedir (Şekil 2.6). 10-14 yaş aralığında meydana gelen bu birikme aslında doğal yollarla gerçekleşmemiş durumdadır. Ünye ilçesindeki tarım, sanayi ve hizmet alanlarında çalışan kişilerin Ünye ilçesine göç etmesi ve çocuklu ailelerin 10-14 yaş aralığındaki çocuk sayısının fazla olmasından kaynaklanmaktadır. 55-49 yaş grubu aralığında yer alan kişi sayısının artmasında ise ilde ikamet eden, statü olarak emekli unvanını almış kişi sayısının fazla olmasıdır. Cinsiyete göre en fazla dengesizliğin olduğu yaş grubu ise 80-84, 85-89, 90'dır. Bunun en temel sebebi yaşam ve sağlık koşullarının yeterli olup, olmaması durumudur. Cinsiyet bakımında bu yaş gruplarında kadın nüfus miktarı erkek nüfusuna göre daha fazladır (Tablo 2.10).

Tablo 2.10. Ünye İlçesi Nüfusunun Dar Aralıklı Gruplandırmaya Göre Dağılımı (2016)

Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
0-4	4200	3910	-6.80%	6.40%
5-9	4470	4225	-7.30%	6.90%
10-14	5239	4896	-8.50%	8.00%
15-19	4478	4215	-7.30%	6.90%
20-24	4167	4053	-6.80%	6.60%
25-29	4194	4186	-6.80%	6.80%
30-34	4657	4659	-7.60%	7.60%
35-39	4502	4461	-7.30%	7.30%
40-44	3545	3323	-5.80%	5.40%
45-49	4329	4444	-7.00%	7.30%
50-54	3457	3285	-5.60%	5.40%
55-59	4603	4258	-7.50%	7.00%
60-64	3184	3415	-5.20%	5.60%
65-69	2517	2506	-4.10%	4.10%
70-74	1720	1981	-2.80%	3.20%
75-79	1117	1526	-1.80%	2.50%
80-84	675	844	-1.10%	1.40%
85-89	334	728	-0.50%	1.20%
90+	63	231	-0.10%	0.40%
Toplam	61451	61146		

Kaynak: ADNKS verilerinden derlenmiştir.

Şekil 2.6. Ünye İlçesi Nüfus Piramiti (2016)

2016 yılı geniş aralıklı nüfus verilerine göre, genç bağımlı nüfus olarak nitelendirilen yaş grubundaki nüfus miktarı düşüktür. İlçedeki işsizlik sorunu bunun en temel sebebidir. Tarım alanlarının fazla alan kaplaması ve araştırma sahasındaki çalışma

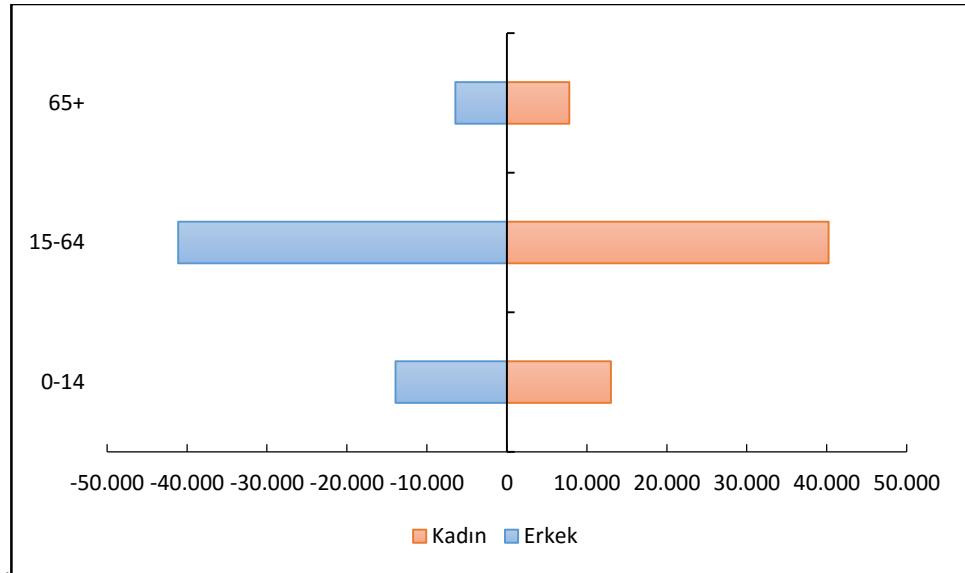
alanlarının az oluşu aktif veya çalışan nüfus olarak adlandırılan 15-49 yaş grubu aralığındaki nüfus miktarını olumsuz yönde etkilemiştir (Şekil 2.7).

Tablo 2.11. Yılı Ünye İlçesinin Geniş Aralık Yaş Grubu Değerleri (2016)

Yaş Grubu	Erkek	Kadın	İlçe Ortalaması (%)	Türkiye Ort. (%)
0-14	13909	13031	22.63	27,31
15-64	41116	40229	66.91	67.95
65+	6426	7816	10.46	8.33

Kaynak: ADNKS verilerinden derlenmiştir.

2016 yılı ADNKS geniş aralıklı nüfus yaş grupları karşılaştırıldığı zaman, Çalışma sahasında 0-14 genç bağımlı nüfus yaş grubu oranı %22,63 Türkiye ortalamasından (%27,31) düşük değerler içermektedir. 15-64 yaş aktif nüfus yaş grubunda ise %66,91 ile Türkiye geneli (%67.95) ortalamadan yaklaşık %1’lik düşüş göstermektedir. İlçedeki işsizlik sorunu bunun en temel sebebidir. Tarım alanlarının fazla alan kaplaması ve araştırma sahasındaki çalışma alanlarının az oluşu aktif veya çalışan nüfus olarak adlandırılan 15-49 yaş grubu aralığındaki nüfus miktarını olumsuz yönde etkilemiştir (Şekil 2.7). 65 yaş üstü nüfus grubu yaşlı bağımlı nüfus oranları karşılaştırıldığı zaman ise, ilçede bu oran %10.46 iken, Türkiye genelinde % 8,33’ tür (Tablo 2.11).

Şekil 2.7. Ünye İlçesinin Geniş Aralık Yaş Grubu Piramiti (2016)

2.1.5.2. Nüfusun Hane Büyüklüğü ve Hanehalkı Sayısı

Her beş yılda bir yapılan nüfus sayımlarının sonuncusu olan 2000 yılındaki nüfus sayımlarında, Ünye ilçesinde hanehalkı sayısı 26853 olarak belirlenmiştir. Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sayımları 2007 yılında aktifleşse bile, bu tür veriler 2012 yılına kadar tutulmamıştır. Ancak 2012 ve 2016 yılı aralığında bu veriler düzenli olarak tutulmuştur. Her geçen yıl artan hane ve barınma ihtiyacının karşılanması amacıyla hanehalkı sayısında artışlar düzenli olarak gerçekleşmektedir. 2016 yılı itibariyle hanehalkı sayısı 36754'dır (Tablo 2.12).

Tablo 2.12. Ünye İlçesi Hanehalkı Sayısı

Yıl	Hanehalkı Sayısı
2000	26853
2012	33575
2013	34129
2014	35073
2015	35882
2016	36754

Kaynak: Genel Nüfus Sayım Sonuçları ve ADNKS verilerinden derlenmiştir.

Sosyo-ekonomik yönden gelişmemiş, çok çocuklu ataerkil aile yapısının egemen olduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki illerde ortalama hanehalkı büyüklüğü 7-9 kişiye yaklaşmaktadır. Sosyoekonomik bakımdan önemli atılımlar yapmış, kasabalaşma ve şehirleşmenin fazla olduğu bölgelerimizde ise daha çok birkaç kişiden oluşan çekirdek ailelerin egemen olduğu ortaya çıkmaktadır (Özçağlar ve Kasarcı, 1996: 4). Ünye ilçesindeki ortalama hanehalkı sayısı her geçen yıl daha azalmaktadır. Göç nedeniyle genç nüfusun başka yerleşmelere göç etmesi, alandaki hanehalkı büyüklüğüne ve sayısına etki etmiştir. 2000 yılında ortalama 4.94 olan hanehalkı büyüklüğü, 2016 yılında ortalama 3.24 seviyesine düşmüştür (Tablo 2.13). 2016 yılından Türkiye hanehalkı büyüklüğü ortalaması %3,5 olarak gerçekleşmiştir. 2016 verilerine göre Türkiye hanehalkı ortalaması ile Ünye İlçesi ortalama hanehalkı büyüklüğü karşılaştırıldığında birbirine yakın değerler gözlemlense de, Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Tablo 2.13. Ünye İlçesi Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü

Yıl	Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü
2000	4.94
2009	3.70
2010	3.60
2011	3.52
2012	3.45
2013	3.39
2014	3.32
2015	3.28
2016	3.24

Kaynak: Genel Nüfus Sayım Sonuçları ve ADNKS verilerinden derlenmiştir.

2.1.5.3. Nüfusun Eğitim Durumu

Bir toplumun milletçe kalkınması ve gelişebilmesinin en temel yapıtaşı, eğitimidir. Ancak unutulmaması ve üzerinde önemle durulması gereken bir husus, nüfusun kalitesidir. Nüfusun kalitesinden kastedilen, bilhassa nüfusun eğitim durumudur (Koday, 2005: 46). Cumhuriyet öncesi, Osmanlı dönemine ait belgelerde, tahrir defterlerinde ve salnamelerde Ordu ilinin eğitim durumuyla alakalı veriler yer almaktadır. Ordu ilinde ilk millî eğitim hizmetlerinin Osmanlılar devrinde dinî öğretim yapan sibyan okullarıyla başladığını görmekteyiz. Sonraki dönemlerde Bayramlı eyaleti adıyla anılan bugünkü Eskipazar Mahallesi Camii yanında ilk medrese açılmıştır (Fotoğraf 2.1). Ancak bu medrese günümüzde harabe şeklini almış ve ortadan kalkmıştır.

Fotoğraf 2.1. Eskipazar Mahallesi Camiden

1869-1903 yılına ait Osmanlı belgelerinde yapılan çalışmalarda Ordu ilinde Osmanpaşa, Eskipazar, Mahmutören, Bayadı, Fındıklı, Sarayak, Ali Bey Medresesi adında 7 adet eğitim kurumu bulunmaktaydı. Bu eğitim kurumlarının öğrenci sayısı 466'dır. 1870 yılında Ünye Kazasında o dönem 1554 öğrenciye eğitim veren 79 Müslüman okulu, 403 öğrenciye eğitim veren 14 Gayrimüslim okulu bulunmaktadır. 1903 yılına ait salnameye göre, Ünye kazasında, 9 medrese, 1 rüştiye mektebi ve iptidai derecesinde olarak 102 İslâm, 5 Rum, 15 Ermeni mektepleri ile 1 kütüphane bulunmaktaydı (Arslan ve Toparlak, 2012: 307-324).

Cumhuriyet döneminde 1927 yılında yapılan ilk genel nüfus sayımlarında, nüfusun eğitim durumu ile alakalı istatistik bilgiler tutulmamıştır. İlk okuma yazma oranları 1935 yılında yapılan genel nüfus sayımı sonucunda ortaya çıkmıştır. 1935 yılında Ünye ilçesinde okuma yazma bilen sayısı 1.810, sadece okuma bilen 17, okuma yazma bilmeyen kişi sayısı, 3.953' tür. 1945 yılında Ünye ilçesinde okuma yazmayı bilen sayısı 2891, yalnız okumayı bilen 18, okuma yazma bilmeyen 3.473 kişi bulunmaktaydı. Eğitim verilerinin çeşitli sayım yıllarında tutulması, sürekli ve net bir yorum yapmak olanaksızdır.

Ünye İlçesinde 2015 yılı itibariyle mezun sayısını en fazla olduğu eğitim düzeyi, 32761 kişi sayısı ile İlkokul düzeyi olmuştur. Bu eğitim düzeyini takiben Liseler ve ilköğretim kurumları gelmektedir (Tablo 2.14).

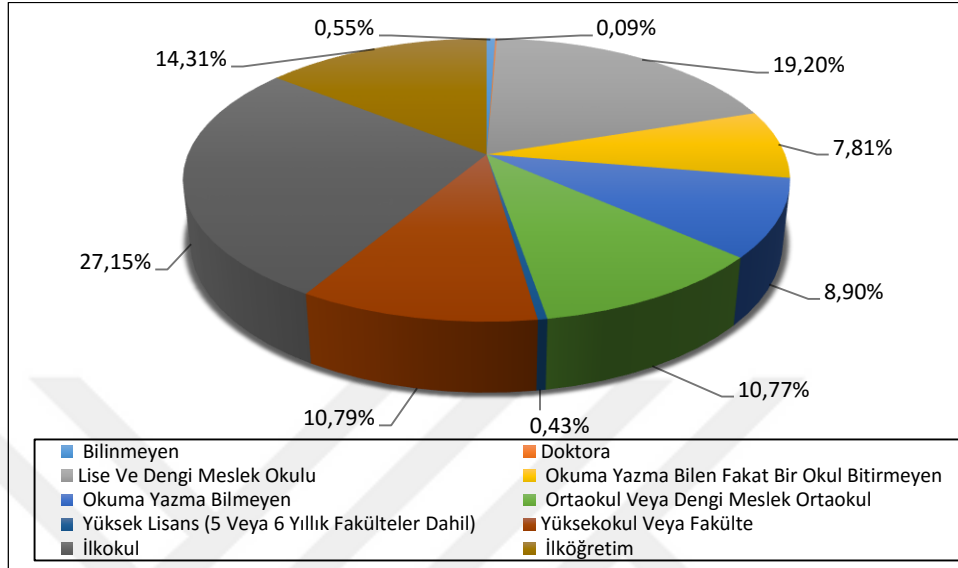
Tablo 2.14. Ünye İlçesinde Nüfusun Eğitim Düzeyi ve Oranları (2015)

Eğitim Durumu	Kişi Sayısı	Oran (%)
Okuma Yazma Bilmeyen	8540	8.03
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	14484	13.62
İlkokul Mezunu	32761	30.82
İlköğretim Mezunu	13602	12.79
Ortaokul Veya Ortaokul Dengi Meslek Okulu Mezunu	7393	6.95
Lise Veya Lise Dengi Meslek Okulu Mezunu	18239	17.16
Yükseköğretim Mezunu	10247	9.64
Doktora Mezunu	89	0.08
Bilinmeyen	549	0.52
Yüksek Lisans Mezunu	407	0.38
Toplam	110833	100

Kaynak: ADNKS verilerinden derlenmiştir.

Ünye İlçesinde, 2015 yılında, okuma yazma bilmeyen kişi sayısı 8540'tır. 2000 yılı verileri ile 2015 yılı eğitim verileri karşılaştırıldığı zaman, okuma yazma bilmeyen kişi sayısında yarı yarıya bir düşüş gözlenmiştir. İlkokul mezunu 32.761, İlköğretim

mezunu 13.602, Ortaokul veya ortaokul dengi meslek okul mezunu 7.393, Lise veya lise dengi meslek okulu mezunu 18.239, Yükseköğretim mezunu 10.247, Yüksek Lisans Mezunu 407, Doktora mezunu 89 kişidir (Tablo 2.14).

Şekil 2.8. Ünye İlçesi'nin Eğitim Düzeyi Oransal Dağılımı

Oransal hesaplama bakımından en yüksek pay, İlkokul mezunlarına aittir (Şekil 2.8). Bu payın fazla olmasının temel sebebi yaşlı nüfusun fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Geçmişte eğitim faaliyetlerinin çoğunlukla il merkezlerinde gerçekleşmesi, nüfus miktarının çoğunun kırsal kesimlerde yaşıyor olması ve ailelerin yaşamış olduğu maddi sıkıntılar, günümüz yaşlı nüfusunda eğitim düzeyinde düşüklüğe neden olmuştur. Ancak, 2000 yılından itibaren hayata geçirilen, kırsal kesimde yaşayan kişilerin eğitim düzeylerine artırma amacıyla, devlet tarafından yürütülen politikalar vardır. Son yıllarda taşınmalı eğitim sisteminin yaygınlaşması, zorunlu eğitimin faaliyete geçilmesiyle, zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılması, 4+4+4 sisteminin getirilmesiyle kademeli öğretimin gerçekleştirilmesi okuma yazma oranını artırma yöneliktir. 2016 yılında gündemde olan tam zamanlı eğitim, dünya dillerinin öğrenimi ve geliştirilmesi amacıyla öğrencilerin 5. sınıfta, sadece İngilizce ve matematik dersi eğitimi verilmesi planı, eğitim kalitesinin yükseltilmesi ve niteliğinin artırılması üzerine gerçekleştirilen reformlardır.

İl Milli eğitim bakanlığı tarafından yapılan “Haydi Kızlar Okula”, Turkcell telekomünikasyon şirketi tarafından “Kardelenler” adlı kampanyalar özellikle kırsal kesimde yaşayan ve okuma yazma bilmeyen kızlarımızı okutmaya teşvik edici nitelikte

kampanyalardı. Bu teşvikler sayesinde okuma yazma oranı geçmiş yıllara göre, her geçen gün daha da azalmakta ve eğitim seviyesi genel olarak artmaktadır.

Ordu ilinde, Altınordu Metropol İlçesinde kaymakamlık tarafından desteklenmekte olan halk eğitim merkezi ve halk evleri bulunmaktadır. 2014-2015 yılında halk eğitim merkezinde açılan kurs sayısı 733'tür. 4843 kadın 2733 erkek olmak üzere toplam katılımcı sayısı 7576 olmuştur. Katılan kişi bakımından incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun en temel sebebi, açılan kursların yörede ki kadın nüfusun nitelik bakımından gelişmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulunmaktır. 2015 yılında halk eğitim merkezi tarafından açılan okuma yazma kurslarına 127 kişi katılmıştır.

Ünye İlçe Merkezinde 1 adet halk eğitim merkezi bulunmaktadır. Mürüvvet Vidinli Halk Eğitim Merkezinden alınan bilgilere göre, yöre halkını kültürel bakımından geliştirme ve nüfusun eğitim niteliği artırma amaçlı kurslar verilmektedir (Tablo 2.15). Bu kurslar milli eğitim bakanlığı tarafından sertifikalı olarak açılan kurslardır.

Tablo 2.15. Ünye İlçesi Halk Eğitim Merkezinde Açılan Kurslar ve Cinsiyete Göre Katılan Kişi Sayıları (2013-2014)

Kurs Türü	Açılan Kurs Sayısı	Erkek Kursiyer	Kadın Kursiyer	Toplam Kursiyer
Ahşap Teknolojisi	1	25	0	25
Aile ve Tüketici Bilimleri	2	14	20	34
Bahçecilik	5	132	15	147
Bilişim Teknolojileri	51	441	445	886
Büro Yönetimi ve Sekreterlik	3	19	39	58
El Sanatları Teknolojisi	46	0	770	804
Elektrik-Elektronik Teknolojisi	1	15	0	15
Giyim Üretim Teknolojisi	18	56	289	345
Şekil ve Fotoğraf	4	22	53	75
Güzellik ve Saç Bakım Hizmetleri	3	41	0	41
Hasta ve Yaşlı Hizmetleri	5	45	60	105
İnşaat Teknolojisi	11	409	1	410
Kişisel Gelişim ve Eğitim	63	827	955	1782
Konaklama ve Seyahat Hizmetleri	1	27	16	43
Motorlu Araçlar Teknolojisi	1	13	0	13
Muhasebe ve Finansman	3	8	45	53
Müzik ve Gösteri Sanatları	10	73	130	203
Okuma Yazma	34	45	101	146
Pazarlama ve Perakende	1	36	4	40
Sanat ve Tasarım	2	20	12	32
Spor	33	414	261	675
Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme	9	178	6	184
Yabancı Diller	19	129	207	336
Yiyecek İçecek Hizmetleri	3	42	12	54

Kaynak: Mürüvvet Vidinli Halk Eğitim Merkezi Verilerinden Faydalanılmıştır.

Ordu ilinde 2015 yılı tiyatro gösterim sayısı 586'sı yerli 5'i yabancı olmak üzere toplamda 591 olarak gerçekleşmiştir. Ordu ili geneli koltuk sayısı 3107, seyirci sayısı 104312 yerli, 1730 yabancı toplam 106042 kişi olarak belirlenmiştir (Tablo 2.16). Kültürel özellikler bakımından Ordu ili farklı görsel ve tarihi yapıda tiyatro salonları içermektedir. Altınordu metropol ilçe merkezinde bulunun Taşbaşı kilisesi tiyatro gösterim merkezi olarak da kullanılmaktadır (Fotoğraf 2.2).

Tablo 2.16. Ordu İli Tiyatro Gösterim Verileri (2015)

Eser Sayısı	1. (Yerli)	52
	2. (Yabancı)	3
Gösteri Sayısı	1. (Yerli)	586
	2. (Yabancı)	5
Koltuk Sayısı	Ölçüm bazında	3107
Seyirci Sayısı	1. (Yerli)	104312
	2. (Yabancı)	1730
Tiyatro Salonu Sayısı	Ölçüm bazında	9

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu Verilerinden Faydalanılmıştır.

Fotoğraf 2.2. Kültür Merkezi Olarak Kullanılan Taşbaşı Kilisesi

2.1.5.4. Nüfus Yoğunluğu

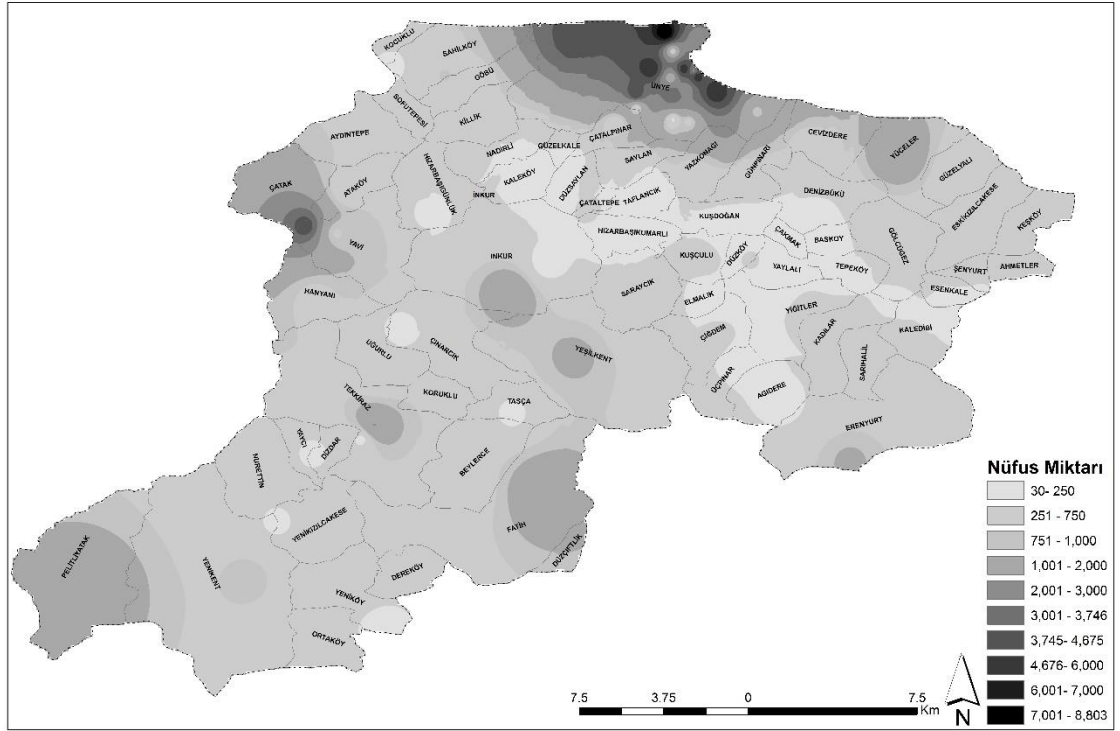
Toprak ve nüfus sayısı arasındaki ilgiyi ortaya çıkaran en önemli ölçüt, nüfus yoğunlukları olup, belli büyüklükteki arazi ünitesinde barınan nüfusun, onun alan değerlerine oranlanması sonucu elde edilen orantı değeri, ya da elde edilen verilerdir (Doğanay, 2014: 230). Ünye ilçesinde meydana gelen ekonomik gelişmeler, yaşam standartlarının iyileşmesi ve her geçen gün artan nüfus miktarıyla doğru orantılı olarak, nüfus yoğunluğu da artmaktadır. 1935 yılında nüfus yoğunluğu km^2 'ye 39 kişi olarak hesaplanmıştır. 2016 yılında ise 251 kişi olarak belirlenmiştir (Tablo 2.17).

Tablo 2.17. Ünye İlçesinin Nüfus Miktarları ve Nüfus Yoğunluğu

Yıl	Erkek	Kadın	Toplam	Yoğunluk
1935	2,621	3,159	5,780	39
1940	3,318	3,117	6,635	43
1945	3,100	3,200	6,320	-
1950	-	-	8,735	65
1955	4 703	4 539	9 242	91
1960	5,817	5,533	11,350	105
1965	-	-	-	125
1970	-	-	-	143
1975	12,112	11,254	23,366	159
1980	14,344	13,883	28,227	170
1985	17,901	17,607	35,508	193
1990	21,461	21,375	42,836	240
2000	30,161	31,391	61,552	259
2007	35,792	37,075	72,867	231
2008	35,431	36,649	72,080	232
2009	36,837	37,969	74,806	237
2010	37,120	38,591	75,711	235
2011	38,081	39,487	77,568	236
2012	38,621	39,606	78,227	242
2013	58,972	59,229	118,201	243
2014	59,273	59,637	118,910	244
2015	60,529	60,191	120,720	248
2016	61,451	61,146	122,597	251

Kaynak: Kaynak: Genel Nüfus Sayım Sonuçları ve ADNKS verilerinden derlenmiştir.

Nüfus yoğunluğu kentsel alanlarda daha yoğunluktur. Bunun en büyük nedeni, sanayi, idari ve hizmet alanlarının şehrsel yapılanma içindeki yoğunlaşmasından kaynaklanmaktadır. Çalışma sahası, Ünye ilçesinin en yoğun nüfuslu alanı olarak görülmektedir. Çalışma sahası sınırları içinde yer alan Buruncu, Atatürk ve Kaledere mahalleleri en yoğun nüfuslanmış alanları oluşturmaktadır. Sahil şeridi boyunca ulaşım olanaklarının kolaylığı ve Karadeniz'in varlığı, kıyı kesimlerinde nüfusun yoğunlaşmasına yol açmıştır (Harita 2.1).

Harita 2.1. Ünye İlçesi Nüfus Yoğunluk Haritası

2.1.5.5. İlçede Sağlık Durumu

1972 yılında hizmete giren ve çeşitli zamanlarda restorasyona alınan Ünye Devlet Hastanesinin inşaat oturma alanı 11262 m²'dir. Ameliyathane sayısı 14, Yoğun bakım ünitesi 23, diyaliz cihazı 17 ve poliklinik oda sayısı 65'tir (Fotoğraf 2.3). Yüceler Mahallesi'nde bulunan ve en son 2015 yılında restore edilerek hizmete açılan devlet hastanesi, 300 yatak kapasiteye sahiptir. Hastanede 72 doktor görev yapmaktadır. Ünye Devlet Hastanesinden ayrı olarak, Özel Çakırtepe Hastanesi (Fotoğraf 2.4) ve Özel Karadeniz tıp merkezi bulunmaktadır. Ünye ilçesi genelinde, ikisi merkez ilçede bulunmak üzere toplamda 7 adet sağlık ocağı bulunmaktadır. Ünye sağlık müdürlüğü verilerine göre 2013-2015 yılları arasında Ünye ilçesinin anne ölümü olayı bulunmamaktadır. 2016 yılında doğum esnasında ölen anne sayısı ise 1 kişi olarak gerçekleşmiştir. 2013-2016 yılları arasında Ünye ilçesinde çeşitli kanser vakası tespit edilmiş. Kanser vakalarından etkilenecek incelemeler sonucu kayıt altına alınan kişi sayısı ise 652 kişidir. Ünye ilçesindeki orman varlığı oksijen miktarının fazla olmasına neden olmaktadır. İnsan sağlığı açısından önemli olan oksijen miktarının Ünye ilçesi genelinde yüksek seviyelerde olması sağlıklı bir nüfusun oluşmasına neden olmuştur.

Yükseltinin az ve Karadeniz ikliminin insan sağılığı üzerine etkisi, çalışma alanında yaşıyan insanların sağılık durumunu olumlu yönde etkilemiştir.

Fotoğraf 2.3. Ünye Devlet Hastanesi

Fotoğraf 2.4. Özel Çakırtepe Hastanesi

2.1.5.6. Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı

2000 yılında gerçekleştirilen nüfus sayımlarının ekonomik nitelikleri de belirlenmiştir. Bu kapsamda 2000 yılında Ordu ili genelinde en yüksek işgücüne katılma oranı erkek nüfusta %58 ile Ünye ilçe merkezinde gerçekleşmiştir. İlmi ve teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri ve bunlarla ilgili diğer mesleklerde çalışan kişi sayısı 1195 erkek, 688 kadın olma üzere toplam 1883 kişidir. Müteşebbisler, direktörler ve üst kademe yöneticileri 305 erkek 17 kadın, idari personel ve benzeri çalışanlar 709 erkek 409 kadın, Ticaret ve satış personeli 1698 erkek 188 kadın olmak üzere toplam 3676 kişi aktif olarak çalışmaktaydı.

Hizmet işlerinde çalışan 3263, tarım hayvancılık balıkçılık işlerinde çalışan 2015, tarım dışı üretim faaliyetlerinde çalışan 4894 kişi bulunmaktaydı. Sanayi faaliyetleri kapsamında olan faaliyetlerde 2482 kişi çalışmaktadır. Ticaret ve perakende alanında ise 2847 kişi çalışmaktadır.

Sanayi faaliyetlerinin gelişmesi, işi olanaklarının giderek çoğalması ve artan nüfusla beraber yapılan yeni binalar ve yeni işi çeşitleri alanda çalışan sayısını arttırmıştır. Ancak bu artışa rağmen, göç olayları devam etmektedir.

2017 yılı mal müdürlüğünden alınan bilgilere göre kurum olarak en fazla çalışan sayısı 1784'ü ilçe milli eğitim müdürlüğü, 384 kişiyle ilçe müftülüğüdür. Bu kurumlarında ayrı olarak, Adliye 118, Cezaevi 176, Denetimli Serbestlik Müdürlüğü 19, İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı 5, Kaymakamlık 14, İlçe Nüfus 18, İlçe Emniyet 170, Maliye 10, Vergi Dairesi 41, Devlet Hastanesi 442, Halk Kütüphanesi 6, Sosyal Hizmetler Merkezi 5, Çocuk Evleri 21, Tapu Müdürlüğü 18, Gıda Tarım ve Hayvancılık 43 ve Liman Başkanlığı 4 kişi kurumlarında olmak üzere, ilçede toplam memur sayısı 3263'tür (Tablo 2.18).

Tablo 2.18. Ünye İlçesi Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Kişi Sayısı (2017)

Kurum adı	Çalışan Sayısı
İlçe Müftülük	386
Adliye	120
Cezaevi Müdürlüğü	176
Denetimli Serbestlik Müdürlüğü	20
İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı	5
Kaymakamlık	14
İlçe Nüfus Müdürlüğü	18
İlçe Emniyet Müdürlüğü	170
Maliye	10
Vergi Dairesi Müdürlüğü	41
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	1720
Halk Eğitim Merkezi	15
Rehberlik ve Araştırma Merkezi	12
Özel Eğ. Uyg. Mer. (I-II.Kademe)	17
Devlet Hastanesi	442
Halk Kütüphanesi	6
Sosyal Hizmet Merkezi	5
Çocuk Evleri Sitesi-Sabancı Okulu	21
Tapu Müdürlüğü	18
Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	43
Liman Başkanlığı	4
Toplam	3263

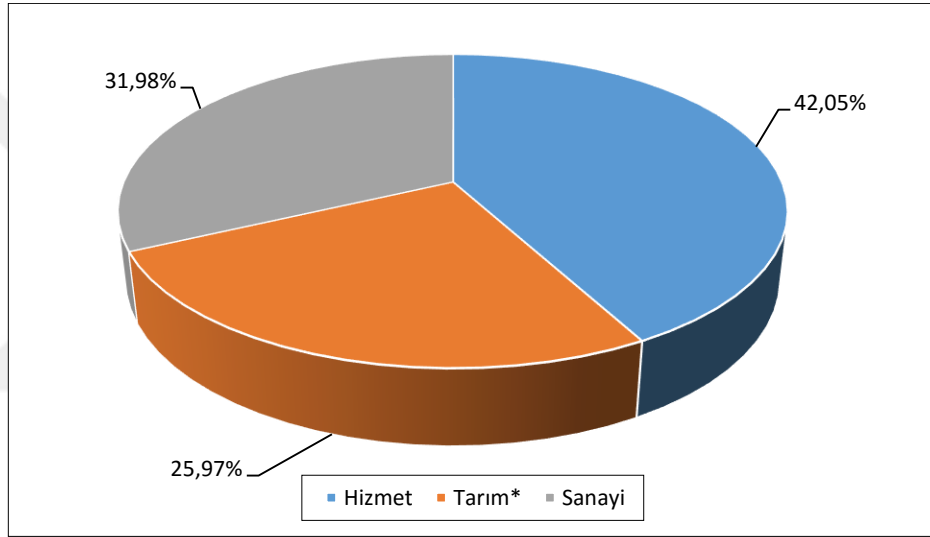
Kaynak: Ünye Kaymakamlığı Mal Müdürlüğü (2017)

Ünye İlçesinde çalışan nüfusun sektörel dağılımına bakıldığında zaman en yüksek pay 3263 (%42,05) kişi ile hizmet sektörüne aittir. Bu oranı %31,98 ile sanayi sektörü ve %25,97 tarım sektörü takip etmektedir (Tablo 2.19, Şekil 2.9).

Tablo 2.19. Ünye İlçesinde Faal Nüfusun Sektörel Dağılımı

Ekonomik Faaliyet	Çalışan Nüfus
Hizmet	3263
Tarım*	2015
Sanayi	2482

Kaynak: *2000 Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri, 2017 yılı resmi kurumlardan alınan bilgiler ve sahada yapılan anket ve gözlemler sonucu elde edilmiştir.

Şekil 2.9. Ünye İlçesinde Faal Nüfusun Sektörel Dağılım Göstergeleri

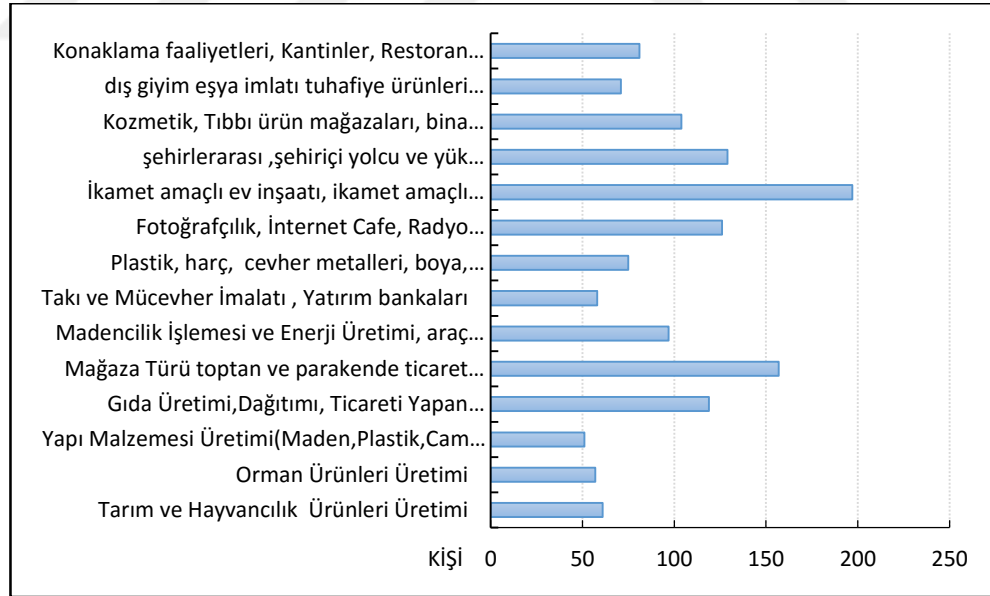
Ünye ilçesinde en gelişmiş meslek grubunu 197 üye ile İnşaat sektörü oluşturmaktadır. İstihdam bakımından çalışma sahasında en fazla işçi sayısı da inşaat sektöründe görülmektedir.

Sektörel dağılım bakımından yaklaşık 100 meslek uğraş alanının yer aldığı Ünye ilçesinde meslek grupları sadeleştirilerek, faaliyet açısından benzer 14 ayrı meslek grubu belirlenmiştir (Tablo 2.20)

Tablo 2.20. Ünye İlçesinde Faaliyet Gösteren Meslek Grupları ve Üye Sayıları (2016)

Meslek Grubu	Üye Sayısı
Tarım ve Hayvancılık Ürünleri Üretimi	61
Orman Ürünleri Üretimi	57
Yapı Malzemesi Üretimi (Maden, Plastik, Cam Üretimi)	51
Gıda Üretimi, Dağıtımı, Ticareti Yapan İşletmeler	119
Mağaza Türü Toptan ve Perakende Ticaret Yapan İşletmeler	157
Madencilik İşlemesi ve Enerji Üretimi, Araç Onarımı İşletmeleri	97
Takı ve Mücevher İmalatı, Yatırım Bankaları	58
Plastik, Harç, Cevher Metalleri, Boya, Elektrikli Araçlar Ticareti	75
Fotoğrafçılık, İnternet Kafe, Radyo İstasyonu, Gazete Basım Hizmetleri, Elektrikli Alet Tamirâtı, Donanım-Yazılım Tamirâtı, Evsel Ürünlerin Perakende Ticareti	126
İkamet Amaçlı Ev İnşaatı, İkamet Amaçlı Olmayan İnşalar, Kentsel Altyapı Hizmetleri, Mühendislik Danışma Hizmetleri,	197
Şehirlerarası, Şehir içi Yolcu ve Yük Taşımacılığı, Sürücü Kursları, Seyahat Acentaları, Tur Operatörlüğü	129
Kozmetik, Tıbbi Ürün Mağazaları, Bina Temizlik Şirketleri, Etüt Merkezleri, Kreş Faaliyetleri, Rekreasyon Alanları,	104
Dış Giyim Eşya İmalatı Tuhafiye Ürünleri Ticareti, Halı Üretimi	71
Konaklama Faaliyetleri, Kantinler, Restoran ve Lokantaları, Yemek Lokantaları, Misafirhaneler, Eğlence Alanları	81
Toplam	1383

Kaynak: Ünye Ticaret ve Sanayi Odası

Şekil 2.10. Ünye İlçesi Meslek Gruplarına Göre Üye Sayıları (2016)

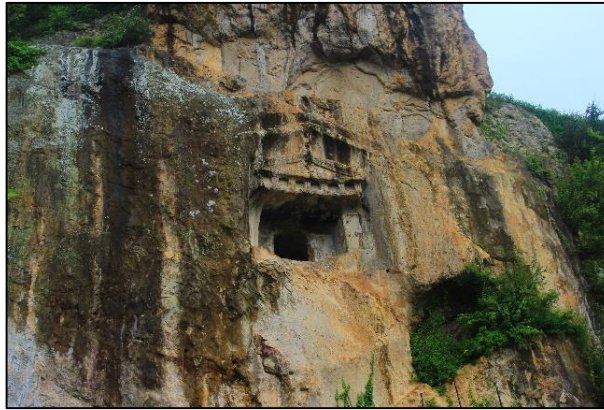
2.2. YERLEŞME COĞRAFYASI

2.2.1. Yerleşmenin Tarihçesi

Geçmişte, çalışma sahasının yerleşim yeri olarak kullanılması tesadüfî gerçekleşmemiştir. Kıyı yapısının sadeliği Ordu İlinde kıyı kuşağı boyunca doğal liman oluşumuna yol açmıştır. Karadeniz Bölgesi'ndeki bugünkü şehir merkezlerinin pek çoğunun kuruluşunun temelinde, Kotyora (Ordu) da olduğu gibi, aynı sebep yatmaktadır. Sinop, Samsun, Ünye, Bolaman, Kotyora (Ordu), Giresun, Tirebolu, Trabzon vb. şehir merkezlerinin kuruluşu tamamıyla doğal limanla ilgilidir (Demir, 2007: 182).

Şemsettin Sami'nin 19. yüzyılın sonunda yazdığı ve ilk Türk ansiklopedisi ile coğrafya kitabı olarak kabul edilen Kamus-ül Alam da, 20. yüzyıla girmeye hazırlanan Ordu İlini şöyle tanımlanıyor:

"Trabzon Vilayeti ve sancağında kaza merkezi bir kasaba olup Trabzon'un 180 ve Giresun'un 50 kilometre kadar batısında ve Vona Burnunun güneydoğusunda kuruludur. Ordu ve çevresinde yapılmış olan arkeolojik kazılarda çalışma sahasının tarih öncesi ve tarihi çağların ilk evrelerine kadar dayandığını netleştirmektedir (Baş, 2012: 13). Ünye-Ceviz deresi vadi yamaçları boyunca ve Ünye kalesinde çeşitli kaya mezarları (Fotoğraf 2.5)bu duruma kanıt niteliği taşımaktadır (Kumandaş,2004: 32-34).

Fotoğraf 2.5. Ünye Kalesinde Yer Alan Kaya Mezarından Görünüm

Ordu ilinde yerleşim izlerinin M.Ö 15.yy kadar dayandığını gösteren tarihi buluntularla karşılaşmıştır (Kökten, 1963: 275). Bu alandaki yerleşimlerin M.Ö 15.yy dayandığını ve bu alandaki ilk yerleşimcilerin Halipler isimli tunç ve demir madenini işleyen en eski yerleşimciler olarak belirlenmiştir. (Kökten, 1952: 3).

Ordu ili, M.Ö. 400 yılından, günümüzdeki şehir merkezinin yaklaşık 5 km batısında, halk arasında Bozukkale olarak bilinen yerde "*Kotyora* (Kutyöresi)" adıyla kurulmuştur. Ünye adına ise tarihi kaynaklarda ilk defa Homeros'un *İlyada'sı* ile M.Ö. IX. yüzyıla kadar inmektedir (Demir, 2007: 1). Eski kaynaklarda Ünye adı " Oenea, Oney, Onea, Oenes, Oionie, Ünyüs" gibi şekillerde yazılmıştır (URL-3).

Tablo 2.21. Ünye İlçesi Tarihinin Kronolojik Sıralaması

MÖ. 15. Binyıl:	Ünye civarında ilk yerleşik hayat
MÖ 2000:	Kaşkalar ve Hititler
MÖ 1200:	Kaşkalar ve Hititlerin sonu
MÖ 12.-9. yüzyıllar:	Hitit bakiyeleri ile Asya kaynaklı kavimlerin bir devlet yapısı olmadan yaşaması
MÖ 9.-8. yüzyıl:	İskit hâkimiyeti
MÖ 8. yüzyıl:	Khalibler
MÖ 750 civarı:	Milet'li denizciler tarafından Ünye şehrinin kuruluşu
MÖ 550:	Pers İmparatorluğunun bütün Anadolu ile beraber Ünye civarına da hâkim oluşu
MÖ 331:	İskender İmparatorluğu
MÖ: 280:	Pontus devleti
MÖ 63:	Roma hakimiyeti
MS 395:	Bizans hakimiyeti
1080	Büyük Selçuklu Devletinin tüm Anadolu'ya hâkim olması
1100	Danışmendliler
1178	Anadolu Selçukluları
1243	Moğol İstilası
1290	Canik beyliklerinin ortaya çıkması
1346	Ünye'nin Hacı Emir Bey tarafından nihâi olarak alınması
1380	Canik beyliklerinin Kadı Burhaneddin'e tâbi olması
1398	Canik beyliklerinin Osmanlılara tâbi olması
1461	Hacıemir Beyliğinin sonu, Ünye ve çevresinin doğrudan Osmanlı hakimiyetine girmesi
16. yüzyılın ikinci yarısı:	Canik bölgesinde suhte hareketleri
1640	Evliya Çelebi'nin Ünye ziyareti
17. ve 18. yüzyıllar:	Ünye'nin Anadolu'nun Karadeniz sahilindeki en önemli limanı oluşu
1762-1809:	Canik bölgesinde âyanların nüfuz kazanması
1877	Doksan üç Harbi ve Ruslardan kaçan Müslüman muhacirlerin Ünye'ye yerleşmesi
1893	Ünye çevresinde kolera salgını
1900	Ünye çevresinde eşkıyalık hareketleri
1914	Seferberlik (Birinci Dünya Savaşı)
1914	Canik bölgesinde Rum ve Ermeni çetelerinin faaliyetleri
1916	Rus savaş gemilerinin Ünye'yi bombalaması
1918	Ünye ve çevresinde sıtma salgını
1920	Ordu'nun il yapılarak Ünye ve Fatsa'nın bu ile bağlanması
1923	Cumhuriyetin ilanı
1954	Karakuş nahiyesinin Ünye'den ayrılarak Akkuş adıyla ilçe olması
1990	İkizce ve Çaybaşı'nın Ünye'den ayrılarak ilçe olması
2013	Ordu ilinin Büyükşehir Statüsüne Kavuşması

Kaynak: URL-3

Çalışma sahası birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır (Tablo 2.21). Ünye İlçesinin tarihinde en dikkat çekici noktalardan biri Amazon topluluğudur. Geçmişte

Amazonlar olarak tanınan bu topluluk savaşçı bir millet olarak tarihe geçmiştir. Ancak yapılan araştırmalarda Amazonlar, Homeros efsaneleri ve Helen fantezisinin yarattığı bir kadınların ön plana çıktığı bir topluluktur. Sonradan gelişen ve Amazonomakhia denen sanat dalı vasıtasıyla ünleri daha da artmıştır. Amazonların ta öteden beri Kuzey Kapadokya'da aranmalarına Boğazköy-Hattuşas'ın kâşifi olarak kabul edilen Charles Texier'in Yazılıkaya kabartmalarını Helenlerle Amazonlar arasındaki savaşları canlandırdığını öne sürmesi örnek verilebilir (Ünal, 2013: 23).

Ayrıca Çalışma sahası ve çevresinde Çepni Türkmenlerinin yaşadığına dair kanıtlar Osmanlı dönemi belgelerinde, nüfus ve sosyal yapı özelliklerine rastlanmıştır. Çepni Türkmenleri genel olarak çeşitli birimlerin içinde «el-müsellemiye» başlığı ile ayrıca kaydedilmiş olup ellerindeki topraklar karşılığı sefere gitmekle mükellef, eski Çepni beyleri zamanından kalma bir askeri güçtür. Çepni Türkmenlerinin bir kısım köylerde, Ordu'da bulunan cami, mescit ve tekkelerde hizmette bulunmuş, nüfus sayım ve vergi ödeme işlemlerinde bu kişiler kayıt altına alınmıştır (Emecen, 1989: 162).

Ünye ilçe merkezinin kentsel sit alanı ilan edilmesinin en önemli gerekçesi, alanda yer alan tarihi eserlerin koruma altına alınması ve turizm faaliyetleri açısından değerlendirilmesidir. Ünye ilçe merkezi meydanına yakın konumlarda bulunan saray camii, yalı kilise ve kadınlar yokuşunda bulunan konutlar, tarihten izler taşımaktadır.

2.2.2. Yer Adları

Yer adlarının incelenmesi, gerek yerleşmelerin tarihî gelişimi, gerekse coğrafi çevrenin geçmişteki durumu hakkında bilgi edinilebilen kaynak olması bakımından oldukça önemlidir. Şüphesiz bu önemini, tarih, coğrafya, folklor ve diğer bazı disiplinlerin yardımcısı olarak bilim sistematğinde yer almasıyla da göstermiştir (Aktaran: Bulut, 1996: 30)

Ad biliminin bir kolu olan toponimi (topos: yer, onomia: ad), yerleşme yerleri veya herhangi bir fiziki özelliğe verilen adları farklı yönleriyle (anlam, oluşum, köken ve dağılışı gibi) ele alan bilim dalıdır (Aliagaoglu ve Yiğit, 2013: 313). Yer adları ile ilgili çalışmalar çok eski zamanlardan başlamış olmakla birlikte özellikle ülkemizde 1960'lı yıllardan itibaren yapılan çalışmaların sayısında ciddi bir artış olduğu gözlenmektedir (Güven, 2010: 134). Tarihi isimlerin etki alanı şehir merkezlerine

sıkışmış cadde ve sokaklarda da görülmektedir (Aliağaoğlu ve Yiğit, 2013: 123-133). Tarihi unsurlarla birlikte köylerin isimleri, köyün fiziki coğrafya koşulları, beşeri ve ekonomik coğrafya özelliklerini de yansıtmaktadır (Koday, 2000: 223).

Ordu ili yerleşim adlarında yön bildiren pek çok yer adı bulunmaktadır. Bunlardan en önde gelenleri “*aşağı-yukarı-orta*” kelimeleridir. Bu kelimeler kullanılarak genelde aynı adı taşıyan iki yerleşim yerinin konum açısından birbirlerinden ayrılımları sağlanmıştır (Albayrak, 2011: 78). Ordu ili yer adlarında *aşağı-yukarı* kelimeleri her zaman ilk kelime olarak kullanılmıştır. Ünye ilçesinde aşağı ve yukarı gibi adlandırma çeşidi bulunmamasına rağmen, Ordu İlinde Aşağıtepe, Aşağıyavaş, Yukarıtepe gibi isimlere rastlanmaktadır. Ünye ilçesi sınırları içinde yer almakta olan Ortaköy ve Ortayılmazlar ise yön belirten mahalle adlarından biridir. Bu adlandırmalar, konum belirtmek içinde kullanılmaktadır.

Su kaynağına yakın alanlarda kurulan yerleşim yerleri adlandırma esnasında da dere-pınar-göl kelimesini içinde bulunduran bir adla adlandırılmışlardır. Ordu ili yerleşim yeri adlarında su ile ilgili adların içerisinde en yoğun şekilde bulunan yer adları dere kelimesini içerisinde barındıranlardır. Ünye ilçe merkezi sınırları içinde yer almakta olan Kaledere ve Cevizdere Mahallesi, bu tür toponomi özelliklerine en güzel örneği oluşturmaktadır. Göl alanlarına yakın olduğundan dolayı isimlendirilen alanlar Gölevi ve Gölcügez mahalleleridir.

Su kaynaklarını oluşturan pınar alanlarına yakın olduğu için, ismin başına veya sonuna, bir ek görevi görerek pınar eki konulmaktadır. Bu özelliklerin görüldüğü Ünye ilçesinde yer alan yerleşmelerden, Pınarbaşı, Üçpınar, Çatalpınar ve Günpınar'ı mahalleri olarak adlandırılmıştır.

Ordu ilinde sık kullanılan ifadeler arasında, baş-dip-alt-taban-zemin-yatak-çukur-derin-merkez-bel-orta ve iç adları kelimelerin başında veya sonunda olmak üzere ek görevi gösterilerek kullanılır. Baş ifadesiyle kullanılan Hızarbaşığünlük ve Hızarbaşıkumarlı kelimeleri Ünye ilçesinde iki mahallenin adını aldığı konum bildiren adlardan ikisidir. Dip ifadesi kullanıldığı tek mahalle özelliği gösteren Kaledibi, bu tür adlandırmaya örnek oluşturmaktadır. Ünye İlçesinde Yatak ifadesinin kullanıldığı tek mahalle özelliği gösteren Pelitliyatak bu adlandırmaya örnek oluşturmaktadır. Ünye ilçesinde konum bildiren Hanyanı isminde bir mahallede bulunmaktadır.

Fiziki coğrafya özellikleriyle bağlantılı olarak, dağ, tepe, kaya, taş, düz, ova, yer, yayla, alan, çukur, in isimlerinin kullanıldığı yerleşme adları günümüzde kullanılmaktadır. Kurulduğu alan itibarıyla çevresine göre daha yüksek mevkilerde bulunan tepe vb. alanlardan isimlerini almaktadırlar. Ünye ilçesinde bu isimlerin kullandığı mahalleler de mevcuttur. Bunlar, Sofutepesi, Tepeköy, Aydın-tepe ve Çataltepe mahalleleridir.

Çevresine göre düz alanlarda kurulan yerleşmelerde mevcuttur. İsimlerini bulundukları alandaki Fiziki Coğrafya özelliklerinden almışlardır. Ünye ilçesinde Düzsaylan ve Düzköy mahalleleri bunlardan bazılarıdır.

Ayrıca yurt ismini kullanımı Ünye ilçesinde mevcuttur. Şenyurt ve Erenyurt mahalleleri bu adlandırmaya örnektir.

Ünye ilçesinde yerleşme ismi olarak en fazla kullanılan isimler, kaynağını soy ve şahıs isimlerinden alan yer adlarıdır. Ataköy, Atatürk, Fevzi Çakmak, Yunus Emre, Nurettin, Nuriye, Kadılar, Beylerce, Bayramca mahalleleri adlarını genellikle şahıs isimlerinden ve alanda yaşamış olan soylu ailelerin isimlerinden almışlardır.

Tablo 2.22. Ünye İlçesinde Mahalle Adlarında Etkili olan Faktörler.

Adını Fiziki ve Beşeri Coğrafya Özelliklerinden Alan Yerleşmeler	
Yön İfade Eden Yerleşim Adları	Aşağıtepe, Aşağıyavaş, Yukarıtepe, Ortayılmazlar, Ortaköy
Su Kaynağına Yakınlığı İfade Eden Yerleşme Adları	Kaledere, Cevizdere, Gölevi, Gölcügez, Pınarbaşı, Üçpınar Çatalpınar, Günpınar
Konum Bildiren Yerleşim Adları	Hızarbaşigünlük, Hızarbaşıkumarlı, Kaledibi, Pelitliyatak, Hanyanı
Kaynağı Yer Şekilleri Olan Yer Adları	Sofutepesi, Tepeköy, Aydın-tepe ve Çataltepe, Düzsaylan Düzköy, Şenyurt ve Erenyurt
Adını Soy, Cemaat, Şahıs İsimlerinden Alanlar	Ataköy, Atatürk, Fevziçakmak, Yunusemre, Nurettin, Nuriye, Kadılar, Beylerce, Bayramca

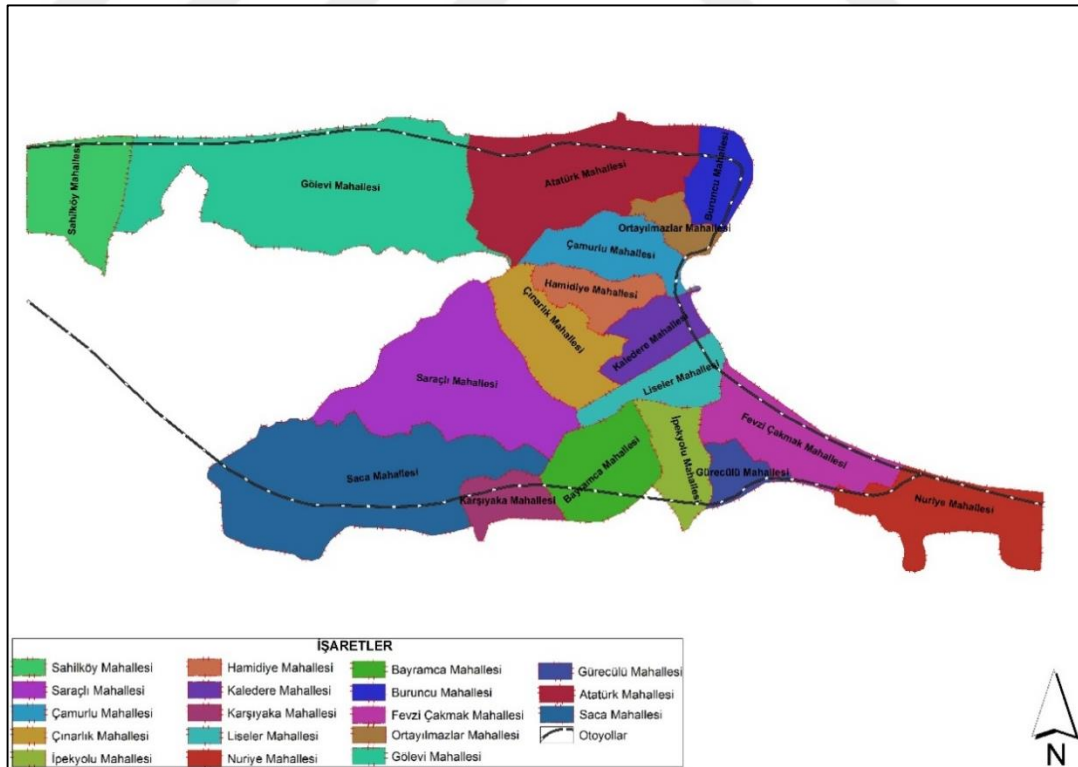
2.2.3. Ünye Şehri

Şehirler, ülkelerin idari açıdan yönetim biçimine, nüfus özelliklerine ve fonksiyonel faaliyetlerine göre değişiklik göstermektedir. Nüfus miktarı bakımından yoğun olan Doğu ve Güney Asya ülkelerindeki şehir ilan edilen yerleşmelerde nüfus miktarı ölçütü daha fazla olmaktadır. Türkiye de ise çeşitli yıllarda nüfus miktarına göre bir yerleşmenin şehir statüsü kazanması açısından değişiklikler görülmüştür. 1929-50 yılları arasında 3000-5000, 1950-70 yılları arasında 10000, 1970-2000 yılları arasında

20000-30000, 2000-2017 yılları arasında 30.000 ve 50.000 sınırını aşan nüfus miktarına sahip yerleşmeler şehir yerleşmesi statüsü kazanmaktadır (Özçağlar, 2011: 93).

2012 yılında ilan edilen 6360 sayılı kanun gereğince büyükşehir belediye hizmet sınırları il mülki sınırı olarak değiştirilerek 2013 yılında 6447 sayılı kanunla, Ordu ilinin de dâhil olduğu 13 il büyükşehir ilan edilmiştir.

2013 yılında yapılan değişiklikler Ordu ili genelinde ve Ünye ilçesinde idari ayırım bakımında farklılaşmaya yol açmıştır. İl özel idaresinin tüm faaliyetleri ve tüm ekipmanları belediye bünyesine alınmış, köy statüsündeki yerleşmeler mahalle statüsü kazanmıştır. Bu değişiklikler kapsamında köy muhtarlıkları ve ihtiyar heyetleri feshedilerek mahalle muhtarlıklarına dönüştürülmüştür. Ünye genelindeki 7 belde nin statüsü değiştirilmiş ve belde özellikleri feshedilerek mahalle statüsüne dönüştürülmüştür. 2016 yılı itibarıyla Ünye ilçesinde 85 mahalle yerleşmesi bulunmaktadır. Ünye Merkez İlçesinde yer alan mahalleler ise Sahilköy, Saraçlı, Çamurlu, Çınarlık, İpekyolu, Hamidiye, Kaledere, Karşıyaka, Liseler, Nuriye, Bayramca, Buruncu, Fevzi Çakmak, Ortayılmazlar, Gölevi, Gürüceli, Atatürk, Saca mahalleleridir (Harita 2.2).

Harita 2.2. Ünye Merkez İlçesi Mahalle Sınırları

Ünye nüfus miktarı ve fonksiyonel özellikler bakımından tam anlamıyla şehir yerleşmesi özelliğini yansıtmaktadır. Şehir alanlarında mesleki grupların farklılaşması, sanayi sitesinin varlığı, hizmet sektöründeki gelişimler, turizm özelliklerinin alternatif açıdan değerlendirilmesi Ünye şehrinin tam anlamıyla coğrafi bakış açısından sadece nüfus özellikleriyle değil fonksiyonel bakımdan da şehir özelliklerini de taşımaktadır (Fotoğraf 2.6).

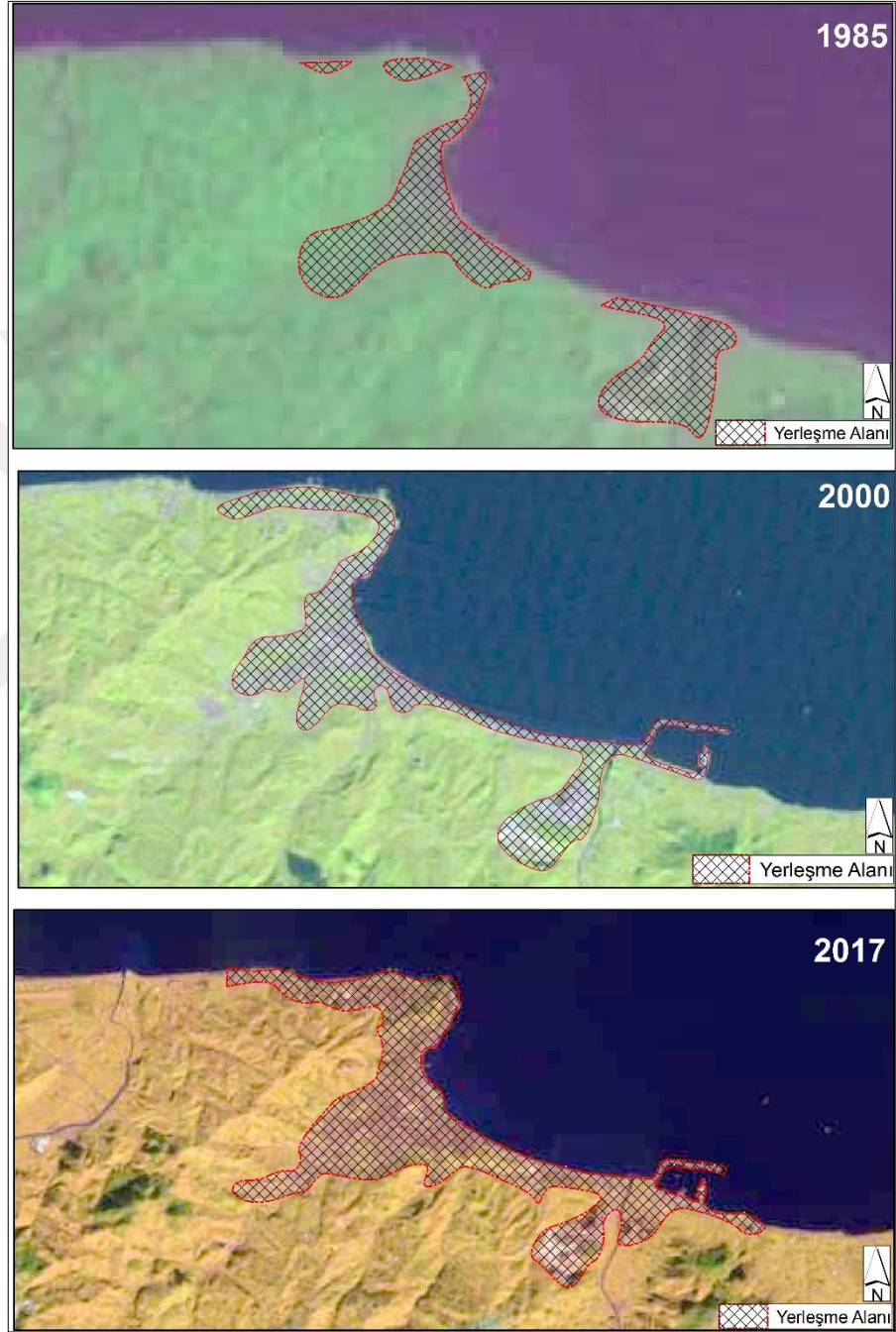
Fotoğraf 2.6. Ünye Şehrinin Görünümleri

2.2.3.1. Ünye İlçesinin Fonksiyonel Alanları

2.2.3.1.1. Oturma Alanları

Ünye şehrindeki gelişme 3 aşamada incelenmiştir. 1985-2000-2017 yıllarında Landsat uydusu tarafından kayda alınan fotoğraflar yardımıyla şehirleşme süreci değişimleri incelenmiştir. 1985 yılında Ünye şehrindeki gelişmeler günümüze göre daha sade tipte gerçekleşmiştir. 1985 yılında şehir yerleşim alanlarını incelendiği zaman, sahil şeridindeki yerleşme birleşimi gerçekleşmemiştir. Meskenler arasındaki mesafe farkı fazladır. Yoğunlaşma Ünye şehrinin ilk yerleşim alanı olan Kaledere ve Buruncu mahallelerinde yoğunlaşmıştır. 1985 yılında doğu ve batı yönünde ki yayılma tam olarak gerçekleşmemiştir. Bunun en önemli sebebi kırsal nüfusun fazlalığı ve şehir nüfusun az olmasından kaynaklanmaktadır. Ünye şehrinde bulunan iskelenin 1985

yılında olmadığı, uydu görüntüsünde görülmektedir. Tabakhane dere yatağının ağız kısmında yapılan meskenler bu yıl aralığında görülmektedir. 1985 yılında Sahilköy, Nuriye ve Fevzi Çakmak mahallesinde yerleşme alanları oluşmamıştır (Harita 2.3, Harita 2.4).

Harita 2.3. Ünye Merkez İlçesi Uydu Görüntüleri

2000 yılında doğu batı yönünde şehrin gelişimi gerçekleşmektedir. Tabakhane dere yatağında yer alan meskenler alan değiştirerek Nuriye Mahallesi ve sahil şeridi

Oda kayıtlarına göre en faal meslek grubu 197 üyeyle İkamet amaçlı ev inşaatı, ikamet amaçlı olmayan inşalar, kentsel altyapı hizmetleri, mühendislik danışma hizmetler olarak belirlenmiştir.

Ünye ilçesinde organize sanayi bölgesinin kuruluş planlamasının geç olması, çalışma alanında ağır sanayi faaliyetlerinin gelişmemesine neden olmuştur. Killik mahallesinde kurulması düşünülen organize sanayi bölgesi, sanayi faaliyetleri açısından ilçeye ivme kazandıracaktır. Küçük bir sanayi sitesi alanı bulunan Ünye ilçe merkezinde, genellikle otomobil tamirati dikkati çekmektedir (Fotoğraf 2.19). 29 işçisi ile Ünye sınırları içinde yer alan Ünye un fabrikası, 210 işçisi ile Ünye çimento ve genel olarak Merkez ilçenin tamamına yayılan büyüklü küçüklü fındık işleme fabrikaları en önemli sanayi alanlarıdır.

Fotoğraf 2.7. Ünye İlçesi Küçük Sanayi Sitesi

2.2.3.1.3. Eğitim Fonksiyon Alanları

2016 yılı itibarıyla Ünye ilçesinde 3 okul öncesi kuran kursu, 5 gündüz bakım evi, 3 anaokulu, 27 ilkokul, 27 ortaokul ve 20 lise bulunmaktadır. Ünye ilçesi genelinde derslik sayısı 952 olup, bu kurumlarda çalışan toplam öğretmen sayısı 2085'tir. Anaokulu düzeyi 2081, 6109 ilkokul, 3604 ortaokul ve 8041 lise öğrencisi eğitim ve öğretim faaliyetlerine katılmıştır. Yükseköğrenim faaliyetleri Ünye ilçesi için önem arz etmektedir. Ünye ilçesinde yer almakta olan Ordu üniversitesi meslek yüksekokulu ve iktisadi idari bilimler fakültesi ekonomik ve eğitim faaliyetleri yönünden ilçeye katkıda bulunmaktadır (Fotoğraf 2.8). Ünye İlçesinde bir halk eğitim merkezi ve bir halk evi bulunmaktadır (Fotoğraf 2.9)

Fotoğraf 2.8. Ünye İlçesi Meslek Yüksek Okulu ve İİBF Kampüs Alanları

Fotoğraf 2.9. Ünye Halk Eğitim Merkezi ve Çevre Yerleşkesi

2.2.3.1.4. Sağlık Fonksiyon Alanları

1972 yılında hizmete giren ve çeşitli zamanlarda restorasyona alınan Ünye Devlet hastanesinin inşaat oturma alanı 11262 m²'dir. Ameliyathane sayısı 14, Yoğun bakım ünitesi 23, diyaliz cihazı 17 ve poliklinik oda sayısı 65'tir. Yüceler Mahallesinde bulunan ve en son 2015 yılında restore edilerek hizmete açılan devlet hastanesi, 300 yatak kapasiteye sahiptir. Hastanede 72 doktor görev yapmaktadır. İlçe devlet hastanesinde 2017 yılında toplam 442 personel çalışmaktadır. Ünye Devlet

Hastanesinden hariç Özel Çakırtepe Hastanesi ve Özel Karadeniz tıp merkezi bulunmaktadır. Ünye ilçesi genelinde, ikisi merkez ilçede bulunmak üzere toplamda 7 adet sağlık ocağı bulunmaktadır (Fotoğraf 2.10). Ünye ilçesine komşu olan Fatsa ve Terme ilçelerinde de devlet hastanesinin bulunması, Ünye devlet hastanesinin sadece ilçe sınırları içinde hizmet vermesine neden olmuştur. Ünye Devlet Hastanesi, 122.000 aşan nüfusu ile Ünye ilçesinin ihtiyacını karşılamaktadır.

Fotoğraf 2.10. Ünye Halk Sağlık Müdürlüğü ve Aile Hekimliği Hizmet Binası

Ünye ilçe merkezinde belirli noktalarda sağlıklı yaşamı destekleme amaçlı bisiklet ve şarjlı engelli arabalarının dolum noktaları kurulmuştur. Sahil boyunca çeşitli noktalarda bulunan bu noktalar, Ordu İktisadi ve İdari Birimler Fakültesine kadar uzanmaktadır (Fotoğraf 2.11).

Fotoğraf 2.11. Ünye İlçe Merkezinde Bisiklet Kiralama ve Engelli Araçları Şarj Alanı

2.2.3.1.5 İş ve Ticaret Fonksiyon Alanları

Ünye ilçe merkezinde iş ve ticaret alanları genel olarak Orta Çarşı Caddesinde ve çevresinde toplanmıştır. 2017 yılı mayıs ayı içinde bu ticaret alanları belediye tarafından kültür yolu projesi kapsamında tek tip görüntü ve renkte restore edilmiştir. Ticaret ve iş alanları belediye binası, kaymakamlık binası, ilçe emniyet müdürlüğü binasına yakın konumdadır. Kaledere mahallesinde yoğunlaşan bu alanlar genel olarak Orta Çarşı Caddesi, Hacı Emin Caddesi, Niksar Caddesi ve Çınarlık Caddesinde yoğunlaşmıştır (Fotoğraf 2.12).

Fotoğraf 2.12. Ünye İlçesi İş ve Ticaret Alanları

Ticari alanlarda en fazla yoğunluğun olduğu günler hafta sonu ve hafta içi pazartesi günleri olmaktadır. Çınarlık Mahallesi, Kaledere Mahallesi ve Niksar Caddesi haftanın her günü değişimli olarak meyve ve sebze pazarları kurulmaktadır (Fotoğraf 2.13). Yıl boyunca ise yörede “Mayıs Yedisi” olarak adlandırılan, panayır ve şenliklerin düzenlendiği mayıs ayının 20. günü, en yoğun günlerden biridir. Bu gün, geçmişten kalan kültürel bir adet olup, yöre halkının buluşma ve dayanışma günüdür. Böylelikle ilçe merkezindeki nüfus artarak, tüm fonksiyonel alanlar yıl içinde olduğundan daha fazla kullanılmaktadır.

Fotoğraf 2.13. Ünye İlçe Merkezinde Kurulan Pazarlardan Bir Görünüm

2.2.3.1.6. İdari Fonksiyon Alanlar

Ünye İlçe Merkezinde, 1 kaymakamlık (Fotoğraf 2.14) ve 1 belediye hizmet binası (Fotoğraf 2.15) bulunmaktadır. Bu alanlar genellikle Kaledere mahallesinde olup, birbirlerine yaklaşık 100 metre uzaklıkta yer almaktadır. İdari binalar Ünye Cumhuriyet Meydanı olarak adlandırılan alan etrafına yerleşiktir.

Fotoğraf 2.14. Kaymakamlık Hizmet Binası

Fotoğraf 2.15. Belediye Hizmet Binası

2.2.4. Yerleşme Şekilleri

Tarih boyunca insanlık, barınma ihtiyacını gidermek amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Meskenler, kullanılan inşa araç-gereçleri, fonksiyonları ve fizyonomileri ile içinde bulundukları coğrafi mekânın doğal şartlarının yanında, meskenleri kullanan kişilerin ekonomik faaliyet türleri ve sosyoekonomik düzeyleri ile yakından ilişkilidir. Nitekim meskenler, sadece içinde yer aldıkları doğal çevre şartlarıyla değil, kendini meydana getiren insanların faaliyetlerine, kültürlerine, sosyoekonomik şartlarına bağlı olarak da çeşitli şekil ve özellikler kazanmaktadır. Bu nedenle meskenler her şeyden

önce doğal çevre şartları ile insan faaliyetlerinin bir eseri olarak kabul edilmektedir (Tunçdilek, 1967: 51).

Yerleşme coğrafyası ve idari coğrafya bakımından Türkiye'deki belediye örgütlü yerleşmelerin ayrı bir yeri bulunmaktadır. Belediye örgütlü yerleşmeler, her şeyden önce ülkemizdeki kasaba ve şehir yerleşmelerini kapsamaktadır. Bu yerleşmelerin nüfus miktarlarına göre gruplanarak tasnifinin yapılması, bir bakıma ülkemizdeki kasaba ve şehir sayılarının genel olarak ortaya çıkmasını sağlamıştır. Aynı zamanda bu yerleşmelerden bir kısmı mülki idare alanlarının yönetim merkezleri (il-ilçe-bucak merkezleri) durumundadırlar (Özçağlar, 1995: 243). Çeşitli yıllarda siyasi yönden yapılan değişiklikler köy, kasaba, mahalle, şehir kavramlarının tanım özelliklerini de değiştirmiştir.

Köy yerleşmeleri kasaba özelliği taşımayan, belediyesi bulunsun veya bulunmasın sürekli kır yerleşmelerine köy denir. Köy sınırları içinde birden fazla sürekli ikamet edilen oturma alanları varsa bu alanlar köyün mahallesi olarak da adlandırılmaktadır. 1924 yılında alınan karar gereği nüfus miktarı 2000 den az olan yerleşmeler köy yerleşmeleri olarak kabul edilmekteydi. 2004 yılında değiştirilen belediye kanunu ile bu sayı 5000'e çıkarılmıştır (Özçağlar, 2011: 88). Köy idari alanı sadece yerleşmenin bulunduğu alanı değil köy sınırları içerisinde kalan çayırı, merası, ormanı, tarım alanı gibi çeşitli ekonomik faaliyet alanlarını da içermekte olup köy muhtarı ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilen ve bir ilçeye bağlı en küçük idari üniteyi oluşturmaktadır (Koday ve Erhan, 2008: 7)

Kasabalar, şehirlerin alt basamağının oluşturan yerleşmeler olup, köy ile şehir arasındaki nüfus ve fonksiyon bakımından geçiş yerleşmesi alanıdır. Fonksiyon itibariyle şehirler kadar gelişmeyen ancak köy yerleşmelerine oranla gelişmiş yerleşimlerdir. 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5215 sayılı belediye kanunu 4. maddesine göre nüfus bakımından 5000 ve üzeri olan yerleşim alanlarında belediye kurulabileceğinden köy ve kasaba arasındaki nüfus sınırının 5000 olarak kabul edilmesi kararlaştırılmıştır (Özçağlar, 2011: 90).

2.2.4.1. Konut Tipleri

Coğrafyayı ilgilendiren evler, yapı malzemesi, şekli ve çeşitli kısımlarının tertip tarzı ile içinde bulunduğu coğrafi şartların etkisini yansıtan evlerdir (Tanoğlu, 1969: 214). Yakın çevreden elde edilen yapı malzemelerine göre konutlar yapı ahşap (ağaç), toprak (kerpiç) ve taş konutlar olmak üzere genellikle 3 kategoride incelenmektedir (Tunçdilek 1956: 93, Zaman, 2010: 109). Meskenler, sakinlerinin gelenek-görenek, ekonomik ve kültürel düzey gibi değişik sosyal özellikleri nedeniyle bölgeden bölgeye, hatta yöreden yöreye önemli farklar gösterebilmektedir (Doğanay, 1994: 327).

Çalışma sınırında yer almakta olan konut tipleri genellikle restore edilen ve günümüz koşullarına uygun modern konutlar halindedir. Ancak çalışma sınırı yakın çevresinde özellikle ahşap konutlara rastlanmaktadır. Bunun en temel sebebi yöre halkının da orman arazilerine yakın alanlarda ikamet etmesi ve bu alanlardan faydalanmasıdır. Çevresel şartlara göre doğal malzeme olarak en yaygın biçimler orman ürünlerinin olması konut tiplerinin şekil ve tip bakımından bu türde gelişmesine neden olmuştur. Ahşap konutların yanı sıra, Ünye ilçesinde taş konutlara da rastlanmaktadır. Taş konutlar günün şartlarına uyum sağlayan ve diğer inşaa yapı malzemeleriyle birleştirilerek oluşturulmaktadır. Taş malzemenin tutturulması amacıyla geçmişte toprak malzemesinin kullanılırken, günümüzde Ünye ilçesinde bulunan taş konutlarda çimento harcıyla desteklenmektedir. Konut arazilerinde sadece ikamet alanı değil ayrıca bu alanda gerçekleştirilen tarım ve hayvancılık faaliyetleri alanları bulunmaktadır. Bu alanlar konut arazilerinin yer aldığı alanda ve ikamet konutlarının eklentisi durumunda ahır ve samanlık gibi yapılar şeklinde de bulunmaktadır.

2.2.4.1.1. Taş Konutlar

Taş meskenlerin yaygın olduğu alanlar genellikle çöl iklimi ve yüksek dağlık alanlardır. Ancak belli yükseltilerden sonra ormanla birlikte ahşap meskenleriyle iç içe bulunan taş evlerde görülmeye başlar (Tanoğlu, 1969: 231). Mesken yapımında kullanılan malzemeler çoğunlukla yerleşim alanı yakını çevreden sağlanmaktadır (Denker, 1977: 70). Çalışma sahasında ahşap meskenler çoğunlukta olmasına rağmen, taştan meskenlerde bulunmaktadır.

Taş meskenler genellikle, kırsal olarak adlandırılabiliriz, Ünye ilçe merkezine 15-20 km uzaklıkta olan, 2013 sonrası statü olarak mahalleye dönüştürülen ancak fonksiyon olarak hala köy fonksiyonuna sahip mahallerde görülmektedir. Genellikle bu evlerin hammaddeyi yakın çevredeki kayaların parçalanıp, şekil verilerek, harç yardımıyla birleştirilerek oluşturulmuştur. Görsel anlamda çekicilik arz eden bu yapılar geçmişten günümüze sadeliğini korumuştur (Fotoğraf 2.16).

Fotoğraf 2.16. Taş Konutlardan Görünüm

Yapı bakımından çalışma sahasında, Karkas yapının bir tipi olan dolma ev yapı (Denker, 1977: 103) tipine benzer örnekler vardır. Esasen örme evlere çok benzeyen bu yöntemin tasarlanmasında öncelikle, ana direkler arasına çitılar çakılarak aralarına harçla tutturulan taşlar yerleştirilmektedir (Denker, 1977: 103). Bu yöntem, zamanın aşındırıcı etkisine karşı meskenleri sağlamlaştırmak amacıyla tasarlanmaktadır.

Mesken ve eklentileri durumunda çeşitli barınak alanları, ahırlar, kümes yapımı da yaygındır. Zamanla deforme olabilen meskenlerin bazı alanları restore edilmiştir. Fakat bu tadilat aşamalarında meskenler doğal yapısından uzaklaşarak sadece taş malzemesi değil kerpiç ve briket de kullanılmıştır. Yükseltinin fazla olmaması ve kar meyilli olmamasında etkili olmuştur (Fotoğraf 2.17).

Fotoğraf 2.17. Güzelkale Mahallesiinde Karma Yapılı Bir Mesken Türü

2.2.4.1.2. Ahşap Konutlar

Ünye ilçesinde yer alan mahallerin genelinde ahşap meskenler yaygınlık göstermektedir. Doğal çevre özelliklerine göre bitki örtüsünün zengin olması, ahşap malzemenin kullanılabilirliğini arttırmıştır. Çalışma sahasında da yaygınlık gösteren ahşap meskenler iki katlı olarak planlanmaktadır. Taş bir temel üzerine oturtulan ahşap meskenler, çatkı tarzı yapımın yaygın olduğu genellikler meskenin ilk katının veya eklentisinin ahırlık, odunluk olarak kullanıldığı yerleşmelerdir (Fotoğraf 2.18). Balkon yapım da bu evlerde yaygın olmakla beraber, bir iki veya üç taraflı şekilde de tasarlanmaktadır. Balkon korkuluklarında çeşitli ahşap işlemelerde görülmektedir (Tanoğlu, 1969: 231).

Fotoğraf 2.18. Ünye İlçesinde Yer Alan Ahşap Mesken Örneği

Mesken ve eklentisi olarak genellikle kırsal kesimlerde kalan mahallelerde görülen, tarım ürünlerini nemden ve kemirgen hayvanlarından koruma amaçlı Serander adı verilen, direkler üzerine yükseltlen, ahşap yapılar bulunmaktadır (Fotoğraf 2.19). Seranderlerin iç kısmında çeşitli yiyeceklerin saklandığı bir ya da iki ambar bulunmaktadır (Zaman, 1996: 176).

Fotoğraf 2.19. Ünye İlçesinde Tamamen Ahşap Malzemeden Yapılan Seranderler

2.2.4.1.3. Tarihi Ünye Evleri

Ünye ilçe merkezinin geneline yayılmış olan tarihi Ünye evleri, İlçe Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından Taşınmaz Kültür Envanterine alınmış olup, güvenlik önemleri ve koruma faaliyetleri arttırılmıştır. Genellikle ahşap malzemelerin yaygın olarak kullanıldığı bu meskenlerde doğal yapıya uygunluk görülmektedir. Güneş ışığından maksimum faydalanma amacıyla pencerelerin boyutu daha büyük ve sayısı daha fazladır. Buruncu ve Kaledere mahallesinde yaygınlık gösteren bu evler yapı bakımından benzerlik taşımaktadır (Fotoğraf 2.20).

Fotoğraf 2.20. Tarihi Ünye Evleri

Kadılar yokuşu olarak adlandırılan mevkide bu evlere sık bir şekilde rastlanmaktadır. (Fotoğraf 2.21) Tarihi ahşap evler geçmişte ekonomik düzeyi yüksek olan, Ünye ilçesinin tanınmış aileleri tarafından kullanılmaktaydı.

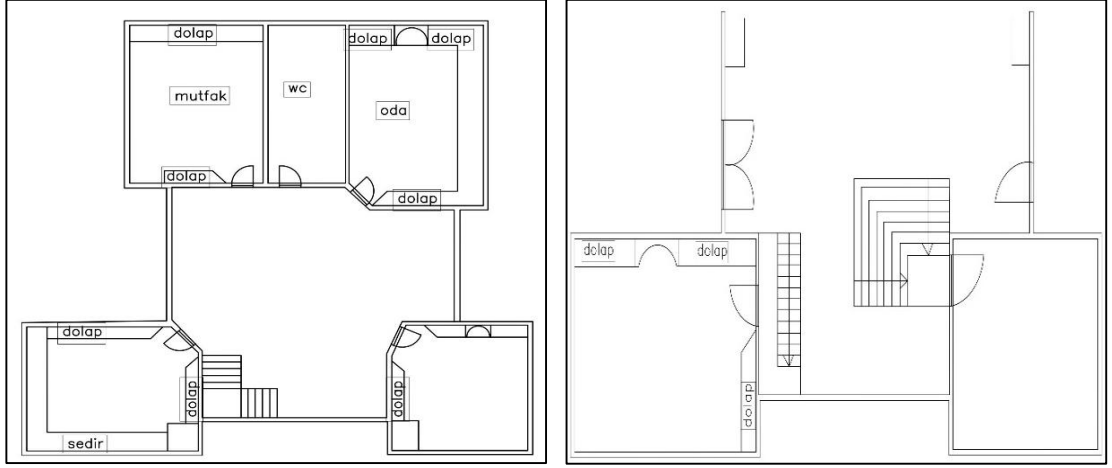
Fotoğraf 2.21. Kadılar Yokuşunda Yer Alan Tarihi Ünve Evleri ve Giriş Kapıları

Avanoğlu Evi şuan kültür envanterine kayıtlı bu evler koruma altına alınarak kültürel turizm kapsamında gerçekleşen kültür yolu projesinin bir parçası olmaktadır. Ayrıca Ünye ilçe merkezinde tarihi ahşap bir ev restore edilerek müzeye dönüştürülmüştür (Fotoğraf 2.22).

Fotoğraf 2.22. Ünye Müze Evi

Plan bakımında örnek olarak incelendiği zaman genellikle avluya sahip bu evlerin bazıları iki veya üç katlı olarak yapılmıştır (Şekil 2.11)

Şekil 2.11. Avanoğlu Kaptan Evi Planları (1/100-200 Ölçekli)

Avlu yapımına sık rastladığımız bu evlerin çevresi taş duvarlarla çevrilmiştir. Evlerin büyüklüğüyle doğru orantılı olarak oda sayısı da artmaktadır. Evlerin giriş kısmında genel olarak büyük bir salon ve bu alana ek bir şekilde mutfak, hububat deposu, tuvalet vb. kullanım alanları buradadır. Bu salon geçilerek genellikle ahşaptan yapılan merdivenlerle meskenin ikinci katına ulaşılır. Burada bizi ikinci salon karşılamaktadır. Salon olarak adlandırılan alanın bir kenarında nakış alanı, diğer kısmında ise pencere kenarında döşek destekli oturma alanları bulunmaktadır. Döşek ve yastıklar üzerinde yöre insanı tarafından işlenen motifler bulunmaktadır (Fotoğraf 2.24).

Fotoğraf 2.23. Tarihi Ünye Evinde Nakış ve Oturma Alanları

Yatak odası, oturma odası ve çalışma salonu gibi günlük faaliyetlerin gerçekleştirildiği alanlar, evin ikinci katında yer almaktadır. Odaların büyük olmasından kaynaklı odalarda sedir vardır. Odaların fazlalığından dolayı ısı yayılımının az olması, odaların tamamına şömine yapımına imkân tanımıştır (Fotoğraf 2.24). Hane halkı sayısı ve cinsiyet durumu oda sayısının fazlalığına etki etmektedir.

Fotoğraf 2.24. Tarihi Ünye Evinde Oturma ve Yatak Odası

Geçmişte bu evlerde yaşamış olan yöre halkı tarafından işlenerek yapılan ve kullanılan el ürünlerinin tanıtılması amaçlı, müzedeki el sanatları ön plana çıkarılmıştır. Odalarda sergilenen el emeği oyma, yazma vb. ürünler ilgi çekmektedir (Fotoğraf 2.25).

Fotoğraf 2.25. Ünye El İşlemeleri Örnekleri

2.2.4.1.4. Modern Konutlar

Sanayi, teknoloji, ulaşım hizmetleri vb. faaliyetlerin gelişmesiyle birlikte sadece yakın çevreden değil, bölge aşırı alanlardan da hammadde temini gerçekleşmiştir. Ünye ilçesinde de diğer şehir yerleşimlerinde olduğu gibi tuğla ve briketin kullanımıyla betonarme ev yapımı yaygınlaşmaktadır. Günümüz son teknolojisiyle geliştirilen yapı yöntemleri Ünye ilçesinde modern meskenlerin yapımında kullanılmaktadır. Isı yalıtımı için gerekli olan izolasyon malzemesinden, son teknoloji güvelik sistemlerinin kullanılmasına kadar tüm modern yapı türleri görülmektedir. Geçmişin izlerini taşıyan ahşap evlerle iç içe girmiş bir vaziyette bulunmaktadırlar (Fotoğraf 2.26).

Fotoğraf 2.26. Tarihi Evlerin Modern Evlerle Bir Arada Bulunduğu Bir Görünüm

Fonksiyonel alanların gelişmesi ve günümüz koşullarına cevap verecek konutların inşası Ünye ilçe merkezinde yaygınlaşmıştır. Site tarzında tasarlanan, batı yaşamının özelliklerini yansıtan evlerin sayısı her geçen gün artmaktadır (Fotoğraf 2.27)

Fotoğraf 2.27. Ünye Merkez İlçesinde Modern Site Konutları

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Ekonomik coğrafya; İnsanın uğraş alanlarını meydana getiren, hayatını kazanmak ve sürdürmek için uğraştığı üretim, tüketim, mübadele ve hizmet faaliyetlerindeki fonksiyonel özelliklerle ilişkili olarak ekonomik faaliyetleri oluşturan hususları, alan üzerindeki etkisini, yerel ve bölgesel kazanımları üzerinde durmaktadır (Tümertekin ve Özgüç, 2005: 110)

Çalışma sahasının bulunduğu konum, iklim şartlarıyla ilişkili olarak, tarım ve hayvancılığa elverişli bir yapıya sahiptir. Tarım ve hayvancılık ürünlerinin çeşitli oluşu ve artan ürün rekoltesine bakıldığı zaman, yıldan yıla değişiklikler içermesine rağmen, tarım ve hayvancılık alanında yapılan teşvik ve desteklemeler sayesinde ürün miktarında ve ürün verimi açısından yükselişler görülmektedir.

3.1. ARAZİ BÖLÜNÜŞÜ ve ARAZİ KULLANIMI

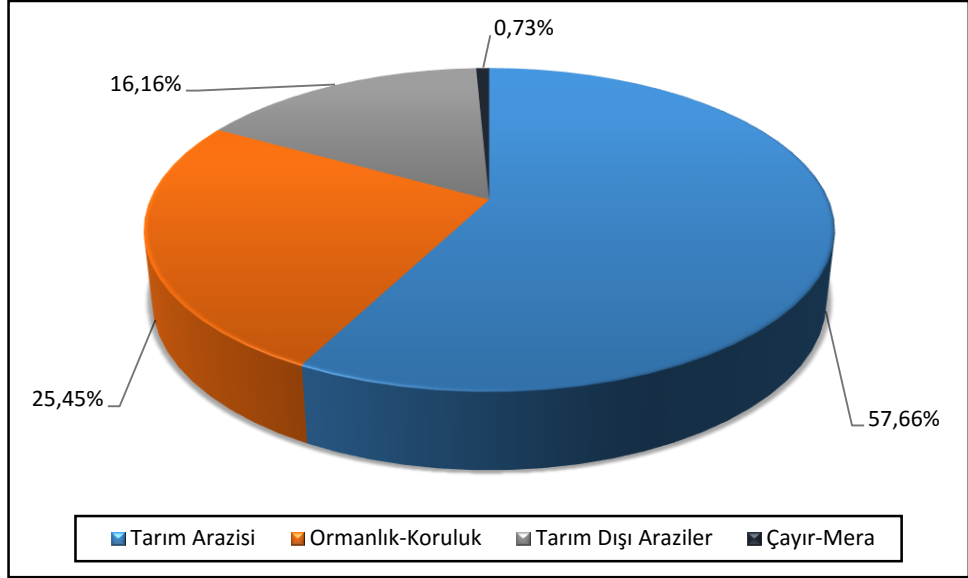
Çalışma sahasının arazi kullanımı ve arazi bölünüşü bakımından incelendiği zaman, fiziki etmenler, beşeri ve ekonomik faaliyetler arazilerin dağılışında önemli etkiye sahiptir. Jeolojik ve Jeomorfolojik özelliklere göre alan ve tür bakımında arazi kullanımında değişiklikler gözükmemektedir. İklim özellikleriyle bağlantılı olarak toprak örtüsünün türü, bitki örtüsünün zenginliği vb. özellikler arazi kullanımında ve bölünüşünde etkili olmaktadır. Beşeri faaliyetler açısından nüfus miktarı, yapısı, hane sayısı ve durumu yerleşme alanlarına ve doğrudan arazi kullanımı türüne yansımaktadır.

Toprak örtüsü, insanoğlu için geçmişten günümüze önemli bir öneme sahip olmuştur. Karadeniz iklim özelliklerini yansıtan bir iklime sahip olan Ünye ilçesi, arazi kullanım varlığı incelendiğinde (Tablo 3.1), en yüksek payı %57,66'lık oranla tarım alanları, %25,45'lik oranla orman-koruluk alanları, %16,16 tarım dışı alanlar, %0,73 çayır- mera arazileri oluşturmaktadır (Şekil 3.1).

Tablo 3.1. Ünye İlçesi Arazi Varlığı Değerleri

Arazi Sınıfları	Miktar (Dekar)	Yüzde (%)
1. Çayır-Mera Alanları	4.000	0,73
2. Ormanlık-Koruluk Alanları	140.000	25,45
3. Diğerleri Alanlar	88.880	16,16
4. Tarım Alanları	317.120	57,66

Kaynak: TÜİK 2016 verilerinden faydalanılmıştır.

Şekil 3.1. Ünye İlçesi Arazi Varlığı Oranları

3.1.1. Tarım Alanları

Türkiye’de tarım alanlarının coğrafi dağılışı, bilhassa doğal çevre özelliklerine, yâni fiziki etkenlere bağımlılık gösterir. Yüzey şekillerinin durumu, iklim, doğal bitki örtüsü, toprak ve hidrografiya şartları doğal olarak tarım alanlarının dağılışını tayin etmiştir. Ünye ilçe merkezinin bulunduğu konum itibariyle entansif tarım metotlarına uygun bir sahada bulunmayışı makineli tarımın yapılmasına engel teşkil etmektedir. Ordu ili genelinde olduğu gibi Ünye ilçesinde de fındık tarımı en önemli alanı oluşturmaktadır.

Ünye ilçesi idari sınırları içinde farklı arazi bölümleri yer almaktadır. Arazi bölünüşü incelendiği zaman, %57.66 oranla tarım alanları 1 sırada yer almaktadır. 89,361 da. alanla 1.sınıf araziler, 54.574 da. 2.sınıf arazi alanları, 110.140 da alanla en fazla arazi alanını oluşturan 3.sınıf miktarı ve 42.637 da 4.sınıf arazi miktarı ile sınıflandırılmıştır (Tablo 3.2). Tarımsal faaliyetlerde en fazla değerin yüksek olduğu tür fındıklık alanları olarak belirlenmiştir. Ünye Merkez ilçesi, yerleşme alanlarının güney kesimlerindeki yamaçlar boyunca fındıklıklar yer almaktadır. Yerleşme alanları jeolojik ve jeomorfolojik özelliklerle ilişkili olarak düz ve düze yakın alanlarda görülmektedir (Fotoğraf 3.1)

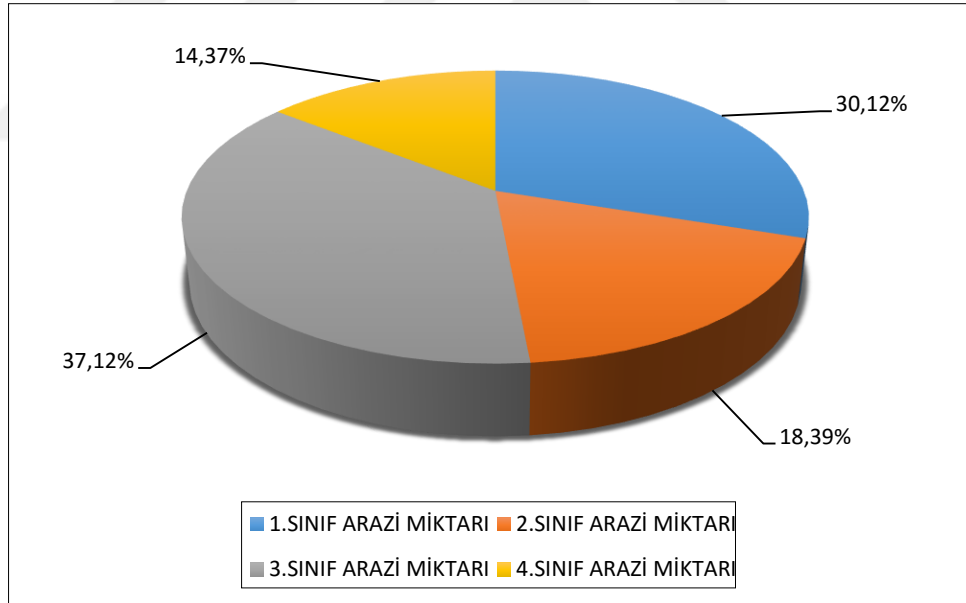

Fotoğraf 3.1. Ünye İlçesinde Tarım Arazisi

Tablo 3.2. Ünye İlçesi Tarım Arazisi Sınıf Değerleri (2016)

Alan. (Da)	1.SINIF ARAZİ MİKTARI	2.SINIF ARAZİ MİKTARI	3.SINIF ARAZİ MİKTARI	4.SINIF ARAZİ MİKTARI	Toplam (%)
	89,361	54,574	110,140	42,637	296,712

Kaynak: İlçe Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Şekil 3.2. Ünye İlçesi Tarım Arazisi Sınıf Değerleri Göstergeleri (2016)

3.1.2. Orman ve Koruluk Alanlar

Ünye Merkez İlçesinde ormanlık-koruluk alanlar % 25,45 paya sahiptir (Şekil 3.1). Yörede orman alanlarını önemli bir yer kaplaması ormancılık faaliyetlerinin de gelişmesine etki etmiştir. Ünye ilçe merkezinin hem orman içi hem de orman

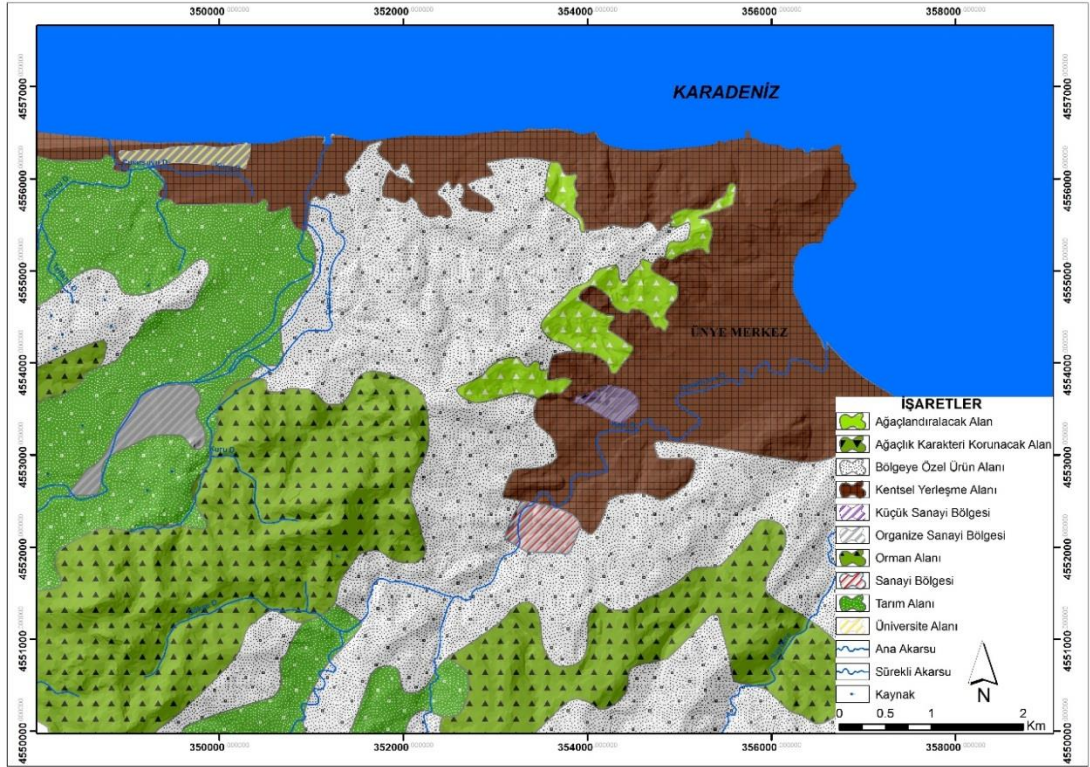
bitişiğindeki mahallelerde yaşayan yöre insanı, ormanı koruma maksadıyla sahiplenerek zaman zaman yasal olmayan yollardan yakacak ihtiyacını karşılamaktadır. Faydalanma, gelişigüzel bir şekilde yapılmaktadır (Ünye Amenajman Planı, 2009: 3).

3.1.3. Çayır-Mera Alanları

Çalışma sahasında en düşük arazi varlığına sahip olan çayır ve mera alanları, %0,73'lük orana sahiptir (Şekil 3.1). Araştırma sahası orman alanı içinde yer aldığı için; doğal mera alanları yoktur. Var olan meralar da, orman tahribatı sonucunda oluşturulmuştur. Mera alanları varlığı hayvancılıkla ilişkili olarak düşünülmektedir. Mera alanlarının azlığı, dolaylı olarak hayvancılık faaliyetlerini olumsuz anlamda etkilemektedir. Ancak Ordu İlının geneline bakıldığı zaman çayır ve mera alanları önemli bir yere sahiptir. Alanda yaylacılık faaliyetlerinin gelişmiş olması hayvancılık ürünlerinin üretiminde de etkili olmaktadır.

3.1.4. Diğer Alanlar

Ünye İlçesinde diğer alanlar ise %16,16'lık paya sahiptir (Tablo 3.1). Diğer alanlar olarak adlandırılan arazileri genellikle yerleşim alanları, eğim derecesinin yüksek olduğu dik kayalıklar ve tepe alanları oluşturmaktadır. Bu oran içinde Ünye Merkez ilçesinin yerleşme alanları yaklaşık 18.645 dekadır. Araştırma sahasında arazinin arızalı bir topoğrafyaya sahip olması yerleşim alanlarını sınırlandırmaktadır. Ünye şehri; kıyıdaki alüvyal düzlük alanlar ile hemen gerisindeki yamaçlarda kurulmuştur. Şehir, son zamanlarda özellikle kıyıya paralel bir şekilde gelişme göstermektedir.(Harita 3.1) Ancak bütün şehirler de olduğu gibi, Ünye şehri de; tarım alanlarının aleyhine bir gelişme göstermektedir. Hem kıyı düzlükleri, hem de yamaçlarda bulunan, başta findık bahçeleri olmak üzere diğer tarım alanları, yerleşim alanları tarafından hızlı bir şekilde işgal edilmektedir.

Harita 3.1. Ordu İli Arazi Varlığı (Çevre ve Orman Bakanlığı verilerinden faydalanılmıştır.)

3.2. TARIMSAL FAALİYETLER

Ordu yöresinde eski çağlardan beri tarım ve hayvancılığa dayalı gerçekleştirilen ekonomik faaliyetler Tanzimat döneminde de devam etmiştir. Hayvancılık ve ziraata elverişli geniş arazilere sahip 5 nahiyeden oluşan Ordu kazası, Trabzon vilayetine bağlı tarımsal faaliyetler ve büyüklük açısından kazaların en büyüğüdür (Baş, 2012:241). XIX yy. da Ordu ve Ünye limanlarından tarımsal ve hayvansal ürünlerin ihraç edildiği bilinmektedir (Aktaran: Yıldız, 2013: 53).

Geniş anlamda tarım; teknik bir bilimler topluluğu olup, hayvansal ve bitkisel ürünler elde edilmek üzere; biyolojik, sosyal ve ekonomik çevreden sürdürülen etkinliklerin bütünü anlamına gelmektedir (Doğanay ve Coşkun, 2012: 5). Tarımsal faaliyetler arazide yapılacak olan tüm etkinlikleri içermektedir (Doğanay ve Çavuş, 2013: 34). Ancak tarımsal faaliyetler bazı coğrafi faktörlerin etkisi altındadır. Bunlardan en önemlisi yükseltilidir. Yükselti iklime tesir eden en önemli faktördür. Yükseltinin azalması veya artması çalışma alanındaki vejetasyon sürecine, yetiştirme şartlarına ve olgunlaşma sürelerine tesir etmektedir (Bulut, 2006: 4). Çalışma Sahasının Karadeniz iklim özelliklerini yansıtmaması, tarımsal faaliyetlerde etkisini göstermektedir. Nem ve

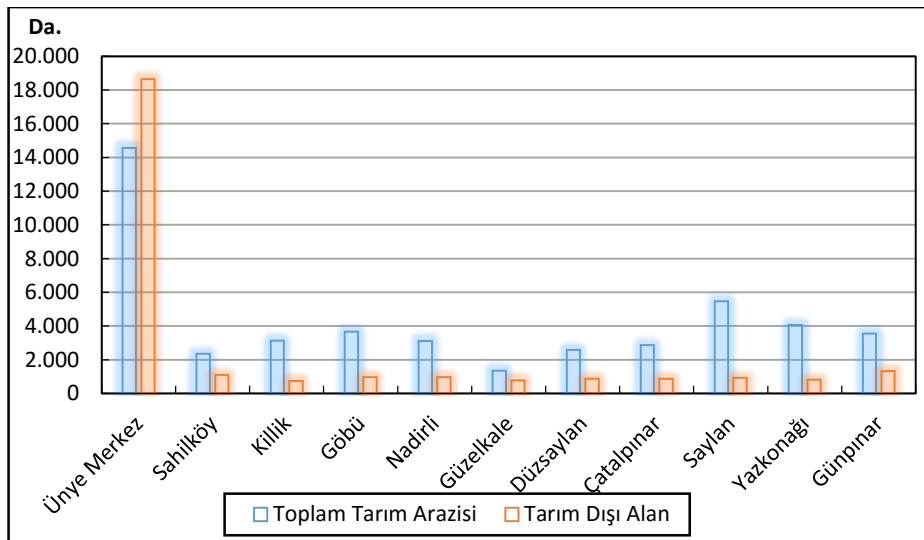
yağış koşullarının yeterli alanlarda yer alan tarım alanları, bahçe tarımı şeklinde gerçekleştirilen tarım türü olarak ta adlandırılmaktadır (Doğanay, 2007: 85). Çalışma sahasında engebelik alanların fazla olması tarımda makineleşmeyi zorlaştırmıştır.

Tarım alanları bakımından Ünye Merkez ilçesi, kendisine sınırı olan çevre mahalle alanlarıyla karşılaştırıldığında daha fazla alan kaplamaktadır (Tablo 3.3). Ünye merkez ilçesinin diğer yerleşmelere göre daha fazla tarım arazisi sahip olması ve buna bağlı olarak üretimdeki verimlilik sonucunda üretim miktarları çevre alanlara göre daha yüksektir (Şekil 3.3). Fiziki coğrafya açısından bulunduğu konum, yükselti miktarının az, beşeri coğrafya açısından idari alan bakımında diğer yerleşmelere göre daha fazla yer kaplaması üretim miktarında artışlara yol açmaktadır.

Tablo 3.3. Ünye İlçesi Tarımsal Faaliyet Değerleri (2016)

Mahalle	Arazi Sınıfı	Nüfus	Rakım	Tarım Arazisi Varlığı (Da.)					Tarım Dışı Alan			
				Fındık	Mısır-Hububat-Patates	Sebze	Kapama Meyvelik	Toplam Tarım Arazisi	Orman Alanı	Çayır-Mera	Tarım Dışı Alan	Toplam Alan
Ünye Merkez	1	85.921	0-210	13,700	307	102	450	14,559	140,000	-	18,645	173,204
Sahilköy	1	920	0-140	2,100	193	60	-	2,353	-	-	1,105	3,458
Killik	1	364	30-140	2,963	115	57	-	3,135	-	-	750	3,885
Göbü	1	538	30-140	3,453	185	35	-	3,673	-	-	975	4,678
Nadirli	1	184	120-290	2,941	90	75	-	3,106	-	-	975	4,081
Güzelkale	1	165	100-260	1,202	119	26	-	1,347	-	-	775	2,122
Düzsaylan	1	159	120-340	2,462	70	50	-	2,582	-	-	875	3,457
Çatalpınar	1	489	50-290	2,740	95	38	-	2,873	-	-	875	3,748
Saylan	1	975	70-320	5,322	89	50	-	5,461	-	-	925	6,386
Yazkonağı	1	609	50-390	3,906	111	51	-	4,068	-	-	825	4,893
Günpınar	1	360	0-190	3,312	187	45	-	3,544	-	-	1,335	4,879

Kaynak: İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Şekil 3.3. Ünye İlçe Merkezi ve Bazı Mahallelere göre Tarım Arazileri Göstergesi

Tarımsal üretim değerlerine bakıldığı zaman gelişen teknoloji ve devlet teşvikleri, Ordu il tarım ve hayvancılık müdürlüğünün planlama ve stratejileri, ulaşım kolaylıkları ve uzman kontrolleri kapsamında ekilen alanlar yönünden, yıldan yıla bir artış görülmektedir. Ancak bazı yıllarda ekim alanlarında azalma görülmektedir.

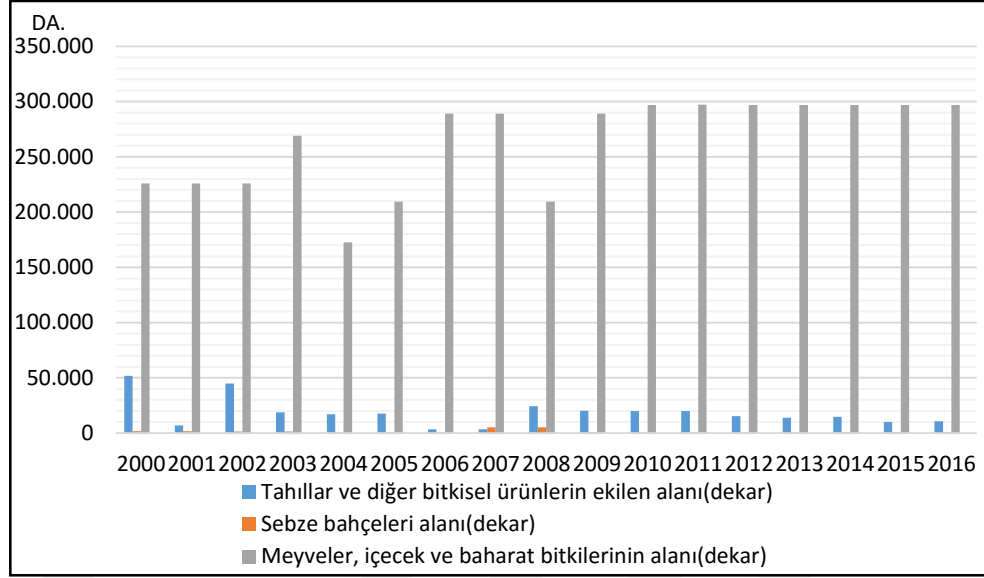
Ünye ilçe merkezinde yapılan tarım faaliyetlerinin büyük bir kısmı gündelik ihtiyaçların karşılanması amacıyla yapılmaktadır. 2016 yılı verilerine göre, tarımsal ürün anlamında en fazla alanı 296,984 dekarla Meyveler oluşturmaktadır. Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin kapladığı alan 10,624 dekar, sebze bahçeleri alanı ise 786 dekar olarak belirlenmiştir (Tablo 3.4).

Tablo 3.4. Yıllara Göre Ünye İlçesi Tarım Arazilerinin Kullanım Alanları

Yıl	Tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin ekilen alanı (dekar)	Nadas alanı (dekar)	Sebze bahçeleri alanı (dekar)	Meyveler	Süs Bitkileri Alanı (Dekar)	Toplam Alan (dekar)
2000	51,630	0	1,550	225,990	0	279,170
2001	6,840	0	1,530	225,810	0	234,180
2002	44,790	0	1,480	225,990	0	272,260
2003	18,660	0	1,470	269,180	0	289,310
2004	17,130	0	510	172,600	0	190,240
2005	17,690	0	610	209,300		227,600
2006	3,251	0	404	289,130	0	292,785
2007	3,317	0	5,039	289,236	0	297,592
2008	24,163	0	5,090	209,416	0	238,669
2009	20,200	0	880	289,075	0	310,155
2010	19,858	0	520	297,002	0	317,380
2011	19,848	0	521	297,102	0	317,471
2012	15,287	0	521	296,986	5,0	312,794
2013	13,807	0	593	296,984	3,0	311,387
2014	14,558	0	783	296,984	3,95	312,328
2015	10,039	0	786	296,984	2,25	307,811
2016	10,624	0	786	296,984	2,25	308,396

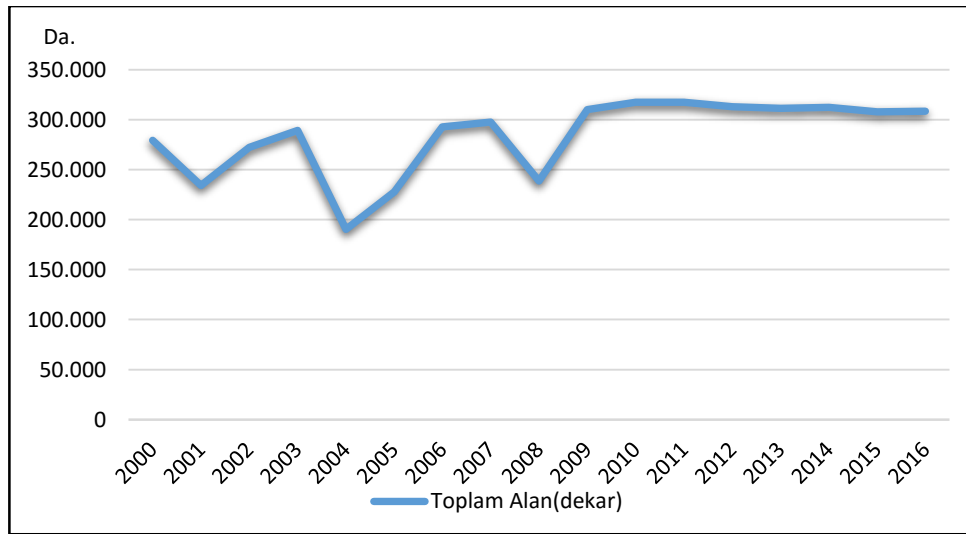
Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

2000-2016 yılı toplam işlenen tarım alanları değerlerine göre, Ünye İlçesinde yıllık işlenen tarım alanı miktarı değişiklik göstermektedir. 2004 yılında yapılan ölçümlerde işlenen arazi miktarı 200,000 dekarın altına inmiştir (Tablo 3.4).

Şekil 3.4 Yıllara göre Ünye İlçesinin Tarım Kullanım Alanları Göstergesi

Ordu ili uzun yıllık tarım kullanım alanları verilerine göre, işlenen tarım alanlarında, hektar bazında, bazı yıllarda yükseliş ve düşüş göstermektedir (Tablo 3.4, Şekil 3.5). Bunun en önemli temel sebeplerinden birkaçı yıldan yıla değişen rekolte miktarındaki düşüş ve artışlar, mevsim dışı ekstrem olarak gerçekleşen don olaylarından dolayı zarara uğrayan çiftçilerin mahsul alamamasıdır. Yıl sonrası ekimin gerçekleşmemesi ve tarım alanlarının tahribata uğrayarak, yerleşim alanı olarak kullanılan alanlarının genişletilmiş olmasıdır. Çalışma sahasının yağış noksanı olmaması, alanda sulamaya ihtiyacına neden olmamıştır.

Şekil 3.5. Ünye İlçesi Uzun Yıllık İşlenen Tarım Alanları Değişim Göstergeleri

Tarımsal faaliyetler kapsamında, çalışma alanında sulamaya ihtiyaç bulunmamaktadır. Ünye ilçesinde, devlet desteklemeleri kapsamında, Organik tarım desteklerinde 4 işletme, iyi tarım destekleme ödemesi alan 10 işletme bulunmaktadır (Tarım Çalışma Raporu, 2015: 70-72) Bitki ve bitkisel ürün sınır kalite kontrolü, Ünye ilçesinde, Tavlıoğlu şirketi tarafından gerçekleştirilmektedir (Tarım Çalışma Raporu, 2015: 75).

İlçede gübre ihtiyacını karşılamak amacıyla, özel işletme olarak 31 bayii, 2 adet kooperatif ofisi ve 1 adet fisko birlik ofisi bulunmaktadır. Ünye ilçesinde tarım, gıda ve hayvancılık bakanlığı tarafından kayıtlı ve onaylı 132 gıda üretim tesisi yer almaktadır (Tarım Çalışma Raporu, 2015: 75-79)

Tablo 3.5. Ordu İli ve Ünye İlçesinin Tarım Ekiliş Alanları

Ürünler	Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Ekilen Alanı (Dekar)	Nadas Alanı (Dekar)	Sebze Bahçeleri Alanı (Dekar)	Meyveler	Süs Bitkileri Alanı (Dekar)	Toplam Alan (Dekar)
Ordu 2016	160.419	102.053	13.083	2.277.402	15.78	2.552.973
	%6	%4	%1	%89	%0,3	
Ünye 2016	10,624	0	786	296,984	2.25	308,396
	3,44%	-	%0,25	%96,30	-	

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

2016 TÜİK verilerine göre Ordu ili tarım kullanım alanları Meyveler Bitkilerinin alanının %89'la listenin ilk sırasında yer almaktadır. Bunu takiben Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Ekilen Alanı %6, Nadas alanlarını %4, Sebze bahçeleri alanının %1, son olarak süs bitkilerinin alanının %0,3 lük bir dilime sahip olduğu görülmektedir (Tablo 3.5). Bu uğraşların arasında Kesme çiçekçilik son dönemde gelişen önemli bir tarımsal faaliyettir. Bitkisel ürün çeşitliliğini artırma kapsamında 1000 adet gül fidesi ilçeye dağıtılmıştır. Bu süs bitkilerinin üretimi genellikle örtü altı üretim olarak gerçekleştirilmektedir (Fotoğraf 3.2)

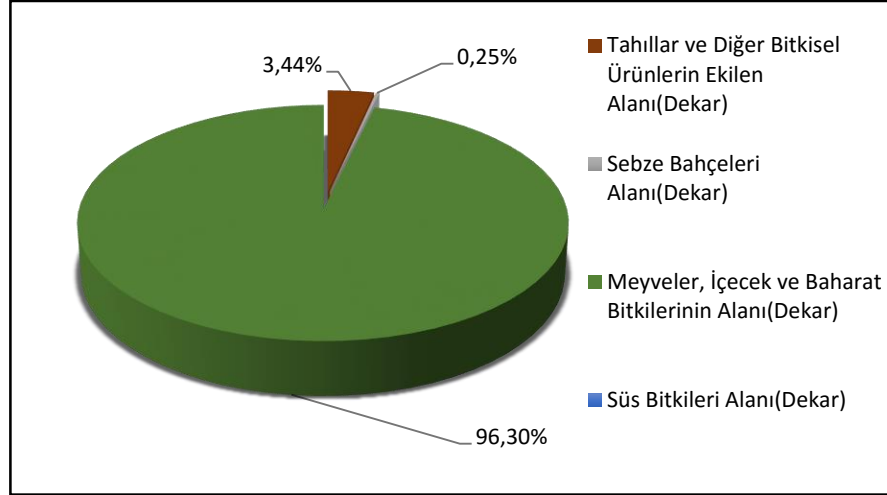
Fotoğraf 3.2. Ünye Merkez İlçesinde Süs Bitkileri Üretim Alanı

Ünye İlçesi birinci dereceden tarım ve hayvancılık desteği almaktadır. Bitkisel üretim desteklemeleri kapsamında fındık ürününde 12.906 işletme destek almaktadır. 2016 yılında organik tarım desteklerinde 4 işletme, iyi tarım destekleme ödemesi alan 10 işletme devlet tarafından desteklenmektedir. Gübre temini içi 31 adet özel işletme, 2 adet kooperatif işletmesi, 1 adet Fisko birlik ofisi bulunmaktadır. Ünye ilçesinde kayıt ve onaylı gıda üretim tesisi 132'dir. Bitkisel ürün çeşitliliğini artırma kapsamında İl Tarım, Gıda ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından 1000 adet gül ve 7500 adet çilek fidesi (Fotoğraf 3.3) hibe edilmiştir. (2015 Tarım Durum Raporu)

Fotoğraf 3.3. Ünye Merkez İlçesinde Çilek Üretim Alanları ve Çilek Fideleri

Ayrıca tarımsal faaliyetler bazında 2016 verilerine göre Ordu ilinde organik tarımla uğraşan çiftçi sayısı 710 kişidir. Ünye ilçesinde de Ordu ilinin genel tarım özelliklerine benzer özellikler görülmektedir. 2016 TUIK verilerine göre Ordu ili tarım kullanım alanları Meyveler alanının %96 il listenin ilk sırasında yer almaktadır. Bunlar içinde de Fındık, Kivi ve Ceviz meyveleri ön plana çıkmaktadır. Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Ekilen Alanı %3 ve Sebze bahçeleri alanının 0,25lik oranlara sahip oldukları belirlenmiştir (Şekil 3.6).

Şekil 3.6. Ünye İlçesi Tarım Kullanım Alanı Oranları

Ünye ilçesinde kullanılmakta olan ve tarımsal faaliyetleri kolaylaştırıcı makineler bulunmaktadır (Tablo 3.6). Yöredeki tarımsal faaliyetlerin genellikle bahçe tarımı şeklinde yapıldığı için pek tarım makinesi kullanılmamaktadır. En fazla kullanılan makineleri genellikle tarım alanları ilaçlama makineleridir.

Tablo 3.6. Ünye İlçesinde Aktif Olarak Kullanımda Tarım Makineleri ve Sayısı

Makine Türü	Sayısı
Pulluk	139
Döven	2
Mısır Silaj Makinesi	5
Fındık Harman Makinesi	143
Yem Hazırlama Makinesi	6
Sırt Pülverizatörü (Tarım İlaçlama Makinesi)	3360
Motorlu Pülverizatör (Tarım İlaçlama Makinesi)	355
Atomizör	213
Pompa	32
Yağmurlama Tesisi	6
Krema Tesisi	2
Süt Sağım Makinesi (Seyyar)	94
Römork	330
Toprak Burgusu	3
Çapa Makinesi	6
Motorlu Tırpan	2170
Yayık	430
Traktör Sayısı	590

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

3.2.1. Tahıllar

Orta iklim memleketlerinde yapılan tarım ürünü yetiştiriciliğini tahıl ekinler, sebze ve meyve ekinleri olarak iki ana grupta toplamak mümkündür (Tanoğlu,1969: 79).

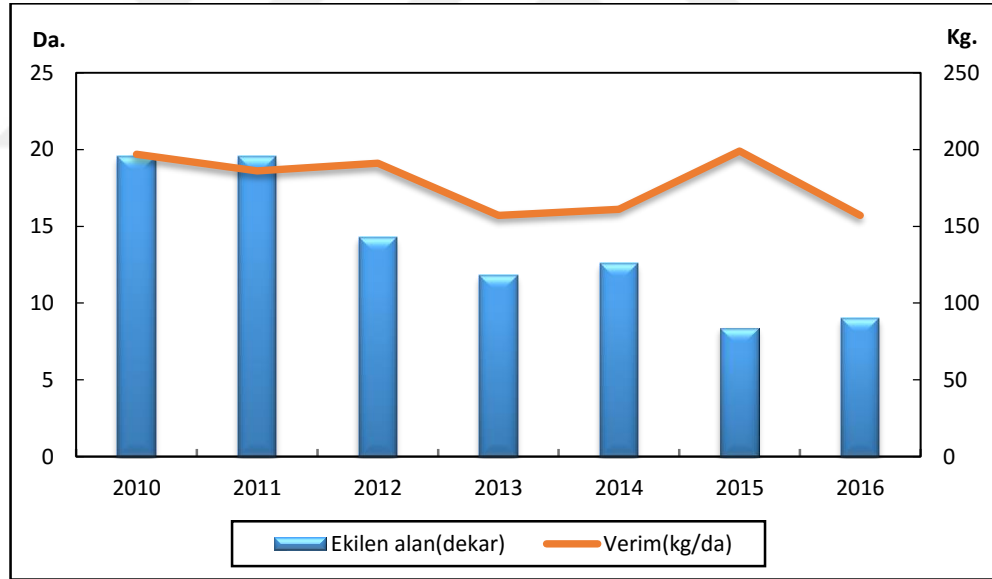
Ünye İlçesinde 2016 yılı verilerine göre, tarla tarım alanlarında mısır, buğday, yulaf, fig ve patates vb. üretilmektedir.

Tablo 3.7. Ünye İlçesinde Tahıl Grubunda Ekilen Alan Miktarı ve Verim Durumu (2016)

Tahıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ekilen alan (dekar)	19.558	19.548	14.287	11.807	12.558	8.372	9.007
Verim (kg/da)	197	186	191	157	161	199	157

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

2010-2016 yılları arasında tahıl ürünlerinin ekilen alanlarında önemli düşüş görülmektedir. Bu düşüşle orantılı olarak dekar başına alınan verimde, azalma söz konusudur. Bu düşüşün en önemli sebebi fındık yetiştiriciliğindeki ekonomik gelirin fazla ve devlet tarafından ödenen destek miktarının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. (Şekil 3.7, Tablo 3.7).

Şekil 3.7. Seçili Yıllarda Ünye İlçesinde Tahıl Ekilen Alan ve Verim Değerleri Göstergeleri

Mısır, sıcak ve nemli iklim bölgelerinin bitkisi (Doğanay, 2011: 63) olgunlaşma döneminde bol su istemektedir. (Koday, 2000: 317). Mısır tarımı yapılacak bölgelerde optimum sıcaklık değerleri, ekiliş sırasında 10 C°' den az ve yetiştirme devresi boyunca 20 ila 24 °C'den fazla olmamalıdır (Doğanay, 2007: 130). Ünye ilçesinde en önemli tahıl türünü oluşturan mısır ürünü oluşturmaktadır. Türkiye de 2016 yılı mısır üretimi

6.400.000 olarak gerçekleşmiştir. Ünye ilçesi ise 1.418 ton üretime sahiptir (Tablo 3.8). Mısır tahılının ekonomik yönden getirisinin az olması çalışma alanında yıldan yıla hem ekilen alan hem de üretim miktarında azalmaya yol açmaktadır. Diğer ilçeler göre Ünye ilçesindeki uygun yükselti ve sıcaklık şartları, halkın ekonomik getirisi yüksek ürünlere yönelmesine neden olmuştur.

Tablo 3.8. Ünye İlçesinde Tahıl Ürünleri Ekilen Alan ve Üretim Miktarları Değeri (2016)

Ürün Adı	Ekilen Alan (dekar)	Üretim (ton)
Mısır (Dane)	9,007	1.418
Mısır (Silaj Yem)	700	1,61
Patates	1.000	500,00
Buğday-Yulaf-Fiğ (Yem)	600	75,00

Kaynak: TÜİK ve İlçe Tarım, Gıda ve Hayvancılık Müdürlüğü verilerinden faydalanılmıştır.

3.2.2. Meyve Üretimi

Tarım sektöründe, çok kapasiteli bir üretim alanı ve ekonomik önemi giderek artmış bir faaliyettir. Bu tarım alanına yönelik her türlü teknik hizmet, üretim, değerlendirme ve pazarlama işlerine meyvecilik denir (Doğanay ve Çavuş, 2013:115). Meyve üretimi bahçe ve tarlalarda genellikle çok yıllık odunsu bitkilerin yetiştirilmesidir. Meyve üretiminde ki en önemli etkenlerden olan sıcaklık ve yağış, çalışma alanında optimal şartlarda gerçekleşmektedir. Bunun sonucunda ise alınan verim miktarı artmaktadır. Ünye ilçesinde 2010-2013 yılları arasında üretilen meyve miktarlarında artış görülmüştür. 2013-2014 yılları arasında geçmiş yıllara göre üretim miktarında ise düşüş gözlenmiştir. Meyve üretimi 2015 yılında ise üretim miktarında bakımından artış miktarı göstererek 1,055 tona çıkmıştır. 2016 yılında ise düşüş gözlenmiştir. (Tablo 3.9).

Tablo 3.9. Ünye İlçesi Meyve Üretim Miktarı ve Ağaç Sayısı

Ünye	Grup adı	Üretim (ton)	Toplam ağaç sayısı
2010	Meyveler (İncir ve Kivi)	716	22
	Turuncgiller	1,801	116,575
	Diğer Meyveler (Fındık Ceviz Elma, Armut vb.)	508,605	14,835,625
2011	Meyveler	800	22
	Turuncgiller	1,801	116,575
	Diğer Meyveler (Fındık Ceviz Elma, Armut vb.)	493,779	14,835,625
2012	Meyveler	1,025	24
	Turuncgiller	1,979	118,235
	Diğer Meyveler (Fındık Ceviz Elma, Armut vb.)	538,897	14835623,75
2013	Meyveler	897	24
	Turuncgiller	1,932	117,225
	Diğer Meyveler (Fındık Ceviz Elma, Armut vb.)	503,586	14,835,622
2014	Meyveler	454	24,55
	Turuncgiller	8,721	117,225
	Diğer Meyveler (Fındık Ceviz Elma, Armut vb.)	157,645	14,835,622
2015	Meyveler	1,055	25
	Turuncgiller	1,908	117,225
	Diğer Meyveler (Fındık Ceviz Elma, Armut vb.)	591,674	14,835,623
2016	İncir-Kivi	564	23
	Turuncgiller	1,979	119,725
	Diğer Meyveler (Fındık Ceviz Elma, Armut vb.)	620,882	14,835,623

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılmıştır.

Ünye ilçe merkezinde meyve üretimi incelendiği zaman, üretim miktarında yıldan yıla farklılaşmalar mevcuttur. Bu farklılaşma iklim özelliklerinin kötü ve çiftçi gelirleriyle yıldan yıla değişiklik göstermesiyle bağdaştırılarak açıklanabilir.

Meyve ürünleri arasında en önemli yetiştiricilik faaliyetini kivi ürünü oluşturur. Kivi genelde kışları ılıman, yazları sıcak ve nemli bir iklime ihtiyaç duymaktadır (Çavuş, 2016: 232). Kivi meyvesinin ana vatanı Çin'dir. Tür olarak sarılıcı, tırmanıcı ve yaprağını döken bir ılıman iklim bitkisidir. Orman altlarında doğal olarak yetişen bu bitkinin 50'den fazla türü olup, sadece 5 türün meyveleri yenilmektedir (Koday, 2000: 104) 2016 yılı Ordu ili kivi üretim miktarı 4.841 tondur (Tablo 3.10). Bu üretim miktarı ile Ordu İli, Türkiye'de kivi üretiminde ikinci sırada yer almaktadır. Çalışma alanında 2016 yılı kivi üretim miktarı 520 ton olarak belirlenmiştir. Yıllara göre kivi meyvesi yetiştiriciliğinde hedeflenen rekolte değerine ulaşılmamıştır (Tablo 3.10). Bunun temel sebebi biri, kivi ürünü yetişmesi için gerekli olan sıcaklık şartlarının oluşmamasıdır.

Tablo 3.10. Yıllara Göre Türkiye’de ve Ordu İlinde Kivi Meyvesi Yetiştiriciliği Değerleri

Yıllar	Türkiye’deki Toplam Kivi Ağacı Sayısı (Adet)	Türkiye’nin Üretim Miktarı (ton)	Ordu’nun Üretim Miktarı (ton)	Ordu’nun Türkiye’de ki Üretim Payı (%)	Ordu İli Ağaç Sayısı
1996	20.000	85	3	3,5	-
1997	44.000	190	4	2,1	-
1998	80.000	700	17	2,4	-
1999	116.000	840	26	3,1	-
2000	160.000	1.400	91	6,5	29.938
2001	225.000	2.350	282	12	34.100
2002	315.000	2.500	261	10,4	38.143
2003	485.000	5.500	1.113	20,2	97.595
2004	505.000	4.000	672	16,8	109.800
2005	570.000	8.000	1.396	17,5	110.740
2006	709.000	10.962	1.368	12,5	104.320
2007	875.000	15.242	1.964	12,9	101.584
2008	981.000	19.530	3.002	15,4	119.321
2009	962.000	23.689	4.048	17,1	133.837
2010	980.000	26.554	6.242	23,5	146.114
2011	1.039.000	29.231	5.951	20,3	149.036
2012	1.247.720	37.247	6.707	18	152.063
2013	1.292.791	41.635	6.070	14,6	167.153
2014	1.341.602	31.795	1.825	5,7	164.316
2015	1.506.382	41.640	6.263	15	166.956
2016	1.540.471	43.950	4.841	11	167.331

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılmıştır.

Portakal, mandalina, turunç, greyfurt, limon gibi meyveler turunçgiller grubunda yer almaktadır. Pek ekonomik değeri olmasa da Karadeniz bölgesi kıyı kesimlerinde turunçgil yetiştiriciliği görülmektedir (Doğanay ve Çavuş, 2013:147). Yıllık sıcaklık ortalamasının 10°C altında olmadığı ve 0°C altına düşmediği alanlarda yetiştirilebilir (Doğanay ve Coşkun, 2012: 282). Ünye Merkez ilçesinde aylık sıcaklık değerleri ortalaması turunçgil yetiştiriciliğine uygundur (Tablo 1.2). 2010-2016 yılları arasındaki üretim miktarları birbirine yakın değerler göstermektedir. 2014 yılında rekolte değerleri 8.721 tonluk değere yükselmiştir (Tablo 3.9).

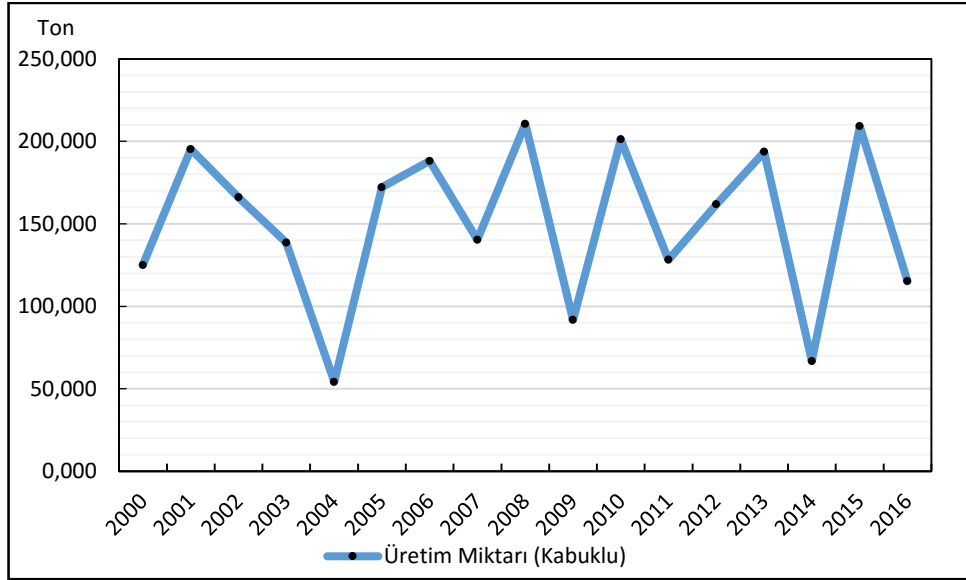
Diğer Meyveler (Fındık, Ceviz, Elma, Armut vb.) grubunda ise en çok dikkati çeken ürün fındık meyvesidir. Fındık meyvesinin üretim ve ticareti eskiden beri Türkiye ekonomine katkıda bulunan en önemli tarımsal faaliyetlerden biridir (Doğanay ve Çavuş, 2013:116). Toprak türünde seçici olmayan fındık meyvesi, olgunlaşma dönemi için optimum iklim şartlarına gerek duyar. Sıcaklığın kış aylarında 6-7°C altına düşmediği, yaz aylarında ise 25°C üstüne çıkmadığı şartlarda yetişmektedir (Bulut,

2006: 167) Yazın mevsiminin kuraklığı, bahar mevsiminde beklenmeyen don olayları ve dolu yağışları fındık rekoltesini önemli ölçüde etkilemektedir (Tablo 3.9). Ordu ilinin nüfusuna bakıldığında zaman nüfus toplamının yaklaşık %70-%80'lik kısmının bu meyve üretimiyle uğraştığı anlaşılmaktadır. Ayrıca yaşlı fındık ağaçlarının yenileme, zararlı otlarında temizlenmesi, budama ve aşılama eğitiminin uğraşan çiftçilere verilmesi alandan alınan verimin yükselmesine, üretimin artmasına ve ağaç sayısının çoğalmasına yol açmıştır. Mono kültür tarım halinde görülebilen fındık yetiştiriciliği (Güngördü, 2006: 379) yıllara göre fındık üretim miktarında azalış ve artış görülmektedir (Tablo 3.11, Şekil 3.8).

Tablo 3.11. Ordu İlinde Fındık Meyvesinin Yıllara Göre Üretim Miktarı

Yıllar	Fındık Üretim Miktarı
2000	125.000
2001	195.262
2002	166.031
2003	138.552
2004	54.170
2005	172.128
2006	188.060
2007	140.300
2008	210.583
2009	91.758
2010	201.183
2011	128.190
2012	161.735
2013	193.662
2014	66.762
2015	209.135
2016	115.203

Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılmıştır.

Şekil 3.8. Seçili Yıllarda Fındık Meyvesi Üretim Miktarı Gidişatı

Fındık alanlarının Ünye ilçesinde daha düşük yükseltilerde yetiştirme şartı bulması fındık tarımını Ünye ilçesinde daha avantajlı ve uygun hale getirmiştir. 2016 yılı Ordu ilinde kabuklu fındık üretim miktarı 115.203 ton olurken, bu üretim payı içinde Ünye ilçesinin üretim miktarı 15.665 ton olmuştur. Dağınık fındık ağacı sayısı Ünye ilçesinde 14 milyon âdetin üzerindedir. Kapama fındık bahçeliği 296.712 dekar olarak tespit edilmiştir. Kabuklu meyveler ağaç başına verimde 52 kg ile birinci sıradadır (Tablo 3.12)

Tablo 3.12. Fındık ve Ceviz Meyvesi İle İlgili Üretim Verileri

Ağaç Cinsi	(Dağınık) Ağaç Sayısı (adet)	(Kapama) Bahçe Alanı (dekar)	Ağaç Başına Ortalama Verim (kg)	Üretim (ton)
Fındık	14.835.600	296.712	52	15.665
Ceviz	12.550	190	25	313

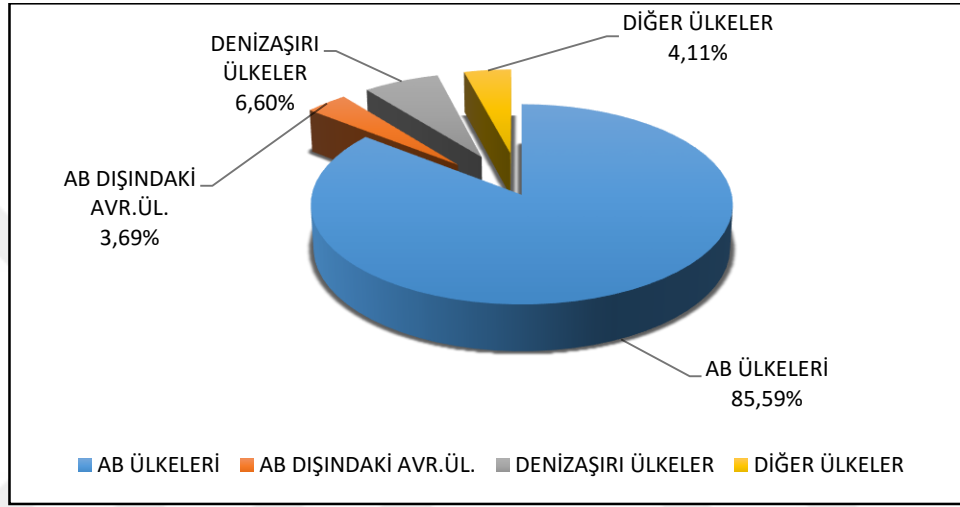
Kaynak: TÜİK verilerinden yararlanılmıştır.

Ordu ilinde üretilen fındıkların cinsinin ve kalitesinin Avrupa standartlarında üstünde olması ihracat sürecinin yolunu açmıştır. Dünya sıralamasında ihracatın en fazla yapıldığı kıta, Avrupa'dır. 2016 yılı Ordu ticaret borsası verilerine göre fındık meyvesi ihracat miktarı 3 milyon tonu aşmış durumdadır (Tablo 3.13, Şekil 3.9).

Tablo 3.13. Fındık Meyvesi İhracat Payı Değerleri

Karadeniz	2016 Ürünü (Ton/İç)	2015 Ürünü (Ton/İç)	Toplam (Ton/İç)	Değer Tutarı (\$)
Ab Ülkeleri	3.216,8	4.179,60	7.396,4	6.891,3547
Ab Dışındaki Avr. Ülkeleri	548,00	180,30	728,30	6.565,459
Denizaşırı Ülkeler	190,30	322,50	512,80	4.713,561
Diğer Ülkeler	132,60	200,60	333,20	3.130,282
Toplam	4.087,7	4.883,0	8.970,7	83.322,849

Kaynak: Ordu Ticaret Borsası 2016

Şekil 3.9. Ordu İli Fındık İhracatındaki Ülkelerin Toplam Payı (2016)

Sert kabuklulardan Ceviz meyvesi, Ünye ilçesinde 2016 yılı itibariyle 12.550 adet ağaca sahiptir. 190 dekar alan kaplayan bu meyve ağaçlarının 2016 yılı üretim miktarı 313 tondur (Tablo 3.12). Ünye ilçesinde bitkisel üretim desteklemeleri kapsamında fındık meyvesi üretiminde 12.906 işletme destek almaktadır (Tarım Çalışma Raporu, 2015: 31)

Ünye ilçesinde yukarıda sözü edilen ve gelir getirici meyve çeşitlerinin yanı sıra İncir, Elma, Armut, Erik, Kiraz, Dut, Kestane, Trabzon Hurması, Ayva, Yeni Dünya, Şeftali Vişne ve Nar meyveleri de yetişmektedir (Tablo 3.14).

Tablo 3.14. Ünye İlçesi Yumuşak Çekirdekli Meyve Üretimi Değerleri

Cinsi	Dağınk Ağaç Sayısı (adet)	Ağaç Başına Ortalama Verim (kg)	Üretim (ton)
İncir	10.750	30,00	322,50
Elma	33.251	30,00	997,53
Armut	19.875	30,00	596,25
Erik	11.375	20,00	227,50
Kiraz	8.756	10,00	87,56
Dut	9.250	20,00	185,00
Kestane	9.051	15,00	135,76
Trabzon Hurması	9.801	50,00	490,05
Ayva	8.300	20,00	166,00
Yeni Dünya	1.750	10,00	17,50
Şeftali	1.325	20,00	26,50
Vişne	2.421	10,00	24,21
Nar	1.721	10,00	17,21
Limon	1.115	10,00	11,15
Portakal	1.751	10,00	17,51
Mandalina	3.121	10,00	31,21

Kaynak: İlçe Tarım, Gıda ve Hayvancılık verilerinden faydalanılmıştır.

3.2.3. Sebze Üretimi

Sebze tarımı olarak ta adlandırılan, çoğunlukla pişirilerek, bazıları da yaş ve çiğ olarak beslenmede tüketilen ile bunların danelerine sebze denir (Doğanay ve Çavuş, 2013:67). Açıkta sürdürülmekte olan sebzecilik faaliyetlerinin yanı sıra yol sistemlerinin gelişmesi, pazarlama ağlarında zaman-mesafe yaklaşması, entansif yetiştirme yöntemlerinin belirlenmesiyle örtü altı sebze ve meyvecilik faaliyetleri gelişmektedir (Fotoğraf 3.4).

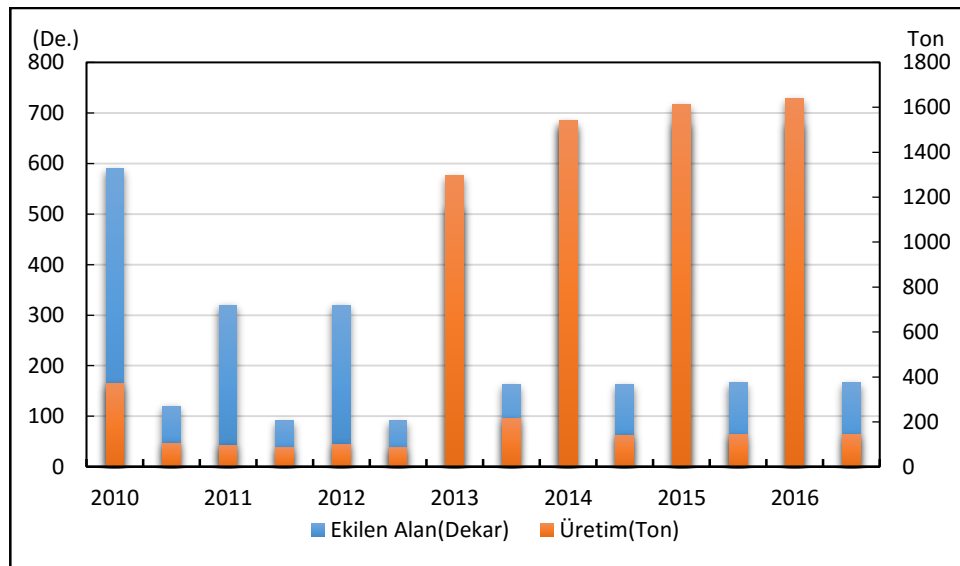
Fotoğraf 3.4. Ünye Merkez İlçesinde Sebze Üretim Alanları ve Örtü Altı Sebze Üretimi

Ordu ilinde sebzeçilik faaliyetleri ve sebze üretiminde toplam ekilen alan bakımından önemli bir değişim göstermemiştir. Kök ve yumru sebzeler grubunu soğan, sarımsak, pırasa ve şalgam oluşturmakta olup üretim miktarında bir değişim gözlenmemiştir (Tablo 3.15). Meyvesi için yetiştirilen sebzeler grubunu oluşturan domates, biber vb. ürünlerdir. Bu grubun toplam ekilen alanın genişlemesiyle birlikte toplam üretim miktarında yıllık artışlar gözlenmektedir. Diğer sebzeler grubu içinde kara yaprak lahana ilin gastronomi kültürü içinde ve tüketim açısından önem arz ettiği için yıllık yaklaşık 4.5 tonluk bir üretim mevcuttur.

Tablo 3.15. Seçili Yıllarda Ünye İlçesi Sebze Ekiliş Alanı ve Üretim Miktarı Değerleri

Yıl	Grup adı	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Yıl	Grup adı	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)
2010	Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler	590	369	2011	Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler	320	96
	Diğer Sebzeler (Başka Yerde Sınıflandırılmamış)	120	106		Diğer Sebzeler	91	84
2012	Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler	320	100	2013	Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler	516	1297
	Diğer Sebzeler	91	84		Diğer Sebzeler	163	214
2014	Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler	676	1542	2015	Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler	682	1614
	Diğer Sebzeler	163	142		Diğer Sebzeler	166	144
2016	Meyvesi İçin Yetiştirilen Sebzeler	682	1638	Meyvesi İçin Yenilen Sebzeler: Barbunya Fasulye (Taze), Fasulye (Taze), Domates (Sofralık), Hıyar (Sofralık), Bezelye (Taze) Diğer Sebzeler: Marul, Lahana			
	Diğer Sebzeler	166	144				

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

Şekil 3.10. Seçili Yıllarda Ünye İlçesinde Sebze Ekiliş Alanı ve Toplam Üretim Miktarı

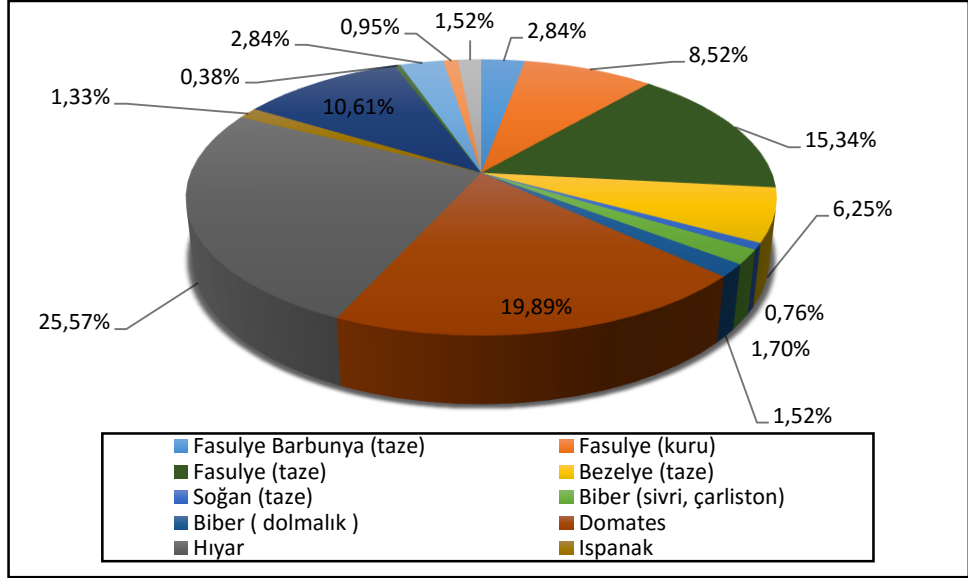
Ünye ilçesinde gerçekleşmekte olan sebzeçilik faaliyetleri, meyvecilik faaliyetlerinden farklı olarak sadece geçim türü olarak görülmektedir. Yıllık üretim miktarı incelendiğinde bazı yıllarda artış ve azalışlar görülse de miktar bazında artış devam etmiştir (Şekil 3.10).

İlçe tarım, gıda ve hayvancılık müdürlüğünde yapılan mülakatlar sonucunda, merkez ilçe dâhil olmak üzere gerek meyvecilik gerekse sebzeçilik konusunda gübre, mazot, tohum desteği verilmektedir. Ünye ilçesinde, Barbunya, Fasulye, Bezelye, Soğan, Biber (sivri, çarliston), Biber (dolmalık), Domates, Hıyar, Ispanak, Marul (kıvırcık), Maydanoz, Patlıcan, Pazı ve Pırasa sebzeleri üretilmektedir. 2016 yılında Sebzeler arasında en fazla verim 135 bin ton ile hıyar sebzelerinden elde edilmiştir. Taze fasulye sebzelerinin ekim alanı 270 dekar olmasına rağmen üretim rekoltesi düşüktür (Tablo 3.16, Şekil 3.11)

Tablo 3.16. Ünye İlçesinde Ürünlere Göre Sebzeçilik Faaliyeti Değerleri

Ürün Adı	Ekilen Alan (dekar)	Üretim (ton)
Fasulye Barbunya (taze)	50	15,00
Fasulye (kuru)	150	45,00
Fasulye (taze)	270	81,00
Bezelye (taze)	110	33,00
Soğan (taze)	20	4,00
Biber (sivri, çarliston)	30	9,00
Biber (dolmalık)	20	8,00
Domates	70	105,00
Hıyar	90	135,00
Ispanak	10	7,00
Marul (kıvırcık)	70	56,00
Maydanoz	10	2,00
Patlıcan	30	15,00
Pazı	10	5,00
Pırasa	40	8,00

Kaynak: İlçe Tarım, Gıda ve Hayvancılık verilerinden faydalanılmıştır.

Şekil 3.11. Ünye İlçesinde Sebze Çeşitlerinin Üretim Oranları

3.2.4. Hayvancılık

Tarımsal faaliyetlerle birlikte ele alınması gereken hayvancılık faaliyetleri, adeta bir bütünü oluşturan parçadır. Ordu ilinde yaygın olarak gerçekleştirilen yaylacılık faaliyetleriyle bağlantılı olarak hem hayvancılık hem de hayvansal ürün üretimi açısından oldukça zengindir. Bu faaliyetler tek başına veya toprak ürünleriyle beraber halkın yaşantısında primer faaliyet olarak değerlendirilir (Darkot, 1968: 131). Büyükbaş hayvanların etinden, sütünden ve derisinde yararlanıldığı gibi, ülkemizde özellikle arızalı ve küçük parsellerden oluşan (Örn: Karadeniz Bölgesi) tarım alanlarında at, öküz, eşek, katır türü hayvanların gücünden yararlanılmaktadır. Hayvancılık arazi üzerinde, çiftlik içinde yapılan bir iştir ve bütün yönleriyle bir zirai üretim faaliyetidir (Koday, 2005: 2-4).

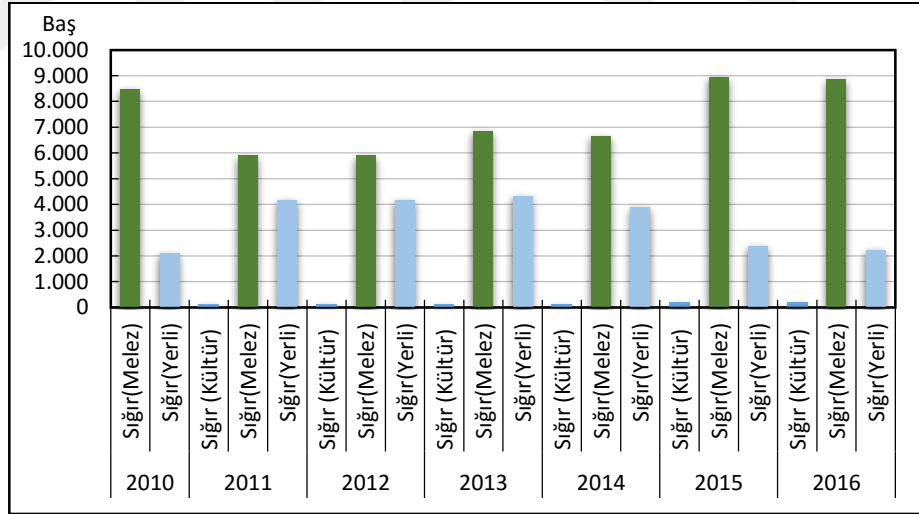
3.2.4.1. Büyükbaş Hayvancılık

Ünye ilçesinde büyükbaş hayvancılık faaliyetlerinin türü incelendiğinde, sadece sığır yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ünye ilçesinde büyükbaş hayvan sayısı bakımından kültür ırkı, diğer ırk türlerine göre azdır (Tablo 3.17). 2016 yılı verilerine göre, 8871 başla sığır melez ırkı birinci sırada yer almaktadır. Genç ve yavru olarak nitelendirilen büyükbaş hayvanların toplam sayısında 2015 ve 2016 yıllarında büyük bir artış görülmektedir (Şekil 3.12).

Tablo 3.17. Ünye İlçesinde Türlerine Göre Hayvan Sayısı (baş) ve Süt Üretim Miktarı

Yıl	Hayvan Adı	Yetişkin	Genç-Yavru	Toplam	Sağılan hayvan sayısı (baş)	Süt (Ton)
2010	Sığır (Melez)	8,155	335	8,490	5,705	15,888,704
	Sığır (Yerli)	2,050	70	2,120	1,436	1,926,441
2011	Sığır (Kültür)	90	30	120	68	244,350
	Sığır (Melez)	5,660	240	5,900	3,947	10,991,003
	Sığır (Yerli)	4,040	120	4,160	2,862	3,840,804
2012	Sığır (Kültür)	83	34	117	61	221,544
	Sığır (Melez)	5,660	240	5,900	3,947	10,993,509
	Sığır (Yerli)	4,040	120	4,160	2,858	3,834,765
2013	Sığır (Kültür)	84	36	120	60	218,286
	Sığır (Melez)	6,547	303	6,850	4,576	12,743,046
	Sığır (Yerli)	4,206	129	4,335	2,973	3,989,363
2014	Sığır (Kültür)	78	30	108	59	211,770
	Sığır (Melez)	6,371	275	6,646	4,545	12,657,825
	Sığır (Yerli)	3,803	117	3,920	2,693	3,613,738
2015	Sığır (Kültür)	126	60	186	86	312,768
	Sığır (Melez)	5,764	3,171	8,935	3,792	10,559,885
	Sığır (Yerli)	1,658	726	2,384	1,173	1,573,763
2016	Sığır (Kültür)	112	60	172	70	254,124
	Sığır (Melez)	5,699	3,171	8,870	3,789	10,552,365
	Sığır (Yerli)	1,586	652	2,238	1,121	1,503,711

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

Şekil 3.12. Ünye İlçesi Büyükbaş Hayvan Sayısı (2010-2016)

Büyükbaş hayvan ürün üretiminde, süt ürünleri miktarı 2010-2016 yılları arasında 10 milyon tonun üzerinde üretim gerçekleşmiştir. 2016 yılında Ünye ilçesinde kesilen büyükbaş hayvan sayısı 2159 olup, elde edilen kırmızı et miktarı 303,710 dur. Elde edilen ürün miktarı bakımında en fazla değere 1 yaş üzeri tosun türü sahiptir (Tablo 3.18).

Tablo 3.18. Ünye İlçesinde Kesilen Büyükbaş Hayvan Sayısı ve Kırmızı Et Üretimi (2016)

Hayvan Adı	Kesilen hayvan sayısı (baş)	Et (ton)	Deri (baş)
Dana (0-12 erkek ve dişi)	200	20,000	220.00
Düve (12 aydan büyük yavru lamamış dişi)	338	40,560	371.00
Tosun (12 aydan büyük)	1.142	171,300	1192.00
İnek (yavru lamamış dişi)	479	71,850	526.00
Toplam	2159	303,710	2309

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

Büyükbaş hayvancılık faaliyetleri, Ünye ilçesinde entansif olarak gerçekleştirilmektedir. Yöre halkının yanı sıra, Suriye de meydana gelen iç karışıklardan dolayı buraya göç eden kişiler çoban olarak çalışmakta ve bu faaliyetlere katkıda bulunmaktadır (Fotoğraf 3.5).

Fotoğraf 3.5. Ünye İlçesinde Büyükbaş Hayvancılık Faaliyetleri

3.2.4.2. Küçükbaş Hayvancılık

Ünye ilçesinde, en önemli türü koyun yetiştiriciliği oluşturmaktadır. Küçükbaş hayvan grubuna dâhil olan keçi yetiştiriciliği ise, Ünye ilçesinde sayıca diğer türlere

göre çok azdır. Otlatma faaliyetlerinin çoğu yaylalarda gerçekleştirilmektedir (Fotoğraf 3.6).

Fotoğraf 3.6. Perşembe Yaylasında, Yaylayan Küçükbaş Hayvanlardan Görünüm

TÜİK’ ten elde edilen verilere göre keçi sayısı bilgileri, sadece 2014 yılında tutulmuştur (Tablo 3.19). 2009 yılında küçükbaş kırmızı et üretimi 2,332 ton olarak gerçekleşmiştir. Günümüzde küçükbaş hayvancılık et üretim miktarı ve kesim verileri TÜİK tarafından tutulmamaktadır.

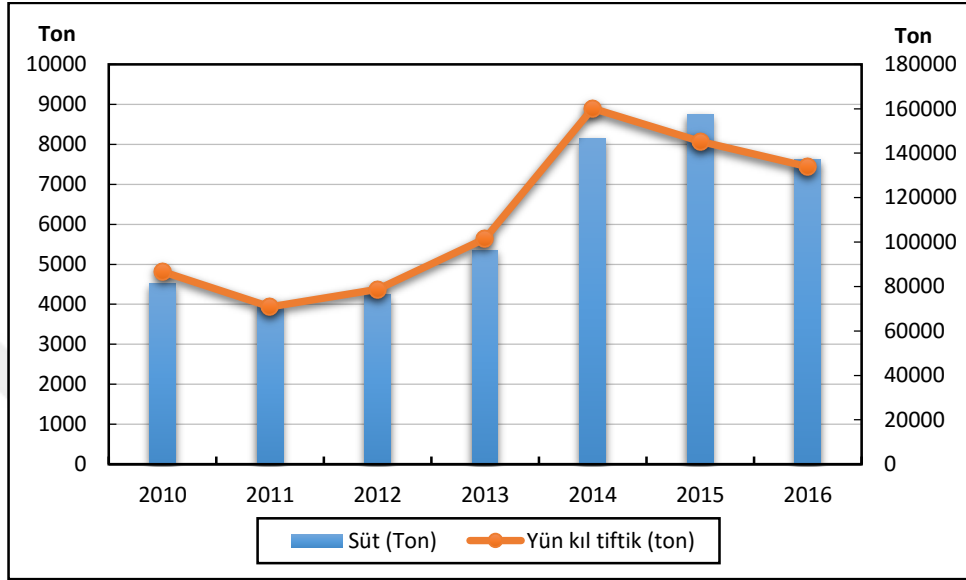
Ünye ilçesinde et üretimi dışında süt, eşya ve giysi yapımı için kullanılan yün kıl üretimi de yapılmaktadır. Bu üretim ve genel otlatma Ünye ilçesinde 2016 yılında 137,077 ton süt ve 7,438 ton yün üretimi gerçekleşmiştir (Tablo 3.19).

Tablo 3.19. Ünye İlçesi Küçükbaş Hayvancılık Faaliyet Değerleri

Yıl	Hayvan Adı	Yetişkin	Genç-Yavru	Toplam	Sağılan hayvan sayısı (baş)	Süt (Ton)	Kırkılan hayvan sayısı (baş)	Yün kıl tiftik (ton)
2010	Koyun (Yerli)	1,850	900	2,750	1,044	81,432	2,750	4813
2011	Koyun (Yerli)	1,550	700	2,250	914	71,253	2,250	3938
2012	Koyun (Yerli)	1,700	800	2,500	979	76,343	2,500	4375
2013	Koyun (Yerli)	2,170	1,055	3,225	1,235	96,361	3,225	5644
2014	Koyun (Yerli)	3,335	1,748	5,083	1,877	146,374	5,083	8895
	Keçi (Kıl)	2,270	870	3,140	155	13,968	258	0,247
2015	Koyun (Yerli)	3,235	1,377	4,612	2,018	157,435	4,612	8071
2016	Koyun (Yerli)	2,900	1,350	4,250	1,757	137,077	4,250	7438

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

Hayvancılık üzerinde iklim, bitki örtüsü gibi doğal coğrafi koşullar egemen olduğu gibi, dini inanışlar, gelenek-görenekler, ekonomik faaliyetler de etkili olmaktadır (Bulut, 2006: 190). Dini inanışlar anlamında bağdaştırmak gerekirse, Müslüman ülkelerin genelinde domuz yetiştiriciliği ve et üretimi yapılamamaktadır. Buna bağlı olarak Ordu ili genelinde domuz yetiştiriciliği görülmemektedir.

Şekil 3.13. Küçükbaş Hayvanlardan Elde edilen Süt ve Yün Miktarı Göstergeleri

Yörede çok fazla olmasa da yük ve çeki hayvanı sayısının toplam miktarı 295 baştır. Bunun 45'i at, 120'si katır, 132'si eşek' tir (Tablo 3.20).

Tablo 3.20. Ünye İlçesi Yük ve Çeki Hayvanı Sayısı (2016)

Hayvan Adı	Yetişkin (baş)	Genç-Yavru (baş)	Toplam
At	32	13	45
Katır	67	53	120
Eşek	92	38	130

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

3.2.4.3. Kümes Hayvancılığı

Evcil hayvan yetiştiriciliği, çiftçilik olarak, daha çok tavukçuluk ya da kümes hayvancılığı şeklinde tanımlanır (Doğanay ve Çavuş, 2013: 67). Çeşitli şekillerde gözükmekte olan bu hayvanların barınak yerleri genellikle teknik donanıma sahip alanlardır (Doğanay ve Coşkun, 2012: 408-409). Kırmızı et yetersizliğinin olduğu alanlarda et ihtiyacının giderilmesi için alternatif bir biçimde geliştirilmektedir (Bulut,

2006: 198). Bazı alanlarda ise modern yöntemlerin dışında da gelişebilmektedir (Koday, 2005: 2-4).

Ünye Merkez ilçesinin bazı kesimlerinde mesken tiplerinden kaynaklanan avantajlardan biri, küçük çapta hayvancılık yapımına uygunluk taşımalarıdır. Bazı mahallelerde ev eklentisi biçiminde yapılmış, genellikle de olumsuz hava koşullarından etkilenebilecek, etrafı teller ile çevrili, alanlar oluşturulmuştur (Fotoğraf 3.7). Genellikle tavuk yetiştiriciliği yapılan ilçede, yumurta ve beyaz et üretim mevcuttur. Modern şartlarda da gerçekleştirilebilen kümes hayvancılığı faaliyetleri özellikle beyaz et ihtiyacını karşılamak amacıyla et tavuğu (broyler tavukçuluk) olarak yapılmaktadır.

Artan nüfus sayısının temel beslenme ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla alanda gün geçtikçe üretim daha fazla artmaktadır. 2010 ve 2016 yılları arasında et tavuğu ve yumurta tavuğu miktarlarında artış görülmektedir (Tablo 3.20). 2016 yılı broyler tavuğunda elde edilen beyaz et miktarı 116 bin tondur.

Tablo 3.21. Ünye İlçesinde Türlere Göre Kümes Hayvanı Sayısı

Yıl	Hayvan Adı	Mevcut sayı	Yıl	Hayvan Adı	Mevcut sayı
2010	Yumurta Tavuğu	25,000	2011	Yumurta Tavuğu	25,000
	Hindi	40		Hindi	40
	Ördek	70		Ördek	70
2012	Et Tavuğu	18,500	2013	Et Tavuğu	30,000
	Yumurta Tavuğu	25,000		Yumurta Tavuğu	22,500
	Hindi	150		Hindi	100
	Ördek	250		Ördek	350
2014	Et Tavuğu	81,000	2015	Et Tavuğu	59,000
	Yumurta Tavuğu	25,500		Yumurta Tavuğu	13,355
2016	Et Tavuğu	58,900		Hindi	35
	Yumurta Tavuğu	53,500	Broyler tavuk yetiştiriciliği verileri 2014 yılında dâhil edilmiştir.		
	Hindi	33			

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

Fotoğraf 3.7. Ünye İlçesinde Ev Eklentisi Durumdaki Tavuk Kümesi

3.2.4.4. Arıcılık

Esas amacı bal ve balmumu üretmek olan hayvan yetiştirme etkinlik alanına arıcılık denir (Doğanay ve Çavuş, 2013: 200).

Arıcılığın diğer ekonomik faaliyetlere karşı üstün kılan en önemli özelliği toprağa bağımlı olmadan, az emek ve sermaye ile yapılabilmesi, kısa sürede fazla gelir getiren bir tarımsal faaliyet olduğu üzerinde durmaktadır (Aktaran Bulut, 2006: 200).

Karadeniz bölgesi yayla kuşağında yer almakta olan Ünye Merkez İlçesi, bulunduğu konum itibarıyla iklim koşullarının uygun olması ve bitki türü bakımından çeşitlilik göstermesi arıcılık faaliyetlerinin yoğun bir şekilde yapılmasına zemin hazırlamıştır. Ordu ili arı yetiştiriciliği, 16.278 ton üretim miktarı ile bal, balmumu üretiminde Türkiye’de 1. Sıradadır. İldeki göçebe arıcılığın varlığı, İl tarım ve hayvancılık müdürlüğünün bal üretimi, arı yetiştiriciliği ve çeşitli devlet teşvikleri, desteklemeleriyle hayvansal üretim alanında bal ve balmumu üretimi, diğer ürünlere nazaran oldukça fazladır. Ünye ilçesi flora türü bakımından orman güllerinden, kestane vb. bitkilerden polen toplayan arıların beslenme alanıdır. Deli bal olarak bilinen bal ve bir yıl boyunca bekletilen bal türü Ordu ilinde yaygın biçimde üretilmektedir (Koday, 2005: 81). Çalışma sahasında gezici arıcılıkta yapılmaktadır (Fotoğraf 3.8) 2016 yılında arıcılık faaliyetlerinin geliştirilmesi amacıyla Ordu ili genelinde Ana arı üretimi, arı sütü üretimi eğitimleri verilmiştir.

Fotoğraf 3.8. Ünye İlçesinde Arıcılık Faaliyetleri

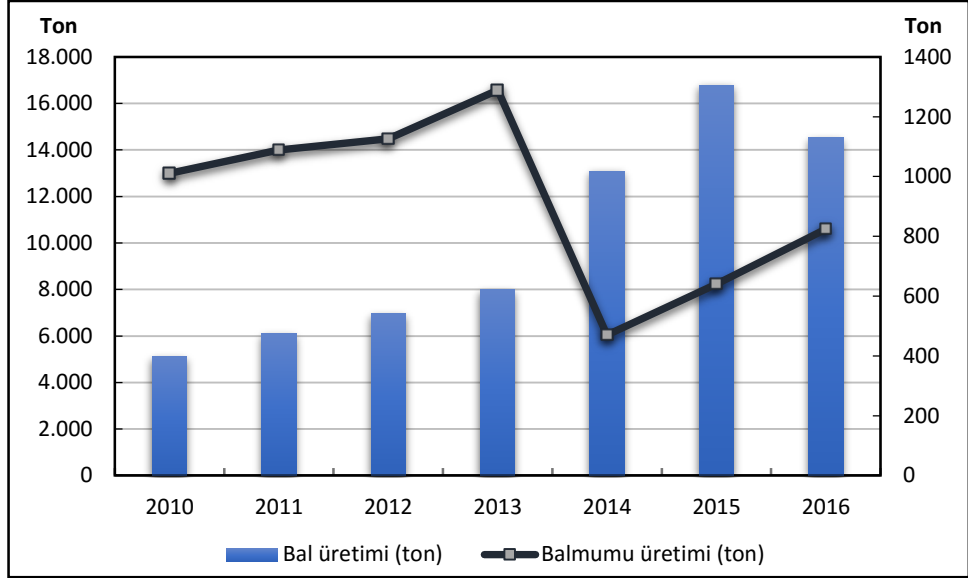
2013 yılında Ordu ilinin büyükşehir belediyesi statüsü kazanmasıyla, köy statüleri geçerliliğini yitirerek, yapılan sayımlar arıcılık yapan işletmeler olarak değiştirilmiştir (Tablo 3.22).

Tablo 3.22. Ünye İlçesi Arıcılık Ürünleri Üretim Miktarı ve Kovan Sayısı

İlçe Adı	Hayvan Adı	Arıcılık yapan köy sayısı (adet)	Arıcılık yapan işletme sayısı (adet)	Yeni kovan sayısı	Eski kovan sayısı	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
2010	Arıcılık	40	-	26.581	0	26.581	398	13,000
2011		33	-	31.683	0	31.683	475	14,000
2012		33	-	36.191	0	36.191	542	14,475
2013		-	205	41.415	0	41.415	621	16,566
2014		-	192	35.698	0	35.698	1.018	6,048
2015		-	204	44.191	0	44.191	1.305	8,233
2016		-	207	45.226	0	45.226	1.130	10,600

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

2016 yılında Ünye ilçesinde arıcılık faaliyeti yapan 207 işletme bulunmaktadır. 2016 yılında bal üretim miktarı ise 1.130 tonu aşmıştır. Bal mumu üretiminde ise yıldan yıla, artış ve azalışlar görülmektedir (Şekil 3.12).

Şekil 3.14. Ünye İlçesi Bal ve Balmumu Üretim Göstergeleri

3.2.4.5. Su Ürünleri

Diğer hayvan yetiştiriciliği türlerinin yanı sıra, su ürünleri yetiştiriciliği genel anlamda önemli bir hayvancılık faaliyeti olarak görülmektedir. Su ürünleri yetiştiriciliği, tarımın bir formudur ve esasen kırsal bir endüstri olarak %95 düzeyinde kırsal alanlarda gerçekleşen faaliyetleri içerir (Yavuzcan vd. 2010: 768). Ordu ili genelinde su ürünleri üreticiliği gelişmektedir. Genellikle kafes balıkçılığı olarak yapılmaktadır. Eski adıyla Vona olarak bilinen Perşembe ilçesinin kıyı şeridinde, Vona koyu olarak adlandırılan alanda kafes balıkçılığı yapılmaktadır (Fotoğraf 3.9) Alanda 4 adet işletmenin faaliyet gösterdiği bilinmektedir (Öztaş ve Balık, 2012: 288).

Fotoğraf 3.9. Perşembe İlçesinde Kafes Balıkçılığı

Su ürünleri üretimi, diğer tarımsal faaliyetlerde olduğu gibi, yer aldığı ekosistem üzerinde bir etkiye sahiptir. Karadeniz’e kıyısı bulunan Ünye İlçesinde de su ürünleri avcılığı yapılmaktadır. Ünye İlçesinde üretilen su ürünü miktarı açısından en büyük pay levrek balığına aittir (Tablo 3.23). Ünye ilçesinde ruhsatlı 5-10 m uzunluğunda 40 balıkçı teknesi ve 238 balıkçı barınağı bulunmaktadır (Fotoğraf 3.10).

Tablo 3.23. Ünye İlçesi Su Ürünleri Üretimi

Yıl	Tür	Miktar (Ton)
2010	Alabalık (İç su)	198
2011		256
2012		192
2013		203
2010	Alabalık (Deniz)	617
2011		667
2012		617
2013		620
2010	Levrek (Deniz)	541
2011		623
2012		600
2013		755
2014		851
2015		1689
2014	Alabalık (Gökkuşluğu) (İç su)	200
2015		175
2015	(Sivri Burun Karagöz)	50
2014	Alabalık (Gökkuşluğu) (Deniz)	342
2015		654

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

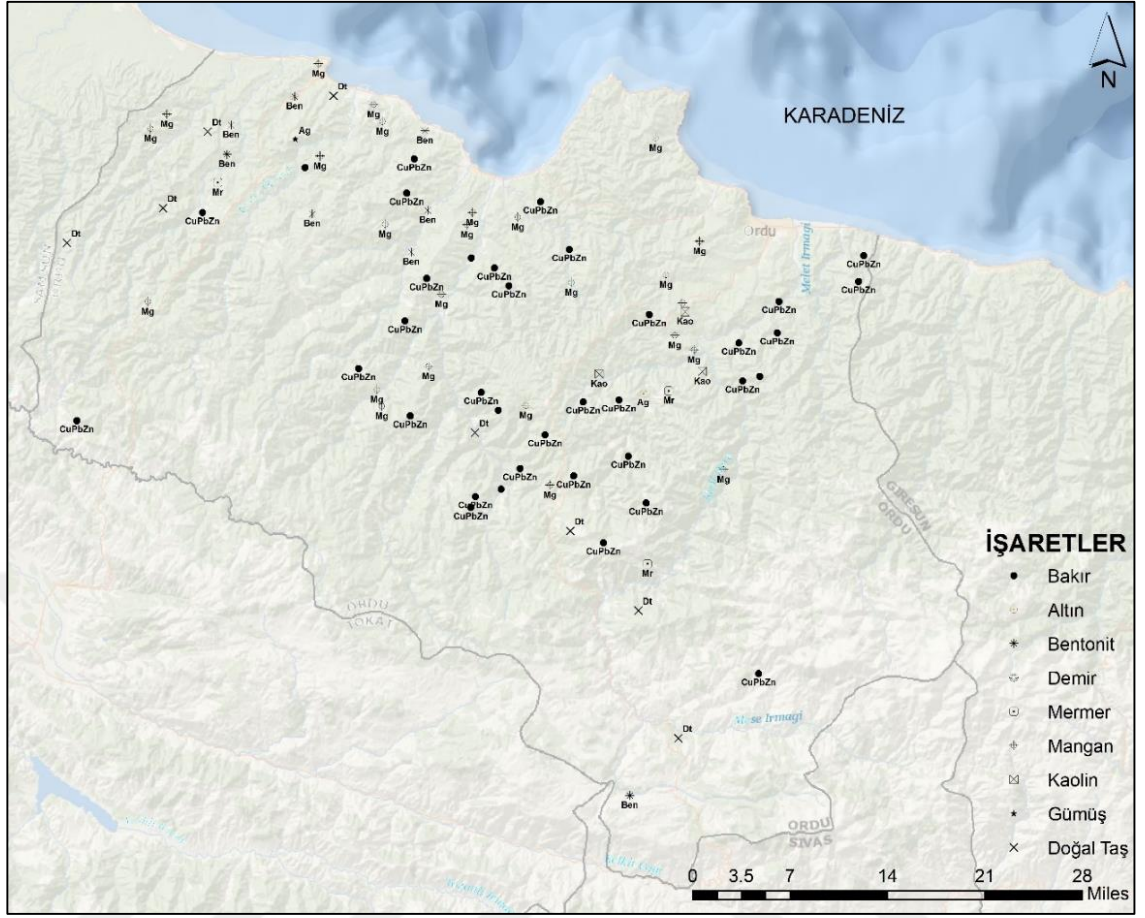
Fotoğraf 3.10. Ünye İlçesinde Yer Alan Bazı Balıkçı Teknelerinden Görünüm

3.3. MADENCİLİK

Ordu ve Giresun yöresinin maden açısından zengin olduğu ve tarih öncesi çağlardan beri yörede maden işletmeciliği yapıldığı bilinmektedir. Milattan önceki dönemlerde yörede sadece demir madeni işletmeciliği yapılırken, Osmanlı Devleti döneminde XIX. yüzyıla gelindiğinde yörede demir haricinde bakır, gümüş, kireç taşı ve kurşun, manganez, mermer, maden suyu gibi madenlerin de işletilmeye başlandığını görülmektedir (Saylan, 2009: 167). Osmanlı döneminde Ünye kazasının ise demir madenleriyle meşhur olduğunu ve yöre halkının demircilik ile meşgul olduğunu söylemektedir (Texier,2002: 204). Cumhuriyet döneminden günümüze kadar demir işletmesi gerçekleştirilmektedir.

Ünye ilçesinde madencilik faaliyetlerinin gelişmesine yardımcı olan kuruluş Ünye madencilik AŞ.'dir. Ünye ilçesindeki en önemli madencilik türü ise bentonit madeni olarak adlandırılan bir çeşit kil türüdür. Yapılan çalışmalar ve Ünye limanının varlığıyla çıkarılan madenin %70'lik kısmı yurtdışına ihraç edilmektedir. Ünye madencilik şirketinde yapılan mülakatlarda bentonit rezerv miktarının 5 milyon ton, muhtemel rezerv miktarının ise 10 milyon ton olduğu aktarılmıştır. Ayrıca işletme ocaklarının ve depo alanlarının Ünye limanına yakın bir alanda yer almasından dolayı lojistik dağıtım anlamında kolaylık sağlamaktadır. MTA tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda Ünye ilçesinde 5 adet bentonit sahası keşfedilmiştir. Bunlardan Ünye-Fatsa-Kavaklar Sahası, Ünye-Fatsa-Keşköy Sahası, Ünye-Fatsa-Emineli Sahası, Ünye-Fatsa-Ahizetli Sahası işletmeye açıktır. Ancak Ünye-Fatsa-Tavkutlu-Gölcüğe Sahaları işletme açısından uygun değildir. Ayrıca ilçede yapılan mülakatlarda, Erenyurt mahallesi sınırları içinde, altın madeni işletmesinin yer almaktadır.

Ünye merkez ilçesi sınırları dâhilinde bentonit üretiminin yanı sıra bakır ve mermer (Ünye taşı) çıkarımı da yapılmaktadır.

Harita 3.2. Ordu İli Maden Varlığı (MTA verilerinden yararlanılmıştır)

3.4. SANAYİ FAALİYETLERİ

Değişik hammaddelerin ve yarı işlenmiş malların, fabrikalarda işlenerek, kullanılabilir mallar durumuna getirilmesi üretim faaliyet ve tekniklerine sanayi ya da endüstri denir (Doğanay ve Çavuş, 2013: 383). İnsanların başlıca ekonomik faaliyetlerinden birisi, kalkınma ve küreselleşmenin motoru, sanayidir (Tümertekin ve Özgüç, 2013: 339). Sanayi bölgelerinin yer seçimi çok önemlidir. Sanayi bölgelerinin gelişimi ve hinterland alanlarının büyümesine katkıda bulunan başlıca etkenler “sanayi tesis yerini tayin eden etkenlerde meydana gelen değişimler” şeklinde belirtilebilir (Tümertekin, 1959: 16-52). Bu değişiklikleri ise sanayi, hammadde, üretim, ulaşım, işgücü, sermaye ve pazar şartları önem arz etmektedir (Doğanay ve Çavuş, 2013: 383). 2012 yılında 28328 sayılı resmi gazetede yayınlanan, yatırımlarda devlet yardımları hakkındaki karara göre, Gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, Vergi indirimi, Sigorta primi işveren hissesi desteği, Yatırım yeri tahsis, Faiz desteği, KDV iadesi,

Gelir vergisi stopajı desteği, Sigorta primi desteği olarak sanayi faaliyetlerin devlet tarafından desteklenmesi kararlaştırılmıştır (URL-5).

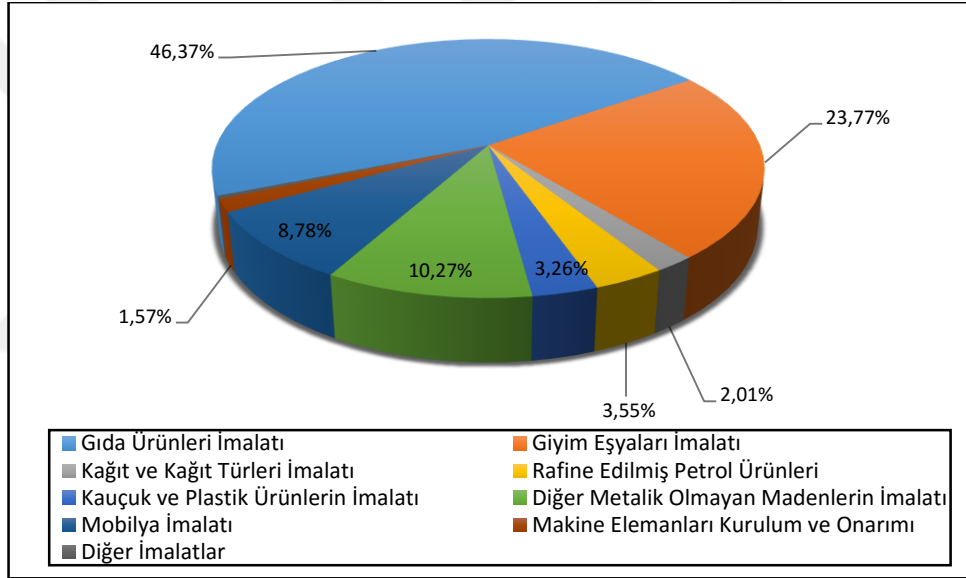
Ordu ili, devlet tarafından desteklenmekte olan yatırım teşvik uygulamalarında 5. Dereceden Sanayi bölgesinde bulunmaktadır. Devlet bu destekler kapsamında Ordu ilinde açılacak olan, sanayi kurum ve kuruluşları için 500.000 TL ile 1.000.000 TL aralığında destekte bulunmaktadır (URL-6). İl genelinde Ordu ve Fatsa organize sanayi bölgesi olmak üzere, iki adet organize sanayi bölgesi yer almaktadır. 2016 yılı itibariyle yer seçimi aşaması tamamlanan ve yapımı süren iki adet organize sanayi alanı bulunmaktadır. Bunlardan biri, Altınordu İlçesi Karaağaç Köyü Beybükü mevki ile Ulubey İlçesi Güzelyurt Köyü Kayabaşı mevkiindeki yaklaşık 90 hektar büyüklüğündeki alan planlanan ve OSB yetersizliği amacıyla yapılan ikinci organize sanayi bölgesidir. Bir diğer sanayi bölgesi ise araştırma sahasını oluşturan Ünye Merkez İlçesinde Killik Mahallesi mevkiine, 55 hektarlık büyüklüğüyle yer tespiti ve jeolojik zemin etüdünün yapılması devam etmektedir.

Bilim, teknoloji ve sanayi müdürlüğüne göre Ordu ili genelinde 483 işletme sanayi işletme belgesine sahiptir. Ordu ilinde yer alan organize sanayi bölgeleri, sanayi faaliyetlerinin gelişimi ve istihdam açısından önem arz eder. Altınordu organize sanayi bölgesi 50 hektar alan üzerine kurulmuştur. Toplam parsel sayısı 69 olan organize sanayi bölgesinin 2 parseli yeni yer kurulumu aşamasındadır. Altınordu organize sanayi bölgesinde yer almakta olan ve en yoğun olarak yapılan sanayi türü 29 işletme sayısı ile, gıda ürünleri imalatıdır. 2016 yılında Ordu organize sanayi bölgesinde, 2482 kişi istihdam edilmiştir. Gıda ürünleri imalatında devamlı olarak çalışan 1151 kişi bulunmaktaydı (Tablo 3.24, Şekil 3.13). Altınordu organize sanayi bölgesinde yer almakta olan, sanayi kuruluşlarından en önemlileri, Doğuş Çay paketleme fabrikası ve Orbetaş hazır beton üretimi alanıdır. Bilim, teknoloji ve sanayi müdürlüğüne kayıtlı işletmelerdeki çalışan sayısı 2146 olarak belirlemiştir. Bu farkın en büyük sebebi Ordu ilinde bazı sektörlerdeki şirketlerin sanayi belgesinin bulunmamasıdır. Sanayi işletmeli belgeye sahip kuruluşlardaki eğitim seviyesine bakıldığı zaman Ünye ilçesinde 10 kişi lisans mezunudur.

Tablo 3.24. Ordu Organize Sanayi Bölgesi Meslek Grubu Bilgileri ve Çalışan Sayıları

Sektör Adı	Sektör Sayısı	Parsel Sayısı	İstihdam sayısı
Gıda Ürünleri İmalatı	29	32	1151
Giyim Eşyaları İmalatı	5	5	590
Kağıt ve Kağıt Türleri İmalatı	2	2	50
Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri	1	3	88
Kimyasalların ve Kimyasal Maddelerin İmalatı	0	0	0
Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı	5	5	81
Diğer Metalik Olmayan Madenlerin İmalatı	3	4	255
Mobilya İmalatı	10	10	218
Makine Elemanları Kurulum ve Onarımı	4	5	39
Diğer İmalatlar	1	1	10
Toplam	60	67	2482

Kaynak: Ordu Valiliği Bilim Teknoloji ve Sanayi Müdürlüğü verilerinden faydalanılmıştır.

Şekil 3.15. Ordu Organize Sanayi Bölgesi Çalışan Sayıları Dağılımı

Ordu ili genelinde 2015 yılında iş kayıtlarına göre girişim sayıları toplam 28769 olmuştur. Sektörel alanda en fazla girişim Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı üzerine gerçekleşmiştir (Tablo 3.25)

Tablo 3.25. Ordu İli Sanayi Sektörleri Girişim Sayısı (2015)

Sanayi Sektörleri	Girişim Sayıları
Tarım, ormancılık ve balıkçılık	188
Madencilik ve taşocakçılığı	40
İmalat	2811
Eklektik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	6
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	20
İnşaat	1469
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı	9913
Ulaştırma ve depolama	7291
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2853
Bilgi ve iletişim	167
Finans ve sigorta faaliyetleri	147
Gayrimenkul faaliyetleri	145
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	941
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	188
Eğitim	222
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	279
Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor	216
Diğer hizmet faaliyetleri	1873
Toplam	28769

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır

Fatsa Organize sanayi bölgesi 50 hektarlık alan üzerine kuruludur. Sanayi bölgesinde Gıda, Dokuma, Orman, Çimento gereçleri ve Tarım aletleri imalat sanayi sektörleriyle uğraşilmektedir. Toplam 29 parsellik alanda bulunan sanayi bölgesinde, toplam 2844 kişi istihdam edilmiştir (Tablo 3.26).

Tablo 3.26. Fatsa Organize Sanayi Bölgesi Meslek Grup Sayıları

Sektör Türü	Sektör Sayısı	Parsel Sayısı
Gıda Sanayi	5	5
Dokuma ve Giyim Sanayi	10	10
Orman Sanayi	4	5
Pişiş Kil ve Çimento Sanayi	7	7
Tarım Alet ve Makine İmalat Sanayi	2	2
Üretime Geçen Parsel Sayısı	28	29

Kaynak: Ordu Valiliği Bilim Teknoloji ve Sanayi Müdürlüğü

Anadolu coğrafyasında ortaya çıkan geleneksel üretimi ve kültürümüzü temsil eden, el sanatlarına halıcılık, kilim ve düz dokumalar, mekikli dokumalar, kolan dokumacılığı, urgancılık, örgü işleri, el işlemeciliği, yazmacılık, ahşap-taş baskıcılık, çömlekçilik, kuyumculuk ve dökümcülük, bakırcılık, oymacılık, demircilik, çinicilik, hat sanatları, ebruculuk, taş ve cam işlemeciliği, baston ve kaşık yapımıcılığı, müzik

aletleri yapımcılığı, Oltu ve Eskişehir lüle taşı işlemeciliği, süs taşı işlemeciliği, saraciye ve deri işleri, yemenicilik, çiftçilik, kemik ve boynuz işçiliği, ahşap işçiliği ile sedef kakma sanatı ve bitkisel örmecilik gibi etkinlik türleri örnek gösterilebilir (Silah, 2002: 20).

Sanayi faaliyetleri, gerek söz konusu gelişme süreci içinde belirlenen aşamalar bakımından, gerekse günümüzde gözlenen tiplere göre başlıca 3 şekilde kabul edilebilir: Ev ya da ilkel sanayi; Atölye sanayi; Modern sanayi (Özgüç ve Tümertekin, 2005: 405-409).

3.4.1. Ev Tipi Sanayi

Ünye merkez ilçesinde ev tipi sanayiye örnek olarak halı ve kilim dokumacılığı gösterilebilir. Halk eğitim merkezlerinde ve halk evlerinde verilen eğitimlerle, ev hanımlarının el emeğiyle yöresel özellikleri yansıtıcı ürünlerin yapımını teşvik etmektedir. Çalışma sahasında kırılan koyun ve keçilerden elde edilen yünlerin ip haline getirilerek, halı ve kilim dokumacılığının hammaddeyi oluşturma, yöredeki ev tipi sanayi ürünü üretimine örnektir.

3.4.2. Atölye Tipi Sanayi

Ünye Merkez ilçesinde ve ilçe merkezi genelinde en önemli atölye tipi sanayi sektörü bakırcılık olarak gözlemlenmektedir. Geçmişten günümüze ilçede bakır işlemeciliği ve kalaylama işlemi yapılmaktadır. Demircilik, Bakırcılık, Tekstil ve Mermer atölyeleri yaygınlık göstermektedir. Çevre şartlarıyla ilişkili olarak ormancılık ürünlerinin fazlalıkları, atölyelerin varlığına etki etmiştir. Mobilya atölyeleri sayısı ve istihdam olanakları gün geçtikçe artmaktadır. İnşa yapımı süreçlerinde temel malzeme olarak kullanılan ormancılık ürünleri bu atölyelerde işlenerek istenilen boyutlara ve şekillere getirilmektedir.

Bakırcılık sanat anlamında Ordu ilinde sadece Ünye Merkez İlçesinde devam etmektedir. Bu sanatla uğraşanların bulunduğu yere, "Bakırcılar Çarşısı" denilir (Fotoğraf 3.11) (Aktaran: Özcü ve Yavuz, 2006: 21).

Fotoğraf 3.11. Ünye Bakırcılar Çarşısı

Kaledere Mahallesinde yer alan bakırcılar çarşısında satış alanı ve atölye alanları birbirine bitişik halde bulunmaktadır (Fotoğraf 3.11). Bu atölyelerde bakır şekillendirme, kalaylama ve parlatma işlemleri yapılmaktadır (Fotoğraf 3.12).

Fotoğraf 3.12. Bakır Parlatma İşlemiyle Uğraşan Bakırcı Ustası

Bakırcılık gün geçtikçe önemini yitirmekte olan bir sanayi faaliyetidir. El emeğinin yoğun olduğu bu meslek grubunda Ünye merkez ilçesinde sadece 4 bakırcı ustası kalmıştır (Fotoğraf 3.13).

Fotoğraf 3.13. Bakır Madenini Şekillendirme Aşamasında Çalışan Bakırcı Ustası

Merkez İlçesi sınırları dâhilinde birçok mermer madeni işleme alanları bulunmaktadır. Bu işletmeler çoğunlukta irili ufaklı atölyeler olarak, Merkez mahallesinin çeşitli kesimlerine yayılmıştır. Mermer madeni işleme atölyesi bakımında en büyük işletme Ünye Mermer Anonim Şirketine aittir (Fotoğraf 3.14).

Fotoğraf 3.14. Ünye İlçesinde Mermer Madeni İşleme Atölyesinden Görünüm

3.4.3. Modern Tip Sanayi

Ordu ilinde fındık meyvesinin varlığı alanda fındıkla ve çeşitleriyle ilgili yapılmakta olan sanayi faaliyetlerini arttırmıştır. Altınordu ilçesinde yer almakta olan Sanset Gıdaya ait Sagra çikolata üretim tesisi önemli bir sanayi alanını oluşturmaktadır (Fotoğraf 3.15). Fabrikanın yıllık üretim kapasitesi 30 bin ton 'dur.

Fotoğraf 3.15. Sagra Çikolata Fabrikası ve Satış Mağazası

Sahil köy mahallesinde yer alan Ünye Un Fabrikası, 2017 yılı itibariyle faaliyetlerine devam etmekte olup, fabrikada 29 kişi çalışmaktadır. Fabrikanın günlük 190 ton buğday işleme kapasitesi vardır (Fotoğraf 3.16)

Fotoğraf 3.16. Ünye Un Fabrikası Binası

Ünye çimento fabrikası ilk çimento üretimini 27 Mayıs 1974 tarihinde gerçekleştirmiştir. Fabrikanın 2016 yılı Toplam mal varlığı 333.258.461 TL dir. Net kar payı ise %25,49 olarak hesaplanmıştır. Ünye çimento fabrikasında 15 kadın, 195 erkek olmak üzere toplam 210 kişi çalışmaktadır (Fotoğraf 3.17).

Fotoğraf 3.17. Ünye Çimento Fabrikası (Kaynak: Ünye Çimento A.Ş İnsan Kaynakları Birimi)

3.5. TİCARET

Geçmişte, Karadeniz sahil kıyısında yaşayan ilkel halk kabilelerinin madencilik alanında ileri olduğu, buna bağlı olarak Miletos kolonilerinin kurulmasından itibaren bölgede ticaretin geliştiği bilinmektedir (Aktaran: Yıldız, 2013: 53)

Ünye İlçesi, Karadeniz sahil yolunda, bir ticaret güzergâhı geçişi üzerinde yer almaktadır. Çalışma sahasının önemli ulaşım güzergâhı üzerinde yer almasının en önemli sonuçlarından biride, ticaret hacmine ve yöredeki ticaret yaşamının canlanmasına yol açmıştır. Halkın tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle iç içe olması ticaret sektörlerini genel anlamda etkilemiştir. Özellikle çalışma alanındaki fındık meyvesi yetiştiriciliği, ticaret hacminin büyük bir çoğunluğunu oluşturmaktadır. Sezonluk veya dönemlik olarak çalışma sahasında ticaret hacmi artmaktadır. Özellikle fındık meyvesinin toplandığı aylarda gerçekleşen mevsimlik göçler ticareti olumlu yönde etkilemektedir. Mevsimlik işçilerin ihtiyaçları ve bu doğrultuda yapılan harcamalar, tarım aletlerinin edinilmesi ticaret hareketliliğini yükseltmektedir.

Ordu ili genelinde teşvik edilen kivi yetiştiriciliği, ticaret hacminde önemli bir paya sahiptir. Çalışma alanının iklim şartları bakımında kivi yetiştirilmesine uygun koşullarda olması, ticari faaliyetlerde bu meyveyi ön plana çıkarmaktadır. Hayvancılık faaliyetlerinden arıcılık ve buna bağlı olarak bal üretimi, ticari olarak üretimi yapılan ürünler arasındadır. Ordu ili genelinde bitki örtüsü zenginliğiyle ilişkili olarak bal üretiminden elde edilen üretimin yüksek olması ticaret sektöründe önemli bir gelir alanını oluşturmaktadır. Karayolu ağının gelişmiş olması ticari büyüklüğün ve hinterlandının daha uzaklara ulaşmasını sağlamaktadır. Ticaretin boyutunun büyümesi ülkemizde Hopa, Artvin, Erzurum, Rize, Trabzon ve Samsun gibi illerde Gürcistan üzerinden gelerek Sarp sınır kapısından geçirilen ürünler Rus pazarı olarak adlandırılan yerlerde satılmaya başlanmıştır (Koday, 1995: 311). Ünye ilçesinde bulunan Rus pazarı stadyum çevresinde yer almaktadır.

Deniz yoluyla gerçekleşen ihracat ve ithalat seviyesinin yerel ekonomiye katkısı vardır. Liman varlığı bu konuda önemli bir etkidir. Ancak ihracat yapan bir il olmasına rağmen, Ordu ilindeki liman 2016 yılı sonu itibariyle kapatılmıştır. Çalışma sahasında yer almakta olan Ünye limanı ise önemli bir ticaret büyüklüğüne sahiptir. Özellikle Ünye çimento fabrikasında üretilen maddelerin bir kısmı, deniz yoluyla ihraç edilmektedir. Kil ve orman ürünleri de Hollanda ve Danimarka gibi ülkeler bu limandan ihraç edilmektedir.

3.6. ORMANCILIK

2016 orman şube müdürlüğü verilerine göre toplam 15.000 m³ üretim gerçekleşmiştir. Bu üretim miktarı içinde 6000 m³ tomruk üretimi yapılmıştır.

Fotoğraf 3.18. Ünye İlçesi Çevre Yolu ve Tüp Geçiş Tünelleri

Yıldan yıla gelişen ve değişen otomobil sektöründeki faaliyetler, şehir yerleşimlerindeki araç sayısına da etki etmiştir. Ünye İlçesine 2016 yılı itibariyle 5098 adet motorlu araç eklenmiştir (Tablo 3.27).

Tablo 3.27. Ünye İlçene Kayıt Yapılan Motorlu Araç Türü ve Sayıları (2016)

Motorlu Kara Taşıt Sayısı	Araç Türü	Sayı
	1. (Kaydı Yapılan) ve 1. (Otomobil)	3023
	1. (Kaydı Yapılan) ve 2. (Minibüs)	75
	1. (Kaydı Yapılan) ve 3. (Otobüs)	18
	1. (Kaydı Yapılan) ve 4. (Kamyonet)	1339
	1. (Kaydı Yapılan) ve 5. (Kamyon)	101
	1. (Kaydı Yapılan) ve 6. (Motosiklet)	394
	1. (Kaydı Yapılan) ve 7. (Özel Amaçlı)	20
	1. (Kaydı Yapılan) ve 9. (Traktör)	128
	Toplam	5098

Kaynak: TÜİK verilerinden faydalanılmıştır.

Limanların kuruluş yeri seçiminde fiziki, beşeri ve iktisadi coğrafya faktörleri etkili olmaktadır. Limanın kurulabilmesi için özellikle, kıyı hinterlandının geniş olması gerekmektedir (Koday, 1999: 469). Ünye Limanı ise denizyolu ulaşım faaliyetlerinin yapıldığı alandır. Kıyı hinterlandı incelendiğinde, Ünye limanının ticari anlamda kullanıma uygun olduğu görülmektedir. Deniz yolunu 2016 yılı itibariyle 300 gemi kullanmıştır. İthalat ve İhracat faaliyetlerinin de yapıldığı limanda Cezayir, Türkmenistan ve Hollanda'ya sunta, sıvamatik, bentonit ve kil maddeleri ihraç edilmektedir. Rusya'dan ise kömür ve gübre ithalatı yapılmaktadır. 2016 yılı toplam ihracat miktarı 237.000 ton, ithalat miktarı 191.995 ton, dâhili yük ölçümü ise toplam 820.000 ton olarak gerçekleşmiştir. Liman sınırları içinde balıkçı barınakları ve bir adet tersane bulunmaktadır (Fotoğraf 3.19)

Fotoğraf 3.19. Ünye Limanı ve Tershaneden Görünüm

22 Mayıs 2015 yılında faaliyete geçen OR-Gİ havaalanı, Ordu ilinde ulaşım sistemlerindeki en büyük atılımlardan biridir. Alanda 385 kişi istihdam edilmiş ve günde 2 sefer alana uçak inişi gerçekleştirilmektedir. Ayrıca Ünye ilçesi ulaşmak amacıyla kullanılan, Samsun iline bağlı Çarşamba ilçesinde yer alan havalimanında da faydalanılmaktadır.

Ayrıca ilçede Trans Anadolu Petrol Boru Hattı Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından inşaa edilen ve günümüzde faal durumda olan Ünye- Ceyhan arasında ham petrol boru hattı bulunmaktadır.

3.8. TURİZM

Turizm, dinlenme, eğlenme, görme, tanıma, sportif karşılaşmalar yapma, temsil veya konser verme, bilgi ve görgüsünü arttırma gibi amaçlarla; ya da, sadece zevk için (duygusal amaçlarla) yapılan gezi (seyahate çıkma) demektir (Doğanay,2001: 12). En basit anlamıyla “dinlenmek ve tatil geçirmek amacıyla yolculuğa çıkmaktır (Özgüç 2015:13).Turizm faaliyetleri içinde tam tanımlı yapılmamış olsa da rekreasyon temel turizm kavramlarından birini oluşturmaktadır (Özgüç, 2015: 3). Rekreasyon insan yaşamının canlandırılması demektir (Glikson,1956: 896-914). Dinlenme tam olarak ne anlama geldiği ve turizm ve rekreasyon faaliyetleriyle ne gibi ilişkileri olduğu merak konusudur. Dinlenme olarak adlandırılan faaliyetler iş vakitleri dışında ve işten ayrıldıktan sonra kişiye özgü ayrılan zaman dilimidir. Diğer taraftan dinlenme bir memnuniyet olarak bireysel sportif faaliyetler olabilir (Boniface ve Cooper,2009;4).

Rekreasyonel faaliyetlere duyulan ihtiyaçla beraber turizm içinde çeşitli boyutlar oluşmuştur. Sanayileşmeyle beraber hızlanan şehirleşme olgusu turizm faaliyetleriyle ilişkili olarak iki boyutta ele alınmalıdır. Bunlardan ilki, şehirlerin birer iş ve kültür

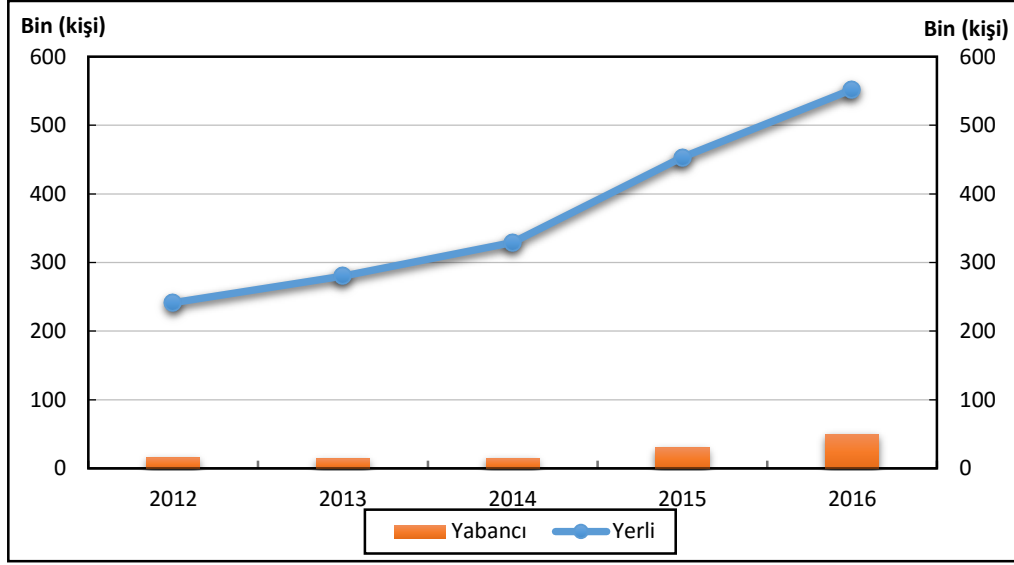
İlçe bazında turist sayısı verileri bulunmadığından dolayı il geneli tutulan verilen incelenmiştir. Ordu ili 2016 yılı verilerine göre, 552.420 kişi yerli turist ve 50.046 yabancı turist olmak üzere toplam turist sayısı 602.466 olarak gerçekleşmiştir (Tablo 3.28). Devlet teşvikleri ve reklam olanaklarının uluslararası boyut kazanması Ordu ilinde ki turizm faaliyetlerinin canlanmasına yol açmıştır. Hem yerli hem de yabancı turist sayısı bakımından her geçen yıl artış gözlenmiştir (Şekil 3.14). Ordu ili genelinde turist sayısını arttırma ve turizm olanaklarını geliştirmek amacıyla çeşitli dernekler kurulmuştur.

Tablo 3.28. Ordu İli Yerli ve Yabancı Konaklama ve Ziyaretçi Sayıları

Ordu	2012		2013		2014		2015		2016	
Ziyaret Noktaları	YERLİ	YAB.	YERLİ	YAB.	YERLİ	YAB.	YERLİ	YAB.	YERLİ	YAB.
Ordu Turizm Danışma ve Ünye Turizm Danışma Bürosuna Gelen Turist Sayısı	1.260	340	348	117	252	119	3.520	1.500	257	80
Müze Ziyaret Eden Turist Sayısı	18.830	171	18.032	213	14.880	156	13.811	346	14348	93
Turizm İşletme Belgeli Tesislerde Konaklayanlar	137.381	11.585	183.894	8.433	214.471	9.767	375.585	24.753	465.818	48.392
Belediye Belgeli Tesislerde Konaklayanlar	59.342	1.396	55.911	4.136	83.292	2.883	52.088	1.800	63.629	1370
Yason Kilisesini Ziyaret Eden Turist Sayısı	24.105	1.646	21.668	1.070	15.991	1.275	7.784	1.170	8.161	240
Deniz Hudut Kapısı Giriş Sayısı	760	75	348	70	396	73	382	124	207	71
Toplam	241.678	15.213	280.201	14.039	329.282	14.273	453.170	29.693	552.420	50.046
Genel Toplam	256.891		294.240		343.555		482.863		602.466	

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinden faydalanılmıştır

Doğa ve doğal kaynaklarını korumak, turizm ve turizm kaynaklarını geliştirmek, yöre insanının yaşam seviyesini yükseltmek ve kaynakların gelecek nesillere kalmasını sağlamak. Doğa turizmine yönelik faaliyetler yapmak üzere 18 adet turizm derneği, Kayak sporunu geliştirmek, doğaseverleri bir araya toplayarak aktiviteleri düzenlemek üzere 1 adet Kayak Sporları Derneği bulunmaktadır. Atlı Yürüyüş Dernekleri 4, Avcılık ve Atıcılık ve Okçuluk Dernekleri 11, Su ve Hava Sporları Dernekleri 6, İzcilik Dernekleri 3 ve Çevre Koruma Dernekleri 20 olmak üzere toplamda 62 dernek faal durumdadır. Doğa bilincini geliştirmek ve atlı doğa yürüyüşleriyle yüksek yaylalar ve uzak köylere bilinçli ve sorumlu doğa gezileri düzenlemek üzere atıcılık dernekleri en çok faal durumda olan dernekler arasındadır. Ordu ili genelinde 2015 yılı itibarıyla toplamda 50 bin kişilik izleyici sayısına ulaşmıştır.

Şekil 3.16. Ordu İli Yerli ve Yabancı Turist Sayısı Göstergeleri (2016)

3.8.1. Doğa Turizm Çeşitleri ve Rekreasyon Alanları

3.8.1.1. Yayla Turizmi

Son dönemlere kadar ülkemizde genellikle kum-güneş-deniz ağırlıklı kıyı turizmi vurgulanmış ve bunun doğal sonucu olarak da kıyılarımızdaki aşırı talep ve yoğunlaşma ile koruma kullanma dengesi, koruma aleyhine bozulmuş gözükmemektedir. Geline nokta farklı turizm alanlarına yönelmeyi gerektirmiştir. Bu çerçevede yaylalarımız ki, geleneksel olarak yöre insanların yaz aylarında, özellikle hayvanlarını otlatmak amacıyla gittikleri, daha yüksek yörelerdeki özgün doğal güzellikleri ve mikro-kliması ile son yıllarda turizm açısından da çekici doğa ve kültürü oluşumları olarak dikkat çekmeye başlamıştır (Aktaran: Zaman, 2010: 202). Ordu ili genelinde Yaylaların 8 tanesi “Turizm Merkezi” olarak ilan edilmiştir.

Tablo 3.29. Ordu İli Turizm Merkezi İlan Edilen Alanlar

	Aybastı-Toygar-Kabaktepe Turizm Merkezi	20.09.1991 gün ve 20997 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı
	Aybastı-Perşembe Yaylası Turizm Merkezi	20.09.1991 gün ve 20997 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı
	Aybastı-Toygar-Kabaktepe Turizm Merkezi	08.12.2006 tarih ve 26370 sayılı resmi Gazete’de yayımlanan 20.11.2006 tarih ve 11264 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
	Bolaman Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi	28 Mayıs 2009 tarih ve 27241 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 11.05.2009 tarih ve 14996 Bakanlar Kurulu Kararı
	Fatsa-Çerkezler Turizm Merkezi	27.02.2007 tarih ve 26447 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 22.01.2007 tarih ve 2007-11712 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
	Kabadüz-Çambaşı Yaylası Turizm Merkezi	20 Mayıs 1991 gün ve 20876 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 91/1514 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı
	Mesudiye-Keyfalan Yaylası Turizm Merkezi	17.02.1995 tarih ve 22205 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 94-6345 sayılı Bakanlar Kurulu
	Mesudiye –Yeşilce-Topçam yaylaları Turizm Merkezi	11.01.1998 tarih ve 23227 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 98-10496 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

Kaynak: Ordu İli Turizm Master Planı 2013

Bilindiği üzere yaylacılık ekonomisi, büyük ölçüde hayvancılık faaliyetine dayanmaktadır. Bununla birlikte, bazı yayla yerleşmeleri, zamanla turistik fonksiyonlar da kazanabilmektedir (Koca,1995: 288). Bu yaylalar Ordu ilinde genellikle fonksiyonel olarak turizm çeşitliliğine katkıda bulunabilecek bir konuma erişmiştir. Çambaşı, Topçam yaylalarında yıllık düzenli olarak yapılan festivaller ve etkinliklerle yaylacılık gelişimi her geçen gün devam etmektedir. Yaylarda yapılan konaklama alanları ve alternatif turizm kaynaklarının değerlendirilmesi yöre halkına da ticari yönden katkı sağlamaktadır.

Ünye ilçesi ve çevresinde genel anlamda kış turizmi pek fazla gelişmemiştir. Bunun en büyük nedeni jeomorfolojik ve iklimsel özelliklerin uygun olmayışından kaynaklanmaktadır. Kış turizmi için gerekli şartların başında kayak pistlerinin yapılabileceği alanların varlığı, kış döneminde görülen kar yağışı, karın yerde kalma süresi ve kar kalitesi gelmektedir (Birinci ve Kaymaz, 2015: 180). Ünye ilçesine göre daha yüksek konumlarda yer alan bazı alanlarda kış turizmi gerçekleştirilmektedir. Ordu ili geneline bakıldığında zaman, turizm merkezi olarak ilan edilen Çambaşı yaylasında, kış turizmi planlamaları ve tesis yapımları gündemdedir.

3.8.1.2. Kıyı Turizmi ve Plajlar

Ünye Merkez İlçesi'nin jeolojik ve jeomorfolojik yapısıyla ilişkili olarak doğal plajları yaygınlık göstermektedir. 3S (Güneş-Kum-Deniz) turizm kapsamında gerçekleştirilmekte olan kıyı turizmi sürdürülebilirlik açısından önem arz etmektedir. 2017 yılı itibarıyla Ünye Merkez İlçesinde yer almakta olan çoğu plaj doğallığını korumaktadır. Ancak turizmin yıkıcı etkisi bu alanları doğallığından uzaklaştırabilmektedir. Bu anlamda plajlardaki aşırı yoğunluk yerel ölçekte turizm olanaklarına zarar vermektedir. Küçük ölçekli katılımlar destinasyonlara daha fazla fayda sağlamalıdır (Cater, 1993: 85)

Plajlar

Dervent, Gölevi, Kavaklar, Kadınlar plajı, Uzunkum, Feneraltı, İnciraltı tabii plajları bunlardan sadece bir kaçıdır. Plaj alanlarının çoğu kamping merkezleri olarak da kullanılmaktadır.

Feneraltı plajı, Çamlık mesire alanı yakınında yer almakta olup, Ünye şehir yerleşmesine en yakın doğal plajı oluşturmaktadır (Fotoğraf 3.20). Çamlık mesire alanı içinde Günü birlik geziler için, hem piknik alanlarının bulunduğu hem de doğal plajı sayesinde oldukça tercih edilen mekânlar arasındadır. Alanda yürüyüş parkurları, oyun parkları ve gelen misafirlerin ihtiyaçlarını karşılayacak tüm olanaklara sahiptir.

Fotoğraf 3.20. Feneraltı Plajından Görünüm

Uzunkum plajı alternatif turizm potansiyeli açısından önem arz etmektedir. Deniz ve mavinin kesiştiği alanların oldukça güzel görüldüğü alanda, kamping faaliyetleri için çadır alanı ve bungalov evler bulunmaktadır (Fotoğraf 3.21). Turistlerin gündelik ihtiyaçlarını karşılama amaçlı bir tesis bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.21. Uzunkum Plajı ve Kamping Alanı

Ünye ilçesinde kadınlara özel yüzme alanları oluşturulması amacıyla, kadınlar plajı oluşturulmuştur. Plaj alanının etrafı çevrilmiş ve yüzme sahası görülmeyecek şekilde kapatılmıştır (Fotoğraf 3.22).

Fotoğraf 3.22. Kadınlar Plajından Görünüm

Gölevi plajı, sadece doğal plaj özellikle değil, kamping alanları için uygun bir sahadır (Fotoğraf 3.23).

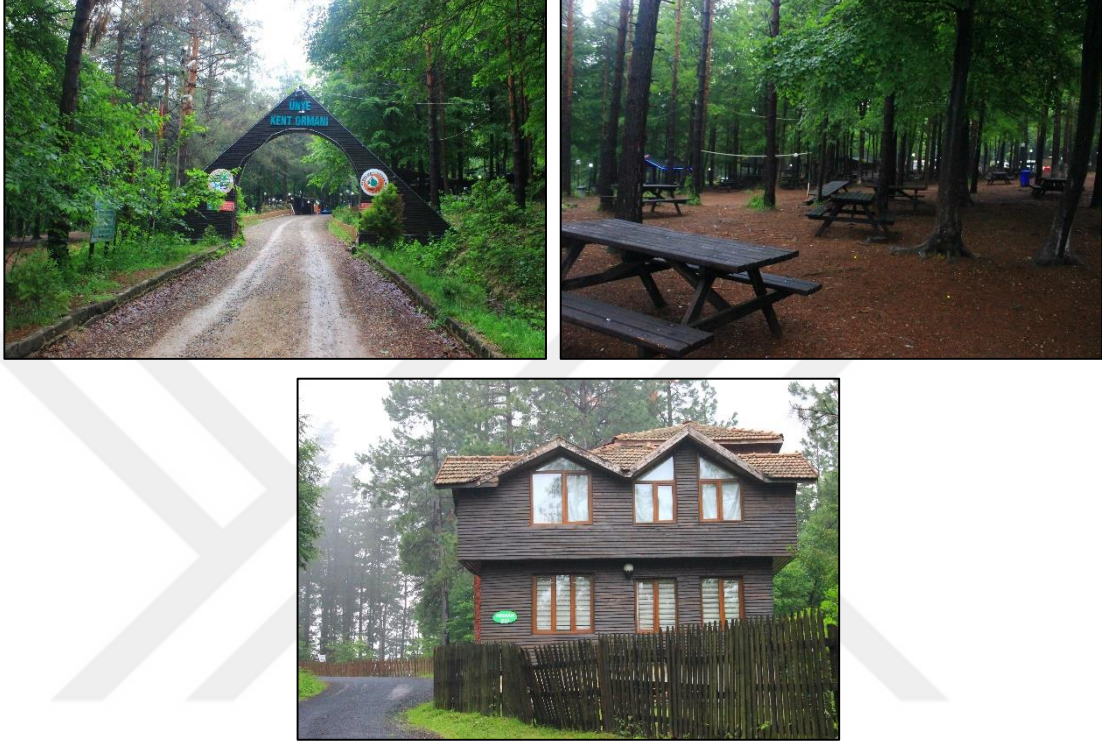
Fotoğraf 3.23. Gölevi Plajı ve Kamping Alanları

3.8.1.3. Rekreasyon Alanları

Ünye Kent Ormanı

Orman genel müdürlüğü tarafından desteklenerek oluşturulan Ünye kent ormanı; ilçedeki ekonomik ve kültürel yapı göz önüne alınarak düzenlenmiştir (Ünye İlçesi Orman Şube Müdürlüğü). Ünye ilçe merkezine 10 km. mesafede yer alan kent ormanı, Asaryaka mevkiinde yerleşiktir. Kent ormanı birçok flora (özellikle çam ağacı) ve fauna türüne ev sahipliği yapmaktadır. Sahada Orman Güllü, Ahududu, Böğürtlen, Kuşburnu, Defne bitkilerine rastlanmaktadır. Kent ormanı; Tavşan, Sansar, Sincap, Karaca gibi hayvan türlerinin doğal yaşam alanıdır. Kent ormanın çevresine göre hâkim tepe üzerine kurulu olması Ünye şehri manzarasını eşsiz hale getirmektedir. Yapılan seyir terasının bir tarafı Ünye şehrine bakarken, diğer tarafı Fatsa şehrine bakmaktadır. Yaklaşık 40 araç sığacak şekilde araç otopark alanı da mevcuttur. Doğa ile iç içe bir görünüm

alınması amacıyla yapıların çoğunluğu ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Ziyaretçilerin kullanımı amaçlı 4 adet kamelya, büfe, sosyal tesis, 2 adet lavabo-wc ve çeşme bulunmaktadır. Kent ormanında yürüyüş amaçlı doğal yapıya zarar vermeden patikalar ve spor alanları yapılmıştır (Fotoğraf 3.23).

Fotoğraf 3.24. Ünye Kent Ormanından Görünüm ve Orman evi

Asarkaya parkı, Kent ormanı alanı içinde yer almakta olup Ünye İlçesine 4 km. mesafede Ünye-Fatsa yolu üzerinde Orman İşletme Müdürlüğünce ağaçlandırılmış mesire ve piknik alanıdır. Dokusunda barındırdığı birçok yaban hayvanı ve bitki çeşidiyle dikkat çekmektedir. Kuş gözlemciliği ve doğa yürüyüşü için idealdir.

Çakırtepe Parkı, Ünye ilçesini kuşbakışı gören parkta iki adet dinlenme tesisi ile yerli ve yabancı turistlerin ihtiyacına cevap vermektedir (Fotoğraf 3.25).

Fotoğraf 3.25. Çakırtepe Park Alanı ve Sosyal Tesislerinden Görünüm

Pelitliyatak Mesire Alanı, C tipi mesire yeri olarak sınıflandırılan, Çoraklık tepe mevkiinde 3 ha. alanda yer alan mesire alanı, 2010 yılında hizmete sunulmuştur (Ünye İlçesi Orman Şube Müdürlüğü).

Orman alanları genel olarak doğa turizmi kapsamında mesire alanları ve doğal yürüyüş yolları olarak da kullanılmaktadır. Turizmin tahrip edici, yıkıcı etkisi düşünüldüğü zaman, doğal orman varlıklarının korunması ve gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Karadeniz'in en büyük sorunlarından olarak görülen yerleşim alanlarının yetersizliği, mera alanların bazı kesimlerde yetersiz olmasından dolayı, orman alanları ve doğal bitki örtüsü, gün geçtikçe telafisi mümkün olmayan zararlar görmektedir.

Alternatif Turizm faaliyetleri kapsamında Ünye ilçesinin de yer aldığı yürüyüş rotaları da belirlenmiştir. Ayrıca Ünye ilçesinde yer almakta olan mesire alanları ve kent ormanında doğal yürüyüş parkurları oluşturulmuştur. Ordu ili genelinde belirlenmiş yürüyüş rotalarında bazıları şunlardır (Turizm Master Planı, 2013: 78-79);

1. Emine pınarı-Otel-Tosunalan (4 km)
2. Çaldım Köprüsü-Bağlarca (Kabakdağı) (4 km)
3. Çambaşı-Turnalık (6 km)
4. Boztepe-Taşbaşı Mahallesi-Merkez (7 km)
5. Turnalık-Gümüşdere (7 km)
6. Bozat-aygır Gölü-karagöl zirve (8 km)
7. Kızılağaç Yaylası-Eriçok Tepe-Çukuralan (8 km)
8. Kaleköy-Yeşilce (9 km)
9. Köşe Obası-Şaphane Kilisesi-Topçam (9 km)
10. Yeşilce-Kızılağaç Yaylası (10 km)

11. Kızılağaç Yaylası-Armutkolu yaylası-Ertaş yaylası-Keyiş Köprüsü (11 km)
12. Ertaş yaylası-Keyiş Köprüsü-Ertaş merkez-Sinanlı obası-Hekimoğlu Obası (11 km)
13. Sayacabaşı MY-Kurşunçal şelalesi-Karaoluk Şelalesi (11 km)
14. Hekimoğlu Obası-Maden Deresi Vadisi-Rızvan-Bozat (12 km)
15. Köşe Obası-Gölyanı-Topçam (13 km)
16. Çambaşı Gölet-Çukuralan yaylası (13 km)
17. Gerce Obası-Gerce Şelalesi-Kalebıynu Obası (14 km)
18. Turnalık-Tekmezar Yolu (14 km)
19. Çukuralan Yaylası-Köşe Obası-Kızılağaç Yaylası (15 km)
20. Çambaşı Göleti-Susuz-tekmezar-Karaaslan (15 km)
21. Topçam-Köşe Obası-Çukuralan Yaylası-Çambaşı göleti (32 km)
22. Kaleköy-Yeşilce-Kızılağaç Yaylası-Çukuralan yaylası- Çambaşı Göleti (40 km)
23. Kaleköy-Yeşilce-Kızılağaç Yaylası-Armutkolu-Ertaş Yaylası-Hekimoğlu Obası- Bozat-Karagöl Zirve (61 km)

Doğa yürüyüş yolları haricinde Ünye ilçesinde bisiklet sürüş rotaları belirlenmiştir. 40 km'lik mesafesiyle Ünye- Kumru yolu, 75 km uzunluğu olan Ordu-Perşembe-Fatsa-Ünye bisiklet yolu ve 85 km'lik Ünye-Akkuş-Çamiçi yaylası yolu bunlardan bazılarıdır (Ordu Yürüyüş Rotaları ve Turizm Keşif Rehberi, 2013: 170-173).

Macera Turizmi aktiviteleri iki kategoride sınıflandırılabilir; Zorlu ve Kolay macera. Kolay macera turizmi düşük risk ve başlangıç şekilleri içindeki aktiviteleri ifade ederken, zorlu macera turizmi ise riskin yüksek olduğu macera aktivitelerini ifade eder ve önce önemli olan yeterliliklerdir. Hayvan izleme, kamping ve kano sporları kolay macera turizmine örnektir. Mağara, Kayak, tırmanma vb. alternatif turizm çeşitleri ise zorlu macera aktivite kapsamına girmektedir (Swarbrooke, Beard, Leckie and Pomfret, 2003: 278- 294). Bunlarda doğayla, kültürle ve fiziksel aktivitelerle olan ilişkileri incelenmektedir (ATTA, 2011:6). Ünye ilçesinin belirli alanlarında zorlu macera turizm çeşidi gerçekleştirilmektedir. Bununla beraber Ünye ilçesinde yer alan 5 mağaranın turizm açısından değerlendirilmesi yapılmış ve doğala olan ilişkileri araştırılmıştır.

3.8.1.4. Mağaralar

Bir anlamada da yer altı turizmi olarak ta adlandırılan mağara turizmi geçmişten günümüze gerek görsellik gerekse jeomorfolojik açıdan ilgi çekmişlerdir. Mağara turizmi

Avrupa'da yayılmıştır ve yirminci yüzyılın başından bu yana pek çok gösteri mağarası olmuştur (Baker ve Genty,1998: 165). Ülkemizde de karstlaşmanın yoğunluğu ile doğru orantılı olarak mağara oluşumu da yaygındır.

Ordu ili genelinde 2002-2003 yılları arasında MTA tarafından yapılan çalışmalarda 21 adet mağara bulunmuştur (Nazik vd. 2004). Ünye ilçesi sınırları dâhilinde turizm literatürüne kazandırılması gereken 5 mağara bulunmaktadır. Ünye Merkez İlçesine yakın konumlarda yer alan bu mağaralar, Yaz Konağı ve Çınarcık mevkiinde bulunmaktadır. Bu beş mağara bulundukları mevkilerden isimlerini almıştır.

Yaz Konağı Mağarası

Yaz konağı Mağarası Ünye Merkez İlçesi güneyindeki Karagöl Mahallesiinde tarım arazileri yakınında Lahna deresi vadisi sınırları içinde ve bu derenin batı yamacında yer almaktadır (Harita).Ünye Merkez İlçesi ile Karagöl mahallesi arasında yer alan stabilize yol kullanılarak mağaraya ulaşılabilir. Mağara konumu ile yerleşim alanları arasında 4 km'lik mesafe olması, turizm yönünden mağara varlığını daha önemli kılmaktadır. Ünye Merkez İlçesinin bulunduğu konum itibarıyla jeolojik özellikleriyle benzerlikler taşıyan mağara yapısı, güncel bir jeolojik yapıya sahiptir. Çalışma sahasının bütününe yansıtan pliyosen ve kuvaterner yaşlı formasyonlar, yaz konağı mağarasının oluşumunda da etkili olmuştur (Aktaran) Giriş ağzı Lahna dere 'nin tabanından yaklaşık 30 m, deniz seviyesinde ise 85m yüksekte bulunan Yaz konağı Mağarası, hidrolojik olarak kaynak konumlu aktif-yarı aktif bir mağaradır. Lahna deresinin taşıdığı su yükü mağaranın belli bölümlerinde gölcükler meydana getirmektedir. Yaz konağı mağarası iki galeriden ve 25m2 genişliğinde salondan oluşur. Mağaranın toplam uzunluğu 900 m'dir. (Nazik vd., 2004: 88)

Ayrıca Ünye ilçesinde yaz konağı mağarasından ayrı 4 doğal mağara bulunmaktadır. Bunlar, Çınarcık I, Çınarcık II, Çınarcık III ve Ballıkoğlu mağaralarıdır (Tablo 3.30).

Tablo 3.30. Ünye İlçesinde Yer Alan Doğal Mağaraların Fiziksel Özellikleri

Mağara Adı	Toplam Uzunluk (m)	Son Nokta Derinliği (m)	Uç Nokta Derinliği (m)	Uzanım	Hidrolojik Durum	Hidrolojik Konum
Yazkonağı	113	-1	1	Yatay	Yarı aktif	Kaynak
Çınarcık-1	7	-7	-7	Dikey	Fosil	Düden
Çınarcık-2	7	-3	-3	Dikey	Fosil	Düden
Çınarcık-3	4	-4	-4	Yatay	Fosil	Düden
Ballıkoğlu	3	-3	-3	Dikey	Yarı aktif	Düden

Kaynak: Nazik Vd.2004

Doğal turizm kapsamında değerlendirilebilecek bu alanlar aslında hem yöre halkı hem de ulusal çapta bilinmemektedir. Çalışma sahasında bu tür faaliyetlerin çoğaltılması ve Ünye İlçesi genelinde mağara turizminin yaygınlaşması için birçok yenilikçi adım atılması gerekir. Özellikle bölgenin doğal özelliklerinin değerlendirilmesinde eğitim amaçlı uygulamalar daha dikkat çekicidir. Turizm yönünde ise doğa eğitimi ve yürüyüşleri önemli olmaktadır. Bunun için öncelikli olarak planlana yapılması gerekmektedir (Özşahin ve Kaymaz, 2014:159). Bu bakımdan Ünye ilçesinde turizm alanlarını değerlendirme ve turizmi geliştirme kapsamından Ünye sit alanı içinde kültür yolu projesi oluşturulmuştur.

Ayrıca Karadeniz’de at bineceğiniz alanlardan olan Ünye Atlı Spor tesisleri, Ünye ilçe merkezine yaklaşık 5 km uzaklıktadır. Seyirci oturaklarının ve bir sosyal tesisin bulunduğu alan, alternatif turizm faaliyetleri açısından gün geçtikçe değerlendirilmektedir (Fotoğraf 3.26)

Fotoğraf 3.26. Ünye İlçesi At Binicilik Tesisleri

3.8.2. Ünye İlçesinin Turizm Amaçlı Kullanılabilecek Sosyo-Kültürel ve Tarihi Alanları

Kültür turizmi içerik türleri bakımında oldukça kapsamlı faaliyetler içermektedir. Geçmişten günümüze taşınan maddi ve manevi değerlerin incelenmesi mimari alanlar,

müzeler, festivaller ve kültürel turizm değerlerini yansıtıcı tüm faaliyetleri içerir. (Richards, 2001: 23). Ülkelerin ortak miraslarını öğrenmede toplumlara fırsat sağlayan kültürel turizm, ulusal ve uluslararası turizm etkinliklerinde, bir turizm alanının tanıtılması ve kültürel yönden ele alınması açısından önem arz etmektedir (Emekli, 2006: 55)

Çeşitli uygarlıkların beşiği olan Türkiye’de, kültür turizmi kaynakları açısından zenginliğe rağmen gelen kültür turistlerinin sayısı ve elde edilen turizm gelirleri verilerine bakıldığında; bu turizm türünün henüz yeterince gelişemediği görülmektedir. Ancak sağlayacağı gerek ekonomik gerekse sosyo kültürel yararlar göz önüne alındığında öncelikli geliştirilmesi gereken bir turizm türü olduğu da bir gerçektir (Uygur ve Baykan, 2007: 4).

Ordu ilinin tamamında ve çalışma sahamızda kültürel turizm faaliyetlerini ön plana çıkarıcı değerler bulunmaktadır. Bu değerlerin korunması amacıyla bazı alanlar, kentsel sit, koruma, tarihi - arkeolojik sit, doğal sit ve doğal miras kapsamına giren alanlar olarak belirlenmiştir.

3.8.3. Ordu İlinin Korunan Alanları ve Kültürel Değerleri

Kentsel sitler, mimari, mahalli, tarihsel, estetik ve sanat özelliği bulunan ve bir arada bulunmaları sebebiyle, teker teker taşıdıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar) birlikte bulundukları alanlardır (19.04.1996 tarih ve 419 sayılı İlke Kararı, 5226 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu). Altınordu metropol ilçe merkezi ve Ünye ilçe merkezi koruma amaçlı kentsel sit alanı olarak ilan edilmiştir. Kentsel sit alanı Ünye Merkez ilçesinde Kaledere, Hamidiye ve Çamurlu Mahallerinin bir bölümünü kapsamaktadır. Ünye’nin 19. yy yapıları ile 20. yy. başlarına ait yapılarının yoğunlaştığı alanlardır. Bu mahalleler Ünye’nin tarihi ve kültürel dokusunu yansıtan eski yerleşim yerleridir. Çifte Hamam, Kadılar Yokuşu, Eski Hamam ve Saray cami Kentsel Sit Alanı sınırları içerisinde kalan başlıca tanınmış yapılardır. Hükümet meydanında yer alan asırlık çınar ağacı da bu alan içerisindedir. Kentsel Sit alanı dar bir alanı kapsamakta olup içerisinde; 2 hamam, 1 cami 1 çınar ağacı, 1 Bahçe Kapısı ile 16 adet tarihi konağı barındırmaktadır. (Taşınmaz Kültür Envanteri, 2010: 424)

Tablo 3.31. Ordu İli Kentsel Sit Alanları

Adı	Sit Derecesi	Yeri
Altınordu	Kentsel Sit	Ordu
Ünye	Kentsel Sit	Ünye/Ordu

Kaynak: Ordu İli Doğa Turizm Master Planı

Fatsa, İkizce, Altınordu, Mesudiye, Perşembe ve Ünye ilçelerinde 17 Arkeolojik sit alanı bulunmaktadır (Tablo 3.32). Ünye ilçesi sınırlarında yer almakta olan Çakmaklı kalesi tarihi dokusuyla görülmeye değerdir. Çakmaklı kalesi Ünye-Niksar karayolunun 7. kilometresinde yerleşiktir. Kaynaklarda bu kale ismi Ünye kalesi olarak da isimlendirilmektedir (Fotoğraf 3.27)

Fotoğraf 3.27. Ünye (Çakmaklı) Kalesi**Tablo 3.32.** Ordu İli Arkeolojik Sit Alanları

Adı	Sit Derecesi	Yeri
Bolaman Bucağı	2. derece Arkeolojik Sit	Fatsa
Kale	1. derece Arkeolojik Sit	Fatsa
Yapraklı Köyü	2. derece Arkeolojik Sit	Fatsa
Genç Ağa Kalesi	1. derece Arkeolojik Sit	İkizce
Bozukkale	-	Altınordu
Cotyora Antik	2. derece Arkeolojik Sit	Altınordu
Melatios Kalesi	1. derece Arkeolojik Sit	Mesudiye
Faldaca Kalesi	1. derece Arkeolojik Sit	Mesudiye
Arıkmusa Yerleşmesi	1. derece Arkeolojik Sit	Mesudiye
Eriçok Tepesi	1. derece Arkeolojik Sit	Mesudiye
Kaleköy Kalesi	1. derece Arkeolojik Sit	Mesudiye
Kurul Kayası	1. derece Arkeolojik Sit	Altınordu
Tarihi Mezarlık	-	Perşembe
Kilise	2. derece Arkeolojik Sit	Perşembe
Çakmaklı Kalesi	1. derece Arkeolojik Sit	Ünye

Kaynak: Ordu İli Doğa Turizm Master Planı

Tablo 3.33. Ordu İli Doğal Sit Alanları

Adı	SİT Derecesi	Yeri
Bolaman Bucağı	2. derece Doğal Sit	Fatsa
Gençağa Kalesi	1. derece Doğal Sit	İkizce
Kurul Kayası	1. derece Doğal Sit	Altınordu
Kilise (Yason Burnu)	2. derece Doğal Sit	Perşembe
Gaga Gölü	1. ve 3. derece Doğal Sit	Fatsa

Kaynak: Ordu İli Doğa Turizm Master Planı

Dünya Kültür ve Tabiat Mirasının Korunması sözleşmesinde yer alan “Kültürel Miras” ve “Doğal Miras” Statüsü verilerin Kültürel, Tarihi ve Doğal Miras kapsamına giren alanlar:

Tablo 3.34. Ordu İlinde Statüsü Verilen Kültürel ve Tarihi Miras Kapsamına Giren Alanlar

Adı	Yeri
Büyük Hamam	Eskipazar Köyü/ Ordu
Küçük Hamam	Eskipazar Köyü/ Ordu
Cami	Eskipazar Köyü/ Ordu
Hazire	Eskipazar Köyü/ Ordu
Çeşme	Altınordu
Çeşme	Kirazlıman Mah. / Ordu
Çeşme	Saray Mah. / Ordu
Hamam	Düz Mah. / Ordu
Köprü	Altınordu
Hamam	Selimiye Mah. / Ordu
Kilise	Düz Mah. / Ordu
Cami	Saray Mah. / Ordu
Kilise	Taşbaşı Mah. / Ordu
Cami	Aziziye Mah. / Ordu
Kurul Kayası	Bayadı Köyü / Ordu
Türbe Kalıntısı	Kale Köyü / Ordu
Kaya Mezarları	Büben Köyü / Ordu
Kaya Mezarları	Delikkaya Köyü / Ordu
Kaya Mezarları	Konacık Köyü / Mesudiye
Kaya Mezarları	Eskiköy / MESUDİYE
Kaya Mezarları	Kale Köyü / Mesudiye
Kilise	Kışla Mah. / Mesudiye
Yason Kilisesi	Çaytepe Köyü / Perşembe
Hazire	Efirli Köyü / Ordu
Şadırvan	Tekkiraz / Ünye

Kaynak: Ordu İli Doğa Turizm Master Planı

Ünye Merkez ilçesinde Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından kültür envanterine alınan ve turizm değerleri kapsamında koruma altına alınmış konut, cami, bahçe kapısı, çeşme vb. yapılar bulunmaktadır. Ünye merkez ilçesinde Kaledere ve Hamidiye mahallesinde yaygınlık gösteren kültürel yapıların en önemlileri, kadı yokuşu adı verilen sokakta bulunmaktadır (Fotoğraf 3.28). Bu yapılar genellikle Ünye İlçesinin konut yapısını yansıtan tarihi evlerden oluşturmaktadır.

Fotoğraf 3.28. Kadılar Yokuşundan Görünüm

Ordu ili genelinde 31 adet turizm işletme belgeli tesis bulunmaktadır. Bu işletmelerin toplam oda sayısı 1286'dır. İşletmelerdeki yatak kapasitesi ise 2580'dir. Turizm işletme belgesine sahip olan tesislerin çoğu Altınordu Metropol merkezinde yer almaktadır (Tablo 3.35).

Tablo 3.35. Ordu ili Turizm İşletme Belgeli Tesisler (2017)

	TESİS ADI	YILDIZ *****	ODA SAYISI	YATAK SAYISI
1	Yalçın Hotel & Resort Fatsa/Ordu	5	137	274
2	Radisson Blu Hotel Altınordu/Ordu	4	130	260
3	Grand Aytek Hotel Altınordu/Ordu	4	71	142
4	Grand Tesk Otel Altınordu/Ordu	4	73	149
5	Balıktaşı Otel Altınordu/Ordu	4	47	94
6	Anemon Ordu Oteli Altınordu/Ordu	4	92	186
7	Atik Oteli Ünye/Ordu	4	49	98
8	Balıktaşı- City Hotel Altınordu/Ordu	3 ÇDKT	60	120
9	Hampton By Hilton Altınordu/Ordu	3 ÇDKT	77	154
10	Aktuğ Otel Altınordu/Ordu	3	24	48
11	Royal-52 Otel Altınordu/Ordu	3	40	80
12	Karlıbel Otel Atlıhan Altınordu/Ordu	3	39	78
13	Yalı Han Arı Otel Ünye/Ordu	3 ÇDKT	16	32
14	Yıldız Otel Fatsa/Ordu	3	22	44
15	Egas Otel Altınordu/Ordu	3	20	40

Tablo 3.35. (Devamı)

16	Sinema Hotel Altınordu/Ordu	3	62	124
17	Cotyora Otel Altınordu/Ordu	3	45	90
18	Fatsa Safir Otel Fatsa/Ordu	3	25	50
19	Kumsal Otel Ünye/Ordu	2	13	26
20	Otel Dedeevi Perşembe/Ordu	2	31	63
21	Yahşi Otel Fatsa/Ordu	2	27	52
22	Sonerbeyotel Altınordu/Ordu	2	22	42
23	Çambaşı Dağ Otel Kabadüz/Ordu	2	25	50
24	Kaygılar Otel Ünye/Ordu	2	27	54
25	Karlıbel Otel İkizevler Altınordu/Ordu	ÖZEL T.	12	24
26	Sebile Hanım Konağı Ünye/Ordu	ÖZEL T.	14	28
27	Dr.Taflan Çiftlik Evi Perşembe/Ordu	ÇİFTLİK KÖY EVİ	8	15
28	Pruva Prestige Hotel Perşembe/Ordu	1	16	32
29	AKAMOY Boztepe Altınordu/Ordu	PANSİYON	23	23
30	Çambaşı Saraydüzü Pansiyon Evleri	PANSİYON	24	48
31	Karlıbel Turnalık Yayla Evleri	YAYLA EVİ	15	60
Toplam			1286	2580

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Bazı turizm tesisleri ise turizm işletme belgelerinin yanı sıra “*Ekoturizm Temelli Çevreye Duyarlı Konaklama Tesisleri*” belgesine sahiptirler (Tablo 3.35).

Turizm işletme belgeli konaklama alanlarının yanı sıra Ordu ili genelinde turizm işletme belgeli lokantalarda yer almaktadır. Ancak Ünye Merkez ilçesinde yer alan turizm işletme belgeli lokanta bulunmamaktadır. Bunun en temel sebeplerinden biri Altınordu-Fatsa-Ünye ilçelerinin ulaşım bakımından aradaki mesafelerinin az olmasıdır. Bu lokantalar, Aktaşlar, Gardenya, Mado, Panoramik Tepe ve Fatsalı Hünkar Restaurant’ tır. Ayrıca belediye ye ait olan Altınordu Metropol ilçesinde, Boztepe de yer alan tesis lokanta Restaurant olarak da hizmet vermektedir.

3.8.2.1. Camiiler

Ünye İlçe merkezi sınırlarında tarihi miras açısından önem arz eden ve sit alanı içinde Saray Camii, kültürel turizm bakımından önemlidir (Fotoğraf 3.29). Ayrıca alanda Orta Camii ve Büyük Merkez Camii yer almaktadır. Tarihi ahşap cami olarak Ünye ilçesinde, Tekkiraz mahallesinde yer alan, Kabadirek Camii kültürel açıdan önemlidir (Bayhan, 2009: 69)

Fotoğraf 3.29. Saray Camiden Görünüm

3.8.2.2. Hamamlar

Kültürel turizm kaynakları açısından Ünye İlçe Merkezinde, Saray Hamamı, Eski Hamam (Fotoğraf 3.30) ve çifte hamam (Fotoğraf 3.31) yer almaktadır.

Fotoğraf 3.30. Eski Hamamdan Bir Görünüm

Fotoğraf 3.31. Çifte Hamamdan Görünüm

3.8.3.3. Kiliseler

Ünye İlçe merkezinde, Yalı Kilisesi (Fotoğraf 3.32) ve Ünye şehrinin en eski yerleşmelerinden biri olan ve günümüzde tahrip olmuş Ayanikola Kilisesi (Fotoğraf 3.33) bulunmaktadır.

Fotoğraf 3.32. Yalı Kilisesi

Fotoğraf 3.33. Ayanikola Kilisesi Kalıntıları

2.8.3.4. Anıtlar

Kültür Turizmi kapsamında Ünye ilçesinde çeşitli anıtlar yapıları mevcuttur. Ünye Cumhuriyet meydanında yer almakta olan Mehmetçik anıtı (Fotoğraf 3.34), Anıt Ağacı ve iki ülke gemilerinin çarpışması sonucu şehit olan askerler için yapılan, Türk-Japon Dostluğu Ertuğrul Firkateyni Şehitleri Anıtı (Fotoğraf 3.35) önem arz etmektedir.

Fotoğraf 3.34. Ünye Anıt Ağaç ve Mehmetçik Anıtında Görünüm

Fotoğraf 3.35. Ertuğrul Firkateyni Şehitleri Türk-Japon Dostluk Anıtı

2.8.3.5. İnanç Turizmi

Ünye İlçesinde din turizm kapsamında değerlendirilmekte olan çeşitli türbe ve kişilikler vardır. Bunların en önemlisi Şeyh Yunus Emre Türbesidir. Ayrıca Şeyh Emir Türbesi, Kümbet Evliyası Türbesi ve Salih Efendi Kabristanı bulunmaktadır. Yöre halkı tarafından da zaman zaman ziyaret edilmektedir.

2.8.3.6. Gastronomi Turizmi

Ünye ilçesinde yöresel yemek türleri olarak, Pancar Çorbası, Kaldilik Kavurması, Melevcen Kavurması, Turşu Kavurması, Ünye Pidesi, Sütlücen, Perzü (Pazı Kavurması), Mendek Pirinçlisi, Isırgan Çorbası, Kara Lahana Sarması, Nemüslü Börek, Fırın Fasülyesi bulunmaktadır. Ayrıca Ünye ilçesinde çoğu turşu çeşitlerinin kavurması yapılmaktadır. Lokasyon itibarıyla Karadeniz’e sınırı bulunan Ünye ilçesinde, avlanan balık türlerinden çeşitli yemekler yapılmaktadır (Tablo 3.36).

Tablo 3.36. Ünye İlçesi'nin Yöresel Yemek Türleri

Sebzeli Yemekler Mısır Yarmalı Aş Sarması Kabak Kayganası Kabak Kavurması Haşlanmış Patlıcan Kızartması Taze Bezelye Kayganası Sakarca Kayganası Keşkek (Gendeme) Pancar Diblesi Fasulye Diblesi Galdirik Kavurması Fırında Fasulye Etli Pancar Sarması Pancar Döşemesi	Balık Yemekleri İçli Tava Hamsi Buğulama Hamsi Köftesi Mezgit Tava Mezgit Buğulama Levrek Buğulama
Çorbalar Pancar Çorbası Mısır Çorbası Kabak Çorbası Isırgan Çorbası	Hamur İşleri Su Böreği Kuru Yufka Böreği Ev Makarnası
Tatlılar Kabak Tatlısı Un Helvası Aşure	Ekmek Çeşitleri Bileki Ekmeği Mısır Ekmeği Golit Ekmeği Saç Ekmeği
Reçeller Dut Pekmezi İncir Reçeli	Turşular ve Kavurmalar Taflan Turşusu Kavurması Kelem Kavurması Domates Kavurması

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

3.8.3. Turizm Festivalleri

Turizm festivalleri kapsamında her yıl Ordu ilinde ulusal ve uluslararası çeşitli faaliyetler düzenlenmekte ve bu etkinlikler sayesinde Ordu İlindeki turizm değerleri tanıtılmaktadır (Tablo 3.37).

Tablo 3.37. Ordu İlinde Gerçekleştirilen Turizm Şenlikleri ve Tarihleri

Turizm Şenlikleri	Tarih
Hıdırellez Şenlikleri, Gürgentepe	4-6 Mayıs
Çataltaş Şenlikleri, Gülyalı	20.May
20 Mayıs Şenlikleri, Gölköy	20-22 Mayıs
Erecek Yaban Çileği Şenliği, Kumru	26.Haz
Uluslararası Ordu Altın Fındık Kültür Sanat ve Doğa Festivali, Merkez	9-11 Temmuz
Vosvos Şenliği, Merkez	11-15 Temmuz
Yokuş dibi Yayla Şenliği, Merkez	15-17 Temmuz
Çambaşı Yayla Şenliği, Kabadüz	13-14 Temmuz
Ünye Uluslararası Kültür Sanat ve Turizm Festivali	Temmuz Ayında
Perşembe Yaylası Şenlikleri, Aybastı	Temmuz Ayında
Dere içi Kültür Sanat ve Turizm Festivali, İkizce	Temmuz Sonu
Düzoba Yayla Şenliği, Kumru	Temmuz Sonu
Çayıralan Kültür ve Turizm Festivali	Temmuz Ayı 1.Haftası
Altın Fındık Kültür ve Sanat Festivali	Eylül 3.Haftası
Direkli Altın Fındık Kültür ve Sanat Festivali	Eylül 3.Haftası
Fatsa Belediyesi Uluslararası Çınar Festivali	Temmuz 2.Haftası

Kaynak: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma sahasında Beşeri ve ekonomik özellikler fiziki coğrafya şartları etkisi altında gelişmiştir. Tarımsal faaliyetler üzerinde yağış ve sıcaklık elemanlarının etkisi, fiziki coğrafya özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

Ünye ilçesi Orta Karadeniz bölümünde yer almakta olup, idari bakımdan Ordu ilinin bir ilçesi durumundadır. Alüvyon malzeme üzerine şekillenen şehirsiz gelişme özellikle sahil şeridi ve güney-güneydoğu yönlü olmaktadır. İlçe genelinde yükselti fazla değildir. Ünye ilçe merkezi yakınında bulunan Çakır Tepe (85m), İlçenin en yüksek noktasını oluşturmaktadır. Akarsu ağı bakımından zengin bir alan üzerine kurulu olması ve yağış değerlerinin yeterli olması ilçede su sıkıntısı yaşanmamasına ve tarımsal faaliyetlerin yoğun şekilde gerçekleşmesine yol açmıştır.

Bitki örtüsü ve orman varlığı bakımından zengin olan Ünye ilçesinde orman gülleri kayın kestane, sedir vb. ağaçlar dikkati çekmektedir. Orman varlığı olumlu yönde değerlendirilmektedir. Ünye ilçesinde yer alan Çakırtepe ve Ünye kent ormanı önemli mesire ve doğal yürüyüş parkuru alanlarına dönüştürülerek, yöre halkının bilinçli ve kontrollü biçimde orman arazilerinden faydalanması sağlanmıştır.

Arazi varlığı bakımından %50'yi aşan oranla tarım alanları, ilçede, diğer arazi alanlarına göre daha fazla alan kaplamaktadır. Tarım alanlarındaki fazlalığın en temel sebebi fındık meyvesinin üretiminden kaynaklanmaktadır. Fındık meyvesinin diğer ürünlere göre daha fazla gelir getirmesi tarım alanlarında fındıkçılık faaliyetlerinin yaygınlaşmasına yol açmıştır. Ancak, fındık meyvesinin üretiminde ki bilinçsiz ilaçlama ve gübreleme toprak varlığına ciddi zararlar vermektedir.

Hayvancılık faaliyetleri arasında en önemlisi arıcılık ve arıcılık ürünlerinin üretimi olmaktadır. Gezici arıcılar Ünye ilçesi genelinde arıcılık faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Ordu ili üretim miktarında Türkiye de birinci sıradadır. Ancak bu üretim miktarı sadece Ordu iline has değil, çoğunu gezici arıcıların oluşturduğu faaliyetler sonucunda bu miktar elde edilmektedir. 2016 yılında üretim miktarı Ünye İlçesinde 1.130 ton olarak gerçekleşmiştir.

İlçede ekonomik faaliyetler bakımından büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık pek gelişmemiştir. Mera hayvancılığı, hem hayvan sayısındaki azlık, hem de yükseltiyle

ilişkili olarak mera alanlarının az yer kaplaması sonucunda gelişmemiştir. Tarım alanları her geçen gün tahrip edilmektedir. Bunun en büyük nedeni nüfus artışı ve buna bağlı olarak konut yetersizliğidir. Şehirleşme sürecinde uydu görüntülerine göre, yerleşme alanları her geçen yıl artmakta, tarım ve orman alanları tahrip edilmektedir. Modern yapım malzemelerinin kullanılmasıyla alanda hem görüntü kirliliği hem de doğallıktan uzaklaşma görülmektedir. Çalışma sahası doğallığına uygun konutlar yapılması ve çevreye zarar vermeyecek biçimde yerleşme alanlarından yararlanmak gerekmektedir. Bunun için belediye tarafından bir planlama yapılabilir.

Tarım ve hayvancılık ürünlerinin birçoğu ihraç ve sanayi maddesi olarak kullanılmaktadır. Özellikle fındık meyvesinin yöre haklına ve Türkiye ekonomisine yararı vardır. Ordu ilinde üretilen fındık meyvesinin bir bölümü Sanset gıda tarafından kurulmuş olan Sarelle markalı çikolata üretimi için, fabrikasında hammadde olarak kullanılmaktadır. Fındık meyvesinin yörede bazı toptancılar tarafından saklanma amaçlı düşük fiyatlarda alınması yöre haklını ekonomik yönden zarara sokmaktadır. Ayrıca devlet tarafından yapılan alımlar esnasında gerçekleşen depolama için yeterli alanların olmayışı da önemli bir sorundur. Fındık alım fiyatlarının artması amaçlı saklanan fındık meyvesi yıllık rekolte miktarında da değişikliklere sebep olmaktadır.

Nüfus miktarı bakımından incelendiğinde 122.000 aşan nüfusun yaklaşık %70'lik kısmı 0-200 m arasında yoğunlaşmıştır. Özellikle Ünye İlçe Merkezinin bulunduğu konum, merkez ilçedeki engebe ve yükseltinin az oluşu, ulaşım imkânın gelişmesi, sanayi faaliyetlerinin bu alanda yoğunlaşması ve idari olarak tüm hizmetlerin ilçe merkezinde ve merkez ilçe sınırlarında toplanması alanda nüfusun yoğunlaşmasına neden olmuştur. Fonksiyonel özelliklerin ilçe merkezinde toplanması ve yaşam kalitesi açısından kolaylıkların sağlandığı bir alan olmasından dolayı çalışma alanında yoğunlaşma yol açmıştır. Çevre alanda yer alan kırsal mahallelerden göçün engellenmesi için belediye tarafından yapılan projeler ile bu alanların desteklenerek yatırımların bu alanlara yoğunlaştırılması gerekmektedir.

Ünye ilçesi yaş grubuna göre nüfus miktarı incelendiğinde 15-49 yaş arası aktif nüfusun fazla olduğu görülmektedir. Bunun büyük çoğunluğunu tarım alanlarına sahip ve gelir düzeyi bakımından geçimi sağlayabilecek kişiler oluşturmaktadır. Nitelikli insan gücü için sanayi faaliyetlerinin gelişmemiş olması ve işsizlik sorunu 2017 yılı

itibariyle devam etmektedir. Ağır sanayi ile yapılacak olan yenilikler ve organize sanayi bölgesinin açılışıyla beraber, devlet desteği ile istihdam alanlarına yapılan yatırımlar çoğaltılmalı ve nitelikli iş gücü eğitimi anlamında bu alanlara eğitimler düzenlenmelidir.

Ordu ili büyükşehir olmasına rağmen hala sanayi fonksiyonu yönünden gerekli atılımları yapamamış ve göç olgusuna engel olamamıştır. İlçede yapılacak olan organize sanayi bölgesi yeni yatırımlara yol açacağı ve yeni istihdam alanları yaratacağı düşünülmektedir. Ünye çimento fabrikası, Ünye un fabrikası ve çeşitli fındık işleme fabrikaları yöre halkının istihdam alanı oluşturmaktadır.

Eğitim durumu açısından Ünye ilçesinde okuma yazma oranı fazla olmakla beraber devlete bağlı eğitim kurumu sayısı 88'dir. Ünye ilçesinin 68 eğitim kurumunu anaokulu, ilköğretim, ortaöğretim, özel eğitim okulları ve kurslar oluşturmaktadır. 20 eğitim kurumu ise lise öğrenimi düzeyinde eğitim vermektedir. Halk eğitim tarafından açılan kurslar sayesinde nitelikli iş gücü ve eğitim durumu yüksek bireyler yetişmektedir. İlçede yer alan iktisadi, idari bilimler fakültesi ve meslek yüksekokulu hem eğitim hem de ekonomik anlamda ilçeye katkıda bulunmaktadır.

Sağlık faaliyetleri incelendiğinde Ünye devlet hastanesi, Özel Çakırtepe Hastanesi ve Halk Sağlık Ocakları, Ünye ilçesi nüfusuna yeterli derecede hizmet vermektedir. Ayrıca çalışma sahasında yapılan, sağlık alanındaki, bisiklet sürüşü için belirli noktalarda belediye tarafından tasarlanmış saatli bisiklet kiralama noktaları ve şarjlı engelli bisikletleri dolum noktaları ilçede sağlık hizmetlerinin geliştiğini bir örneğidir.

Tarihi ipek yolu üzerinde bulunan Ünye ilçesi, Karadeniz sahil yolu projesiyle ulaşım faaliyetleri bakımından oldukça gelişmiştir. D010 ve E70 karayollarının ilçe merkezinden geçmesi önemli ve Samsun iliyle, Ordu ilini bağlayıcı konumda yer alması, Ünye ilçesini bir kavşak noktası konumuna getirmiştir. 2013 yılında hizmete giren Ünye çevre yolu, ilçe merkezindeki trafik yoğunluğunu azaltmıştır. Ancak bu gelişmelere rağmen, Ünye ilçesinin iç kesimleri ile merkez ilçe bağlantı yolları gelişmemiştir. Ancak 2017 yılı itibariyle yapımı devam eden birçok yol çalışması mevcuttur.

Ticaret ve iş faaliyetleri açısından neredeyse tüm alanlarda fındık üretimi ön plana çıkmaktadır. Yörede yaşamakta olan halkın çoğu kesiminin ziraat faaliyetlerle ilişkisi

bulunmaktadır. Bu özellikle bağdaşarak ticari alanlarda alışveriş yapan yöre halkı için çeşitli ödeme kampanyaları yapılmakta ve krediler verilmektedir. Örneğin şimdi al fındıkta ödemeye başla kampanyası sadece çalışma sahasında değil Orta Karadeniz bölümünde de görülmektedir. Özellikle yaz aylarında fındık meyvesinin toplanma zamanında ticari alışveriş artmakta gündelik işçi sayısı artmaktadır. Ancak yöredeki en büyük sorun bu işçilerin kayıt dışı ve sigortasız olarak çalışmalarıdır.

Çalışma sahası Fiziki ve beşeri coğrafya bakımından, turizm faaliyetlerinin neredeyse tüm özelliklerini taşımaktadır. 3S (Güneş-Kum-Deniz) ve 3E (Heyecan-Eğlence-Eğitim) özelliklerinin bir arada olduğu çalışma sahası özellikle yaz turizmi ön plana çıkmaktadır. Son zamanlarda Ordu ilinde gelişmekte olan alternatif turizm kaynaklarının Ünye ilçesi açısından önemi büyüktür. Özellikle doğa yürüyüş alanları ve mağara turizmi açısından gün geçtikçe gelişmektedir. Ordu ilinin diğer sahil şeridinde yer alan ilçelerine göre doğal plaj ve koy sayısının fazla olması, ilçeyi deniz turizminde ön plana çıkarmaktadır. Ayrıca doğal plaj alanlarının çoğunda kamp turizmi alanlarının da bulunması, yerli ve yabancı turistler için bir çekicilik halini almıştır. Kültürel turizm açısından, geçmişin izlerini yansıtan camileri, kiliseleri, tarihi Ünye evleri, el işleme ürünleri ve yaklaşık 500 yıllık tarihi çınar ağacı Ünye ilçesinin turizm simgesi haline gelmiştir. İlçedeki doğa turizm çeşitlerinden şelale ve göl potansiyelleri hala tam olarak bilinmemekle koruma altına alınmamışlardır.

Turizm değeri bilinmeyen doğa turizm öğeleri gün geçtikçe tahrip edilmekte ve doğallığı bozulmaktadır. Ulusal ve uluslararası tanıtımın zayıf olması ve gerekli turizm planlamalarının yapılmayışı, Ünye ilçesinin, Altınordu metropol ilçesi kadar ön plana çıkmamasına yol açmıştır. Seyahat acenteleriyle gezi güzergâhı konusunda çeşitli görüşmeler yapılarak Ünye ilçesinin turizm ve gezi rotalarına dâhil edilmesi gerekmektedir. Karadeniz sahil yolu üzerinde yer almakta olan Ünye ilçesinin turizm alanlarını tanıtıcı tabelaların yol kenarlarına konulması, seyahat eden kişileri cezbetme konusunda önemli olabilmektedir. Turizm Festival günleri kapsamında gerçekleşmekte olan turizm faaliyetlerinde yer olan Ünye ilçesinde her yıl uluslararası kültür ve turizm festivali gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyet turizm potansiyelin tanıtımı açısından önemlidir. Ancak bu tür tanıtıcı ve eğitici faaliyetlerin çoğaltılması gerekmektedir.

SWOT Analizi

İlk olarak 1970’li yıllarda iş yönetimi (business management) amacıyla kullanılmaya başlanan SWOT analizi, ileriki yıllarda farklı uygulama alanları içinde, bir analiz planlama aracı olarak ele alınmıştır. SWOT, güçler (Strengths), zayıflıklar (Weaknesses), imkânlar-olanaklar (Opportunities) ve tehlikeler-tehditler (Threats) kelimelerinin baş harflerini içeren bir kısaltmadır. Temelde mevcut yapılara ait bu dört parametrenin irdelenerek analiz edilmesi ilkesine sahip olan bu yöntemle, hem niceliksel hem de niteliksel özelliklere ilişkin analizler yapılabilmekte ve yapılan analizler sonucunda oluşturulan SWOT matrisinin irdelenmesi ile de mevcut programa ilişkin stratejik bir görüş oluşturulabilmektedir. Niteliksel SWOT analizinin en önemli ve temel amacı, konuya ilişkin güçlü ve zayıf yönlerle bu durumları destekleyen imkân ve tehditlerin tanımlanmasıdır (Ucar ve Doğru, 2005: 2).

Ünye İlçesi Güçlü-Zayıf Yanları, Fırsatlar ve Tehditler (Swot Analizi)

Güçlü Yönleri

- Kentsel sit alanı olarak ilan edilmesi
- Zengin tarihsel yapısı, kültürel dokunun tüm şehirde görülmesi
- Sahil şeridindeki yapılaşmayı engelleyici önlemler alınarak doğallıktan uzaklaşılmasını
- Doğal plajlarının bulunması
- Su sıkıntısı çekmeyen yağış tipinde oluşu
- Karadeniz iklim tipinde görülen aşırı yağış miktarlarından uzak, yaşam standartlarını düşürmeyecek şekilde bir iklimin görülmesi
- Bitki örtüsünün zengin olması
- Çalışma sahasında meyvecilik faaliyetlerinin yaygın bir şekilde gerçekleştirilmesi
- Hayvancılık faaliyetlerinden, arı yetiştiriciliği için uygun koşulların bulunabilmesi
- Alanda organik tarım yapılması
- Tarımsal ürün yetiştiriciliği bakımından alanda uygun şartların görülmesi
- Ünye Limanının şehre yakın bir konumda yer alması ve bu limanın aktif olarak kullanılabilmesi

- Ünye Çimento Fabrikasının, Ünye Un Fabrikasının yöreye sağladığı maddi katkılar
- Yörede bulunan fabrikaların yöre halkı için istihdam alanı oluşturması
- Ünye İlçesinin konum itibarıyla transit geçiş yolu üzerinde bulunması
- Çevre yolunun ve tüp geçişlerle bağlanan karayollarının varlığı
- 2015 yılında ORGİ havalimanının hizmete açılmış olması ve Çarşamba Havalimanına yakın olması
- Altınordu Metropol ilçe merkezinde kurulmuş olan üniversiteye taşımacılık yoluyla öğrenci nakli yapılabilmesi
- Yeryüzü şekillerinin yerleşme açısından uygunluk taşıması
- Yeryüzü şekillerin uygunluğuyla ilişkili olarak şehirleşmenin olumlu yönde ve planlı olarak gelişebilmesi
- Doğa turizmi açısından yeşil ve mavinin bulunduğu noktada yer alması
- Yayla Turizmi açısından zengin bir potansiyele olması
- Rekreasyon alanları bakımından çeşitlilik içermesi
- Doğa Yürüyüş parkurlarının belirlenmiş olması
- Doğa Bisiklet ve otomobil yolu güzergâhlarının oluşturulması
- Yerel halkın turizm bilincine sahip olması
- Yerel halkın hoşgörülü olması
- Sahil yürüyüş alanlarının yapılarak, sağlıklı yaşam projeleriyle bisiklet sürüş ve engelli bisikletleri şarj noktalarının yapımı

Zayıf Yönleri

- Yatırımların eşitsiz dağılımı
- Kalkınma planında yer alan öncül gerçekleştirilmesi gereken uygulamaların faaliyete geçmemesi
- Bazı mahallelerde plansız kentleşmeden kaynaklı sorunlar
- Altyapı yetersizliği
- İmar alanlarını çoğaltılması amacıyla, ilçe merkezinin güneyinde bir kuşak halinde yer alan fındık bahçelerinin zarar görmesi
- Turizm faaliyetlerinin tanıtımı ve değerlendirilmesindeki eksiklikler

- Doğa ve Kültürel turizm varlıklarının yeterince tanıtımının gerçekleştirilmemesi
- Kentsel sit ilan edilen Ünye ilçe merkezdeki değerlerin korunması amaçlı, yöre halkına eğitim verilmemesi
- Seyahat acenteleri ve turlarının rezervasyon ve bilgilendirme konusunda çalışma sahasıyla alakalı yeterli tanıtım yapılmaması
- Organize Sanayi Bölgesi yapım çalışmalarının yavaş bir şekilde ilerlemesi
- Yaşlı nüfusun fazla olmasından dolayı iş gücü yükünün karşılanamaması
- El sanatları mesleklerini korumadaki yetersizlik
- Yayla turizm alanlarındaki konut yetersizliği
- Yayla turizm merkezlerinin tanıtılmaması
- İlçedeki çalışma alanlarının yetersizliği nedeniyle göç verilmesi
- Hayvancılık faaliyetlerinin ve hayvancılık ürün üretimlerinin yeterli miktarlarda gerçekleşmemesi

Fırsatlar

- Mavi ve yeşilin bir arada bulunduğu alanda yerleşilmiş olması
- Karadeniz'e sınırının bulunması
- Doğal plajların bozulmamış olması
- Kıyı turizmüne imkân veren konuma sahip olması
- Alternatif turizm çeşitlerine uygunluk
- Alanda ekoturizmin yaygın olarak yapılabilmesi
- Yayla yerleşmelerinin fazlalığı ve buna bağlı olarak çevre bilincinin oluşturulabilir olması
- Ticari meyvelerden Fındık ve kivi yetiştiriciliği için uygun iklim koşullarının olması
- Ünye merkez ilçesinde, şehirsiz planlamanın uygulanabilir olması
- Kültür ve Turizm varlıkları bakımından alanın zengin olması
- Alanla organik tarımın yapılabilmesi
- Kültür balıkçılığının yapılabilmesi
- Devlet teşviklerinden ve yatırımlarından yararlanılabilir olması
- Yamaç paraşütü yapımına uygun alanların olması

Tehditler

- Ticaret alanlarının yetersizliği
- Yatırımcıları cezbedecek faaliyetlerin bulunmayışı
- İşsizlik
- Nitelikli işçi sayısının az olması
- Yaşanan göçler, yıllar geçtikçe daha fazla oranda yaşanması
- Turizm değerlerinin boşa harcanması
- Erken otlatma ve yanlış hayvan yetiştiriciliği sonucu çalışma alanında az olan otlatma alanlarının yok edilmesi
- Orman alanlarından yararlanmanın gelişigüzel bir biçimde yapılması
- Kış mevsiminde ısınmanın kömür yakıtlarıyla gerçekleştirilmesi ve bunun sonucunda hava kirliliğinin oluşması
- Toplu taşıma araçlarının yetersizliği nedeniyle özel araç sayısının her geçen artması
- Yöredeki tarım alanlarında fazla gübreleme ve zararlı otlarla mücadelenin az olması
- Toprak kirliliğinin her geçen gün artması
- Ünye çevre yolunun verimli bir biçimde kullanılmıyor olması
- Yeterli biçimde sosyal ve sportif faaliyet için tesis bulunmayışı

KAYNAKÇA

- Akkan, E., & Gürgen, G., (1993). “Gaga Gölü (Ordu)”. *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 2, 241-250.
- Akman, Y., & Ketenoğlu, O., (1987). *Vejetasyon Ekolojisi: (Bitki Sosyolojisi)*. Ankara Üniversitesi.
- Akyol, İ. H., (1944). “Türkiye’de Basınç, Rüzgârlar ve Yağış Rejimi”. *Türk Coğrafya Dergisi*, (5-6). 1-33
- Akyol, İ. H., (1947). “Türkiye’de Akarsu Sistemleri ve Rejimleri”. *Türk Coğrafya Dergisi*, (9-10). 1-51
- Alagöz C., (1984). “Türkiye’de Yer Adları Üzerine Bazı Düşünceler”, *Türkiye Yer Adları Bildirileri Sempozyumu (11-13 Eylül 1984)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Araştırma Dairesi, Yay. No:60, Seminer-Kongre Bildirileri Dizisi No:17, Ankara, 11.
- Aliağaoğlu, A., & Uzun, A. (2011). “Şehrsel Toponimi (Hodonimi): Türkiye İçin Bir Tipoloji Denemesi”. *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Coğrafi Bilimler Dergisi*, 9 (2), 123-133.
- Aliağaoğlu, A., & Yiğit, Y. (2013). “Balıkesir’de Şehrsel Toponimi: Cadde Adları”. *Eastern Geographical Review*, 18 (30). 311-330
- Ardel, A., Kurter, A., & Dönmez, Y. (1969). *Klimatoloji Tatbikatı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Arınç, K., (2014). *Doğal, Beşeri, İktisadi ve Siyasi Yönleriyle Akdeniz ve Karadeniz Bölgeleri*, I. Erzurum: Baskı Mega Ofset Mat.
- Arslan, M., & Toparlak, M., (2010). “XIX. Yüzyılın II. Yarısında Ordu Kazası İle Çevresinde Trabzon Salnamelerine Göre Müslüman ve Gayrimüslimler Açısından Sayılarla Eğitim-Öğretim”. *AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, 44, 307-324.
- Atabeyoğlu, Ö., (2014). “Büyükşehir Olma Sürecinde Bir Kent: Ordu, Adnan Menderes Üniversitesi”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (1). 160-177

- Atalay, İ., (1975). "Türkiye’de Vejetasyon Sürelerinin Dağılışı." *Atatürk Üniversitesi Araştırma Dergisi*, 7, 247-279
- Atalay, İ., (1992). *Genel Fiziki Coğrafya*. İzmir: Ege Üniversitesi
- Atalay, İ., (1994). *Türkiye Vejetasyon Coğrafyası*, (I. Baskı). İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Atalay, İ., (2005). *Genel Fiziki Coğrafya*. İzmir: Meta Yayınevi.
- Atalay, İ., (2006). *Toprak Oluşumu, Sınıflandırılması ve Coğrafyası*. İzmir: Meta Basım Matbaacılık Hizmetleri.
- Atalay, İ., Mortan K. (2003). *Türkiye Bölgesel Coğrafyası*. İstanbul: İnkılap Yay.
- Ateş Ş., Keçer M., Mutlu G., Bulut A., Osmañcelebioglu R., Şule S., Ekmekçi M., Cemözerk O., Özata A., Karakaya F., (2004). *Ordu İlinin Yerbilim Verileri Ve Doğal Afet Özellikleri*, MTA Genel Müdürlüğü Jeoloji Etütleri Dairesi Yayınları, Ankara
- Atta, (2011). *The George Washington Universty & XOLA*,
- Avcı, M., (1993). “Türkiye'nin Flora Bölgeleri ve Anadolu Diagonaline Coğrafi Bir Yaklaşım”, *Türk Coğrafya Dergisi*, (28). 225-248
- Avcı, M., (2004). “Ormangülleri (*Rhododendron* L.) ve Türkiye’deki Doğal Yayılışları”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, (12). 13-29
- Avcı, M., (2005). “Çeşitlilik ve Endemizm Açısından Türkiye’nin Bitki Örtüsü”. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 13 (1). 27-55
- Bacacı, S., & Dağdelen, İ., & Doğan, O. (2011). *Ünye Nüfus Defteri*. İstanbul: Ünder Yay.
- Baker, A., & Genty, D. (1998). “Environmental Pressures on Conserving Cave Speleothems: Effects of Changing Surface Land Use and Increased Cave Tourism”. *Journal of Environmental Management*, 53 (2). 165-175
- Baş, M., (2012). *Ordu Yöresi Tarihi*. Ordu Belediyesi Yayınları, Ordu.

- Bayhan, A. A., (2009). "Ordu'dan Bazı Tarihi Ahşap (Çantı) Camiler". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi (The Journal of International Social Research)*, 2(7). 55-84
- Beard, C., Swarbrooke, J., Leckie, S., & Pomfret, G. (2012). *Adventure Tourism*. Routledge Printing. Oxford
- Berber, Ş., (2003). "Sosyal Değişme Katalizörü Olarak Turizm ve Etkileri", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9). 205-221
- Birinci, S., & Kaymaz Ç.K. (2015) "Gelişmekte Olan Bir Spor ve Kış Turizm Merkezinin Sürdürülebilirliği Yöntemi", *Kandilli (Erzurum) Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi*. 176-187, Gümüşhane.
- Bulut, İ., (1996). "Sorgun Yöresi Köy ve Mevkii Adlarının Kaynakları", *Akademik Araştırmalar Dergisi*. 30-40.
- Bulut, İ., (2006). *Genel Tarım Bilgileri ve Tarımın Coğrafi Esasları*. Ankara: Gündüz Eğitim Yay.
- Bulut, İ., (2006). *Genel Tarım Bilgileri ve Tarımın Coğrafi Esasları (Ziraat Coğrafyası)*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Bulut, İ., (2010). "Aybastı (Ordu) Şelale ve Çağlayanları". *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi*, 20, 1-14.
- Cater, E. (1993). "Ecotourism in the Third World: Problems For Sustainable Tourism Development". *Tourism Management*, 14 (2), 85-90.
- Çavuş, A., (2016). "Rize İlinde Kivi Üretiminin Coğrafi Esasları/Geographical Principles of Kiwi Production in Province of Rize". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (1). 225-241.
- Çebi, S., (2003). *Salnamelerde Ordu*. Ordu
- Darkot B., (1943). "Türkiye'de Sıcaklık Derecesinin Dağılışı", *Türk Coğrafya Derg.* (1), 23-35, Ankara
- Darkot, B., (1961). Türkiye'nin Nüfus Hareketleri Üzerine Yeni Gözlemler. *Türk Coğrafya Dergisi*, (21), 1-14, Ankara

- Darkot, B., (1968). *Türkiye İktisadi Coğrafyası*. İstanbul Matbaası, İstanbul.
- Deliang C., & Ge Gao & Yu Xu C., & Guo J., (2005). "Guoyu Ren Comparison Of The Thornthwaite Method And Pan Data With The Standard Penman-Monteith Estimates Of Reference Evapotranspiration İn China" *Climate Research*, Vol: 28: 123–132,
- Demir, N., & Yerli, M., (1999). "*Ordu Yöresi Çepni Kilimleri*", *Erdem, Halı Özel Sayısı-I*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 10(28), 101-110
- Demir, N., (2006). *Tarihin Derinliklerinden Osmanlı Dönemi'ne Ünye Tarihine Kısa Bir Bakış, Ünye Tanıtım Notları, 1-14*
- Demir, N., (2007). Ordu İlinin Eski Adı" Kotyora" ve Tarihî Alt Yapısı. *Turkish Studies Dergisi*, 179-184
- Dizman, İ., (2013). *20.Yüzyılda Ordu 1900-1999 Kentimizin Yakın Tarihinden Kesitler* Ordu: Ordu Belediyesi Yayınları.
- Doğanay, H., & Alım, M. (1994). *Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası*. Ankara: Gazi Büro Kitapevi.
- Doğanay, H., & Coşkun, O. (2012). *Tarım Coğrafyası*. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, H., & Çavuş, A. (2013). *Türkiye Ekonomik Coğrafyası* (Güncellenmiş ve Geliştirilmiş 6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğanay, H., (2001). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Konya: Çizgi Yayınları.
- Doğanay, H., (2007). *Ziraat Coğrafyası. (Ekonomik Coğrafya 3)*. Erzurum: Aktif Yayınevi.
- Doğanay, H., (2011). *Türkiye Ekonomik Coğrafyası*. Ankara: Pegem Akademi.
- Doğanay, H., (2014). *Türkiye Beşeri Coğrafyası*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Doğanay, H., Özdemir, Ü., & Şahin, İ. F. (2015). *Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya*. Ankara: Pegem Akademi.

- Dyck, S., (1983). "Overview on the present status of the concepts of water balance models". In: Van der Beken A, Herrmann A (eds) *Proc Hamburg Workshop on New Approaches in Water Balance Computations*. IAHS Publ 148:3–19
- Ekinci, İ., (2014). 19. Yüzyılda Ordu Kazasında Ermeni Nüfusu ve Göçler, *Yeni Türkiye Dergisi*, 60(5), 1-21
- Ekmekçi, M., (2003). Review Of Turkish Karst With Emphasis On Tectonic And Paleogeographic Controls. *Acta Carsologica*, 32(2) 43-56
- Elibüyük, M., (1995). *Matematik Coğrafya*. Ankara: Ekol Yayınevi.
- Emecen, F. M., (1989). "XV-XVI. Asırlarda Giresun ve Yöresine Dair Bazı Bilgiler". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (1), 158-167.
- Eralp, Z., (1983). "Genel Turizm". Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Yayınları Doğanay, H. (2001), *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Konya: Çizgi Yayınları.
- Erinç, S., (1945). *Kuzey Anadolu Kenar Dağlarının Ordu-Giresun Kesiminde Landschaft Şeritleri*. Türk Coğr. Dergisi No. 7(8), 119-140
- Erinç, S., (1954). "Karadeniz ve Çevresinin Morfolojik Tekamülü İle Pleistosen İklim Tehavülleri Arasındaki Münasebet", *İ. Ü. Coğ. Ens. Der.*, 3, 1-46.
- Erinç, S., (1957). "Türkiye'de Akarsu Rejimlerine Toplu Bakış". *Türk Coğrafya Dergisi*, (17). 93-117
- Erinç, S., (1977). *Vejetasyon Coğrafyası* (No. 92). İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Erinç, S., (1984). *Klimatoloji ve Metotları*, Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Yayınları, İstanbul
- Erol, O., (1964). *Genel Klimatoloji*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Erol, O., (1993). *Genel Klimatoloji*, (4. Baskı), Gazi Büro Kitabevi, Ankara.
- Eröz, M. (1984). "Sosyolojik Yönden Yer Adlan", *Türk Yer Adlan Sempozyumu Bildirileri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Milii Folklor Araştırma Dairesi Yay. No.60, Seminer Kongre Bildirileri, No. 17 (11-13 Eylül 1984), Ankara.

- Fıratlı, Ç., Genç, F., Karacaoğlu, M., & Gençer, H. V. (2000). “Türkiye Arıcılığının Karşılaştırmalı Analizi: Sorunlar, Öneriler”. *Türkiye Ziraat Mühendisliği V. Teknik Kongresi*. Ankara
- Glikson, A., (1956). *Recreational Land use Man's Role in Changing The Face of Earth*, (ed. W.D.Thomas) Chicago: The University of Chicago Press.
- Gök, Y., & Kayserili, A. (2010). “Cumhuriyet Döneminde (1927-2008) Erzurum İlinin Kır-Şehir Nüfus Değişimi/Rural-Urban Population Change in Erzurum in the Period of Republic”. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 15 (24). 1-18
- Göney, S., (1975). *Büyük Menderes Bölgesi*. İstanbul: İst. Üni.Yay. No. 1895, Coğrafya Enstitüsü Yay. No.79.
- Günel, N., (2013). “Türkiye’de İklimin Doğal Bitki Örtüsü Üzerindeki Etkileri”. *Acta Turcica Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi, Online Thematic Journal of Turkic Studies, Yıl V, (1)*. 1-22
- Hoşgören, M. Y., (2011). *Jeomorfoloji Terimleri Sözlüğü*., Çantay Yayınevi, İstanbul.
- İzbirak, R., (1992). *Coğrafya Terimleri Sözlüğü*, M.E.B. Yay.No.157, Öğretmen Kitapları Dizisi. İstanbul.
- Kahyaoğlu, İ. G., (1985). “Maden İşçiliğinin Dünyü, Bugünü ve Yarını”, *Hacettepe Üniversitesi, Güzel sanatlar Fakültesi, I. Ulusal Sanat Sempozyumu*, “Türkiye’de Sanatın Bugünü ve Yarını (Tebliğler), 17 – 19 Nisan 1985, Beytepe, Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları No:1, 1-26, Ankara.
- Karaboran, H. H., (1984). "Türkiye'de Mevkii Adları Üzerine Bir Araştırma", *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Nisan 1984)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Milli Folklor Araştırma Dairesi Yay. No.60, Ankara.
- Karpat, K. H., (2010). *Osmanlı Nüfusu*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kaya, G., (2016). *Tirebolu İlçesinin Coğrafyası*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yay. No:1157.
- Koca, H., (1995). “Gözne’de Yayla Turizmi”. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 1(1). 281-301
- Koçman, A., (1993). *Türkiye İklimi*. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayını. İzmir
- Koday, S., (1999). “Trabzon Limanı”. *Türk Coğrafya Dergisi*, (34). 467-488.

- Koday, S., (2000). "Türkiye'de Kivi Üretimi/Yield of Kiwi in Turkey". *Doğu Coğrafya Dergisi*, 6(3). 103-122
- Koday, S., (2005). "Gümüşhane İlinin Eğitim Coğrafyası". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (1). 45-56
- Koday, S., (2005). Doğu Anadolu Bölgesi'nde Hayvancılık. Atatürk Üniversitesi Yayınları No: 949, Erzurum
- Koday, S., 2000, Murgul Çayı Havzasının Coğrafyası. Atatürk Üniv.Yay. No:912, Fen-Edebiyat Fak.Yay.No:98, Araştırma Serisi No:69, Erzurum.
- Koday, Z., & Erhan, K. (2008). "Erzurum İlinin İdari Coğrafya Analizi". *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (41), 231-248.
- Koday, Z., & Erhan, K. (2010). "Yusufeli İlçesinin İdari Coğrafya Analizi". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (2), 1-11.
- Koday, Z., (1995). *Hopa İlçesi'nin Coğrafyası*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Koday, Z., (2000). "Türkiye'nin Tahıl Üretimi". *Türk Coğrafya Dergisi*, 35, 299-320.
- Koday, Z., (2003). *Arhavi Çayı Havzası'nın Coğrafyası*, Erzurum
- Koday, Z., (2009). "İdari Coğrafya Özellikleri Bakımından Aziziye Metropol İlçesi/The Borough of Aziziye with Regard to its Administrative Geography Features". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 67-80.
- Koday, Z., (2014) *Fındıklı İlçesinin Coğrafyası* Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yay. No: 1445. Edebiyat Fakültesi Yay. Erzurum
- Korkmaz H., & Yalcin E., & Berk E. (2008). "An Investigation On The Floristic Characteristics Of The Boztepe Protected Forest Area (Unye-Ordu)". *EurAsia J BioSci*, 2(1), 1-17.
- Kökten, İ. K., (1952). "Anadolu'da Prehistorik Yerleşme Yerlerinin Dağılışı Üzerine Bir Araştırma", *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*.

- Kökten, İ. K., (1963). "Anadolu Ünye'de Eski Taş Devrine (Paleolitik) Ait Yeni Buluntular", *A. Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, XX(3-4), Ankara.
- Mater, B., (1998). *Toprak Coğrafyası*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Mutluer, M., (1992). "Edremit Yöresi Kırsal Alanında Nüfus Hareketlerine Neden Olan Faktörler". *Ege Coğrafya Dergisi*, 6(1), 119-151.
- Nazik, L., &Özel, E., &Törk, K.,& Tuncer, K.,& Cangül, A.,& Kutlay, H.,& Çınar, F., (2004). *Ordu Mağaraları Araştırma Raporu*, MTA Genel Müdürlüğü Karst ve Mağara Araştırmaları Birimi.
- Nişancı, A., (1988). "Karadeniz Bölgesinin İklim Özellikleri ve Farklı Yörelere". *Ondokuz Mayıs Univ. Eğitim Fak. Dergisi Özel Sayı*, 71-84, Samsun.
- Ordu İli Arazi Varlığı (1993). Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Ordu Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2010). Taşınmaz Kültür Envanteri.
- Özcüre, G., & Yavuz, C. (2006). *El Sanatları Ürünlerinin Bulunduğu Yöreye Sosyo-Ekonomik Etkileri ve Katkıları (Ordu İli Örneği)*. Ordu Üniversitesi, Ordu Meslek Yüksek Okulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü Ders Notları,1-26.
- Özçağlar, A., & Kasarcı, R. (1996). "Türkiye’de Hanehalkı Sayılarının Coğrafi Dağılışı ve Kır Kesimi Hanehalkı Sayısının Ekonomik Faaliyete Göre Ayırımı". *Ankara Üniv., Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, (5), 273-290.
- Özçağlar, A., (2000). *Coğrafyaya Giriş*. Ankara: Hilmi Usta Matbaacılık.
- Özçağlar, A., (2011). *Coğrafyaya Giriş*. Ankara: Ümit Ofset Matbaacılık.
- Özdemir, M., (2006). *Bolaman Çayı Havzası'nın Coğrafyası*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.
- Özdemir, M., (2017). Mesudiye İlçesinin Coğrafyası, Atatürk Üniversitesi Yayın No:1216, Edebiyat Fakültesi Yayınları No:146, Araştırma Seri No: 122, Zafer Medya, Erzurum.
- Özey, R., (2002). *Türkiye Coğrafyası ve Jeopolitiği*. İstanbul: Aktif Yayınevi.

- Özgüç, N., & Tümertekin, E. (1998). *Beşeri Coğrafya İnsan-Kültür-Mekan*. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Özgüç, N., (2015). *Turizm Coğrafyası (Özellikler ve Bölgeler)*. 5.Baskı, İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Özşahin, E., & Kaymaz, Ç. K. (2014). “Gilindire (Aynalıgöl) Mağarası’nın Turizm Potansiyeli (Aydıncık, Mersin) Tourism Potential of Gilindire (Aynalıgöl) Cave (Aydıncık, Mersin)”. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 19 (31), 145-166.
- Öztas, M., & Balık, I. (2012). “Güneydoğu Karadeniz’in Üç Farklı Kıyusal Bölgesinde (Ordu-Giresun) Yapılan Galsama Ağları İle Mezgit Balığı (Merlangius Merlangus (Linnaeus, 1758) Avcılığında Elde Edilen Cpue Değerlerinin Karşılaştırılması”. *Journal of Fisheries Sciences*, 6(4), 287-296
- Richards, G., (2001) *Cultural Attractions And European Tourism*, New York: Cabı Publishing.
- Saylan K., (2007). *1868-1914 Osmanlı Döneminde Ordu Kazası*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Sos. Bil. Ens., Trabzon
- Saylan, K., (2009). “Ordu ve Giresun Yöresinde Madenler ve Maden İşletmeciliği (1860- 1914)”. *OTAM*,(25), 167-182.
- Sever, R., & Kopar, İ. (2009). “Maral Şelalesi (Borçka-Artvin), Doğal Ortam Özellikleri ve Ekonomik Potansiyeli”. *Türk Coğrafya Dergisi*, (52), 17-29.
- Sevindi, C. (2013). Ekoturizm ve kuş gözlemciliği açısından Kuyucuk Gölü kuş cenneti (Arpaçay-Kars). *Türk Coğrafya Dergisi*, (61), 63-76
- Silah, S., (2002). *Turizme yönelik Geleneksel El Sanatları İşletmeciliği ve Kültürel Değerleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Şahin, G., (2010). “Türkiye’de Yapılmış Toponomi Çalışmaları”. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (4), 134-156.
- Tandoğan, A., (1994). *Türkiye Nüfusu*. Trabzon: Eser Ofset Matbaası.
- Tanoğlu, A., (1969). *Beşeri coğrafya: Nüfus ve Yerleşme*. İstanbul Üniversitesi. İstanbul

- Taş, B., (2007). “Vona Koyu’nda (Güney Karadeniz, Ordu, Türkiye) Su Ürünleri Yetiştiriciliği”, *Journal of Fisheries Sciences.com*, 1(4), 176-183.
- Texier, C., (2002). *Küçük Asya, C. III.* (Çev. Ali Suat). Enformasyon ve Dokümantasyon Hizmetleri Vakfı, Ankara
- Tolun Denker, B., (1977). *Yerleşme Coğrafyası: Kır Yerleşmeleri*. Edebiyat Fak. Matbaası. İstanbul.
- Tunçdilek, N., (1956). “Eskişehir Bölgesinde Mesken Tiplerine Toplu Bir Bakış”. *İstanbul Üniversitesi, Coğrafya Enstitüsü Dergisi*. Cilt:2, 92-106.
- Tunçdilek, N., (1967). *Türkiye İskân Coğrafyası, Kır İskânı (Köy-Altı İskân Şekilleri)*, İÜ Ed. Fak. Yay, 1283. İstanbul
- Tümertekin, E., & Özgüç, N. (2005). *Ekonomik coğrafya: Küreselleşme ve kalkınma*. Çantay Kitabevi, İstanbul
- Tümertekin, E., & Özgüç, N. (2009). *Beşeri Coğrafya: İnsan, Kültür, Mekân*. Çantay Kitabevi, İstanbul
- Tümertekin, E., & Özgüç, N. (2013). *Ekonomik Coğrafya: Küreselleşme ve Kalkınma*. (13. Baskı), Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Tümertekin, E., (1959). “Türkiye Sanayiinin Coğrafi Temelleri”, *Türk Coğrafya Dergisi*, (17). 16-54.
- Uçar, D., & Doğru, A. Ö., (2005). *CBS Projelerinin Stratejik Planlaması ve Swot Analizinin Yeri*. Ankara: TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı.
- Ünal, A. (2013)., “Amazonların Eski Anadolu Kökenleri Hakkında Yeni Kaynak ve Gözlemler”. *Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Dergisi CEDRUS* (3). 21-32.
- Yavuzcan, H., Pulatsü, S., Demir, N., Kırkağaç, M., Bekcan, S., Topçu, A., & Başçınar, N. (2010). “Türkiye’de Sürdürülebilir Su Ürünleri Yetiştiriciliği”. *TMMOB Ziraat Mühendisliği VII. Teknik Kongresi, Bildiriler Kitabı-2*, Ankara
- Yediyıldız, B., (1985). “Ordu Kazası Sosyal Tarihi”, *DİA*, C.XXXIII, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- Yıldız, K., (2002). *Osmanlı Belgelerinde Ordu*, Altınçekiç Ofset Matbaacılık Yay. Ordu
- Zaman, M., & Güner, İ., & Bulut, İ., & Özdemir, N., & Kılıçarslan, A., & Özdemir, T., & Gökmen, B. (2010). *Genel Beşeri ve Ekonomik Coğrafya*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Zaman, M., (1996). *Tonya'nın Coğrafi Etüdü*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zaman, M., (2010). *Doğu Karadeniz Kıyı Dağları'nda Dağ ve Yayla Turizmi*. Mega Ofset Matbaacılık, Erzurum.
- URL-1 <http://www.dsi.gov.tr/> (Son Erişim Tarihi:03.01.2017)
- URL-2 Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar, Karar Sayısı: 2012/3305, Ek-1, Erişim Tarihi: 12.03.2017, <http://www.resmigazete.gov.tr> (Son Erişim Tarihi:27.05.2017)
- URL-3 <http://unyezile.com/untarih.htm> (Son Erişim Tarihi:13.12.2016)
- URL-4 <http://uniye.tripod.com/atarihi.htm>-unyetariharastrmagrubu.blogspot.com.tr (Son Erişim Tarihi:25.01.2017)
- URL-5 www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161021-3.htm (Son Erişim Tarihi: 27.05.2017)
- URL-6 www.unyetso.org.tr/tubitak-destekleri-187s.htm (Son Erişim Tarihi:20.04.2017)
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü
- Ordu Çevre Şehircilik Müdürlüğü Çevre Durum Raporu 2015
- Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü, Ordu
- Meteoroloji İl Müdürlüğü, Ordu
- Ordu İli Doğa Turizmi Master Planı
- Ordu Belediyesi
- Ordu Kültür ve Turizm Müdürlüğü
- Ordu Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü
- T.C Ordu Valiliği

Ünye Belediyesi

Fatsa Belediyesi

T.C Ordu Valiliği İl Özel İdaresi Arşivi

Ünye İlçesinin Ayrıntılı Jeoloji Raporu.

Ünye ilçesi Ticaret ve Sanayi Odası

Ünye İlçesi Esnaf ve Sanatkâr Odaları

Ordu Valiliği Bilim ve Teknoloji Birimi

Ünye İlçesi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Ünye Mal Müdürlüğü

Ünye Milli Eğitim Müdürlüğü

Yararlanılan Siteler

<http://www.wowturkey.com/>

<http://www.panoramio.com/>

<http://kurumsal.kulturturizm.gov.tr/>

<http://www.csb.gov.tr/iller/ordu/>

<http://www.turistikyerlerimiz.com/>

<http://www.ordukulturturizm.gov.tr/>

<http://www.orduulubey.gov.tr/>

<http://www.Agroturizm.com/>

<http://bolge11.ormansu.gov.tr/>

<http://www.tuik.gov.tr>

<http://www.google.com/>

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Yusuf KIZILKAN
Doğum Yeri ve Tarihi	Siirt – 01.01.1992
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bildiği Yabancı Diller	Arapça, İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	
İletişim	
E-Posta Adresi	yusufkizilkan@hotmail.com
Tarih	